

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Leeswijzer	5
A: Jaarverslag.....	7
Deel 1: Programmaverantwoording	7
00 Bestuur en ondersteuning	7
00 Algemene dekkingsmiddelen	15
00 Overhead.....	16
00 Vennootschapsbelasting.....	17
00 Onvoorzien	17
00 Mutatie reserves	18
01 Veiligheid.....	19
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	24
03 Economie.....	34
04 Onderwijs	41
05 Sport, cultuur en recreatie	48
06 Sociaal domein	59
07 Volksgezondheid en milieu	77
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	88
Beleidsindicatoren	102
Deel 2: Paragrafen	107
Paragraaf A. Lokale heffingen	108
Paragraaf B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	113
Paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen	123
Paragraaf D. Financiering	131
Paragraaf E. Bedrijfsvoering	135
Voorwaardencriterium	149
Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium	149
Begrotingscriterium	149
Overzicht begrotingsafwijkingen	149
Toelichting op programmaniveau.....	151
Paragraaf F. Verbonden partijen	153
Paragraaf G. Grondbeleid	172
Paragraaf H. Horizontale verantwoording.....	188
Paragraaf I. Gemeenteraad en Raadsgriffie.....	192
Paragraaf J. Wet Open Overheid (WOO)	193
Bijlagen bij het jaarverslag.....	194
Bijlage 1. Horizontale verantwoording – uitvoering archiefwet.....	195
B: De jaarrekening	201
Totaaloverzicht van baten en lasten per taakveld	202
Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien	204
Overzicht renteschema	206
Overzicht incidentele baten en lasten per programma	207
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	211
Wet Normering Topinkomens	212
Rechtmatigheidsverantwoording	214
De balans en de toelichting.....	215
Schatkistbankieren	232
Overzicht reserves en voorzieningen.....	233
Overzicht overbrengen van kredieten van 2024 naar 2025	236
Overzicht vervallen van kredieten per 31 december 2024.....	237
Overzicht gewaarborgde leningen	238
De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	239
Kerngegevens	245

Voorwoord

Voor u ligt de Jaarrekening 2024. Deze jaarrekening bevat (financiële) informatie en verantwoording over de vele activiteiten die de gemeente Waalre uitvoert. In 2024 is er een verdere doorontwikkeling geweest van de bestuurlijke dialoog tussen raad en college. Via instrumenten als de beeldvormende vergadering en de Auditcommissie hebben we stappen gezet op het gebied van voorbereiding en rollen in de P&C cyclus en bestuurlijke besluitvorming.

We hebben in 2024 de ambities uit het Uitvoeringsprogramma "Met elkaar op weg naar de toekomst" opgepakt en daar veel energie in gestoken. Trots zijn we op de gastvrijheid van onze inwoners waardoor we in 2024 gedurende 3 maanden vluchtelingen hebben opgevangen op het parkeerterrein tegenover het Huis van Waalre. Eind 2024 is de ombouw van de Eindhovenseweg afgerond, waardoor er in het centrum van Aalst weer een aangenamer leefklimaat is. Ook de herinrichting van Den Hof vordert en begint een nieuw dorpshart invulling te krijgen. Tegelijkertijd hebben we in 2024 wateroverlast gehad in onze kernen. De klimaatmaatregelen blijven nodig en we blijven daarin investeren in onze openbare ruimte. De rioolheffing is daarvoor een belangrijke factor en gebaseerd op solidariteit met en voor elkaar. Net als de andere noodzakelijke belastingen en heffingen vanuit de gemeente.

Voldoende Financieel perspectief op termijn

In 2024 kwam er in Waalre, maar ook in Nederland steeds meer besef dat de gemeenten in zwaar weer terecht gaan komen. Het nieuwe kabinet gaf bij hun start in 2024 nog geen gehoor aan de oproepen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) om meer middelen voor gemeenten door een verhoging van de algemene uitkering. In 2024 hebben we daarom met steun van de gemeenteraad en de VNG en de K80 (vereniging van de 80 kleinste gemeenten in Nederland) samen opgetrokken en krachtige signalen afgegeven dat er maatregelen moeten worden getroffen. De gemeenten hebben er recht op dat hun financiën structureel op orde zijn voor het uitoefenen van hun taken. Tot nu toe kwam er geen verhoging van de Algemene uitkering voor gemeenten en ook bij de overdracht van taken van Rijk naar gemeenten wordt structureel gekort op de daarbij horende middelen. De gemeenten betalen de bezuinigingen bij het Rijk. Bij de recente behandeling van de Voorjaarsnota van het kabinet is er eindelijk een voorzichtige positieve ontwikkeling dat er meer middelen komen voor de gemeenten. Hoe zich dat verder gaat vertalen naar onze gemeentelijke uitkering op de middellange termijn wachten we nog af. Bij deze jaarstukken stellen we voor om het positieve resultaat te storten en de reserve vrij besteedbaar. Afhankelijk van het begrotingsresultaat 2026 zullen wij (later dit jaar) een voorstel doen om de bestemming van het rekeningresultaat anders in te zetten.

Begin 2024 hebben we al gesignaleerd dat onze begroting onder druk staat door het gebrek aan middelen vanuit het Rijk. En ook door de vele investeringen van de laatste jaren die tot hogere lasten leiden. De kosten binnen WMO en Jeugdzorg blijven nog stijgen waardoor we ons genoodzaakt zagen een Taskforce voor het Sociaal Domein in leven te roepen. Het samenspel met de auditcommissie en de gesprekken en inzichten die dat opleveren waarderen we zeer. Daarnaast hebben we om ook voor de toekomst een reëel beeld te krijgen houdbaarheidstesten gedaan. We zien dat onze kengetallen in een paar jaar verkleurd zijn van groen naar oranje. Dat is deels te verklaren met de grote gedane investeringen van de laatste jaren, maar ook door het uitputten van reserves en het nog niet volledig benutten van onze belastingcapaciteit. Daarom hebben we ook de Nota kostenverhaal geactualiseerd in 2024 om meer inkomsten te genereren uit woningbouwinitiatieven. Ons beeld is dat we de eerste jaren nog fors geld nodig hebben, maar dat we tegen 2030 weer ruimte krijgen in de begrotingen.

Positief resultaat zagen we aankomen

We sluiten het jaar 2024 af met een positief resultaat. Dit resultaat is geheel te danken aan incidentele meevallers en onbenutte investeringen. We zagen dat overschot al ontstaan in de laatste turap van 2024. Dat betekent niet dat we uit de problemen zijn. Dit onderstreept de noodzaak om realistisch te begroten en om veel aandacht te schenken aan het budgetbeheer. Op tijd signaleren als voorziene werkzaamheden in de vertraging komen. Budgetten kunnen we dan incidenteel voor andere doelen inzetten. Zo voorkomen we onderbesteding. Dan kunnen we ook uitdagingen en initiatieven die gedurende het jaar ontstaan makkelijker faciliteren en onze inwoners daarbij ondersteunen.

In 2024 hebben we meer de samenwerking opgezocht met onze inwoners, maatschappelijke partners, buurgemeenten, in de regio en de K80. Waalre is en blijft een fijne gemeente om te wonen, ook recente onderzoeken tonen dat aan. Onze inwoners zijn zelfbewust, pakken samen zaken op met als recentste voorbeeld de initiatieven voor ouderenhuisvesting, Vereniging Waalre Duurzaam en de steun voor de groei van een basisschool. Daarnaast blijven mensen zich inzetten voor het natuurbeheer, ondersteuning van ouderen en inwoners met een beperking. We zijn zorgzaam naar elkaar toe en naar onze omgeving. Deze kracht die er zit in onze samenleving moeten we meer gaan benutten in de toekomst. Met de herijking van de Kracht van Waalre komt dat in 2025 bij elkaar.

We hebben de relaties met onze buurgemeenten verder aangehaald om te bekijken waar we elkaar kunnen versterken en waar kansen liggen voor verdere samenwerking ook buiten de regionale verbanden. De schaa sprong in onze regio is thema geweest van een bijeenkomst vanuit de raad voor onze inwoners. De boodschap was helder: Waalre neemt verantwoordelijkheid in de schaa sprong en draagt haar steentje bij.

Tot slot

Bestuurlijk zijn we in 2024 verder gegroeid. We stellen onze inwoners meer centraal, blijven in gesprek en geven meer ruimte aan elkaar en luisteren naar elkaar. Dat leidt tot mooie initiatieven, nieuwe samenwerkingen en meerwaarde voor de gemeenschap en inwoners. Waalre zet er de schouders onder en pakt door, ook in moeilijke tijden!

Onze organisatie maakt daarin ook stappen. We hebben veel jonge professionals die tijd en investering nodig hebben om te groeien naar volwaardige gesprekspartners en adviseurs voor de samenleving en het bestuur. Inhuur blijft daarom nodig voor specialistische klussen en voor het opleiden van deze jonge professionals. We blijven ons inzetten voor toekomstbestendige organisatie als een van de randvoorwaarde om zelfstandig te blijven. De komende jaren worden uitdagend, maar samen staan we sterk en zetten we ons in voor een toekomstbestendig en zelfstandig Waalre!

Leeswijzer

De jaarrekening bestaat volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uit het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording van de negen programma's.

Programmaverantwoording

In de programmaverantwoording wordt verantwoording afgelegd over de doelen zoals deze waren gesteld in de programmabegroting 2024. Er wordt voor de negen programma's antwoord gegeven op de drie W-vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat hebben we daarvoor gedaan?' en 'Wat heeft het gekost?'. Onder het kopje 'Wat heeft het gekost?' staat per taakveld het voor- of nadeel vermeld (lasten en baten van de begroting 2024 incl. wijziging vergeleken met de lasten en baten van de rekening 2024) inclusief toelichting. Evenals in voorgaande jaren is er één op één relatie gelegd met de gestelde ambities en worden verschillen in realisatie ten opzichte van ambities verklaard, zowel inhoudelijk als financieel. Aan het einde volgt het overzicht met de verplichte en facultatieve beleidsindicatoren.

Paragrafen

De paragrafen geven volgens de BBV een dwarsdoorsnede van de programmaverantwoording.

De paragraaf A Lokale heffingen bevat het in 2024 uitgevoerde beleid ten aanzien van lokale heffingen, overzicht van de inkomsten van lokale heffingen en de kostendekkendheid van de tarieven voor de leges, riool- en afvalstoffenheffing, een duiding van de lokale lastendruk en inzicht in het gevoerde kwijtscheldingsbeleid.

De paragraaf B Weerstandsvermogen en Risicobeheersing verschaft een, ten opzichte van de begroting 2024, geactualiseerd overzicht van de financiële risico's die Waalre loopt, de benodigde weerstandscapaciteit om deze risico's af te dekken en het beschikbare weerstandsvermogen. Daarnaast wordt de financiële positie van Waalre geduid met behulp van 5 verplichte financiële kengetallen.

De paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen gaat in op het gevoerde beleid voor onderhoud van o.a. wegen, riolering, openbaar groen en gebouwen en de lasten die in 2024 met de uitvoering van dit beleid gemoeid waren.

In de paragraaf D Financiering wordt inzicht gegeven in de kaders voor de financiering van de activiteiten van de gemeente, zoals deze in 2024 zijn gehanteerd.

In de paragraaf E Bedrijfsvoering wordt verantwoording afgelegd over in hoeverre de ambities, zoals geformuleerd in de begroting 2024, zijn behaald op het gebied van de huisvesting, personeel en organisatie, communicatie, financiën en control en andere bedrijfsvoering aspecten.

De paragraaf F Verbonden Partijen geeft een overzicht van de partijen waarin Waalre in 2024 een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft, wat het doel hiervan was, wat de financiële positie is van de partijen waar Waalre een belang in heeft, welk risico Waalre loopt en hoe dit risico is afgedekt.

De paragraaf G Grondbeleid geeft inzicht in de actuele stand van zaken van het grondbeleid en de grondexploitatie.

De niet verplichte paragraaf H Horizontale verantwoording gaat in op de ontwikkelingen in 2024 op het gebied van horizontale verantwoording en interbestuurlijk toezicht.

Op verzoek van uw raad is paragraaf I Gemeenteraad en Raadsgriffie toegevoegd. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de geraamde en werkelijke uitgaven en inkomsten van uw gemeenteraad en de raadsgriffie.

Tot slot is paragraaf J toegevoegd. Dit is een nieuwe verplichte paragraaf over de openbaarheid in de Wet Open Overheid (WOO). We gaan in deze paragraaf in op de doelen die we hebben gesteld ten aanzien van de WOO in 2024.

Aan het einde van het jaarverslag volgt tot slot de bijlagen bij het jaarverslag. Te weten: de horizontale verantwoording over de uitvoering van de Archiefwet en de tabellen rechtmatigheidsverantwoording.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat conform BBV uit een overzicht van baten en lasten, de balans, de toelichting op de balans, het overzicht reserves en voorzieningen en het overzicht van de overbrenging van eerder door de Raad geautoriseerde kredieten naar het volgende jaar.

In het overzicht van baten en lasten zijn de totaalcijfers van de lasten en baten van de thema's gerecapituleerd. Volgens de voorschriften dient afzonderlijk te worden aangegeven welke bedragen aan de reserves worden toegevoegd c.q. onttrokken. Om deze reden wordt eerst het saldo vóór bestemming weergegeven, vervolgens de resultaatbestemming zelf (toevoegingen/onttrekkingen reserves) en daarna het saldo na bestemming.

Als onderdeel van de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waarin het college van burgemeester en wethouders de verantwoordelijkheid afleggen zij rechtmatig heeft gehandeld. Een nadere toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording zal worden opgenomen in de paragraaf E Bedrijfsvoering.

De balans geeft het overzicht weer van de bezittingen van Waalre op 31 december 2024 en de wijze waarop deze bezittingen worden gefinancierd. In de toelichting wordt nader ingegaan op de uitgangspunten die bij het opstellen van de balans zijn gehanteerd.

Het overzicht van reserves en voorzieningen geeft inzicht in onttrekkingen aan en stortingen in reserves en voorzieningen in het verantwoordingsjaar en de stand op jaareinde.

Het overzicht van de overbrenging van kredieten geeft inzicht in de uitputting van kredieten die zijn aangewend voor investeringen en projecten, zoals deze door de Raad zijn vastgesteld. Voor investeringen en projecten die nog niet zijn afgerond, wordt met vaststelling van de jaarrekening de overbrenging van restantkredieten geautoriseerd. Kredieten die niet meer (geheel) benodigd zijn worden naar beneden bijgesteld of afgesloten.

Tot slot is de verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen die Waalre kent toegevoegd.

A: Jaarverslag

Deel 1: Programmaverantwoording

00 Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur

Dit thema gaat over de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, de griffie en de bestuurlijke samenwerking. Ook gaat het om de ondersteuning die de gemeenteraad krijgt van de rekenkamercommissie.

Wij willen dat Waalre zelfstandig is en blijft. We werken samen om deze zelfstandigheid en onze kwaliteiten te behouden. Dit doen we met onze inwoners, het gemeentebestuur en de regio. In deze samenwerkingen moeten we soms iets van onze autonomie opgeven. We kunnen de huidige grote opgaven waarvoor we staan op gebied van klimaat, energie en schaa sprong niet alleen oplossen. Daarom zetten we in op een verdere ontwikkeling van participatie en regionale samenwerking. We zijn ons ervan bewust dat de kosten voor de baten uitgaan in samenwerkingen.

De bestuursvorm die Waalre heeft gekozen, is die van netwerkgemeente. Onze uitdaging is onze dienstverlening en lokale democratie in de netwerkgemeente goed te organiseren. Om de uitdaging aan te (blijven) kunnen, zijn wij actief bezig met de veranderende rol van de overheid. Dit betekent dat we de invulling van de bestuurlijke rollen opnieuw bekijken en nagaan wat dit betekent voor de bestuurlijke organisatie. Voor de ambtelijke organisatie staan daarbij samenwerking, netwerken, flexibiliteit, talentontwikkeling en vernieuwende werkmethoden centraal. De samenwerking ontwikkelt zich langs twee sporen: participatie en regionale samenwerking. De gemeente stimuleert en maakt gebruik van de kennis en de kracht die in de samenleving aanwezig is om dingen zelf te organiseren. We willen 'buiten' naar 'binnen' halen en meer werken vanuit "de bedoeling".

Wat willen we bereiken?

We blijven een zelfstandige gemeente. We leggen taken en verantwoordelijkheden daar neer waar ze het meeste voordeel voor onze inwoners opleveren. Soms doen we dit samen met de inwoners, zelf en soms samen met andere overheden, maatschappelijke partners en/of het bedrijfsleven. We werken steeds meer samen omdat de opgaven daarom vragen (complexer en meer integraal) en we zo over meer kennis en expertise kunnen beschikken. Een andere ontwikkeling die we zien, is dat steeds meer zaken door inwoners zelf worden opgepakt en de overheid zich kan terugtrekken. Deze beweging ondersteunen we. Wat we doen en kunnen doen, sluit hierdoor beter aan bij wat onze inwoners willen. We willen naast elkaar staan in goed evenwicht en met respect voor elkaar samen de uitdagingen aangaan.

Voor de raad vraagt dit om het stellen van heldere kaders. Hierdoor kan de raad ook zijn controlerende taak goed uitvoeren en het debat op hoofdlijnen voeren. De besluitvorming van de raad biedt ruimte aan (organisaties van) inwoners om invloed te hebben op de plannen van de gemeente. De raad geeft met de kaders het college opdracht om zaken voor te bereiden en uit te voeren. En het college zorgt dat de raad op de hoogte blijft van de uitvoering. Raad, college en ambtelijke organisatie vullen elkaar aan bij het opstellen en uitvoeren van beleid. We maken alleen extra regels of beleid als dit nodig is.

Wat gaan we ervoor doen?**Periode 2023-2026**

- Taken en verantwoordelijkheden zijn daar neergelegd waar ze het meeste voordeel voor onze inwoners opleveren. We luisteren hierbij goed naar onze inwoners.
- Participatie heeft een zeer belangrijke rol in de beleidsvorming en uitvoering.
- De gemeenteraad heeft zaken overgelaten aan inwoners, “maatschappelijk middenveld” en samenwerkingsverbanden.
- De gemeenteraad is gegroeid als een raad die nog meer vanuit dialoog en respect met elkaar praat, de inwoners daarbij betreft en kritisch naar zichzelf kijkt.
- Het college heeft samen met de raad, in het uitvoeringsprogramma, bepaald welke onderwerpen zich in welke mate/op welke wijze lenen voor een interactief proces.
- Het college heeft voorstellen aan de raad voorgelegd die keuzes bevatten of waarin keuzes uitgelegd worden.
- De bestuurskracht van Waalre is versterkt in lijn met de actualisatie van de notitie “De Kracht van Waalre”.

Jaar 2024

- In 2024 heeft de raad zijn/haar vergaderstructuur vernieuwd op basis van ervaringen en wensen. Ook werken met de Omgevingswet, kaderstellende rol bij grote projecten en participatie maken onderdeel uit van deze vergaderstructuur.
- De auditcommissie heeft haar rol in de Planning en Control cyclus ingevuld en de raad geadviseerd. Dit is mede onderdeel van het programma Meer in Control.
- Participatie blijft een zeer belangrijke rol hebben in de beleidsvorming en –uitvoering. Het college heeft samen met de raad, in het uitvoeringsprogramma, bepaald welke onderwerpen zich in welke mate/op welke manier lenen voor een interactief proces. Een eerste aanzet zal in het uitvoeringsprogramma jaarlijks worden herijkt.
- De raad geeft vooraf aan wat haar doelstellingen en kaders zijn met het participatieproces en controleert achteraf het college hierop.
- De gemeenteraad geeft het voorbeeld en praat vanuit dialoog met elkaar, heeft respect voor elkaar en betreft de inwoners daarbij en kijkt kritisch naar zichzelf.
- De investering in de ambtelijke organisatie heeft meerwaarde geleverd voor de kaderstellende en controlerende rol van de raad en de voorbereidende en uitvoerende rol van het college.
- De actualisatie van de notitie “De Kracht van Waalre” is afgerond.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De vergaderstructuur van de raad is geëvalueerd. In de cyclus is er ruimte ingebouwd voor meer aandacht voor de beeldvormende aspecten van het besluitvormingsproces.
- De auditcommissie is gestart met het herijken van de Planning & Control cyclus en de inhoud van de producten. Ook zijn de producten meer digitaal toegankelijk gemaakt.
- We hebben ons beleid op inwonersparticipatie opnieuw vastgesteld in 2024. In 2025 rollen we dit verder uit in de organisatie. Dit proces heeft de raad geholpen zich bewuster te worden van participatie- en communicatieprocessen.
- De actualisatie van de Kracht van Waalre heeft in overleg met de raad een nieuw tijdspad gekregen. De voorbereidingen is in 2024 opgepakt. De raad heeft in september ingestemd met de aanpak. In 2025 wordt de herijkte visie De Kracht van Waalre ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

- De gemeenteraad heeft gewerkt aan verdere groei in hun rollen van volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur.
- Er is een benoemingsproces doorlopen voor een nieuwe wethouder.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Ons uitgangspunt is steeds de (kwaliteit van) de leefwereld van onze inwoners, bedrijven en instellingen. Als het nodig is wegen we individuele belangen en collectieve belangen tegen elkaar af.

De gemeente Waalre (raad, college en organisatie) wil een betrouwbare partner zijn. Iedereen in Waalre mag erop vertrouwen dat de gemeente in overleg en samen met alle betrokkenen de juiste dingen oppakt en realiseert. Vertrekpunt bij de beoordeling van initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen is "ja, mits". We kijken daarbij ook naar de eigen mogelijkheden, creativiteit en verantwoordelijkheid van inwoners. Als inwoners weten wat we doen en weten waarom we het doen, kan dit bijdragen aan meer begrip en waardering voor de gemeente Waalre.

Rekenkamercommissie***Wat willen we bereiken?***

Onafhankelijk onderzoek naar het beleid van de gemeente en het werk van het gemeentebestuur. De rekenkamer ondersteunt daarmee de Waalrese gemeenteraad bij zijn controlerende taak.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

De rekenkamer heeft 1 of 2 onderzoeken per jaar uitgevoerd met de volgende vragen:

- Heeft het gemeentebestuur (college en raad) bereikt wat ze wilde bereiken?
- Heeft het gemeentebestuur gedaan wat het zou doen?
- Heeft dit gekost wat het mocht kosten en zijn daarbij de (vastgelegde) regels en afspraken nageleefd?

Jaar 2024

- In samenwerking met de raad en de rekenkamer zijn afspraken gemaakt en is een werkwijze vastgelegd voor de opvolging van aanbevelingen.
- In overleg met de Rekenkamer is geïnventariseerd welke onderwerpen/dossiers zij in deze bestuursperiode willen onderzoeken.
- De Rekenkamer heeft 2 onderzoeken uitgevoerd.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- In 2024 heeft de Rekenkamer het onderzoek Anterieure overeenkomsten opgeleverd. Het onderzoek inwonersparticipatie beslaat een langere periode en wordt in 2025 opgeleverd.
- De opvolging van het onderzoek "Doorwerking en Rode draden" heeft een vervolg gekregen in het programma "Meer in Control", met name in het versterken van de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) in de begrotingscyclus.
- Er zijn afspraken gemaakt over de monitoring en opvolging van de aanbevelingen van de rekenkameronderzoeken.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De aanbevelingen die uit de onderzoeken van de rekenkamer komen zijn verbeterpunten voor de organisatie, het college of de raad. Het uitvoeren van deze verbeterpunten kan bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van de organisatie, van de dienstverlening en van het bestuur.

Bestuurlijke samenwerking***Wat willen we bereiken?***

We leggen taken en verantwoordelijkheden daar neer waar ze de grootste kwaliteit voor onze inwoners opleveren. Dat betekent dat we een aantal taken beter in een (regionaal) samenwerkingsverband kunnen uitvoeren. Hiermee worden goede resultaten behaald.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- De vertegenwoordigers van de gemeente Waalre hebben zich betrouwbare samenwerkingspartners in de regio getoond. Ze hebben positief bijgedragen aan de samen behaalde resultaten. Niet alleen voor Waalre, maar ook voor de (deel)regio als geheel.
- Indien nodig vervullen we ook een trekkersrol. We zetten in op kwalitatieve en actieve participatie in regio overleggen. We bieden onze bestuurders waar nodig aan in een trekkersrol.
- We blijven regionale samenwerkingen goed monitoren en wegen onze uitgaven af tegen de voordelen. We gaan in gesprek met elkaar wanneer er een nieuwe samenwerking ontstaat of wanneer er veranderingen zijn in de organisatie of financiering van samenwerkingen. Mogelijke onderwerpen van gesprek zijn daarbij het doel van de samenwerking, de intensivering van de ambtelijke ondersteuning, onze autonomie en de uitgaven en voordelen van de samenwerking.

Jaar 2024

- In 2024 heeft onze gemeente in het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) en in de Metropoolregio Eindhoven (MRE) een trekkersrol vervuld.
- In 2024 is zowel in SGE als in MRE gebied gewerkt aan de gemaakte samenwerkingsafspraken voor de periode 2023 – 2026.

- Deelname aan de K80 heeft meer inzicht opgeleverd en inspiratie voor verbeteringen; juist vanuit het perspectief als kleine gemeente.
- Er zijn nieuwe mogelijkheden verkend voor toekomstige samenwerkingen op basis van inhoudelijke opgaven.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De samenwerkingsafspraken in MRE en SGE zijn verder uitgewerkt. Ook is verkend hoe de afstemming in deze samenwerkingen verder vorm gegeven kan worden. De organisatie van de MRE is versterkt en meer programma gestuurd ingericht.
- We hebben ambtelijk en bestuurlijk een trekkersrol vervuld op het gebied van voorzieningen en evenementen in het SGE.
- In MRE verband hebben we het voorzitterschap ingevuld binnen het nieuwe thema Ruimte en Wonen en een bestuurlijke trekkersrol in het programma energiesysteem. Het thema voorzieningen heeft in het kader van de Beethovendeal meer aandacht gekregen binnen de MRE.
- Regionale samenwerking wordt steeds intensiever en op meer terreinen. Met onze kleine ambtelijke organisatie hebben we uitdagingen om de intensivering aan te kunnen. We hebben keuzes gemaakt gedurende het jaar om alleen aandacht te schenken aan de onderwerpen/projecten met impact voor Waalre.
- We hebben deelgenomen aan vergaderingen en conferenties georganiseerd door de K80 samenwerking.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Het directe gevolg voor onze inwoners zal per samenwerkingsverband verschillen. In het algemeen kunnen we zeggen dat de regionale samenwerking ervoor zorgt dat de gemeente dienstverlening en voorzieningen van hoog niveau kan blijven bieden voor onze inwoners. Door deze samenwerking kunnen we grote (gemeente overstijgende) thema's uitvoeren, die we alleen niet kunnen uitvoeren. Verder profiteren onze inwoners van een sterke regio, goed bereikbaar, met een goed woon- en werkklimaat met veel voorzieningen van hoge kwaliteit.

0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

Het uitvoeren van de wettelijke taken voor het verstrekken van reisdocumenten en rijbewijzen, het bijhouden van de Basisregistratie Personen (BRP), nationaliteitswetgeving, burgerlijke stand en het organiseren van verkiezingen.

- De algemeen bekende taken van de gemeente blijven op een goede manier bepalend voor het beeld van onze dienstverlening aan onze inwoners.
- Betrouwbare en kwaliteitsvolle dienstverlening op het gebied van burgerzaken die aansluit bij de wensen van onze klanten.
- Waalre is een aantrekkelijke trouwgemeente voor huwelijksvoltrekkingen.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- De dienstverlening is afgestemd op de verschillende doelgroepen. Daarbij is er veel ruimte voor persoonlijk contact in het Huis van Waalre.
- De kwaliteit van de Basisregistratie Personen voldoet aan alle eisen.

Jaar 2024

- In 2024 is de kennis van medewerkers verbreed.
- De aanbevelingen van de zelfevaluatie BRP en reisdocumenten zijn opgevolgd in 2024.
- De digitale dienstverlening van de burgerzakenproducten is verder uitgebreid en verbeterd. Er zijn meer producten die via de E-diensten worden aangeboden, waaronder digitale melding voorgenomen huwelijk en toestemming reisdocument kind. Hierbij is aansluiting gezocht met zaakgericht werken.
- De samenwerking rondom Landelijke Aanpak Adreskwaliteit is in 2024 verder uitgebreid en is er een gemeente breed signaaloverleg over adressen ingericht.
- In 2024 is ten opzichte van voorgaande jaren een hoog aantal reisdocumenten uitgegeven. Ook de komende jaren blijft dit aantal hoog. Om hierop in te spelen zijn de nodige maatregelen getroffen.
- Op 6 juni 2024 zijn de verkiezingen georganiseerd voor het Europees Parlement.
- Een nieuwe burgerzakenapplicatie is aangeschaft en geïmplementeerd.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Medewerkers van team Burgerzaken hebben hun kennis verder verbreed door het volgen van opleidingen, actualiteitscolleges en netwerkbijeenkomsten.
- De signalen vanuit de WALAA (webapplicatie Landelijke Aanpak Adreskwaliteit) zijn onderzocht en de vergelijking met de Basisregistratie Adressen en Gebouwen is uitgevoerd. Dit bevordert de kwaliteit van de registratie op adressen.
- De aanbevelingen van de zelfevaluatie BRP en reisdocumenten zijn opgevolgd en door extra controle op de persoonsgegevens is de kwaliteit van de persoonsgegevens in de BRP toegenomen. Dit is een voortdurend proces.
- Het digitaal aanvragen van een rijbewijs is gestimuleerd in 2024. In 2024 wordt ruim 35% van de rijbewijzen digitaal aangevraagd.
- In juni hebben we de verkiezingen voor het Europees Parlement georganiseerd.
- We hebben het project aanbesteding nieuwe Burgerzakenapplicatie afgerond en hebben de keuze gemaakt voor iBurgerzaken van PinkRocade. Met deze applicatie zijn we klaar om in de toekomst de wettelijke taken modern en efficiënt te blijven uitvoeren. De implementatiefase start begin 2025. Medio september gaan we live met de nieuwe applicatie.
- Ten opzichte van voorgaande jaren hebben we een hoog aantal reisdocumenten uitgegeven. We hebben diverse voorbereidingen getroffen om in te spelen op het hoge aantal reisdocumenten wat uitgegeven gaat worden in de periode 2025-2029.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Met de uitbreiding van de digitale dienstverlening kunnen onze inwoners overal en met ieder apparaat 24/7 voor steeds meer onderwerpen zaken doen met de gemeente. Deze zaken betreffen onder andere aangifte van overlijden, verhuizing, doorgeven vermissing reisdocument, aanvragen uittreksels BRP en burgerlijke stand en digitaal aanvragen vernieuwen rijbewijs. Omdat de verwerking van deze zaken volledig automatisch verloopt, ontstaat meer ruimte voor maatwerk. En dus meer ruimte voor inwoners die behoefte hebben aan persoonlijk contact in het Huis van Waalre.

De verbetering van de adreskwaliteit zorgt voor vermindering van de kans op fraude met betrekking tot uitkeringen en "spookinschrijvingen".

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	2.710	2.314	2.675	2.800	-125	N
0.2 Burgerzaken	495	548	578	625	-47	N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	48	35	27	28	-1	N
0.5 Treasury	96	-64	-237	46	-283	N
0.61 OZB woningen	77					
0.64 Belastingen overig	510	308	541	516	25	V
Totaal lasten bestuur en ondersteuning	3.936	3.141	3.584	4.015	-431	N
Baten bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	676	10	10	31	21	V
0.2 Burgerzaken	250	300	368	447	79	V
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	33	49	49	47	-2	N
Totaal baten bestuur en ondersteuning	959	359	427	525	98	V
saldo bestuur en ondersteuning	-2.977	-2.782	-3.157	-3.490	-333	N

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

0.1 Bestuur (€ 125.000 nadeel)

- € 10.000 nadeel
Kosten notubiz en ibabs zijn door uitbreiding aantal gebruikers hoger
- € 17.000 nadeel
Opleiding, uitjes, advertentie- en reiskosten raad en college
- € 154.000 nadeel
Hogere storting in voorziening pensioenen huidige en oud wethouders als gevolg van lagere rentestand
- € 14.000 voordeel
De kosten voor de Wet Open Overheid vallen lager uit dan begroot
- € 15.000 voordeel
De kosten voor de accountant vallen lager uit als gevolg van het aflopende contract
- € 15.000 voordeel
De kosten voor externe advisering college vallen lager uit
- € 12.000 voordeel
Overige kleine voordelen samengevoegd

0.2 Burgerzaken (€ 47.000 nadeel)

- € 15.000 nadeel
Als gevolg van tijdelijke urenuitbreiding zijn de salariskosten hoger dan begroot
- € 32.000 nadeel
In 2024 is er een hogere afdracht van de rijksleges paspoorten, ID-kaarten en rijbewijzen (dit wordt gedekt uit de hogere opbrengsten van leges)

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€ 1.000 nadeel)

- Geen verschil van betekenis

0.5 Treasury (€ 283.000 nadeel)

- € 56.000 nadeel
De rentelasten voor lang- en kortlopende leningen is hoger dan we bij de 4^e turap hadden verwacht
- € 227.000 nadeel
In 2024 is er minder rente doorberekend aan de overige taakvelden. Het nadeel is op dit taakveld € 227.000. Voor dit zelfde bedrag is er een voordeel doorberekende rente op alle overige taakvelden samen

0.61 OZB woningen (€ 0)

- Geen verschil

0.64 Belastingen overige (€ 25.000 voordeel)

- € 18.000 voordeel
Door meer bezwaren zelf af te handelen ipv uit te besteden is er een voordeel
- € 7.000 voordeel
De kosten voor het drukken, porto, verwerken en beroepen vallen lager uit

Toelichting verschillen baten:**0.1 Bestuur (€ 21.000 voordeel)**

- € 24.000 voordeel
In december 2024 is er een bedrag van 24.000 terugontvangen van het SGE
- € 3.000 nadeel
Overige kleine nadelen samengevoegd

0.2 Burgerzaken (€ 79.000 voordeel)

- € 79.000 voordeel
Door meer aanvragen is er een hoger bedrag binnengekomen voor de afgifte van reisdocumenten en rijbewijzen

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€ 2.000 nadeel)

- Geen verschil van betekenis

00 Algemene dekkingsmiddelen

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen, waarvan besteding niet gebonden	4.496	5.023	5.062	5.038	-24	N
Algemene uitkering	28.034	28.468	29.530	29.502	-28	N
Dividend	33	16	16	12	-4	N
Saldo financieringsbehoefte	124	13	13	141	128	V
Overige algemene dekkingsmiddelen	58	-	-23	-16	7	V
Saldo algemene dekkingsmiddelen	32.745	33.520	34.598	34.677	79	V

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen baten:

Lokale heffingen, waarvan besteding niet gebonden (€ 24.000 nadeel)

- € 6.000 nadeel
Opbrengst OZB woningen is lager door aanpassing waarden en bezwaren
- € 18.000 nadeel
Opbrengst OZB niet woningen is lager door aanpassingen waarden en bezwaren

Algemene uitkering (€ 28.000 nadeel)

- € 28.000 nadeel
Door correcties over de jaren 2022 en 2023 en het aanpassen van maatstaven valt de uitkering lager uit

Dividend (€ 4.000 nadeel)

- € 4.000 nadeel
Lagere uitkering dividend aandelen BNG

Saldo financieringsbehoefte (€ 128.000 voordeel)

- € 128.000 voordeel
Ontvangen rente overtollige middelen (zie ook programma 0; 0.5 treasury)

Overige algemene dekkingsmiddelen (€ 7.000 voordeel)

- € 5.000 voordeel
Bij de jaarlijkse interne BTW controle is een voordeel via deze functie verwerkt
- € 2.000 voordeel
Overige kleine voordelen samengevoegd

00 Overhead

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten overhead						
Overhead	7.480	7.505	7.404	7.445	-41	N
Totaal lasten overhead	7.480	7.505	7.404	7.445	-41	N
Baten overhead						
Overhead	291	72	214	193	-21	N
Totaal baten overhead	291	72	214	193	-21	N
saldo overhead	-7.189	-7.433	-7.190	-7.252	-62	N

Lasten overhead (€ 41.000 nadeel)

- € 10.000 nadeel
Hogere kosten uitbesteden salarisadministratie
- € 23.000 nadeel
Meer kosten onderhoud en energie Huis van Waalre
- € 84.000 nadeel
Hogere kosten beheer en onderhoud automatisering
- € 35.000 voordeel
Lagere kosten personeel en voormalig personeel
- € 12.000 voordeel
Minder uitbesteden aan juridische adviezen
- € 7.000 voordeel
Minder uitgaven aan representatiekosten
- € 11.000 voordeel
Minder uitgegeven communicatie aankoop en uitbesteding
- € 11.000 voordeel
Minder uitgegeven aan porto- en administratiekosten

Baten overhead (€ 21.000 nadeel)

- € 40.000 nadeel
Niet kunnen doorberekenen kosten aan de stichting HHvW
- € 9.000 nadeel
Minder inkomsten uit aanmaningskosten
- € 28.000 voordeel
Meer uitkeringen WAZO (Wet Arbeid en Zorg) ontvangen

00 Vennootschapsbelasting

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten vennootschapsbelasting					
Vennootschapsbelasting	72	0	22	22	0
Saldo vennootschapsbelasting	72	-	22	22	-

Lasten Vennootschapsbelasting (€ 0)

- Geen verschil

00 Onvoorzien

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten onvoorzien					
Onvoorzien	413	218	-	35	-35
Saldo onvoorzien	413	218	-	35	-35

Lasten onvoorzien (€ 35.000 nadeel)

- € 29.000 nadeel
Ophoging voorziening dubieuze debiteuren
- € 6.000 nadeel
Overige kleine nadelen samengevoegd

00 Mutatie reserves

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Mutaties reserve						
Storting in reserves	1.077	210	848	1.070	-222	N
Onttrekking aan reserves	1.818	339	634	1.119	485	V
Saldo Mutaties reserve	741	129	-214	49	263	V

Storting in reserves (€ 222.000 nadeel)

- € 222.000 nadeel
Niet begrote storting uit de GREX naar reserves: lokaal fonds, regionaal fonds en woningbouw. Zie ook taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein).

Onttrekking uit reserves (€ 485.000 voordeel)

- € 519.000 voordeel
Niet begrote onttrekking reserve schoolgebouwen overboeken naar Voorziening (raad 15 april 2025) Zie ook taakveld 4.2 lasten
- € 164.000 voordeel
Niet begrote onttrekking reserve riool overboeken naar voorziening (raad 15 april 2025) Zie ook taakveld 7.2 lasten
- € 32.000 voordeel
Niet geraamde onttrekking saldo reserve overlopende posten
- € 230.000 nadeel
Onttrekking reserve landschappelijk vervalt ivm vervallen krediet. Zie ook taakveld 8.1 lasten

01 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat elke inwoner veilig kan wonen en zich veilig voelt in de woonomgeving. We pakken dit preventief aan door de inzet van buurtnetwerken, voorlichting op diverse veiligheidsthema's en vroegsignalering in netwerkverband met interne en externe partners (o.a. boa's, CMD, PlusTeam, wijkagenten, woningcorporaties, wijk-GGD, huisartsen). Daarmee spelen we in op de trends en ontwikkelingen die in Waalre spelen. We behouden de integrale aanpak zorg en veiligheid die de afgelopen jaren zijn meerwaarde heeft laten zien en versterken deze verder.

Daarnaast pakken we aantastingen en bedreigingen aan met bestuurlijk instrumentarium (o.a. Wet Damocles, last onder dwangsom, gebiedsverbod). Van belang hierbij is het gebruik van zowel het bestuursrecht als strafrecht.

De aanpak van ondermijnende criminaliteit en de aanpak van cybercrime heeft hoge prioriteit. Bij beide geldt dat bewustzijn cruciaal is: "je ziet het pas als je het door hebt". Dit betekent dat de ambtelijke organisatie verder ontwikkelt op dit gebied zodat signalen tijdig worden herkend en worden opgepakt. We zetten ook in op het verhogen van het bewustzijn van inwoners van deze signalen met als doel slachtofferschap te voorkomen.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

De organisatie van de brandweezorg gaat over het treffen van maatregelen om brand te voorkomen en te beperken door controles uit te voeren en door voorlichting en advisering. Het gaat ook over de uitvoering van de brandweezorg zelf. Voor de rampenbestrijding is een regionale crisisorganisatie ingericht. Hierin is alle kennis aanwezig die nodig is. Ook is er een lokale crisisorganisatie ingericht. De gemeenten uit de regio (verantwoordelijk voor Bevolkingszorg) werken hierin vanuit verschillende vakgebieden met de hulpdiensten samen. Onze organisatie dient over goed getrainde medewerkers te beschikken zodat de organisatie zodanig ingericht is dat de organisatie in voldoende mate kan reageren op grote rampen en crises, om schade zoveel mogelijk te kunnen beperken.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Op het gebied van veiligheid wordt intensief samengewerkt met de Integraal Veiligheidscoördinatoren van de Kempengemeenten. Ook wordt er samengewerkt met partners als politie, OM, belastingdienst, Veiligheidsregio, Zorg- en Veiligheidshuis, het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en de woningcorporaties.

Het Integraal Veiligheidsplan kent in ieder geval de volgende doelstellingen voor basisteam de Kempen:

- Een verdere afname van de criminaliteit.
- Een toename van het veiligheidsgevoel.
- Het verankeren van veiligheid in de kernen, wijken en buurten.
- Het voorkomen en bestrijden van criminaliteit, incidenten en verstoringen van de openbare orde.

Daarbij is bijzondere aandacht voor de volgende thema's:

- High Impact Crimes (woninginbraken, straatroven, overvallen).
- Ondermijning en georganiseerde criminaliteit (vrijplaatsen, buitengebied, mensenhandel/arbeidsuitbuiting, drugs, weerbaarheid).
- Verbinding zorg en veiligheid (personen met overlastgevend en/of verward gedrag; jeugd in relatie tot overlast, criminaliteit en middelen gebruik; polarisatie, radicalisering en maatschappelijke onrust).
- Fysieke veiligheid (brandveiligheid en crisisbeheersing).
- Cybercrime en cybersecurity.
- De basis van het KIT (Kempen Interventieteam) is verstevigd en er is een besluit genomen over een uitbreiding van dit team. Hiermee is er een sterke aanpak van ondermijning op basisteamniveau. Kempenbrede handhavingsacties met het KIT, realiseren dat we ondermijning en illegale praktijken in de regio slagvaardiger aanpakken.
- Het soort actuele maatschappelijke problemen dat zich momenteel voordoet vraagt om steeds meer verbinding tussen zorg en veiligheid. Steeds vaker gaat complexe casuïstiek in de zorg samen met overlast en/of (gevoelens van) onveiligheid. Soms leidt het zelfs tot onveilige situaties voor de omgeving. In dat geval zijn collega's van veiligheid hierbij betrokken en bepalen zij het proces en de aanpak.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Er is een besluit genomen over het toevoegen van de thema's 'jeugd' en 'maatschappelijke onrust' aan de aandachtspunten in het integraal veiligheidsplan van de acht Kempengemeenten.
- High impact crime: we investeren in beperking van de slachtofferkans, vergroting van de pakkans van daders en verhoging aangiftebereidheid onder slachtoffers. Actief bevorderen van buurtapps is van grote waarde.
- Ondermijning en georganiseerde criminaliteit: de gezamenlijke aanpak is aangestuurd door het basisteam onder leiding van de programmaleider ondermijning.
- Bestuursrechtelijke handhaving is standaard onderdeel van de werkwijze van het Kempen Interventie Team.
- We hebben voldaan aan de minimale eisen van het programma 'norm weerbare overheid'.
- De weerbaarheid van kwetsbare doelgroepen en sectoren is vergroot. Denk aan de ondersteuning van de agrarische sector als het om de verhuur van leegstaande gebouwen gaat of aan mensen in een kwetsbare positie.
- Verbinding zorg en veiligheid: er is geïnvesteerd in een sluitende zorg- en veiligheidsketen. Er is vooral aandacht voor preventie, vroegsignalering en inrichting van procesregie bij complexe casuïstiek.
- Problematische jeugdgroepen en jeugdcriminaliteit worden aangepakt door een juiste combinatie van maatregelen op het gebied van zorg en straf.
- Fysieke veiligheid: kwetsbare doelgroepen worden bewust gemaakt van de risico's bij brand.
- Er is een besluit genomen over het beschikbaar stellen van budget om op gedegen wijze vorm te geven aan de interne crisisorganisatie die op haar taak is toegerust.
- Cybercrime en cybersecurity: de weerbaarheid van onze medewerkers, inwoners en ondernemers in het digitale domein is vergroot.

Jaar 2024

- Inwoners zijn bewust gemaakt van de risico's die zij lopen om slachtoffer te worden van ondermijnende en digitale criminaliteit. Ze hebben voorlichting gekregen over de maatregelen die ze zelf kunnen nemen om de kans hierop te verkleinen. Met als doel dat de criminaliteitscijfers zullen dalen en het gevoel van veiligheid wordt vergroot.
- De weerbaarheid van medewerkers t.a.v. ondermijnende criminaliteit is vergroot door het geven van voorlichting. Daarnaast zijn medewerkers getraind in het herkennen van signalen van ondermijning en mensenhandel.
- Er is een veiligheidsadvies uitgebracht voor de aanpak van lokaal gedragen prioriteiten die in de gemeente gelden.
- De organisatie heeft aantoonbaar een slag gemaakt t.a.v. de minimale eisen van het programma 'norm weerbare overheid'.
- De organisatie is aantoonbaar voorbereid op cyberaanvallen, o.a. doordat signalen snel worden herkend en er een handelingsperspectief is bij een incident.
- Medewerkers zijn getraind, waardoor de wijze waarop de organisatie omgaat met informatieveiligheid is geborgd.
- Door de integrale projectgroep jeugd is er op basisteamniveau een plan van aanpak vastgesteld voor de aanpak van jeugdproblematiek wat als prioriteit opgenomen is in het integraal veiligheidsplan 2023-2026.
- Er is vastgesteld hoe we, zowel vanuit veiligheid als vanuit het CMD, met de Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) werken.
- Er is een piketteam met 6 medewerkers van de gemeente Waalre samengesteld die de bereikbaarheid van de gemeente Waalre waarborgt in het kader van veiligheid, rampenbestrijding en wet verplichte GGZ (WvGGZ).
- Voor de regionale crisisorganisatie van de VRBZO (Bevolkingszorg) is een communicatiemedewerker van de gemeente Waalre opgeleid en werkzaam als omgevingsanalist (crisiscommunicatie)

Wat is gerealiseerd in 2024?**Integraal veiligheidsbeleid**

- Er is een uitvoeringsplan Kempen 8 vastgesteld voortvloeiend uit het integraal veiligheidsplan 2023-2026.
- Er is een veiligheidsadvies uitgebracht voor de aanpak van lokaal gedragen prioriteiten die in de gemeente gelden.

High Impact Crimes

- In samenwerking met politie is gewerkt aan de veiligheidsperceptie onder inwoners door middel van diverse communicatiemiddelen en op diverse momenten.

Ondermijning/ georganiseerde criminaliteit

- In samenwerking met politie en Meld Misdaad Anoniem is gewerkt aan de veiligheidsperceptie op het gebied van ondermijning onder inwoners door middel van diverse communicatiemiddelen en op diverse momenten. Hierbij is aandacht gegeven aan lokale ontwikkelingen, het versterken van de weerbaarheid, herkennen van signalen en het vergroten van de meldingsbereidheid.
Daarnaast heeft de gemeente meegewerkt aan een sociale media campagne gericht op bedrijventerreinen met het doel de meldingsbereidheid te vergroten en er is geïnvesteerd

in de integrale samenwerking met lokale ondernemers met als doel mensenhandel en illegale prostitutie integraal aan te pakken.

- Er zijn in samenwerking met Platform Veilig Ondernemen preventieve bezoeken uitgevoerd bij ondernemers in het buitengebied. Hierbij is aandacht gegeven aan de gevaren van ondermijnende criminaliteit en er is geïnvesteerd in het vergroten van de meldingsbereidheid onder ondernemers.
- In samenwerking met het RIEC zijn medewerkers getraind op het thema mensenhandel. Hierbij is aandacht gegeven aan de verschillende vormen van mensenhandel en uitbuiting, het herkennen van signalen en de rol van de aandachtfunctionaris mensenhandel. Daarnaast zijn medewerkers praktijkgericht getraind in het uitvoeren van integrale controles en ondermijning. Hierbij is aandacht gegeven aan het in de praktijk herkennen van drugscriminaliteit en signalen van mensenhandel.
- De organisatie heeft op verschillende werkdomeinen een doorontwikkeling gemaakt t.a.v. de minimale eisen van het programma 'norm weerbare overheid'.

Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit

- In samenwerking met politie is op het gebied van gedigitaliseerde criminaliteit geïnvesteerd in de vergroting van het bewustzijn onder inwoners door middel van diverse communicatiemiddelen op diverse momenten.
- Er is in samenwerking met de politie in Waalre een bijeenkomst georganiseerd voor senioren (65+) over (digitale) oplichting. Hierbij is aandacht gegeven aan de verschillende vormen van oplichting, lokale ontwikkelingen en het vergroten van de weerbaarheid.

Zorg en veiligheid

- Samen met politie, jongerenwerk en boa's is actief geïnvesteerd in het herkennen en aanpakken van signaleren van jeugdoverlast middels een operationeel jeugdoverleg.
- Er is verder geïnvesteerd in een veiligheidsoverleg waarbij met een uitgebreid netwerk van politie, wijk GGD, woningbouw corporaties, en sociaal domein gewerkt is aan het beleid en werkwijze rondom personen met onbegrepen gedrag en het beperken van overlast.
- Er is i.s.m. deze partners geïnvesteerd in de inzet van buurtbemiddeling binnen wijkproblematiek.
- Het beleid en de werkwijze rondom personen met onbegrepen gedrag en de Wet verplichte GGZ is gecontinueerd aan de hand van ervaringen uit de uitvoeringspraktijk.
- N.a.v. het besluit van de basisteamdriehoek is in samenwerking met de aangesloten acht Kempen gemeenten een plan van aanpak ontwikkeld voor de doorontwikkeling jeugdopgave. In 2025 wordt dit plan gepresenteerd in de basisteamdriehoek.

Fysieke veiligheid

- In samenwerking met de Veiligheidsregio is geïnvesteerd in vergroting van het brandveiligheidsbewustzijn onder (verminderd zelfredzame) inwoners.
- De lokale interne crisisorganisatie van Waalre is verder geactualiseerd en opgeleid zodat de gemeente in staat is om te kunnen reageren op een ramp, crisis of incident.
- Er is een piketteam bestaande uit 6 medewerkers van de gemeente Waalre samengesteld die de bereikbaarheid van de gemeente Waalre waarborgt in het kader van veiligheid en rampenbestrijding. Deze medewerkers zijn opgeleid, geoefend en in staat om de functie van plaatsvervangend ambtenaar rampenbestrijding 24/7 te vervullen.
- Voor de regionale crisisorganisatie van de VRBZO (Bevolkingszorg) is een communicatiemedewerker van de gemeente Waalre opgeleid en werkzaam als omgevingsanalist (proces crisiscommunicatie).

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners weten de gemeente te vinden voor vragen op het gebied van fijn en veilig wonen.
- Inwoners zijn bereid om o.a. bij de gemeente melding te maken van onveilige en verdachte situaties.
- Mensen (digitaal) verbinden in de wijk, waarbij men elkaar vertrouwt, elkaar weet te bereiken en infomeren via de digitale mogelijkheden die er beschikbaar zijn.
- Naast aandacht voor de objectieve veiligheidscijfers besteden we continu aandacht aan het gevoel van veiligheid bij inwoners.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	895	1.086	1.086	1.074	12	V
1.2 Openbare orde en veiligheid	439	577	574	589	-15	N
Totaal lasten veiligheid	1.334	1.663	1.660	1.663	-3	N
Baten veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	75	77	77	75	-2	N
1.2 Openbare orde en veiligheid	-	-	-	2	2	V
Totaal baten veiligheid	75	77	77	77	-	
saldo veiligheid	-1.259	-1.586	-1.583	-1.586	-3	N

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

1.1 Crisisbeheersing en brandweer (€ 12.000 voordeel)

- € 12.000 voordeel
Diverse kleine verschillen zoals lagere kosten voor uitgaven aan beheer en onderhoud van de brandkranen, brandweerkazerne en stallingsruimte.

1.2 Openbare orde en veiligheid (€ 15.000 nadeel)

- € 10.000 nadeel
Hogere salariskosten op openbare orde en veiligheid
- € 5.000 nadeel
Overige kleine voordelen samengevoegd

Toelichting verschillen baten:

1.1 Crisisbeheersing en brandweer (€ 2.000 nadeel)

- € 2.000 nadeel
Geen verschil van betekenis

1.2 Openbare orde en veiligheid (€ 2.000 voordeel)

- € 2.000 voordeel
Geen verschil van betekenis

02 Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer

Verkeer

Wat willen we bereiken?

Het op een duurzame manier verbeteren van de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid, de luchtkwaliteit en de leefomgeving alsmede een mobiliteitstransitie van autogebruik naar openbaar vervoer- en fietsgebruik. Dit ook met het oog op de gezondheid en vitaliteit van onze inwoners.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- In het kader van het project 'Duurzaam door Waalre' zijn alle deelopdrachten voor een gezonde en duurzame ontsluiting en leefomgeving uitgevoerd: het afsluiten van sluiproutes (Burg. Uijenstraat, Lissevenlaan), 30 km/uur zone Traverse zuid en noord, herinrichting Eindhovenseweg (60 km/uur buiten de bebouwde kom, 30 km/uur zone in centrumgebied, aanleg busbaan), fysiek vrachtwagenverbod op onder andere de Eindhovenseweg en het inregelen van een tweetal doseerinstallaties op de Heikantstraat en de Burgemeester Mollaan om doorgaand autoverkeer te weren.
- In samenspraak met belanghebbenden is er een mobiliteitsvisie opgesteld waarbij de knelpunten in het dorp in beeld zijn gebracht en de relatie met de regionale mobiliteitsagenda is gelegd. Deze visie is vertaald naar een mobiliteitsplan/uitvoeringsplan.
- Ondersteunend aan het project Duurzaam Door Waalre zijn de inwoners en andere weggebruikers gestimuleerd om vaker gebruik te maken van alternatieven voor de voormalige doorgaande routes in Waalre en ook van andere, meer duurzame vormen van mobiliteit (alternatieve routes/nieuwe N69, openbaar vervoer, fiets/e-bike gebruik, carpooling, innovatieve mobiliteitsvormen e.d.). Dit sluit ook aan op de regionale werkgeversaanpak.
- Maatregelen opgenomen in het uitvoeringsplan 'fiets' zijn integraal meegenomen in het mobiliteitsplan en worden ook vertaald naar het onderhoudsprogramma Wegen en het programma infrastructurele projecten.
- In het kader van mensgerichte aanpak verkeersveiligheid zijn verkeersveiligheids-acties op basisscholen ondersteund. Hierbij zijn afspraken gemaakt over veilige schoolroutes en schoolomgevingen.
- In verband met hoge ongevallencijfers bij oudere fietsers is extra aandacht besteed aan deze specifieke doelgroep middels gerichte communicatie.
- Het verbod voor doorgaand vrachtverkeer in Aalst is ingevoerd.
- Een verbod voor doorgaand vrachtverkeer in Waalre-Dorp is onderzocht en in samenspraak met betrokkenen is bepaald welke maatregelen in dit kader zijn ingevoerd.

Jaar 2024

- Op basis van het in 2023 uitgevoerde onderzoek naar het weren van doorgaand vrachtverkeer in Waalre-Dorp, is in samenspraak met belanghebbenden bepaald welke maatregelen in dat kader worden ingevoerd.
- Het terugdringen van het doorgaand autoverkeer op de Eindhovenseweg, door voorrang te geven aan het bus- en fietsverkeer, met als streven een intensiteit van maximaal 13.500 motorvoertuigen per etmaal, is gerealiseerd.
- Het autoverkeer op de route Heikantstraat-Wollenbergstraat-Willibrorduslaan-Juliana de Lannoylaan-Burg. Mollaan-Onze Lieve Vrouwedijk is teruggedrongen. De effecten op de verkeersintensiteit worden blijvend gemonitord.
- Stimuleren verkeersonderwijs door middel van ondersteuning verkeersprojecten in het kader van het Brabant Verkeersveiligheid Label (BVL) is op alle basisscholen in Waalre gerealiseerd. In dit kader zijn ook afspraken gemaakt over veilige fietsroutes en veilige schoolomgevingen.
- Verbeteren kwaliteit recreatieve fietspaden in Achtereind en buurtschap Loon is gestart. Tevens is het vraagstuk in buurtschap Loon breder opgepakt in relatie tot sluipverkeer en stof- en wateroverlast.
- Het mobiliteitsplan Waalre is na een intensief participatietraject vastgesteld. De hieruit voortvloeiende maatregelen zijn bepaald. Met een deel van de uitvoering is gestart.
- Er is blijvend aandacht voor de regionale mobiliteitsagenda en inzet op en van Brainport Bereikbaar in relatie tot onder andere de regionale werkgeversaanpak.
- Er is ambtelijk en bestuurlijk en in samenwerking met collega's in de (deel)regio ingezet op het permanent goed functioneren van de hoofdinfrastructuur in onze deelregio (A2, A67, nieuwe N69 en zuidelijke route Valkenswaard).

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Ter hoogte van de Lissevenlaan is bij de herinrichting van de Valkenswaardseweg en de Eindhovenseweg een hoogteportaal geplaatst.
- In Waalre-Dorp zijn de verkeersbesluiten voor het plaatsen van borden om het doorgaand vrachtverkeer te weren genomen en de borden zijn geplaatst. Daarnaast is ook de gedragsinterventie in de Wollenbergstraat uitgevoerd door middel van het plaatsen van sandwichborden om weggebruikers op hun snelheid te attenderen.
- Er is het gehele jaar gewerkt aan de Eindhovenseweg. De weg is hierbij open gebleven voor doorgaand verkeer. Tussentijdse monitoring laat zien dat het aantal motorvoertuigen tot beneden het streefdoel is gedaald. De definitieve tellingen hebben nog niet kunnen plaatsvinden vanwege de werkzaamheden. De geplande maatregelen voor het terugdringen van het autoverkeer zijn gerealiseerd.
- De doseerinstallaties bij de Wollenbergstraat en de Burg. Mollaan zijn opnieuw ingeregeld en hiermee geoptimaliseerd waarmee het sluipverkeer op deze route is teruggedrongen.
- De voorbereiding voor stimuleren verkeersonderwijs door middel van ondersteuning verkeersprojecten in kader van Brabant Verkeersveiligheid Label (BVL) is gerealiseerd en wordt jaarlijks uitgevoerd.
- De voorbereiding en participatie voor het verbeteren van de kwaliteit van de recreatieve fietspaden in de omgeving van Loon en het Achtereind is in samenwerking met de bewoners opgestart.
- Er is veel inspanning geleverd in het regionaal speelveld op gebied van mobiliteit. De regionale Mobiliteitsvisie MRE 2040 is vastgesteld. Daarnaast hebben we regelmatig overleg met de gemeenten in A2 Zuid (Waalre, Valkenswaard, Heeze-Leende,

Cranendonck, Weert en Nederweert) om onze gezamenlijke belangen in beeld te houden en in te kunnen brengen in de MRE.

- De voorbereiding en uitwerking van het Mobiliteitsplan "Vlot, veilig en duurzaam in en door Waalre in 2024" is gerealiseerd, het plan is vastgesteld. De afstemming van het mobiliteitsplan met buurgemeenten heeft plaatsgevonden. Daarnaast is de uitwerking van het maatregelenpakket opgestart.
- De aanvullende verkeersmaatregelen met onder andere de aanleg van een extra verkeersdrempel in de Molenstraat zijn uitgevoerd.
- De verkeersmaatregelen met de aanleg van diverse verkeersremmers en attentie verhogende maatregelen in de Koningin Wilhelminalaan zijn uitgevoerd.
- Het aanwijzen van gehandicaptenparkeerplaatsen aan De Aalstervelden is uitgevoerd.
- Door Eindhoven Airport is in een pilot een vliegroute aangepast. Door toegenomen geluidshinder heeft dit tot commotie in het dorp geleid en heeft ertoe geleid dat de pilot is teruggedraaid. Overleg met de inwoners, afstemming en coördinatie met de regio is uitgevoerd. Er is samen met Valkenswaard een vooroverleg met inwoners opgestart zodat bespreekpunten tijdens het vooroverleg van LEO kunnen worden ingebracht. Hiermee kunnen ook de inwoners hun rol op de juiste wijze pakken
- De nota parkeernormen is vastgesteld.
- In het kader van de projectplanning openbare ruimte (integrale aanpak wegen, riolering en groen) is in 2024 gewerkt aan:
 - Herinrichting Eindhovenseweg: alle verkeersmaatregelen zijn afgerond.
 - Centrumplan Den Hof: de voorbereiding van de verkeersmaatregelen is afgerond. Het werk is in uitvoering.
 - Traverse-noord (Bergstraat en deel van Onze Lieve Vrouwedijk): de voorbereiding van de verkeersmaatregelen is afgerond met de vaststelling van het definitief ontwerp. De aanbesteding heeft plaats gevonden en het werk is gegund.
 - Heikantstraat: de voorbereiding van de verkeersmaatregelen is afgerond met de vaststelling van het definitief ontwerp. De aanbesteding van het werk heeft plaatsgevonden en het werk is gegund.
 - Gestelsestraat-Zuid: de voorbereiding van de verkeersmaatregelen is afgerond en het voorlopig ontwerp is vastgesteld.
 - De renovatie van de fietspaden langs de Willibrorduslaan en Koningin Julianalaan zijn uitgevoerd.
- In het kader van advisering Ruimtelijke Ontwikkeling is gewerkt aan:
 - Heijdepark
 - Waalre Noord fase III
 - De Pracht Zuid en Noord
 - Molenstraat 9-11
 - Huisvesting scholen
 - Zorgcentrum Het Laar
 - Zorgcentrum De Hoevenakkers
 - Winkelcentrum de Voldijn
 - Voormalig café Moonen
 - Ontwikkeling Valkenswaardseweg 15A
 - Ontwikkeling Eindhovenseweg 22A
 - Ontwikkeling Brabantiapark

Wat is de impact voor onze inwoners?

Het pakket aan maatregelen levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid (vermindering geluidsoverlast, drukte en betere luchtkwaliteit) in de kernen Aalst en Waalre. Daarbij bevordert het de veiligheid door het stimuleren van het fietsgebruik en het openbaar vervoer. Met het pakket beogen we gedragsveranderingen te bereiken zodat inwoners en passanten vaker gebruik maken van fiets en openbaar vervoer, hun snelheid aanpassen en meer gebruik maken van het hoofdwegennet.

Wegen***Wat willen we bereiken?***

Het in stand houden, verbeteren en waar nodig vernieuwen van de infrastructuur om de kwaliteit van de openbare ruimte een impuls te geven, mede vanuit opgaven op het vlak van het mobiliteitsplan, klimaat, duurzaamheid, vergrijzing e.d.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Voorbereiding en uitvoering van diverse herinrichting- en onderhoudswerkzaamheden conform het integraal projectplan openbare ruimte is gerealiseerd. In dit plan ligt voor de periode tot en met 2026 de focus op aanpak hoofdweginfrastructuur in de gemeente: Michiel de Ruyterstraat en omgeving, Eindhovenseweg, Centrumplan Den Hof, Gestelsestraat-zuid, Traverse-noord en Heikantstraat. In de periode 2023-2026 bereiden we ons voor op de aanpak en voorbereiding van de grootschalige, integrale wijkherinrichting voor de periode 2027-2037, inclusief de verkenning van de best passende vormen van inwonerparticipatie daarbij.
- Uitvoering geven aan onderhoudsmaatregelen welke zijn opgenomen in het geactualiseerde Wegenbeheersplan.
- Het meerjaren- en uitvoeringsprogramma onderhoud bruggen is opgesteld en uitgevoerd. Het groot onderhoud aan bruggen met de hoogste prioriteit is uitgevoerd.

Jaar 2024

- In het kader van de integrale projectplanning is in 2024 gewerkt aan:
Rehabilitaties en herinrichtingen
 - De uitvoering van de Eindhovenseweg is in zijn geheel gereed.
 - Het centrumplan Den Hof is in uitvoering.
 - De voorbereiding van Traverse-noord, Heikantstraat en driehoek is gereed.
 - Voorbereiding van de Gestelsestraat-Zuid is gereed en uitvoering is opgestart.
 - Dreefstraat is gereedGroot onderhoud is aan de volgende wegen uitgevoerd:
 - Fietspaden Willibrorduslaan
 - Burgemeester Ossepark
- In 2023 is er een nieuwe kwaliteitsinspectie van alle wegen uitgevoerd. De resultaten van deze inspectie hebben mogelijk nog invloed op de planning van de onderhoudswerken.

- Als onderdeel van het geactualiseerde wegenbeheerplan is gestart met groot onderhoud aan de (recreatieve) fietspaden.
- In 2024 heeft de oriëntatie op de aanpak van de grootschalige wijkherinrichting 2027-2037 plaatsgevonden.
- In 2024 is het mobiliteitsplan vastgesteld, de hieruit voortvloeiende maatregelen zijn ingepast in de integrale projectplanning.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- In het kader van de integrale projectplanning is in 2024 gewerkt aan:
 - Eindhoveneweg: Uitvoering is gerealiseerd met uitzondering van aanplant groen en werkzaamheden aan parallelwegen nabij N2/A2.
 - Centrumplan Den Hof: Realisatie van Den Hof en eerste deel van de Dorpsstraat is gerealiseerd. Uitvoering van de Leesakker is gestart.
 - Traverse-noord (Bergstraat en deel van Onze Lieve Vrouwedijk): Het werk is aanbesteed en gegund.
 - Heikantstraat: Het werk is aanbesteed en gegund.
 - Driehoek Willibrorduslaan Wollenbergstraat: Voorbereiding Driehoek is niet uitgevoerd. Dit wordt gekoppeld aan de wijkgerichte aanpak.
 - Gestelsestraat-Zuid: Voorlopig ontwerp is gerealiseerd.
 - Voorbereiding grootschalige wijkherinrichting 2027-2037, inclusief herinrichting van het openbaar groen in deze wijken. De eerste oriëntatie op projectniveau is nog niet uitgevoerd omdat hiervoor geen ruimte in de begroting is.
- In het kader van asfaltonderhoud en het onderhoud van overige verhardingen is gewerkt aan:
 - Asfaltonderhoud aan Parklaan en omgeving is gerealiseerd.
 - De uitvoering van de fietspaden Willibrorduslaan is gerealiseerd.
 - Onderhoud fietspad Gildebosweg (Loon) is gerealiseerd.
 - Onderhoud aan overige verhardingen is gerealiseerd.
 - Voorbereiding renovatie trottoirs Mevr. Brantlaan.
- Als onderdeel van het geactualiseerde wegenbeheersplan voor groot onderhoud aan de (recreatieve) fietspaden is gewerkt aan:
 - Het voorlopig ontwerp en bijbehorende participatie voor groot onderhoud aan de (recreatieve) fietspaden in de omgeving van Loon is in samenwerking met de bewoners uitgevoerd. Daarbij zijn ook andere knelpunten met betrekking tot verkeer en afwatering betrokken.
 - Het voorlopig ontwerp van de overige locaties fietspaden Mosbroekseweg, Timmereind-Beemdstraat, de Hurken, Gildebosweg-Frooyen is gerealiseerd.
- In het kader van de langdurige en extreme wateroverlast is de schade aan verhardingen geïnventariseerd en het herstel deels gerealiseerd. Overige herstelwerkzaamheden zijn voorbereid.
- In het kader van advisering Ruimtelijke Ontwikkeling is gewerkt aan:
 - Heijdepark
 - Waalre Noord fase III
 - Ontwikkeling Brabantiapark
 - De Pracht Noord en Zuid
 - Zorgcentrum Het Laar
 - Zorgcentrum De Hoevenakkers
 - Winkelcentrum de Voldijn
 - Uitbreiding Flat Eeckenrhode
 - Diverse kleine woningbouwprojecten

Wat is de impact voor onze inwoners?

Een goed functionerend wegennet (zowel voor automobilisten, fietsers, wandelaars etc.) is noodzakelijk voor de bereikbaarheid van onze gemeente en voor de veiligheid van iedereen die deelneemt aan het verkeer. Hierdoor kan de tevredenheid en de beleving van inwoners over kwaliteit van wegen en trottoirs toenemen.

Openbare verlichting***Wat willen we bereiken?***

Zorgen voor kwalitatief hoogwaardige en duurzame openbare verlichting om de (sociale) veiligheid te verhogen en de lichtvervuiling en lichthinder te verminderen. Daarnaast is het streven om energie te besparen en de energielasten van de openbare verlichting te verlagen. Het streven is dat in 2030 minimaal 50% van de openbare verlichting in Waalre is verduurzaamd door het toepassen van LED verlichting.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Oude lichtmasten (> 40 jaar) langs wijkontsluitingswegen (waar hoge masten staan) zijn vervangen om het risico van het omvallen van oude masten te voorkomen. Tegelijkertijd zijn armaturen op deze masten, die aan vervanging toe waren, vervangen door nieuwe armaturen met LED verlichting.
- LED verlichting is ingezet bij nieuwbouwprojecten en renovaties van de openbare verlichting om een verdere energiebesparing te realiseren.
- Het vervangen en verduurzamen van de openbare verlichting is zoveel mogelijk meegenomen bij grotere reconstructies.

Jaar 2024

- Vervanging van conventionele lichtbronnen door LED verlichting is tijdens het reguliere beheer en onderhoud uitgevoerd conform het meerjaren vervangingsplan OVL (= openbare verlichting).
- Daarnaast is de vervanging van OVL (naar LED) binnen de volgende projecten gerealiseerd:
 - Eindhovenseweg,
 - Winkelcentrum Den Hof.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Voorbereiding voor een nieuw onderhoudscontract voor openbare verlichting is afgerond, de aanbesteding is opgestart.
- 0-meting OVL (areaal) installatie is voorbereid en uitgevoerd.
- Vervanging van OVL (naar LED) binnen de volgende projecten is gerealiseerd:
 - Michiel de Ruyterstraat en omgeving
 - Eindhovenseweg is afgerond op enkele masten na (deels Kniperij en rotonde Kon. Julianalaan)
 - Het plangebied Den Hof is voorbereid en deels uitgevoerd

Wat is de impact voor onze inwoners?

Goede verlichting van het Waalrese wegnnet zorgt voor sociale veiligheid en verkeersveiligheid voor de inwoners. Verduurzaming van de verlichting draagt daarnaast bij aan een beter leefmilieu en aan kostenreductie.

Kabels en leidingen***Wat willen we bereiken?***

De overlast voor inwoners bij de aanleg en het onderhoud zo laag mogelijk houden door regie voeren op de uitvoering van de ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen).

Met de netbeheerders stemmen we periodiek onze infrawerkzaamheden af op de netuitbreidingen en onderhoudswerkzaamheden zodat bijvoorbeeld verzwarende van het elektriciteitsnet afgestemd wordt op onze werkzaamheden zoals reconstructies.

Het beperken van het aantal storingen door regulier onderhoud. Het reduceren van kosten en het verlenen van goede en snelle afhandeling bij vergunningen, meldingen en klachten.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Vergunningen zijn verleend, toezicht is gehouden en werkzaamheden zijn gecoördineerd op het gebied van kabels en leidingen. Dit in intensieve samenwerking met betrokken stakeholders (Enexis, waterleidingbedrijf, ontwikkelaars e.d.).
- De Verordening Ondergrondse Infrastructuur 2018 (VOI) en het Handboek Kabels en Leidingen (HKL) zijn i.s.m. de werkgroep Kabels en Leidingen MRE verder geïmplementeerd.
- Regulier onderhoud en herstel van storingen is door Nuts- en Telecombedrijven uitgevoerd.
- Aanleg van nieuwe kabels- en leidingen door Nuts- en Telecombedrijven is zoveel mogelijk gecombineerd met de uitvoering van gemeentelijke projecten. Eventuele aanpassingen en/of uitbreidingen van en op de hoogspanningsinfrastructuur zullen we daar waar mogelijk faciliteren.
- Bestratingen die als gevolg van werkzaamheden aan kabels en leidingen zijn verzakt, zijn hersteld.
- Ontwikkelingen rondom de uitrol van een landelijk, fijnmazig 5G-netwerk (en de impact hiervan op inrichting openbare ruimte) alsook de ontwikkelingen rondom de schaarste op het stroomnetwerk zijn actief gevolgd en waar nodig en relevant voor Waalre actief opgepakt (waar mogelijk in regionaal verband). Door werkzaamheden op elkaar af te stemmen daarbij, werk met werk maken waar dit mogelijk is.

Jaar 2024

- Het vervangen van nutsvoorzieningen, op basis van de uitvoeringsprogramma's van de diverse nutsbedrijven, is gerealiseerd. Hierbij zijn werkzaamheden op elkaar afgestemd zodat de netbeheerders uitbreidingen en andere aanpassingen aan het netwerk kunnen realiseren om de transportschaarste aan te pakken.
- Het coördineren en toezichthouden op projecten van de nutsbedrijven is conform vergunningen en instemmingsbesluiten uitgevoerd.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Het vervangen van nutsvoorzieningen op basis van uitvoeringsprogramma openbare ruimte is uitgevoerd. Voorbeelden hierbij zijn de Eindhovenseweg en Den Hof.
- Het toezichthouden op projecten van derden is uitgevoerd.
- De regionale nuts overleggen zijn bijgewoond.
- Ontwikkelingen rondom de uitrol van een landelijk, fijnmazig 5G-netwerk (en de impact hiervan op inrichting openbare ruimte) alsook de ontwikkelingen rondom de capaciteitsschaarste op het stroomnetwerk (en de impact hiervan m.b.t. de energietransitie) zijn actief gevolgd en waar nodig en relevant voor Waalre actief opgepakt (waar mogelijk in regionaal verband).

Wat is de impact voor onze inwoners?

Door de werkzaamheden goed te coördineren en goed samen te werken met betrokken stakeholders, blijft de overlast beperkt. Daarbij geven we ruimte aan de netbeheerders en combineren we werkzaamheden waar nodig zodat de netbeheerders een zo adequaat/goed mogelijk netwerk van openbare nutsvoorzieningen aan kunnen blijven bieden.

2.5 Openbaar vervoer***Wat willen we bereiken?***

Een fijnmazig en vraagafhankelijk openbaar vervoer; makkelijk bereikbaar en betaalbaar met maatwerk. Richting de provincie zetten we in op het realiseren van een Hoogwaardig Openbaar Vervoer op de Eindhovenseweg zodat dit opgenomen wordt in de concessie. Ook benutten we in samenwerking met partners (regiogemeenten, provincie, werkgevers e.d.) kansen voor (innovatief) openbaar vervoer in Waalre die zich aandienen vanuit de totale aanpak van het mobiliteitsvraagstuk in de regio, mede gezien de regionale schaa sprong.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- In samenwerking met de provincie is de Hoogwaardige Openbaar Vervoer (HOV) lijn op de Eindhovenseweg tussen Eindhoven en Valkenswaard voorbereid en in uitvoering en wordt als zodanig ingezet.
- Onderzocht is of en hoe we het Openbaar vervoer tussen dorpen en wijken naar overstapplekken (hubs) kunnen handhaven en verbeteren. Uitgangspunt daarbij is een duurzaam en flexibel openbaar vervoerssysteem.
- Onderzocht is hoe we tot een betere collectieve vervoersverbinding tussen Veldhoven-Waalre/Aalst-Valkenswaard kunnen komen.

Jaar 2024

- In 2024 zijn de werkzaamheden van de Hoogwaardige Openbaar Vervoer (HOV) lijn op de Eindhovenseweg/Valkenswaardseweg tussen Eindhoven en Valkenswaard uitgevoerd. De HOV-Infra is hiermee gerealiseerd.
- In 2024 is het project OV- ambassadeurs ten uitvoer gebracht. Dit project loopt gedurende de periode 2023-2025. Hiermee wordt het reguliere openbare vervoer beter benut door mensen die met mobiliteitsdrempels kampen.

- In 2024 zijn we regionaal aan de slag met de voorbereiding van de nieuwe concessie waarbij ook een betere verbinding tussen Velhoven-Waalre/Aalst-Valkenswaard wordt betrokken.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- In 2024 zijn de werkzaamheden voor de realisatie van de Hoogwaardige Openbaar Vervoer (HOV) lijn op de Eindhovenseweg/Valkenswaardseweg in de gemeente Waalre uitgevoerd.
- Bij het lokaal en regionaal mobiliteitsbeleid wordt ingezet op goede (H)OV-verbindingen vanuit Waalre. Ook is hierbij aandacht voor het vervoer met buurtbussen.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Alle inwoners de mogelijkheid bieden gebruik te maken van openbaar vervoer, dat hoogwaardige van kwaliteit is en aansluit bij hun wensen.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verskil	
Lasten verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	2.333	2.731	2.510	2.451	59	V
2.5 Openbaar vervoer	-	-	13	13	-	
Totaal lasten verkeer, vervoer en waterstaat	2.333	2.731	2.523	2.464	59	V
Baten verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	84	25	82	124	42	V
2.5 Openbaar vervoer	-	-	12	12	-	
Totaal baten verkeer, vervoer en waterstaat	84	25	94	136	42	V
saldo verkeer, vervoer en waterstaat	-2.249	-2.706	-2.429	-2.328	101	V

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

2.1 Verkeer en vervoer (€ 59.000 voordeel)

- € 40.000 voordeel
Lagere doorberekening rentelasten
- € 17.000 voordeel
Lagere onderhoudskosten bruggen
- € 27.000 voordeel
Energieverbruik lichtmasten lager als gevolg van lagere tarieven
- € 34.000 voordeel
Vervanging van lichtmasten is minder uitgevoerd dan begroot
- € 22.000 nadeel
Uitgaven korte termijn maatregelen (KTM) zijn voor een deel niet begroot
- € 37.000 nadeel
Onderhoud openbare verlichting valt in 2024 duurder uit

2.5 Openbaar vervoer (€ 0)

- Geen verschil

Toelichting verschillen baten:**2.1 Verkeer en vervoer (€ 42.000 voordeel)**

- € 35.000 voordeel
meer inkomsten als vergoeding voor het leggen van kabels en leidingen
- € 17.000 voordeel
Subsidie zwerfafval is niet begroot maar wel hier verantwoord
- € 10.000 nadeel
Er is in 2024 geen subsidie verkeerseducatie voor de scholen van de provincie ontvangen

2.5 Openbaar vervoer (€ 0)

- Geen verschil

03 Economie

3.1 Economische ontwikkeling

Lokaal Economisch Programma

Wat willen we bereiken?

Het behouden en versterken van een vitale economie in Waalre.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Er is gewerkt aan de versterking van de aantrekkelijkheid van de centra van Aalst en Waalre-dorp, zie ook thema 8.
- Er is een start gemaakt met de ontwikkeling van de uitbreiding van Bedrijvenpark Het Broek (onderdeel van Waalre Noord fase 3). Ook is een eerste verkenning van de uitbreiding van de High Tech Campus-Zuid gestart.
- Regionaal wordt bedrijfslocatie Ekenrooi Noord opgevoerd in de programmering van de bedrijfslocaties.
- In overleg met het bedrijfsleven is een nieuw Lokaal Economisch Programma voor Waalre opgesteld.
- De samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheid is gestimuleerd, met aandacht voor duurzaam en maatschappelijk ondernemen.

Jaar 2024

- Voor de realisatie van het vitaal dorpshart Aalst en versterking centrum Waalre-dorp zijn diverse deelprojecten opgepakt, zie hoofdstuk 8. De herinrichting van de openbare ruimte van dorpshart Aalst is gestart en een stedenbouwkundige verkenning voor de Bus e.o. is afgerond.
- Ondersteuning bij de uitvoering van het meerjarenplan Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Den Hof periode 2023-2027, waaronder inning BIZ-bijdragen, subsidieverlening en regelmatig overleg.
- Er is een stedenbouwkundig plan voor Waalre Noord fase 3 opgesteld, waarin ook de eventuele uitbreiding van Bedrijvenpark Het Broek is opgenomen.
- In overleg met Brainport Development is onderzocht hoe we de triple helix samenwerking binnen Waalre kunnen stimuleren.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De herinrichting van de openbare ruimte in het dorpshart van Aalst is ver gevorderd, het horecaveld is aangelegd en Den Hof is heringericht. Zie ook Hoofdstuk 8.
- De stedenbouwkundige verkenning voor de Bus e.o. is niet ter hand genomen vanwege het ontbreken van directe noodzaak (onderhoudsbehoefte) vanuit de kwaliteit van de openbare ruimte en het gebrek aan capaciteit en middelen.
- Er heeft viermaal overleg plaatsgevonden tussen de gemeente en het bestuur van BIZ den Hof. Hier zijn diverse zaken besproken zoals de vordering van de herinrichting van de openbare ruimte met extra aandacht voor de sfeerverlichting en muziekinstallatie, de evenementen/activiteiten die de BIZ organiseert en de opstelling van de weekmarkt. BIZ

heffingen zijn opgelegd aan ondernemers en eigenaren en vervolgens als een subsidie uitgekeerd aan stichting BIZ Den Hof.

- Er is een stedenbouwkundig plan voor Waalre-Noord fase 3 opgesteld. Deze focust zich op het gebied ten westen van de O.L. Vrouwedijk. Voor het gebied ten noorden van het bedrijventerrein Het Broek moeten nog definitieve uitspraken worden gedaan.
- Er zijn een toekomstverkenning voor bedrijventerrein Voldijn en een eerste stedenbouwkundige verkenning naar werklocatie Ekenrooi-Noord opgesteld.
- Er zijn gesprekken gevoerd over het initiatief voor een kantoorontwikkeling (met behoud van Huize Voorbeek en Voorbeekhoeve) aan de Eindhovenseweg 124-128 (Newtone).
- Er heeft een gesprek met Brainport Development plaatsgevonden over het stimuleren van de triple helix samenwerking binnen Waalre. Het gespreksresultaat is besproken met het Overlegplatform Economisch Zaken. Brainport Development is de organisatie die aan de lat staat voor de ondersteuning bij de triple helix samenwerking. Zij zijn de centrale ingang (één gezamenlijk telefoonnummer) voor ondernemers en kunnen informatie/ kennis delen in (ondernemers)bijeenkomsten.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Ondernemers en inwoners krijgen duidelijkheid hoe Waalre zich economisch ontwikkelt in de toekomst. Voor hen wordt duidelijk waar we ons de komende jaren op gaan richten.
- Inwoners profiteren van de werkgelegenheid en het niveau van voorzieningen die dit oplevert.

Samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven, Metropoolregio en Brainport

Wat willen we bereiken?

De regio Zuidoost-Brabant wil haar positie als één van de best presterende regio's van Nederland en één van de meest technologisch innovatieve regio's van Europa behouden en versterken. Lokaal werken we onder andere aan het verder verstevigen van de positie van ons bedrijfsleven en het bieden van een aantrekkelijke leefomgeving voor werknemers in de gehele Brainport-regio. De komende jaren zal een schaalsprong plaats vinden, met daarbij de groei van het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) met naar verwachting 72.000 extra arbeidsplaatsen en meer dan 100.000 inwoners. Dit geeft een grote druk op het ruimtegebruik (wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit, recreatie, klimaatadaptatie, ecologie, energietransitie en milieu). Vanuit het thema Ruimte wordt voor het SGE de integrale strategie bepaald en gemonitord.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- De agenda bij het thema Economie uit de Samenwerkingsagenda Stedelijk Gebied Eindhoven 2022-2026 is (deels) uitgevoerd.
- Het thema Economie uit het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 van de Metropoolregio Eindhoven is (deels) uitgevoerd.

Jaar 2024

- De programmeringsafspraken bedrijventerreinen binnen het SGE zijn geactualiseerd en vastgesteld door de gemeenteraden.
- Er is een start gemaakt met het Uitvoeringsprogramma kwaliteitsverbetering (bestaande) bedrijventerreinen, waarbij gekeken wordt naar thema's als veiligheid, klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie en intensivering.
- Subsidie aanvragen vanuit het bedrijfsleven zijn behandeld/gehonoreerd binnen het verbeterde Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (ROW).
- De regio staat voor de opgave om de schaa sprong in goede banen te leiden, met aandacht voor de brede welvaart voor de regio en haar inwoners. Er is uitvoering gegeven aan de jaarschijf 2024 van het thema Economie van het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 MRE.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De Regionale Programmering Werklocaties voor Zuidoost Brabant bestaat uit drie samenhangende onderdelen: de Visie, de Uitvoeringstrategie en de Uitvoeringsagenda. De Visie is door de gemeenteraad vastgesteld en er is kennis genomen van de Uitvoeringstrategie en -agenda. Naar verwachting wordt de definitieve Uitvoeringsagenda (met de bedrijventerreinen, werkmilieus, ontwikkelingsfase en netto ha) in februari 2025 op de Omgevingsdag vastgesteld.
- De toekomst van het financieel arrangement is onderzocht en uiteindelijk is besloten het arrangement op te heffen. Dit had voor Waalre geen (financiële) gevolgen.
- In de Uitvoeringsagenda is ook nadrukkelijk aandacht voor het toekomstbestendig houden van de bestaande werklocaties, waarbij thema's als intensivering, revitalisering, transformatie, parkmanagement en de uitwerking van kwaliteitscriteria (Brainport Principes) worden benoemd. Komende jaren zal dit nader worden uitgewerkt.
- Er zijn in 2024 geen nieuwe subsidie aanvragen vanuit het bedrijfsleven gehonoreerd binnen het Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties.
- In relatie tot de schaa sprong heeft er een 0-meting naar de basisvoorzieningen in de Metropoolregio plaatsgevonden. Een eerste verkenning naar Regionale en Topvoorzieningen is gestart.
- De Metropoolregio Eindhoven heeft met het Rijk een Regiodeal 'Thuis in Brainport' (5e tranche) gesloten. Vanuit het Rijk is 20 miljoen euro gereserveerd.
- Er is een convenant gesloten tussen Rijk, provincie en de regio voor het project Beethoven. Hiermee zal ruim 2,5 miljard euro worden geïnvesteerd om de (intensivering) van de schaa sprong van de regio in goede banen te leiden. Er zijn afspraken gemaakt over woningbouw, mobiliteit, talentontwikkeling en de aanpak van netcongestie.
- Diverse innovatieve samenwerkingsprojecten in de regio hebben een financiële bijdrage vanuit het Stimuleringsfonds van de Metropoolregio gekregen. De toekomst van het fonds is ook geëvalueerd en de beleidsregel Stimuleringsfonds is aangepast.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Ondernemers en inwoners profiteren in de Brainport-regio van het excellente vestigingsklimaat voor bedrijven, de werkgelegenheid en een aantrekkelijke woonomgeving met veel voorzieningen van hoge kwaliteit.

3.3 Bedrijfscontactfunctie

Wat willen we bereiken?

Goed contact onderhouden met het Waalres bedrijfsleven en hun behoeften en wensen duidelijk in beeld hebben.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Het contact tussen gemeente en bedrijfsleven is geëvalueerd en waar nodig zijn verbeteringsvoorstellen gedaan.
- Huisvestingsvraagstukken van bedrijven zijn gezamenlijk bekeken binnen '9voor1' (voorheen 1-Loket SGE) waardoor de meest passende locaties in de regio zijn aangeboden. Zo behouden en trekken wij bedrijven aan voor de regio.
- Er is regelmatig overleg en contact geweest met lokale bedrijven en ondernemersverenigingen.

Jaar 2024

- Waalre heeft aan '9voor1' deelgenomen. In dit overleg worden vertrouwelijk huisvestingsvragen van bedrijven behandeld. Voor de jaren 2025 en 2026 zal Waalre de secretariaatsrol vervullen.
- Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met het Overlegplatform EZ, het Ondernemers Contact Waalre, JONG! Waalre, BIZ Den Hof, winkeliers Waalre-dorp, horeca Waalre en individuele bedrijven (waaronder bedrijfsbezoeken).
- In het Overlegplatform Economische Zaken is het contact tussen gemeente en bedrijfsleven besproken. Dit zal nog een vervolg in 2025 krijgen.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Waalre heeft deelgenomen aan '9voor1' waarin huisvestingsvragen van bedrijven worden besproken. Het Bedrijfsloket is negen keer bij elkaar gekomen in 2024. Jaarlijks wordt een jaarrapportage over de werkzaamheden en vastgoedmonitor opgesteld.
- De Regionale Advies Commissie Detailhandel (RACD) van het SGE zal komende jaren een actievere rol gaan spelen bij detailhandelsvraagstukken. Daarom is het reglement aangepast.
- In het Economisch Overlegplatform (3 vergaderingen) is overleg gevoerd met het georganiseerde bedrijfsleven. Daarnaast hebben enkele bedrijfsbezoeken plaatsgevonden.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Bedrijven met een huisvestingsvraag worden via '9voor1' naar de juiste locatie (bedrijventerrein of kantoorlocatie) in het SGE geleid.

Bedrijven en ondernemers hebben via de bedrijvencontactfunctionaris direct contact met de gemeente om zaken aan te kaarten en te bespreken.

3.4 Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken?

Het regionaal positioneren van Waalre als de 'groene' schakel en toegangspoort tussen (de zuidzijde van) het Stedelijk Gebied Eindhoven en grotere, groene, recreatieve gebieden zoals 'de Kempen' en 'transnationaal park De Grote Heide'. Het vergroten van de aantrekkelijkheid van het Waalres buitengebied voor recreatie en toerisme; voor Waalre en voor de inwoners van het stedelijk gebied.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

Op basis van de vastgestelde beleidsvisie Recreatie & Toerisme zijn diverse projecten en activiteiten uitgevoerd. De projecten gaan over het behoud en verbeteren van de recreatieve routes (routes, recreatiepoorten, extra voorzieningen), doorontwikkeling bestaande voorzieningen, toevoegen kleinschalige passende initiatieven, informatievoorziening en promotie.

Jaar 2024

- Projecten van het uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme 2024-2025 zijn opgepakt of afgerond. Denk aan de inventarisatie wensen/kansen aanbieders, verbeteringen aan recreatieve routes, podwalks, Regioradar Eindhoven.
- Waalre (als onderdeel van het SGE) participeert tot en met 2024 in het samenwerkingstraject Van Gogh Nationaal Park. Op basis van een evaluatie is de voortzetting van de participatie van de samenwerking bepaald gerelateerd aan de meerwaarde voor Waalre c.q. het SGE.
- De eventuele aansluiting bij Natuurgrenspark De Groote Heide is nader onderzocht.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Van Gogh Nationaal Park heeft in oktober 2024 de status van Nationaal Park verkregen. Sinds 2019 neemt Waalre als onderdeel van het SGE deel aan deze samenwerking. Ook voor de komende jaren 2025-2028 wordt de deelname voortgezet.
- Aansluiting bij Natuurgrenspark Groote Heide zou de nodige middelen en capaciteit kosten, die niet voorhanden is. In 2024 is geen nader onderzoek naar aansluiting van Waalre bij dit samenwerkingsverband gedaan.
- Er is groot onderhoud (snoeien en nieuwe routepalen) gepleegd aan de lokale ruiterroutes.
- De informatieborden (inclusief signaleringslicht bij riooloverstort) bij waterplas De Meeris zijn geplaatst.
- Folders over de podwalk 'Waalre Walks' zijn geproduceerd en verspreid onder horeca, hotel.
- Waalre heeft in 2024 deelgenomen aan de Regioradar Eindhoven.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Waalre is een groene woongemeente waar het voor iedereen fijn wonen is. Recreatie en toerisme zetten we op kleinschalige, toegankelijke en uitnodigende wijze in om zo bij te dragen aan de brede welvaart.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten economie						
3.1 Economische ontwikkeling	112	128	128	121	7	V
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	52	50	67	62	5	V
3.4 Economische promotie	30	37	37	32	5	V
Totaal lasten economie	194	215	232	215	17	V
Baten economie						
3.1 Economische ontwikkeling	1	2	2	3	1	V
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	46	45	45	41	-4	N
3.4 Economische promotie	166	220	241	250	9	V
Totaal baten economie	213	267	288	294	6	V
saldo economie	19	52	56	79	23	V

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

3.1 Economische ontwikkeling (€ 7.000 voordeel)

- € 8.000 voordeel
Lagere doorberekening rentelasten
- € 1.000 nadeel
Geen verschil van betekenis

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (€ 5.000 voordeel)

- € 4.000 voordeel
Minder uitgaven t.b.v. subsidie Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Winkelcentrum Den Hof door lagere inkomsten uit de BIZ-belasting. Zie ook inkomsten hieronder, per saldo neutraal.
- € 1.000 voordeel
Geen verschil van betekenis

3.4 Economische promotie (€ 5.000 voordeel)

- € 4.000 voordeel
Lagere uitgaven aan recreatie en toerisme
- € 1.000 voordeel
Geen verschil van betekenis

Toelichting verschillen baten:

3.1 Economische ontwikkeling (€ 1.000 voordeel)

- € 1.000 voordeel
Geen verschil van betekenis

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (€ 4.000 nadeel)

- € 4.000 nadeel
Minder inkomsten Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Winkelcentrum Den Hof, hiertegen over staat ook een lagere subsidie. Zie ook kosten hierboven, per saldo neutraal.

3.4 Economische promotie (€ 9.000 voordeel)

- € 9.000 voordeel
Meer inkomsten toeristenbelasting

04 Onderwijs

4.1 Brede Scholen

Wat willen we bereiken?

Een soepele overgang van de ene ontwikkelingsfase naar de andere om achterstand of uitval te voorkomen. Onderwijs, sociaal-culturele en sportvoorzieningen versterken elkaar.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- De samenwerking tussen het onderwijs, de voor- en naschoolse voorzieningen, verenigingen, sport & cultuur en de omgeving is gecontinueerd waarbij de onderwijshuisvesting ondersteunend is geweest aan deze samenwerking.
- Alle kinderen in de leeftijd 2,5-4 jaar hebben gebruik kunnen maken van voorschoolse educatie.
- Schoolbesturen en de besturen van de aanbieders van voorschoolse educatie hebben gewerkt volgens de 'Resultaatafspraken Voor- en Vroegschoolse Educatie' (VVE) Waalre. Er is op dezelfde manier gewerkt aan pedagogische doelen, ontwikkeling en ouderbetrokkenheid.
- Resultaten zijn gemonitord met een regionale 'VVE-monitor' en de gemeente Waalre legt verantwoording af aan de onderwijsinspectie. Tenminste twee scholen zijn aangesloten bij de Cultuurloper.

Jaar 2024

- Er is op vier gecontracteerde kinderdagverblijven voorschoolse educatie aangeboden, waarvan 100% van de 'doelgroepkinderen' (kinderen met een 'VVE-indicatie' van het consultatiebureau) gebruik hebben gemaakt.
- Er is een doorgaande lijn tussen de 'voorschool' (VVE gecertificeerd kinderdagverblijf) en groep één van de basisscholen gerealiseerd. Voor alle leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte heeft een warme overdracht plaatsgevonden.
- Drie scholen in de gemeente Waalre zijn aangesloten bij de Cultuurloper, zij hebben een visie ontwikkeld en een programma opgezet.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Alle kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar hebben gebruik kunnen maken van voorschoolse educatie.
- De doorgaande lijn is in 2024 gecontinueerd. Er heeft een warme overdracht plaatsgevonden voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte.
- Drie scholen in Waalre hebben een visie ontwikkeld voor Cultuurloper (Cultuur met Kwaliteit) en hebben een programma opgezet.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Ouders merken dat scholen en andere jeugdpartners zoals het CMD goed samenwerken in de ondersteuning vanuit passend onderwijs en jeugdhulp.

Peuters volgen een methodisch ontwikkelingsgericht programma op de kinderopvang. Dit programma sluit aan op het programma in de onderbouw van de basisschool. Hierdoor wordt een goede overdracht/overgang naar het basisonderwijs mogelijk gemaakt.

Jongeren waarmee het niet goed gaat weten waar ze terecht kunnen voor hulp en worden op tijd geholpen. De scholen kunnen hun rol als vroeg signaleerders goed invullen. Hierdoor is er minder inzet van (zware) individuele voorzieningen jeugdhulp nodig. Er zijn extra voorzieningen ingezet om COVID-19 leerachterstanden weg te werken.

4.2 Onderwijshuisvesting***Wat willen we bereiken?***

Goede duurzame huisvesting om het brede-school-concept mogelijk te maken. Door middel van een multifunctionele inzet van de schoolgebouwen willen we de ontmoeting tussen verschillende groepen vergemakkelijken, verschillende manieren van leren faciliteren en wijkgebonden activiteiten mogelijk maken.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Er zijn heldere afspraken gemaakt met de schoolbesturen over de uitvoering van het onderhoud aan de scholen en over het multifunctioneel inzetten van de gebouwen.
- Er zijn duurzame bouwplannen gemaakt voor de nieuwe basisscholen in Waalre dorp en in de Voldijn.
- Schoolpleinen zijn ingezet als speelplek voor de buurt.

Jaar 2024

- We geven uitvoering aan de projecten uit het integraal huisvestingsplan (bouw van de nieuwe duurzame basisschool in Waalre-dorp).
- De interne verbouwing van de kinderopvang van de Brede School Ekenrooi wordt afgerond.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Om de groei van het aantal leerlingen in Waalre dorp op te vangen is de Drijfveer in Aalst gereed gemaakt als overloop-locatie.
- In samenspraak met scholen is gekeken naar een manier om de bouw van de nieuwe school in Waalre dorp vorm te geven.
- De inzet van schoolpleinen als speelplek voor de buurt leidt op verschillende locaties tot overlast. Hier is actie op gezet.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De duurzame schoolgebouwen in de gemeente Waalre bieden genoeg ruimte voor passend onderwijs en een gezonde, frisse leeromgeving voor de kinderen.

Er zijn voldoende keuzemogelijkheden om als ouder te kiezen voor de meest passende school in de buurt.

4.3 Lokaal onderwijsbeleid***Wat willen we bereiken?***

Een samenhangende onderwijs-, ondersteunings- en hulpstructuur voor de jeugd en een positief opvoed- en opgroei-klimaat. De ondersteuning die het onderwijs biedt (passend onderwijs) sluit aan bij de ondersteuning die de gemeente biedt met de Jeugdwet en de WMO.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- We praten met ouders en niet over hen en leggen de regie over inzet van ondersteuning bij ouders, in lijn met het uitgangspunt dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor het opgroeien en de opvoeding van hun kinderen. Medewerkers van het CMD en PlusTeam zijn geschoold in het werken op basis van 'sociale netwerkstrategie' (sonestra).
- Ondersteuningsvragen zijn snel signaleerd en aangepakt door het (preventief) inzetten van de sociale omgeving en ondersteuning vanuit het 'voorliggend veld'. Dit resulteert in een snellere en adequatere reactie en minder ondersteuningsvragen die worden opgeschaald naar specialistische hulpverlening.
- Ondersteuningsplannen Passend Onderwijs van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs zijn afgestemd met de deelnemende gemeenten en scholen.
- Gemeentelijke beleidsplannen voor jeugd zijn afgestemd met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (Primair en Voortgezet Onderwijs).
- Interventies zoals preventieve logopedie en boekstart met als doel het voorkomen van taalachterstanden zijn jaarlijks ingezet.

Jaar 2024

- Het onderwijsachterstandenbeleid maakt integraal onderdeel uit van het jeugdbeleid 2020-2024 en is uitgevoerd, door het uitvoeren van de resultaatafspraken "voor- en vroegschoolse educatie", maar ook door de inzet van preventieve logopedie en de gezamenlijke schakelklas voor "Nederlands als 2e taal leerlingen". In het vierde kwartaal 2024 is het beleid geactualiseerd voor de periode 2025-2028.
- Er is een besluit genomen over het al dan niet structureel voortzetten van de schakelklas, die tot en met het schooljaar 2023-2024 is gefinancierd uit incidentele financiële middelen die we hebben ontvangen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), dat als doel had ontstane achterstanden als gevolg van de COVID-19 pandemie aan te pakken.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De resultaatafspraken VVE zijn uitgevoerd
- Preventieve logopedie is gecontinueerd in 2024
- De financiering van de schakelklas vanuit de gemeente middels NPO gelden is gestopt. De schakelklas is wel voortgezet. De schakelklas wordt gefinancierd van middelen van de Rijksoverheid. Deze geven echter niet genoeg dekking voor alle kosten. De overige kosten worden door Atalenta gedragen vanuit eigen middelen.
- Het jeugdbeleid, waar het onderwijsachterstandenbeleid integraal deel van uitmaakt, is geëvalueerd. Er is besloten om op dezelfde voet verder te gaan en het beleid verder te evalueren en te actualiseren in 2025.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor jeugdhulp. De aanvraagprocedure voor individuele voorzieningen jeugdhulp is helder en werkt goed.
- Ouders worden niet heen en weer gestuurd, maar ervaren dat zij zelf de regie hebben en passende hulp krijgen. Dit wordt o.a. gerealiseerd door een goede samenwerking tussen het onderwijs, kinderopvang, CMD, PlusTeam, huisartsen, jeugdgezondheidszorg en andere jeugdpartners.
- Ouders kunnen ook in het Medisch Centrum Aalst terecht voor vragen over de opvoeding en hulp voor hun kinderen.
- Kinderen met een taalachterstand krijgen extra hulp en ervaren dat zij beter mee kunnen komen met de rest van de klas.

4.3 Leerlingenvervoer***Wat willen we bereiken?***

Leerlingen die niet zelfstandig naar school kunnen gaan, kunnen gebruik maken van het leerlingenvervoer. Dit geldt alleen als duidelijk is dat de ouders/verzorgers dit vervoer niet zelf kunnen uitvoeren. De regels hiervoor staan in de Verordening Leerlingenvervoer gemeente Waalre.

Onder de noemer "gewoon waar mogelijk en speciaal waar nodig" willen we leerlingen helpen om zelfstandig te leren reizen naar en van school. Op plaatsen en met ondersteuning waar ze dit kunnen leren en waar het haalbaar is.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- De contracten voor de toezichthouder voor het leerlingenvervoer zijn samen met de gemeente Eindhoven afgesloten.
- De mogelijkheden van de integratie of samenwerking van het leerlingenvervoer en het Wmo-vervoer (Taxibus) met het openbaar vervoer zijn samen met de regio gemeenten van Taxibus onderzocht.
- Het zelfstandig reizen van leerlingen wanneer dit leerbaar en haalbaar is, is gestimuleerd. De ouders zijn geïnformeerd over best practices in Waalre.

Jaar 2024

- Er is blijvend overleg met de Adviesraad leerlingenvervoer Waalre en de toezichthouder voor het leerlingenvervoer.
- Er is blijvend overleg met de vervoersbedrijven, de toezichthouder en de gemeente Eindhoven.
- We stimuleren het zelfstandig reizen naar en van school voor kinderen waarbij dit mogelijk is. We ondersteunen dit met een trainingsprogramma van MEE Zuidoost Brabant.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Er is besloten voorlopig geen gebruik te maken van opstapplaatsen.
- Er is structureel overleg gevoerd met de Adviesraad leerlingenvervoer Waalre
- Er is structureel overleg met de toezichthouder leerlingenvervoer
- Er is wekelijks overleg gevoerd met het vervoersbedrijf, toezichthouder, gemeente Eindhoven en gemeente Waalre om de geconstateerde problemen rondom het chauffeurstekort zo beperkt mogelijk te houden voor de inwoners.
- Zelfstandig reizen is gestimuleerd voor kinderen waarbij dit mogelijk is.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Het leerlingenvervoer blijft op lange termijn beschikbaar. Er is tevredenheid over de uitvoering van het leerlingenvervoer.
- We ontlasten ouders van kinderen die niet zelfstandig naar school kunnen reizen en gebruik maken van een voorziening leerlingenvervoer.
- We werken aan bewustwording bij ouders dat het zelfstandig kunnen reizen naar en van school bijdraagt aan het vergroten van het zelfvertrouwen van kinderen. Het maakt het meedoen aan activiteiten in hun eigen omgeving ook makkelijker wanneer vervoer geen probleem meer is.

4.3 Leerplicht***Wat willen we bereiken?***

Voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

De leerplichtambtenaren in de regio Zuidoost Brabant hebben meldingen van schoolverzuim in behandeling genomen en een bijdrage geleverd aan het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. Hierbij is nauw samengewerkt met verschillende partners in de regio zoals regiogemeenten, (samenwerkingsverbanden van) scholen, jeugdhulp, jeugdbescherming en het openbaar ministerie.

Jaar 2024

- Regiogemeenten hebben samengewerkt om ervoor te zorgen dat er geen kinderen buiten de boot vallen door wachtlijsten op scholen.
- Bestuurlijk wordt richting gegeven aan de uitvoering van leerplicht in de bestuurscommissie leerplicht van de GGD.
- Daarnaast is er een nieuw poho onderwijs met de 21 gemeenten van Zuidoost Brabant actief geworden om onder meer het onderwijs aan nieuwkomers en de aansluiting jeugdhulp-onderwijs te adresseren.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Er is afstemming gerealiseerd tussen regiogemeenten, het samenwerkingsverband en de leerplichtambtenaren om te zorgen dat er zo min mogelijk kinderen buiten de boot vallen door wachtlijsten op scholen. Momenteel is er 1 leerling in Waalre die vanwege wachtlijstproblematiek niet geplaatst kan worden.
- De bestuurscommissie is structureel samengekomen om zo richting te geven aan de uitvoering van de leerplicht.
- Er is een regionale Taskforce Nieuwkomersonderwijs opgericht waarin de uitdagingen rondom onderwijs aan nieuwkomers zijn geadresseerd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Ouders kunnen snel terecht met vragen over leerplicht, waarbij niet alleen wordt gekeken naar de regels over leerplicht, maar ook naar de speciale ondersteuning die het kind nodig heeft.
- Door verbinding van leerplicht en zorg wordt meer naar de totale ontwikkeling van de jongere gekeken.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	74	74	74	74	-	
4.2 Onderwijshuisvesting	648	670	689	1.263	-574	N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	612	668	592	572	20	V
Totaal lasten onderwijs	1.334	1.412	1.355	1.909	-554	N
Baten onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-	-	
4.2 Onderwijshuisvesting	300	296	296	321	25	V
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	100	64	83	85	2	V
Totaal baten onderwijs	400	360	379	406	27	V
saldo onderwijs	-934	-1.052	-976	-1.503	-527	N

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

4.1 Openbaar basisonderwijs (geen verschil)

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 574.000 nadeel)

- € 519.000 nadeel
Niet begrote onttrekking reserve schoolgebouwen overboeken naar voorziening (raad 15 april 2025). Zie ook taakveld mutaties reserves.
- € 85.000 nadeel
Niet begrote extra storting in de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen voor het groot onderhoud aan het schoolgebouw Aalst (raad 15 april 2025)
- € 26.000 voordeel
Lagere doorberekening rentelasten
- € 4.000 voordeel
Diverse kleine verschillen

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 20.000 voordeel)

- € 12.000 voordeel
De uitgaven voor kinderopvang zijn lager
- € 18.000 voordeel
De uitgaven voor leerlingenvervoer zijn lager
- € 8.000 voordeel
De uitgaven voor uitvoering leerplicht zijn lager
- € 11.000 nadeel
Het contractmanagement leerlingenvervoer door gemeente Eindhoven is niet begroot
- € 7.000 nadeel
Hogere salariskosten

Toelichting verschillen baten:

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 25.000 voordeel)

- € 25.000 voordeel
Meer inkomsten uit de huur en servicekosten Brede school Aalst.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 2.000 voordeel)

- Geen verschil van betekenis

05 Sport, cultuur en recreatie

5.1-5.2 Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Door het faciliteren en stimuleren van sport en beweging leveren we een bijdrage aan een gezonde leefstijl voor onze inwoners en dragen we bij aan de leefbaarheid in de wijken en buurten. Door sport en beweging kunnen onze inwoners zichzelf ontplooien en hun talenten ontdekken en benutten. Dit kan plaatsvinden bij een vereniging, via een les (op school) of op eigen initiatief in de openbare ruimte. We willen de mogelijkheden voor sport en beweging laagdrempeliger en toegankelijker maken met een veilige openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen en te spelen. Voor iedereen in onze inclusieve gemeenschap.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- De sportaccommodaties en sportvoorzieningen zijn duurzaam en multifunctioneel op- en ingezet.
- Er is een duurzame beheersituatie gecreëerd voor de sportaccommodaties voor binnen- en buitensport.
- We houden beide grote gemeentelijke buitensportaccommodaties open door noodzakelijk onderhoud te garanderen.
- Samen met Waalrese partners is het Leefstijlakkoord Gezond Waalre 2023-2026 ontwikkeld, waarbij is voortgeborduurd op het Sport- en beweegakkoord 'Iedereen doet mee' en het Preventieakkoord Gezond Waalre (in 2023).
- Er is een visie ontwikkeld op sport en bewegen op lange termijn (2024-2044 of 2025-2045) (in 2024).
- Er is een sport- en beweegbeleid ontwikkeld voor de komende x jaren (nader te bepalen), inclusief uitvoerings- en stimuleringsprogramma (2025).

Jaar 2024

- Op participatieve wijze, met inwoners en belanghebbenden, is er een visie op sport en bewegen tot stand gekomen.
- Samen met Waalrese partners is er aan de uitvoering, van de in het Leefstijlakkoord gemaakte afspraken, gewerkt. Evaluatie, monitoring en borging zijn meegenomen.
- Afhankelijk van het besluit, n.a.v. de verkenning naar buitensport in Waalre, is duidelijk welke investeringen dit met zich meebrengt voor de buitensportlocaties (dit n.a.v. van het Raadsprogramma 2022-2026).
- De beweegcoach Uniek Sporten heeft ervoor gezorgd dat sporters met een beperking en uniek sportaanbod elkaar hebben gevonden.
- Door de Sportaanjager (Verenigingscontactfunctionaris) is aandacht besteed aan sportstimulering, inclusief sporten en bewegen, toekomstbestendigheid van sport- en beweegaanbieders en hun onderlinge samenwerking.
- In het kader van een gezonde en duurzame leefomgeving (o.a. laagdrempelige beweeg-, sport- en ontmoetingsplekken) is het sociaal domein nauw betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen en herinrichtingen van de openbare ruimte.
- Kinderen uit minimagezinnen hebben financiële ondersteuning ontvangen voor sportactiviteiten volgens de overeenkomst met het Jeugdfonds Sport Brabant. Er is onderzocht of ook een regeling voor volwassenen haalbaar is.

- Waardering aan (jonge) vrijwilligers is uitgesproken via de vrijwilligerspenning en het Wij Waalre Club Talent.
- Binnen het thema voorzieningen en evenementen van het Stedelijk Gebied Eindhoven is gewerkt aan de doelstellingen uit de (geactualiseerde) samenwerkingsagenda, de acties uit het uitvoeringsprogramma GROOTS! en de acties uit het jaarprogramma 2024.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- In 2023 is een startnotitie vastgesteld met een aanpak om op participatieve wijze, met inwoners en belanghebbenden, in 2024 tot een visie op sport en bewegen te komen. Echter, het benodigde budget voor het bureau dat daarvoor zou worden ingehuurd, is door ombuigingen komen te vervallen. Hierdoor is de visie op sport en bewegen niet gerealiseerd.
- Er is uitvoering gegeven aan het Leefstijlakkkoord in relatie tot het Gezond & Actief Leven Akkoord.
- Met sport als middel is in samenwerking met het domein gezondheid uitvoering gegeven aan een aantal regelingen binnen de Gezond & Actief Leven Akkoord.
- De verkenning naar een gezamenlijke buitensportlocatie in Waalre is afgerond. Op ruimtelijke én financiële gronden blijkt er geen geschikte locatie te zijn om alle buitensportverenigingen te clusteren.
- De sportcoach Uniek Sporten was zichtbaar in Waalre en legde actief verbindingen tussen sporters met een beperking (unieke sporters) en uniek sportaanbod.
- De sportaanbieders (maar ook andere verenigingen en stichtingen) zijn gestimuleerd om meer samen te werken en ondersteuning is verleend in de vorm van advisering en/of materialen.
- Er is met een aantal verenigingen een (nieuwe) recht van opstal overeenkomst gesloten: voor de aanleg van zonnepanelen, voor het verbouwen van kleedkamers en voor het verplaatsen van de jeu de boulesbaan.
- De bestemming van het sportpark van RKKV Waalre is aangepast, zodat de kantine en de velden nu ook gebruikt worden voor Neffe 't Veld (dagbesteding voor ouderen) en BSO Wildwootz.
- Voorbereidingen zijn getroffen voor de aanleg van een nieuw kunstgrasveld bij DVS Hockey in de zomer van 2025.
- Het onderhoud en het beheer van de buitensportaccommodaties is samen met de gebruikers georganiseerd.
- Het onderhoud en verduurzaming van de sporthallen is samen met de exploitant georganiseerd.
- Voorbereidingen zijn getroffen met het oog op een inkoopstrategie voor de sporthallen.
- Sjors Sportief en Creatief, in het kader van meedoen voor iedereen, zijn voortgezet.
- Het programma herinrichting openbare speeltuinen, zoals opgenomen in het Speelruimteplan Waalre 2017-2025, staat on hold. Er is enkel regulier onderhoud uitgevoerd vanuit openbare ruimte.
- De KWIEK beweegroute is na de verbouwing bij 't Hazzo hersteld in het kader van stimuleren van bewegen in de openbare ruimte.
- Kinderen uit minimagezinnen hebben financiële ondersteuning ontvangen voor sport- en beweegactiviteiten in samenwerking met Jeugdfonds Sport Brabant en Stichting Leergeld.
- Volwassenen uit minimagezinnen hebben financiële ondersteuning ontvangen voor sport- en beweegactiviteiten in samenwerking met Volwassenenfonds.
- We hebben ingezet op het stimuleren van sporten en bewegen op basisscholen.
- We hebben waardering aan vrijwilligers uitgesproken via de vrijwilligerspenning.
- Binnen het thema voorzieningen en evenementen van het Stedelijk Gebied Eindhoven is gewerkt aan de doelstellingen uit de samenwerkingsagenda, de acties uit het uitvoeringsprogramma GROOTS! en de acties uit het jaarprogramma 2024.

- Binnen de Metropoolregio Eindhoven is samengewerkt aan de Nulmeting Voorzieningen, een onderzoek naar basisvoorzieningen in de regio met het oog op de schaa sprong.

Wat is de impact voor onze inwoners?

We ondersteunen een gezonde leefstijl, ruimte om te sporten/ bewegen / spelen, ontmoeting en leefbaarheid in wijken en buurten voor alle inwoners. Dit doen we samen met inwoners, verenigingen en andere maatschappelijke partners.

5.3 Cultuur***Wat willen we bereiken?***

Het is belangrijk dat de inwoners van Waalre voldoende mogelijkheden hebben om zich te ontplooi en te ontdekken waar ze goed in zijn. Dat kan door te sporten en bewegen. Maar ook door muziek te maken, te dansen, toneel te spelen of op een andere manier creatief te zijn. Dat kan in verenigingsverband of zelfstandig.

We willen de mogelijkheden voor bewegen, sport en cultuur laagdrempeliger en toegankelijker maken. Voor iedereen in onze inclusieve gemeenschap willen we graag dat sport- en cultuurvoorzieningen bereikbaar en toegankelijk zijn. Er is een samenhangend aanbod.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- We geven kinderen kansen in hun persoonlijke ontwikkeling. Dat doen we door cultuuractiviteiten aan te bieden.
- We verbeteren de toegankelijkheid van het sport- en cultuurfonds voor kinderen en jongeren. We blijven hier bekendheid aan geven. We ontwikkelen daarnaast een regeling voor individuele financiële tegemoetkoming voor buitenschoolse educatie voor 'inwoners met een modaal inkomen'.
- Door het inzetten van professionals willen we sportbeleving en cultuur stimuleren (en aanjagen). Met name op scholen en buitenschoolse opvang. We gebruiken hiervoor het programma Cultuur met Kwaliteit waarmee we gaan werken met de Cultuurloper.
- We blijven inwoners met een verstandelijke of lichamelijke beperking stimuleren om gebruik te maken van de mogelijkheden op het gebied van sport en cultuur.
- De rol van cultuuraanjager evalueren we na twee jaar. Zo nodig zetten we de cultuuraanjager voor langere tijd in.
- We stimuleren talentontwikkeling door uitvoering te geven aan de Kunst- en Cultuurnota.
- Activiteiten op het gebied van kunst en cultuur in de gemeente Waalre en de rest van de regiogemeenten in het SGE gebied zijn samenhangend in beeld voor inwoners via een webapplicatie.

Jaar 2024

- De cultuuraanjager heeft een evaluatie gepresenteerd over zijn werkzaamheden het afgelopen jaar en zijn aanbevelingen.
- Kinderen en jongeren uit gezinnen met een minimuminkomen en uit de middengroep hebben gebruik gemaakt van een nieuwe buitenschoolse cultuurregeling die loopt via het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
- Drie scholen hebben gebruik gemaakt van de Cultuurloper en hiervoor een programma ontwikkeld.

- Minimagezinnen blijven ondersteund via het Jeugdfonds Sport en Cultuur en Stichting Leergeld.
- Met culturele verenigingen zijn heldere (prestatie)afspraken gemaakt over de besteding van de gemeentelijke subsidie.
- Het Waalres Museum heeft een business plan gemaakt over haar toekomst en deze voorgelegd aan de gemeenteraad. Naar aanleiding hiervan is er een besluit genomen over de toekomst van het Waalres Museum.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De cultuuraanjager heeft tijdens een raadsbijeenkomst cultuur op 9 april 2024 zijn bevindingen in een rapport gepresenteerd. In de bijeenkomst is aangegeven dat de financiële positie van Waalre het niet toelaat om de aanbevelingen uit dit rapport uit te voeren.
- In 2024 hebben we minimagezinnen via het Jeugdfonds Sport en Cultuur ondersteund. Het aantal deelnemers voor sport is 72 en voor cultuur 20. Het grootste deel gaat bij sport naar zwembles en voetbal en bij cultuur naar muziek, gevolgd door beeldende kunst en dans.
- Vanwege de financiële situatie van gemeente Waalre is de buitenschoolse cultuurregeling voor middeninkomens gestopt. Er is geen gebruik van gemaakt. De uitvoering vond plaats via het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Het fonds heeft het geld teruggestort naar de gemeente.
- Drie scholen maken gebruik van de Cultuurloper en hebben hiervoor een programma ontwikkeld. In 2025 zal een vierde school aanhaken bij de Cultuurloper.
- Met culturele verenigingen zijn heldere (prestatie)afspraken gemaakt over de besteding van de gemeentelijke subsidie.
- Het Waalres Museum heeft een business plan gemaakt en heeft deze voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit is in de raadsbijeenkomst cultuur van 9 april 2024 aan de raad voorgelegd. De raad heeft vervolgens besloten dat het museum in 2025 de laatste keer een subsidie van de gemeente ontvangt.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Alle kinderen uit Waalre kunnen laagdrempelig deelnemen aan dans, theater en andere kunstzinnige activiteiten.

Inwoners kunnen in de eigen gemeente gebruik maken van een breed aanbod van kunst en cultuur. Daarnaast is het regionale aanbod helder.

We helpen organisaties met vragen op het gebied van kunst en cultuur met materialen en advies.

Alle kinderen komen in aanraking met cultuur op school via het landelijk programma Cultuur met Kwaliteit, in Brabant de Cultuurloper als alle scholen aan dit programma gaan deelnemen.

5.6 Media

Wat willen we bereiken?

De bibliotheek zorgt voor leesbevordering, taalontwikkeling en mediawijsheid bij kinderen op basisscholen en volwassenen. De lokale omroep (een wettelijke verplichting) houdt Waalrenaren op de hoogte van lokaal nieuws in Waalre en omgeving.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Er zijn meerjarige contractafspraken met de bibliotheek. Zij zijn gevestigd in het Huis van Waalre en spelen een belangrijke rol in het sociaal beleid in brede zin (denk aan preventie en voorlichting, aanpak laaggeletterdheid, talentontwikkeling, Informatiepunt Dienstverlening Overheid).
- Waalre is voor 5 jaar (tot eind 2023) aangesloten bij Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving, gebaseerd op wat in 'De Kracht van Waalre' is aangegeven: focus op en samenwerken met partners van het stedelijk gebied Eindhoven.

Jaar 2024

- Waalre heeft een nieuwe licentie voor 5 jaar afgegeven aan een lokale omroep.
- 'Waalre in gesprek' is 6 keer per jaar georganiseerd.
- Het Informatiepunt Digitale overheid van de bibliotheek heeft inwoners geholpen met digitale aanvragen bij de overheid.
- De bibliotheek heeft het Taalcafé en het Digicafé georganiseerd.
- In het consultatiebureau is de Boekstartcoach aanwezig.
- De coach mediawijsheid van de bibliotheek heeft de basisscholen ondersteund.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Waalre heeft een aanwijzing ontvangen van het Commissariaat voor de Media voor Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving. Deze licentie is voor 5 jaar. Er zijn echter plannen om de lokale omroepen tot grote streekomroepen om te vormen. Dat betekent dat voordat de 5 jaar verstreken zijn er opnieuw een aanwijzing van een streekomroep plaatsvindt door de gemeenteraad.
- Er zijn in 2024 2 bijeenkomsten geweest van Waalre in gesprek. Dat heeft te maken met het vertrek van de programmamaker bij de Bibliotheek Eindhoven. Ook zijn 2 bijeenkomsten geannuleerd door te weinig aanmeldingen en een keer is geannuleerd omdat er geen spreker beschikbaar was. De verwachting is dat dit in 2025 beter verloopt. Er is weer een programmamaker beschikbaar bij de bibliotheek en er zijn 6 bijeenkomsten gepland, met onderwerpen uit het sociaal domein.
- Het Informatiepunt Digitale Overheid heeft inwoners met digitale vragen van de overheid geholpen. De spreekuren hebben 1 keer per week plaatsgevonden gedurende 49 weken. Daarbij zijn er ook een aantal workshops georganiseerd, waaronder 2x Digivitaler en 1x Digihandig.
- Het Taalcafé en Digicafé zijn wekelijks georganiseerd op dinsdagmiddag, met uitzondering van vakanties in totaal 49 keer. Het spreekuur wordt gecombineerd met het Informatiepunt Digitale Overheid. Het spreekuur is bemenst door een vrijwilliger en professionele medewerker.
- De Boekstartcoach is wekelijks aanwezig geweest bij het consultatiebureau, met uitzondering van schoolvakanties en vaccinatiecampagnes. Ze heeft ouders verteld over het gratis lidmaatschap bij de bibliotheek en heeft Boekstartkoffertjes uitgedeeld. Ook heeft ze advies gegevens over voorlezen, taalontwikkeling en meertaligheid.
- De mediacoach heeft de 5 basisscholen in 2024 op alle locaties ondersteund. Hij is van betekenis geweest in de groepen, maar ook voor de leerkrachten. Diverse projecten zijn afgenomen en uitgevoerd, waarbij zowel het leesplezier is bevorderd als aspecten van

digitale geletterdheid aan de orde zijn gekomen. Op alle locaties hebben de boeken in de bibliotheek op school een belangrijke rol gekregen. De collecties zijn aangevuld, geactualiseerd en op verschillende manieren onder de aandacht gebracht.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Inwoners kunnen laagdrempelig aan informatie en leesmateriaal komen via de bibliotheek in het Huis van Waalre en de schoolbibliotheken.

Inwoners die moeite hebben met (digitale) aanvragen bij de overheid kunnen terecht bij de bibliotheek. Zij ondersteunen en bieden cursussen aan.

Anderstalige inwoners ontmoeten elkaar en worden geholpen bij hun taalontwikkeling.

Inwoners worden geïnformeerd over het lokale nieuws.

5.7 Openbaar Groen

Wat willen we bereiken?

De groene uitstraling als herkenbaar onderdeel van de gemeente Waalre behouden en waar dat kan versterken. Waalre hiermee neerzetten als aantrekkelijke woon-, verblijf- en werkomgeving. In samenspraak met bewoners komen tot een integrale en duurzame aanpak van de openbare ruimte inclusief behoud of versterking van de kwaliteit van het openbaar groen en vergroting van de biodiversiteit; ook in het kader van klimaatadaptatie en gezondheid.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Voorbereiding en uitvoering van diverse herinrichting- en onderhoudswerkzaamheden op basis van het projectplan openbare ruimte (integrale aanpak wegen, riolering en groen) is gerealiseerd. Projecten die op de planning staan voor de periode 2023-2026 zijn:
 - Afronding en oplevering Michiel de Ruyterstraat en omgeving
 - Eindhoveneweg
 - Centrumplan Den Hof
 - Traverse-noord (Bergstraat en deel van Onze Lieve Vrouwedijk)
 - Gestelsestraat-zuid
 - Onze Lieve Vrouwedijk
 - Heikantstraat
 - Voorbereiding grootschalige wijkherinrichting 2027-2037.
- Er is invulling gegeven aan de thema's en ambities uit het Beleid- en Beheerplan Groen en Bomen (2019-2029), zoals bijvoorbeeld het behouden en verhogen van de hoeveelheid en kwaliteit van het groen, het vergroten van de biodiversiteit en het bijdragen aan klimaatadaptatie.
- Bij de herinrichting en onderhoud van de openbare ruimte is het uitgangspunt om, daar waar mogelijk, meer groen en/of bomen terug te plaatsen en te streven naar meer biodiversiteit.
- Uitvoering geven aan onderhoudsmaatregelen welke zijn opgenomen in het geactualiseerde contract Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR).
- Particuliere bomen genieten bescherming door de Groene Kaart (kapbeleid) en zijn met subsidie in stand gehouden.

- Het vervangingsplan (2022-2026) dat is opgesteld voor het vervangen van groen en bomen, in het kader van de inhaalslag voor het wegwerken van achterstanden in de vervanging van slechte groenvoorzieningen en bomen, is grotendeels uitgevoerd. De uitstraling en groene kwaliteit van Waalre zijn hierdoor hersteld, behouden en versterkt en de biodiversiteit is vergroot.

Jaar 2024

- De tweede fase van het vervangingsplan voor het vervangen van groen en bomen is in samenspraak met bewoners voor een belangrijk deel gerealiseerd en fase 3 is in voorbereiding.
- Het eerste jaar van het Integraal Beheer Openbare Ruimte (2024-2032) is uitgevoerd.
- In het kader van het contract Integraal Beheer Openbare Ruimte heeft het beheerteam, op basis van de ambities en thema's in de beheerteamovereenkomst en de beschikbare financiële middelen, het eerste jaarplan opgesteld en uitgevoerd.
- In het kader van het vergroten van de biodiversiteit is het maaibeheer verder aangepast en uitgevoerd.
- In het kader van vergroten van de biodiversiteit zijn daar waar mogelijk gazons en/of grasvelden omgevormd naar bloem- of kruidenrijk gras.
- In het kader van het beheerplan Eikenprocessierups heeft preventieve en curatieve bestrijding plaatsgevonden.
- In het kader van het kapbeleid is de actualisatie van de Groene Kaart opgestart.
- Is het beheerplan voor de bos- en natuurterreinen geactualiseerd.
- Is in het kader van het bosbeheer het werkplan 2024 uitgevoerd.
- Is in samenwerking met het IVN en de basisscholen de Boomfeestdag georganiseerd.
- In het kader van bos- en natuurbeheer is met diverse werkgroepen samengewerkt: Natuurwerkgroep voor bos- en natuurbeheer, Schoolgidsen, Werkgroep wandelingen.
- In het kader van ruimtelijke ontwikkelingsprojecten is in 2024 gewerkt aan groen bij:
 - Heijdepark
 - Waalre Noord fase III
 - De Pracht Zuid en Noord
 - Het Laar
 - Ontwikkelperspectief buitengebied Aalst
 - Diverse kleine woningbouwprojecten
- In het kader van de projectplanning openbare ruimte (integrale aanpak wegen, riolering en groen) is in 2024 ook op het gebied van groen gewerkt aan:
 - Oplevering Michiel de Ruyterstraat en omgeving
 - Voorbereiding en uitvoering: Eindhovenseweg fase 3 en 4
 - Voorbereiding en uitvoering: Centrumplan Den Hof
 - Voorbereiding Traverse-noord
 - Voorbereiding Willibrorduslaan (de Bus) in combinatie met Traverse Noord
 - Voorbereiding Heikantstraat
 - Gestelsestraat-Zuid
 - Oriëntatie: voorbereiding grootschalige wijkherinrichting 2027-2037, inclusief herinrichting van het openbaar groen in deze wijken

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De tweede fase van het groenvervangingsplan, bestaande uit twee projecten te weten Eekhoornlaan en Willibrorduslaan-Koningin Julianalaan, is in samenspraak met bewoners gerealiseerd en fase 3 is in voorbereiding.
- Het eerste jaar van het contract Integraal Beheer Openbare Ruimte (2024-2032) is uitgevoerd.

- In het kader van het contract Integraal Beheer Openbare Ruimte heeft het beheerteam, op basis van de ambities en thema's in de beheerteamovereenkomst en de beschikbare financiële middelen, het eerste jaarplan opgesteld en (deels) uitgevoerd.
- In het kader van het vergroten van de biodiversiteit is het maaibeheer aangepast. Een aantal van onze bermen maaien we nu een maal per jaar in plaats van twee maal per jaar. Daarnaast maaien we sommige stukken ook volgens de sinusbeheermethode waarbij circa 40% van de vegetatie blijft staan.
- In het kader van de langdurige en extreme wateroverlast is de schade aan het groen geïnterpreteerd en het herstel voorbereid.
- In het kader van het beheerplan Eikenprocessierups monitoren we jaarlijks de plaagontwikkeling. Vanwege de beperkte plaagomvang heeft er maar beperkt bestrijding plaatsgevonden.
- Het Beheerplan voor Bos, Natuur en Landschap is geactualiseerd en door de gemeenteraad vastgesteld.
- Het werkplan 2024 voor het dagelijks beheer van de bos- en natuurterreinen is in samenwerking met beheerder Bosgroep Zuid Nederland en de Natuurwerkgroep van het IVN uitgevoerd.
- De boomfeestdag is georganiseerd. Hiermee is er invulling gegeven aan natuur- en milieueducatie. De dagen zijn in samenwerking met IVN, Bosgroep Zuid Nederland en Vebego groen georganiseerd.
- De actualisatie van de Groene Kaart(kapbeleid) is vanwege bezuinigingen doorgeschoven naar 2026.
- In het kader van ruimtelijke ontwikkelingsprojecten is in 2024 gewerkt aan:
 - Heijdepark
 - Waalre Noord fase III
 - Ontwikkeling Brabantiapark
 - De Pracht Zuid en Noord
 - Zorgcentrum Het Laar
 - Zorgcentrum De Hoeveakkers
 - Winkelcentrum de Voldijn
 - Uitbreiding Flat Eeckenrhode
 - Diverse kleine woningbouwprojecten
- In het kader van de projectplanning openbare ruimte (integrale aanpak wegen, riolering en groen) is in 2024 ook op het gebied van groen gewerkt aan:
 - Nazorg groen renovatie Michiel de Ruyterstraat en omgeving
 - Nazorg groen omgeving van het Hazzo
 - Uitvoering aanleg groenvoorziening Eindhovenseweg, fase 3 en 4
 - Uitvoering aanleg groenvoorziening Centrumplan Den Hof, fase 1 t/m 3
 - Voorbereiding herinrichting Traverse-noord
 - Voorbereiding herinrichting Heikantstraat
 - Voorbereiding herinrichting Gestelsestraat-Zuid
 - Renovatie fietspaden Willibrorduslaan en Koningin Julianalaan
 - Renovatie trottoirs Mevr. Brantlaan
- Samen met het Sociaal Domein is gewerkt aan:
 - Het nieuwe contract voor het sporttechnisch onderhoud van de sportvelden op de sportparken in Aalst en Waalre dat samen met de gemeente Eindhoven is opgesteld.
 - Meer jaren investeringsprogramma buitensportaccommodaties.
 - Planvorming voor de renovatie toplaag hoofdveld DVS Hockey

Wat is de impact voor onze inwoners?

De groene uitstraling als noodzakelijk en herkenbaar onderdeel van de gemeente Waalre wordt behouden en waar dat mogelijk is versterkt. Waalre blijft hiermee een aantrekkelijke woon-, verblijf- en werkomgeving behouden; ook met het oog op klimaatadaptatie en gezondheid.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten sport, cultuur en educatie						
5.1 Sportbeleid en activering	136	178	138	137	1	V
5.2 Sportaccommodaties	1.551	1.862	1.816	1.846	-30	N
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	179	126	106	139	-33	N
5.5 Cultureel erfgoed	14	16	16	9	7	V
5.6 Media	341	356	456	363	93	V
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.094	2.137	2.046	2.040	6	V
Totaal lasten sport, cultuur en educatie	4.315	4.675	4.578	4.534	44	V
Baten sport, cultuur en educatie						
5.1 Sportbeleid en activering	82	66	66	100	34	V
5.2 Sportaccommodaties	877	1.051	1.029	1.019	-10	N
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	28	-	87	86	-1	N
5.5 Cultureel erfgoed	-	-	-	-	-	
5.6 Media	14	17	117	22	-95	N
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	56	15	15	50	35	V
Totaal baten sport, cultuur en educatie	1.057	1.149	1.314	1.277	-37	N
saldo sport, cultuur en educatie	-3.258	-3.526	-3.264	-3.257	7	V

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

5.1 Sportbeleid en activering (€ 1.000 voordeel)

- € 7.000 voordeel
De uitgaven voor stimulering sport zijn voor een deel uitgevoerd binnen de budgetten van de Brede SPUK-regeling (voor o.a. sport en bewegen)
- € 6.000 nadeel
Meer salariskosten

5.2 Sportaccommodaties (€ 30.000 nadeel)

- € 37.000 nadeel
Sportpark Aalst: meer uitgaven onderhoud groen € 43.000 door extra kosten vanwege afgekeurd veld bij DVS Hockey en door oplossingen voor wateroverlast bij DVS Voetbal, hogere storting voorziening onderhoud gebouwen € 5.000, minder rentelasten € 3.000, minder energiekosten € 8.000. Voordeel energiekosten valt weg tegen het nadeel onder de toelichting baten.
- € 2.000 nadeel
Sportpark Waalre: meer uitgaven onderhoud groen € 12.000 door onverwachte kosten aan verlichting, minder rentelasten € 5.000, minder energiekosten € 5.000. Voordeel energiekosten valt weg tegen het nadeel onder de toelichting baten.
- € 2.000 nadeel
Overige kleine nadelen samengevoegd

- € 11.000 voordeel
Sporthallen: meer uitgaven onderhoud gebouwen € 18.000, minder rentelasten € 15.000, minder energiekosten € 14.000

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 33.000 nadeel)

- € 38.000 nadeel
De uitgaven op het krediet cultuurloper 2021-2024 zijn € 10.000 hoger. Een deel € 20.000 van de uitgaven in 2023 (dekking door coronamiddelen in 2023) zijn niet begroot waardoor in 2024 een negatief restantkrediet van € 20.000 is opgenomen. Een deel € 8.000 van de uitgaven in 2024 zijn gedekt uit het restant van de coronamiddelen opgenomen in de reserve 'Overlopende posten' (zie toelichting onder 'Onttrekking reserves'). Het werkelijke nadeel is dus € 10.000
- € 4.000 voordeel
Van het krediet Kunstroutenetwerk (deel SGE) € 100.000 is in 2021 t/m 2024 € 96.000 uitgegeven. Het project is beëindigd per 1-1-2025
- € 1.000 voordeel
Overige kleine voordelen samengevoegd

5.5 Cultureel erfgoed (€ 7.000 voordeel)

- € 7.000 voordeel
Minder uitgaven op overige lasten monumenten

5.6 Media (€ 93.000 voordeel)

- € 95.000 voordeel
Van de aan de bibliotheek doorbetaalde SPUK herstelgelden bibliotheken € 100.000 is € 5.000 verantwoord over 2024. Het resterende deel € 95.000 is opgenomen op de balans onder vooruitbetaalde posten. Dit voordeel valt weg tegen het nadeel onder de toelichting verschillen baten
- € 2.000 nadeel
Overige kleine nadelen samengevoegd

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 6.000 voordeel)

- € 26.000 voordeel
Lagere doorberekening salariskosten
- € 12.000 nadeel
De energiekosten en de kosten Ergon vallen samen hoger uit dan begroot
- € 8.000 nadeel
Hogere kosten onderhoud speelterreintjes

Toelichting verschillen baten:

5.1 Sportbeleid en activering (€ 34.000 voordeel)

- € 23.000 voordeel
Extra doorbelasting salariskosten naar de Brede SPUK
- € 11.000 voordeel
Hogere uitkering SPUK stimulering Sport

5.2 Sportaccommodaties (€ 10.000 nadeel)

- € 13.000 nadeel
Minder doorbelasting energiekosten aan sportparken Aalst en Waalre. Dit nadeel valt weg tegen het voordeel onder de toelichting verschillen lasten
- € 2.000 nadeel
Overige kleine nadelen samengevoegd
- € 5.000 voordeel
Schade-uitkering inbraak sporthal Hoeveland

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 1.000 nadeel)

- Geen verschil van betekenis

5.5 Cultureel erfgoed (€ 0)

- Geen verschil

5.6 Media (€ 95.000 nadeel)

- € 95.000 nadeel
- Van de ontvangen SPUK herstelgelden bibliotheken € 100.000 is € 5.000 verantwoord over 2024. Het resterende deel € 95.000 is opgenomen op de balans onder vooruitontvangen posten. Dit nadeel valt weg tegen het voordeel onder de toelichting verschillen baten
- € 2.000 voordeel
- Overige kleine voordelen samengevoegd

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 35.000 voordeel)

- € 35.000 voordeel
Detachering van een medewerker levert 35.000 voordeel op

06 Sociaal domein

6.1 Samenkracht en inwonersparticipatie (CMD/ Plusteam)

Wat willen we bereiken?

Wij willen bereiken dat inwoners zelf de weg weten te vinden en waar nodig passende ondersteuning ontvangen. De toegang, het Centrum Maatschappelijke Dienstverlening (CMD), moet zichtbaar, vindbaar en laagdrempelig zijn voor de inwoners. Naast familie en vrienden, stellen inwoners gemakkelijk vragen bij school, aan de jeugdgezondheidszorg, aan vrijwilligers bijvoorbeeld werkzaam voor Goed voor Mekaar Waalre of in de gemeenschapshuizen. Het is voor alle inwoners duidelijk waar zij terecht kunnen en men weet op een natuurlijke manier het CMD te vinden voor informatie, advies en ondersteuning op het gebied van Jeugd, Wmo, leerplicht, minimaregelingen, werk en inkomen, schuldhulpverlening en mantelzorg. Het CMD wordt gezien als laagdrempelige voorziening, vergelijkbaar met bijvoorbeeld het consultatiebureau.

Er wordt uitgegaan van een integrale aanpak waarbij preventie en normaliseren belangrijk is. Er is één contactpersoon per huishouden. Er wordt nadrukkelijk gekeken naar de zelfredzaamheid, wat iemand zelf kan en waar hulp/ondersteuning bij nodig is.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Integrale benadering “één gezin, één plan, één coördinator” is gemeengoed, de Wet aanpak samenhangende meervoudige problematiek in het sociaal domein heeft dit versterkt.
- Softwarematige ondersteuning en alle bijbehorende functionaliteiten functioneren goed, hebben ondersteunend gewerkt voor het CMD en PlusTeam (administratieve lastenvermindering) en hebben managementinformatie gegenereerd.
- De samenwerking tussen het CMD en het PlusTeam is geoptimaliseerd. We informeren elkaar, wisselen de benodigde informatie uit en bouwen verder op dezelfde visie.
- De digitale toegang van het CMD is versterkt, zodat inwoners het CMD makkelijker digitaal kunnen bereiken. Dit is aanvullend op wat er al is.
- De toegang tot zorg, waaronder het CMD, speelt zelf een rol in preventie en normaliseren. Het biedt zelf preventieve voorlichting en informatie aan of weet daarvoor de partners te raadplegen. Het CMD en het PlusTeam zijn bekend met de lokale preventieve infrastructuur (sociale kaart) en kunnen de inwoner verwijzen indien nodig.
- Het CMD heeft korte lijnen met de maatschappelijke partners, zoals de huisartsen, politie en het onderwijs. We weten elkaar te vinden. Niet alleen bij de eenvoudige vraagstukken, maar ook juist bij de complexe vraagstukken.

Jaar 2024

- Het PlusTeam werkt volgens de vastgestelde herijkte opdracht. Inwoners worden geholpen binnen de termijnen die zijn vastgesteld in deze opdracht, de wachtlijsten zijn dus sterk verminderd ten opzichte van 2023.
- De toegang van het CMD is efficiënter en meer klantvriendelijk ingericht.
- Het CMD biedt naast preventieve voorlichting ook preventief groepsaanbod voor de inwoners.
- Het CMD heeft vaste contactpersonen bij de maatschappelijke partners, die de formele én informele binding kunnen leggen tussen de maatschappelijke partners en het CMD.

- Het CMD werkt binnen de wettelijke termijnen, heeft de organisatie op orde en de wachtlijsten zijn sterk verminderd t.o.v. 2023.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Het werken volgens de herijkte opdracht binnen het PlusTeam is nog niet volledig gerealiseerd. Wel is de wachtlijst stabiel verminderd ten opzichte van 2023.
- De toegang tot zorg binnen het CMD is onderdeel van de Taskforce Sociaal Domein. Er is besloten om dit via het principe click-call-face vorm te geven. De uitwerking hiervan wordt voortgezet in 2025.
- Binnen het CMD hebben we te maken gehad met wachtlijsten, waardoor de keuze is gemaakt om zoveel mogelijk te investeren in het wegwerken van deze wachtlijsten en daarmee de directe ondersteuning aan onze inwoners zoveel als mogelijk te waarborgen. Daarnaast is er geïnvesteerd in de Taskforce Sociaal Domein. Hierdoor bleef er onvoldoende capaciteit beschikbaar voor het ontwikkelen en uitvoeren van preventief groepsaanbod.
- Het CMD heeft vaste contactpersonen bij de maatschappelijke partners, die de formele én informele binding kunnen leggen tussen de maatschappelijke partners en het CMD.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners kunnen met al hun hulpvragen terecht bij het CMD.
- De toegang tot zorg en ondersteuning voor inwoners is makkelijk bereikbaar, persoonlijk en dichtbij in de eigen gemeente geregeld.
Inwoners kunnen, voordat er specialistische hulp nodig is, gebruik maken van het preventieve aanbod voor hun hulpvragen.
- Door de samenwerking met de partners in de toegang (huisartsen, PlusTeam, onderwijs) kan op tijd kwalitatief goede en passende zorg worden gegeven.

Wijkcentra***Wat willen we bereiken?***

Inwoners de mogelijkheid bieden om deel te nemen aan en/of gebruik te maken van cultureel maatschappelijke activiteiten, wijkzorg en activiteiten buiten de wijk. We bieden levensloopbestendige en duurzame wijken en buurten. Wij beschermen de mogelijkheid dat inwoners elkaar kunnen ontmoeten in elke wijk voor nu en later.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023 – 2026**

- Accommodaties zijn duurzaam en multifunctioneel op- en ingezet.
- De (zorg-)activiteiten in de wijkcentra zijn verder ontwikkeld conform zorgcontracten.
- Wijken en buurten zijn duurzaam en levensloopbestendig. De voorzieningen zijn voor iedereen goed bereikbaar.
- De sociaal culturele activiteiten zijn gesubsidieerd volgens het geldende subsidiebeleid voor deze periode.
- Er is een integrale visie ontwikkeld over de gemeenschapshuizen en andere mogelijkheden tot ontmoeting binnen de gemeente Waalre. Hierbij is een besluit genomen over de inzet van structurele capaciteit op dit onderwerp binnen de organisatie.

- Verdere ontwikkeling van Het Huis van Waalre als ontmoetingsplek.
- De Pracht en Het Huis van Waalre ontvangen subsidie volgens de prestatieovereenkomst.

Jaar 2024

- Het Huis van Waalre en De Pracht hebben sociaal culturele activiteiten aangeboden en kunnen dat uitvoeren door nieuwe meerjarige prestatiesubsidies.
- Er is een visie op sociaal culturele accommodaties ontwikkeld.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Met de prestatiesubsidie 2024 hebben Het Huis van Waalre en De Pracht sociaal culturele activiteiten aangeboden en uitgevoerd.
- Door de financiële ombuigingen van gemeente Waalre is er geen visie op sociaal culturele accommodaties ontwikkeld.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- De ontmoetingsruimten hebben een belangrijke maatschappelijke functie: inwoners kunnen hier terecht voor ontmoeting, meedoen, ontwikkeling en zelf iets organiseren. Hierdoor is er minder eenzaamheid en meer gezondheid.

Inburgering***Wat willen we bereiken?***

- Wij willen dat inburgeraars participeren in de maatschappij naar hun vermogen.
- Inburgeraars zijn de Nederlandse taal machtig.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- De Wet Inburgering 2021 is uitgevoerd in samenwerking met en door de gemeente Veldhoven op basis van een samenwerkingsovereenkomst.
- Inburgeraars die nog vallen onder de oudere wetten Inburgering worden zoveel mogelijk meegenomen in de wet Inburgering 2021.
- We (Waalre en Veldhoven) hebben de verplichte onderdelen van de wet Inburgering 2021 uitgevoerd, namelijk: afnemen van de brede intake, opstellen van een Plan Inburgering en Participatie, afnemen van participatieverklaringen, aanbieden van Module Arbeidsmarkt en Participatie, financiële ontzorging, controle en evalueren, aanbieden van taallessen en het stimuleren van participatie.
- We hebben bovenop de eerder beschreven verplichte onderdelen de financiële redzaamheid en taalvaardigheid gestimuleerd bij de inburgeraars.
- Inburgeraars hebben zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het lokale gespecialiseerde aanbod.
- De gemeente heeft een goede samenwerking met Steunpunt Vluchtelingenwerk Waalre.
- We hebben onderzocht in hoeverre we inburgeraars kunnen stimuleren om gebruik te maken van de cultuur- en sportmogelijkheden in en rondom Waalre.

Jaar 2024

- De uitvoering van de werkprocessen rondom de Wet Inburgering 2021 zijn verder verfijnd en de samenwerking is verbeterd.
- We slagen erin financiële redzaamheid en taalvaardigheid te bevorderen bij de inburgeraars.
- De klantmanager inburgering heeft zich voor alle statushouders ontfermd over de brede intake, het opstellen van een Plan Inburgering en Participatie, het afnemen van participatieverklaringen, het aanbieden van de Module Arbeidsmarkt en Participatie, financiële ontzorging, controle en evaluatie, de toeleiding naar taallessen en het stimuleren van participatie voor inburgeraars.
- Op basis van een evaluatie van de werkprocessen en werkwijzen die in het kader van de Wet Inburgering 2021 zijn gehandhaafd is er op basis van een gezamenlijke visie een beheersbare samenwerking tot stand gekomen tussen verschillende ketenpartners met een duidelijke rolverdeling waarbij gestuurd wordt op resultaat.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De werkprocessen rondom de Wet Inburgering in Waalre zijn verder ontwikkeld en beter ingericht binnen de gemeente. Dit proces loopt nog; we gaan hier in 2025 mee verder.
- We hebben het aanbod versterkt rondom financiële redzaamheid en taalvaardigheid van de inburgeraars. Er is samengewerkt met de taalscholen Stavoor en Werkvloertaal.
- De klantmanager inburgering van het CMD heeft gezorgd voor de brede intake, het opstellen van een Plan Inburgering en Participatie, het afnemen van participatieverklaringen, het aanbieden van de Module Arbeidsmarkt en Participatie, het financiële ontzorgen, controle en evaluatie, de toeleiding naar taallessen en het stimuleren van participatie door inburgeraars.
- Het beleidsstuk en de uitvoering rondom inburgering zijn in 2024 teruggehaald van Veldhoven naar Waalre. Het doel hiervan was onder andere om op basis van een gezamenlijke visie een beheersbare samenwerking tot stand te brengen tussen verschillende ketenpartners met een duidelijke rolverdeling, waarbij gestuurd wordt op resultaat. De samenwerking is nog niet met alle partijen optimaal, ook in 2025 zal dit actiepunt doorlopen.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Inburgeraars kunnen naar eigen vermogen participeren in de samenleving.

6.3 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?

- Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners, die geheel of gedeeltelijk niet zelfstandig de noodzakelijke kosten van levensonderhoud kunnen betalen.
- Inwoners die kunnen werken de noodzakelijke ondersteuning (loonkostensubsidie, werkplekaanpassing en begeleiding) bieden zodat zij in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen (Participatiewet).

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023 -2026

- Uitvoeren van de Participatiewet (bijstandsuitkeringen) en de regelingen Ioaw, Ioaz, Bbz.
- Uitvoeren van aanvullende (financiële) ondersteuningsmaatregelen in tijden van crisis (denk aan COVID (Tonk, Tozo), gevolgen oorlog Oekraïne (leefgeld, energietoeslag en energiecoaches) met als doel inwoners in staat te stellen vasten lasten te betalen en in hun levensonderhoud te voorzien.
- Integrale benadering van personen en gezinnen bij vraagstukken op het gebied van het sociale domein.
- Het bieden van mogelijkheden aan / stimuleren van uitkeringsgerechtigden met als doel uitstroom naar arbeid.

Jaar 2024

- Vluchtelingen waarvoor de gemeente Waalre in regionaal verband een verantwoordelijkheid draagt zijn gehuisvest, van leefgeld voorzien en voor zover ze nog in Nederland verblijven begeleid bij het vinden van werk of een vorm van een activiteit om hun dag in te vullen. Dit m.b.v. het CMD en/of vluchtelingenwerk.
- De Participatiewet (bijstandsuitkeringen) en de diverse andere uitkeringsregelingen zijn uitgevoerd.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Statushouders en vluchtelingen uit Oekraïne voor wie de gemeente Waalre in regionaal verband een verantwoordelijkheid draagt, zijn gehuisvest en van leefgeld voorzien. Dit gebeurde m.b.v. het CMD. Waar nodig zijn Oekraïense vluchtelingen begeleid bij het vinden van werk of een vorm van een activiteit om hun dag in te vullen.
- Het Steunpunt Vluchtelingen Werk Waalre heeft de maatschappelijke begeleiding van statushouders uitgevoerd in een deel van de casussen. In andere casussen is maatwerk toegepast in de vorm van een alternatieve aanbieder van maatschappelijke begeleiding.
- De participatiewet (bijstandsuitkeringen) en de regelingen Ioaw, Ioaz en Bbz zijn uitgevoerd.
- Het leefgeld voor vluchtelingen uit Oekraïne is uitgekeerd.
- Inwoners konden tot 30 juni 2024 energietoeslag aanvragen met terugwerkende kracht over 2023.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Door de totale ondersteuning van het CMD worden inwoners ondersteund om mee te kunnen doen binnen de verschillende leefgebieden.

6.3.1 Minimabeleid

Wat willen we bereiken?

- Het minimabeleid heeft als belangrijkste punt het borgen van bestaanszekerheid. Voorop staat participatie in de samenleving en verhoging van de zelfredzaamheid van de inwoner. Er is extra aandacht voor volwassenen en kinderen in de gemeente die minder goed voor zichzelf kunnen zorgen.
- Speciale aandacht voor huishoudens die door stapeling van kortingen op toelagen en verhoging van kosten in de problemen komen.
- Bestrijding van armoede en de uitvoering van het minimabeleid en inkomensondersteuning door het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD).
- Het CMD werkt vanuit een totale benadering en neemt bij armoedebestrijding en uitvoering van het minimabeleid de versterking vanuit de drie onderdelen mee (Wmo/Jeugdwet/Participatiewet).
- Pro actieve schulddienstverlening met aandacht voor het voorkomen daarvan.
- Inzetten op schuldensituaties voorkomen door "vroegsignalering".
- Doelgerichte inzet "Klijnsma middelen" ter bestrijding van armoede onder kinderen.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Opstellen van Geldzorgenbeleid.
- Bevorderen integrale aanpak van het CMD en de maatschappelijke partners.
- Het verstrekken van individuele Bijzondere bijstand.
- Het verstrekken van individuele inkomenstoeslag.
- Het verstrekken van energietoeslag.
- Ondersteuning van minima door aanvullende regelingen zoals de "Meedoen bijdrage", deelname aan het Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds, korting op de premie van de ziektekostenverzekering en faciliteren van Stichting Leergeld.
- Uitvoering van schulddienstverlening door het lokale CMD.
- Inzetten op "Vroeg signalering" in samenwerking met maatschappelijke partners zoals Vluchtelingenwerk en Voedselbank.
- Uitvoeren en monitoren van vroegsignalering met de 'vaste lasten partners' (woningcorporaties, Brabant Water, energiebedrijven).

Jaar 2024

- Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma van het geldzorgenbeleid (voorheen "armoedebeleid") en het maatwerkbudget (budget dat beschikbaar is gesteld om financiële nood te voorkomen, bestrijden of verzachten).
- De trajecten van inwoners in de schuldhulpverlening zijn gemonitord (zowel het stabiliseren van de situatie van de inwoner als het verdere schuldhulpverleningstraject), indien hieruit blijkt dat resultaten onvoldoende worden behaald, vindt bijstelling plaats.
- De samenwerking tussen het CMD en de maatschappelijke partners zoals Vluchtelingenwerk en de Voedselbank is geïntensiveerd. Er vindt een nog nauwere en meer integrale samenwerking plaats.
- Er is bij de signalerende partijen die aangesloten zijn bij het RIS (systeem voor vroegsignalering o.b.v. landelijke convenanten) nagevraagd hoe zij deze werkwijze ervaren.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Het uitvoeringsplan dat hoort bij het geldzorgenbeleid wordt uitgevoerd. Er is gestart met een evaluatie van het geldzorgenbeleid, welke in het eerste kwartaal middels een RIB gedeeld zal worden. In 2024 is een advies geschreven, waarin de mogelijkheden voor een maatwerkbudget zijn meegenomen. Dit advies wordt in 2025 verder opgepakt. Binnen het huidige beleid is ruimte voor maatwerk.
- De trajecten van inwoners in de schuldhelpverlening zijn in beeld.
- De energietoeslag is tot 30 juni 2024, met terugwerkende kracht over 2023, verstrekt aan de inwoners van de gemeente Waalre die daarvoor in aanmerking kwamen.
- De samenwerking tussen het CMD en maatschappelijke partners op het gebied van de Participatiewet is in 2024 voortgezet in een ketenpartneroverleg. Onder deze partners vallen de Adviesraad Sociaal Domein, het Steunpunt Vluchtelingen Waalre, de Voedselbank, het Diaconaal Noodfonds Waalre, de Stichting Leergeld Valkenswaard-Waalre, Cordaad Thuisadministratie en de sociaal raadsman. Zij hebben een grote rol gespeeld in de uitvoering van het geldzorgenbeleid.
- De vroegsignalering met de 'vaste lastenpartners' verloopt naar tevredenheid. Een evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Door de verschillende vormen van (financiële) ondersteuning hebben de inwoners met een minimuminkomen de mogelijkheid om (weer) mee te doen in Waalre.

6.4 Begeleide participatie***Wat willen we bereiken?***

- Doel van de Participatiewet is dat inwoners zeker kunnen zijn van een bestaansminimum door hen een bijstandsuitkering te geven en/of inwoners die kunnen werken, kansen op standaard werk te geven. Aan inwoners met een arbeidsvermogen (kunnen werken) van 0 tot 80% wordt ondersteuning gegeven. De Participatiewet en het gemeentelijke beleid leveren een bijdrage aan het versterken van gelijke kansen voor inwoners met een arbeidsvermogen op de reguliere arbeidsmarkt.
- Zorgen voor het langzaam stopzetten van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) waarvan de toegang vanaf 1 januari 2015 is afgesloten.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- De Participatiewet in samenwerking met en door de gemeente Veldhoven wordt uitgevoerd op basis van een samenwerkingsovereenkomst.
- We nemen deel in het "Participatiebedrijf" GRWRE (de gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Heeze-Leende en Valkenswaard).
- We participeren in het Regionaal Werkbedrijf Brabant Zuidoost (04werkt).
- Uitvoering en afbouw van de Wsw door Ergon als onderdeel van de GRWRE.
- Inwoners worden begeleid naar werk door het aanbieden van participatievoorzieningen.
- Loonkostensubsidie wordt aangeboden aan inwoners met beperkt arbeidsvermogen.

- We voldoen aan de wettelijke taakstelling met betrekking tot “beschut werk”. Het bieden van een loonkostensubsidie aan inwoners met arbeidsbeperking.
- Werkzoekenden verrichten onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden naast of in aanvulling op reguliere arbeid (werkzaamheden die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt).
- Een studietoeslag wordt aangeboden aan inwoners die studeren en een arbeidshandicap hebben.

Jaar 2024

- De samenwerking met de gemeente Veldhoven is geëvalueerd. Er zijn heldere afspraken gemaakt over de doelstellingen van de gemeente Waalre. Er hebben regelmatig, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau, afstemmingsoverleggen over de samenwerking plaatsgevonden; de verwachtingen over de samenwerking zijn over en weer naar elkaar uitgesproken. Een belangrijk onderdeel van deze afstemming is inzicht in de monitoringsgegevens op cliëntniveau. De aandachtspunten rondom privacy zijn eveneens ter sprake gekomen tussen de gemeente Waalre en de gemeente Veldhoven.
- Gemeente Waalre heeft actief deelgenomen aan de overleggen met GRWRE/Ergon zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. De kwartaalrapportages die door de GRWRE/Ergon worden gegenereerd zijn ieder kwartaal besproken met de Ergon.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Er is een begin gemaakt met het herijken van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Veldhoven op het gebied van de Participatiewet.
- De gemeente Waalre heeft actief deelgenomen aan de overleggen met GRWRE/Ergon, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. Jaarlijkse en reguliere activiteiten hebben plaatsgevonden conform de gemeenschappelijke regeling.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen door loonkostensubsidie, extra ontwikkeling en ondersteuning deelnemen op de arbeidsmarkt.

6.6 Wmo-beleid

Wat willen we bereiken?

Inwoners in staat stellen op een zo volwaardig en gelijkwaardig mogelijke manier deel te nemen aan de samenleving en onderdeel uit te laten maken van die samenleving. Dit geldt in het bijzonder voor inwoners die zich in een kwetsbare positie bevinden. Hierbij geldt dat de inwoner eerst zelf naar oplossingen binnen het eigen sociale netwerk zoekt. De gemeente kan hierbij ondersteunen en vangt op wanneer er binnen het eigen sociale netwerk geen oplossing kan worden gevonden.

We zorgen voor een passend zorgaanbod (of ondersteunen bij het vinden van een passend zorgaanbod) voor inwoners die zich met een (hulp-)vraag bij de gemeente Waalre melden.

Het CMD en het PlusTeam werken goed samen, ook met de huisartsen en de wijkverpleegkundigen in Waalre om de processen rondom de zorg van inwoners goed te organiseren en er voor de zorgen dat er korte lijnen zijn tussen de verschillende partijen.

Maatschappelijke partners worden vroegtijdig betrokken bij relevante ontwikkelingen.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- We zijn in control als het gaat om de inzet van voorzieningen in het kader van de Wmo. De producten in het kader van begeleiding zijn doorontwikkeld en huishoudelijke hulp is geboden aan de groep die het echt nodig heeft.
- We hebben binnen de gemeente Waalre beschermd wonen effectief ingericht na de decentralisatie van deze taak.
- Er is een sterke regionale preventieve aanpak van dak- en thuisloosheid in het kader van de Maatschappelijke Opvang.
- We werken met actueel Wmo beleid (verordening en beleidsregels) dat tevens in lijn is met de geldende wetgeving.
- Het toezicht op de uitvoering van de Wmo en de aanpak van fraude en rechtmatigheid is ingebed in beleid.
- Cliëntervaringen zijn gemeten met behulp van "continu meten" en verbeterpunten zijn opgepakt.
- Inwoners kunnen gebruik maken van cliëntondersteuning en sociaal raadsliedenwerk.
- Buurtbemiddeling is vroegtijdig betrokken als het nodig is.
- De Wijk-GGDers zijn onverminderd actief en hun positie is versterkt om hulp te bieden voor verwarde personen. Daarnaast functioneert het meldpunt van de Wetverplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en bijzondere zorg.
- De doordecentralisatie van 'beschermd wonen' heeft plaatsgevonden. Het regionale plan van aanpak is vertaald naar de lokale situatie.

Jaar 2024

- In samenwerking met de BOV-Kempengemeenten en de regio Dommelvallei+ zijn de producten Begeleiding Wmo 18+ opnieuw geëvalueerd en waar nodig doorontwikkeld. Dit is van belang voor de professionals die samen met de inwoner (inhoudelijk) de best passende zorg en ondersteuning moeten bepalen.
- Er zijn maatregelen genomen om de kosten voor Wmo beheersbaar te houden.

- De mogelijkheden van de kostenbeheersing huishoudelijke hulp Wmo zijn geïmplementeerd. Het CMD is hierbij betrokken.
- Naar aanleiding van de taak van de doordecentralisatie Beschermd Wonen is het regionale plan vertaald naar de lokale situatie. Dit is in samenwerking met 15 gemeenten in de regio Eindhoven.
- Er is meegewerkt aan de verbetering van het regionaal beleid ter voorkoming van dak- en thuisloosheid.
- Er is een voorstel gedaan (inclusief kosten) voor de ontwikkeling van beleid voor rechtmatigheidstoezicht en fraudebestrijding binnen de Wmo en de Jeugdwet. Hiervoor is aangesloten bij het plan van aanpak dat organisatie breed is uitgewerkt.
- De resultaten van de cliëntervaringsonderzoeken 2023 zijn geëvalueerd. Hierbij zijn o.a. de participatieraad en het CMD/PlusTeam gevraagd om mee te denken. Op basis van de resultaten signaleren we vroegtijdig welke maatregelen we kunnen nemen.
- Sociaal Raadsliedenwerk biedt onafhankelijke cliëntondersteuning op sociaal juridisch gebied. De inwoner weet de Sociaal Raadsman/vrouw zelfstandig te vinden en te bereiken.
- Door de inzet van buurtbemiddeling worden burenruzies in een zo vroeg mogelijk stadium opgepakt. Er is een goede samenwerking tussen Lumens, Cordaad, het CMD, Wijk GGD en de woningcorporaties.
- In samenwerking met de gemeente Veldhoven, Veiligheid, Politie en de Geestelijke gezondheidszorg verstevigen we de positie van de Wijk-GGD. Hierbij is gebruik gemaakt van de landelijke adviezen, cijfers uit de monitor en ervaringen van Wijk-GGD/Wijk-GGZ in de regio.
- In samenwerking met de GGD en de deelnemende regionale gemeenten is het meldpunt Wvggz en bijzondere zorg verder ontwikkeld.
- Er is een Wonen-Welzijn-Zorg Visie. Vervolgens is een plan van aanpak gemaakt om de afspraken die voortkomen uit de visie te borgen.
- Gemeente Waalre heeft een overeenkomst gesloten samen met omringende gemeenten bij een meldpunt voor discriminatie.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De producten Begeleiding Wmo 18+ begeleiding zijn geëvalueerd en doorontwikkeld. Het aanbod van groepsbegeleiding is uitgebreid en beschikbaar binnen de regio. Echter blijkt het aanbod niet altijd aan te sluiten bij de behoeftes van de inwoners. Bij inwoners is voornamelijk vraag voor het vergroten/ontwikkelen van de praktische zelfredzaamheid (bijv. uitvoeren van huishoudelijke taken) i.t.t. omgaan met social media. Hier moet nog nader aanbod in ontwikkeld worden.
- De kosten voor Wmo zijn beheersbaar gehouden door maatregelen uit de Taskforce Grip op sociaal domein. Genomen maatregelen zijn het nieuwe handelingskader voor woningaanpassingen, het nieuwe normenkader Hulp bij het Huishouden en een aanpassing in het proces gehandicapten Parkeerkaarten
- Naar aanleiding van de taak van de doorcentralisatie Beschermd Wonen is nog géén regionaal plan vertaald naar de lokale situatie. Decentralisatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen is voor onbepaalde tijd uitgesteld.
- Er is meegewerkt aan de verbetering van het regionaal beleid ter voorkoming van dak- en thuisloosheid.
- Er is nog géén voorstel gedaan voor de ontwikkeling van beleid voor rechtmatigheidstoezicht en fraudebestrijding binnen de Wmo en de Jeugdwet. Vanwege krapte in ambtelijke capaciteit wordt dit doorgeschoven naar 2025.
- De resultaten van de cliëntervaringsonderzoeken 2023 zijn geëvalueerd. De Raad en de Adviesraad Sociaal Domein zijn in 2024 geïnformeerd over de resultaten van 2023.

- Het Sociaal Raadsliedenwerk biedt onafhankelijke cliëntondersteuning op sociaal juridisch gebied. De inwoner weet de Sociaal Raadsman zelfstandig te vinden en te bereiken. De Raad en de Adviesraad Sociaal Domein zijn in 2024 geïnformeerd over de resultaten van 2023.
- Door de inzet van buurtbemiddeling worden burenruzies in een zo vroeg mogelijk stadium opgepakt. Er is een goede samenwerking tussen Lumens, Cordaad, het CMD, Wijk GGD en de woningcorporaties. Tot 9 oktober 2024 was er sprake van 14 bemiddelingen en 4 consultaties. Meldingen worden voornamelijk vanuit toezicht en handhaving (Boa's) en wijkagenten gedaan. Het aantal meldingen vanuit woningbouwcoöperaties blijft achter.
- De positie van de Wijk GGD is verder verankerd in de gemeente Waalre. We zijn positief over de samenwerking en de resultaten. Uit de jaarlijkse evaluatie is gebleken dat er tevredenheid is over de werkzaamheden van de Wijk GGD'ers en dat er prettige en nauwe samenwerking is met de procesregisseur van de gemeente Waalre.
- We zijn tevreden over de inzet en de uitvoering van het meldpunt Wvggz. We worden periodiek op de hoogte gehouden van de voortgang en de resultaten. Uit de semesterrapportage, eerste semester 2023 (ontvangen op 20 november 2023), blijkt dat er in de gemeente Waalre 43 meldingen zijn binnengekomen bij het meldpunt Wvggz. Een actuele rapportage over het aantal meldingen in 2024 hebben wij nog niet mogen ontvangen.
- Er is een Wonen-Welzijn-Zorg Visie. In 2025 wordt een Uitvoeringsagenda opgesteld.
- Gemeente Waalre heeft een overeenkomst gesloten samen met omliggende gemeenten bij een meldpunt voor discriminatie.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De inwoners die het nodig hebben ontvangen goede zorg van goede kwaliteit zolang zij dat nodig hebben.

De inzet van een wijk GGD'er is een waardevolle aanvulling op het werk dat al gedaan wordt voor zorg en veiligheid.

Financiële middelen en dus ook gemeenschapsgelden, worden zoals de wet het beschrijft, besteed.

Inwoners krijgen de mogelijkheid om direct na het contact met de gemeente hun ervaringen met de gemeente te delen.

Burenruzies worden op een zo vroeg mogelijk moment gesignaleerd. Dit gebeurt in gesprek met het CMD, Veiligheid en Wijk GGD. Dit doen we om de leefbaarheid in het dorp te behouden. Gemeente Waalre staat voor een inclusieve samenleving en is tegen discriminatie en heeft daarom een meldpunt ingericht.

6.7 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?

We moedigen deelname aan de maatschappij van Waalrese jeugdigen aan. Belangrijk in ons beleid is dat het eigen sociale netwerk van jeugd en hun opvoeders daarvoor wordt gebruikt. Dit is normaal, en wordt ook normaal gevonden door de inwoner. Ook is nodig dat professionals van verschillende disciplines elkaar goed weten te vinden en niet (bewust) in de weg lopen. Daarbij geldt als motto: "één gezin, één plan, één coördinator." We willen ervoor zorgen dat het (passend) onderwijs en de ondersteuning op grond van Wmo en Jeugdwet op elkaar aansluiten. We richten ons sterk op preventief jeugdbeleid omdat daardoor ouders en hun kinderen minder specialistische hulpverlening nodig hebben.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Verstrekken van passende hulp aan jeugdigen die dit nodig hebben (individuele voorzieningen). Waar het kan maken we gebruik van aanbod waar in het gewone leven gebruik van kan worden gemaakt, zonder dat hier een besluit van de gemeente voor nodig is. Maatwerk staat hierbij voorop. We monitoren de uitvoering van de Jeugdwet continu.
- Ondersteuningsvragen worden snel gesignaleerd en aangepakt door het (preventief) inzetten van de sociale omgeving en ondersteuning vanuit het 'voorliggend veld', dus de voorzieningen waar jeugdigen en ouders gemakkelijk terecht kunnen zonder dat hier een besluit van de gemeente voor nodig is (school, kinderopvang, bibliotheek, welzijnswerk, jongerenwerk, etc.).
- Jeugdigen hebben een 'eigen plek' in Waalre waar zij zich onder begeleiding van jongerenwerkers op hun eigen manier kunnen ontwikkelen.
- Binnen het samenwerkingsverband 'Een 10 voor de Jeugd' wordt de Producten en Diensten Catalogus (PDC) op structurele basis doorontwikkeld.
- Binnen het samenwerkingsverband '21 voor de Jeugd' wordt in samenwerking met de Gecertificeerde Instellingen (Jeugdbescherming en Jeugdreclassering), Veilig Thuis en Raad voor de Kinderbescherming gewerkt aan de realisatie van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, waartoe het Rijk opdracht heeft gegeven.
- Jeugdigen in Waalre praten mee over onderwerpen die zij belangrijk vinden binnen de gemeente.

Jaar 2024

- Het laagdrempelige initiatief van de gemeente Waalre en de bibliotheek 'Waalre in gesprek' is zes keer georganiseerd. Consulanten van het CMD hebben de informatiebijeenkomsten bijgewoond, onder andere zodat inwoners hen rechtstreeks kunnen benaderen met vragen.
- Het verbeterplan 'Werken aan Veiligheid voor de Lokale (wijk)teams' wordt jaarlijks uitgevoerd, geëvalueerd en aangevuld en de meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is middels een protocol geborgd.
- De jongerenparticipatie is ingeregeld op basis van de beleidsnota inwonersparticipatie.
- Het Jeugdbeleid Waalre is geactualiseerd voor 2025-2028.
- Er zijn maatregelen genomen om de kosten voor jeugdhulp beheersbaar te maken en de gemeenteraad is periodiek geïnformeerd over de maatregelen vanuit de Taskforce Sociaal Domein.
- De wachtlijsten voor jeugd bij het CMD en bij het PlusTeam zijn afgenomen, de samenwerking tussen het CMD en het PlusTeam is verder versterkt.
- Er is ingezet op een afname van jeugdhulp die is verstrekt via een maatwerkovereenkomst; jeugdhulp wordt zoveel mogelijk ingezet via het gecontracteerde aanbod.
- De tandemfunctie die we in onze (regionale) visie op jeugdbescherming hebben opgenomen is verder versterkt.
- Er is onderzocht wat de Hervormingsagenda Jeugd betekent voor Waalre en er is een plan van aanpak opgesteld aan de hand van de 7 thema's in de Hervormingsagenda.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De maatregelen voor de beheersing van de jeugdhulpkosten maken deel uit van de Taskforce Sociaal Domein; de raad is in december 2024 tijdens een raadsinformatieavond geïnformeerd over de stand van zaken en opbrengsten hiervan.

- Binnen de Taskforce Sociaal Domein wordt gestuurd op inzet van gecontracteerd jeugdhulpaanbod in plaats van maatwerkvoorzieningen.
- In 2024 is binnen de Dommelvallei+ beleidsmatige projectgroep ingezoomd op echtscheidingsproblematiek, voortvloeiend uit onderzochte behoeftes binnen de CMD's en het PlusTeam. Er is een voorstel voorbereid voor het terugdringen van complexe scheidingen door middel van het inrichten van een (digitaal) scheidingsloket.
- In 2024 zijn er 2 bijeenkomsten Waalre in Gesprek georganiseerd door de bibliotheek in samenwerking met de gemeente. Hierbij waren ook consultants van het CMD aanwezig. Er zijn 2 bijeenkomsten van Waalre in Gesprek niet doorgegaan vanwege te weinig aanmeldingen.
- Het Jeugdbeleid Waalre is in 2024 nog niet geactualiseerd; vanwege ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda wordt het huidige jeugdbeleid gehandhaafd en geactualiseerd vanaf 2026.
- Het project STORM, gericht op het mentaal welzijn voor leerlingen in het middelbaar onderwijs, is in 2024 van start gegaan.
- Het verbeterplan 'Werken aan Veiligheid voor de Lokale (wijk)teams' is nog niet aangevuld en uitgevoerd vanwege onvoldoende beleids capaciteit en de focus op de Taskforce Sociaal Domein.
- De meldcodetour binnen de gemeente, uitgevoerd door de Aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is nog niet gerealiseerd vanwege onvoldoende capaciteit en de focus op de Taskforce Sociaal Domein.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Kwalitatief goede zorg wordt geleverd waar nodig.

Jongeren hebben een plek in Waalre waar zij zich op hun eigen manier kunnen ontwikkelen.

Jeugdigen in een schadelijke afhankelijkheidsrelatie worden geholpen om veilig en gezond op te groeien.

Jeugd- en jongerenwerk***Wat willen we bereiken?***

Wij willen dat jeugdigen in Waalre die steun nodig hebben bij het volwassen worden ondersteuning krijgen van in de eerste plaats hun eigen ouders. Daar waar deze ondersteuning niet voldoende is, kan ondersteuning geboden worden door vrijwilligers en professionals.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Er is een pilot jongerencentrum gerealiseerd, waar jongeren een eigen plek hebben.
- Na afronding van de pilot jongerencentrum is de toekomst van een jongerencentrum in Waalre geëvalueerd.
- Jongerenwerkers hebben voldoende capaciteit om laagdrempelige ondersteuning aan jongeren te bieden in hun ontwikkeling naar volwassenheid.
- De maatschappelijke partners zijn bekend met het aanbod van het jongerenwerk.
- Het jongerenwerk heeft een prominente rol gespeeld in het voorkomen van problemen, zoals schooluitval, overlast, uitsluiting en radicalisering.
- Met het jongerenwerk hebben we gekeken in welke vorm jongerenparticipatie kan plaatsvinden.

Jaar 2024

- Het contract met het jongerenwerk is waar nodig aangepast en verlengd.
- De pilot jongerencentrum is gerealiseerd en geëvalueerd.
- Met het jongerenwerk hebben we gekeken in welke vorm jongerenparticipatie kan plaatsvinden.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Het contract voor het jongerenwerk met Lumens is ongewijzigd verlengd voor een periode van twee jaar (2025-2026).
- De pilot jongerencentrum is in oktober 2024 verlengd voor de duur van een jaar. Na dit jaar wordt bekeken of en op welke manier de pilot een (structureel) vervolg krijgt.
- Het sociaal beheer van het jongerencentrum is ongewijzigd voortgezet bij de verlenging van de pilot en wordt uitgevoerd door de jongerenwerkers.
- Er is in oktober 2024 een kinderburgemeester aangesteld en de burgemeester heeft samen met de kinderburgemeester activiteiten ondernomen waarbij hij het gesprek met de jeugd is aangegaan.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Jeugdigen in Waalre groeien op tot volwassenen met positieve vormen van vrijetijdsbesteding, sociaal netwerk en actieve participatie in de samenleving.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.086	1.274	3.436	3.334	102	V
6.2 Wijkteams	2.189	2.033	2.463	2.460	3	V
6.3 Inkomensregelingen	5.105	4.181	4.631	4.473	158	V
6.4 Begeleide participatie	1.456	1.445	1.634	1.627	7	V
6.5 Arbeidsparticipatie	113	-	-	10	-10	N
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	738	663	698	817	-119	N
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	1.644	1.548	1.768	1.806	-38	N
6.71B Begeleiding (WMO)	1.017	1.128	1.274	1.197	77	V
6.71C Dagbesteding (WMO)	264	18	18	184	-166	N
6.72A Jeugdhulp begeleiding	1.050	3.144	4.337	2.713	1.624	V
6.72B Jeugdhulp behandeling	601	-	-	600	-600	N
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	313	-	-	276	-276	N
6.73A Pleegzorg	-	-	-	82	-82	N
6.73B Gezinsgericht	5	-	-	159	-159	N
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	957	-	-	159	-159	N
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	597	-	-	103	-103	N
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	466	-	-	75	-75	N
6.74C Gesloten plaatsing	144	79	34	42	-8	N
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-	-	3	-	3	V
6.82A Jeugdbescherming	187	181	159	150	9	V
6.82B Jeugdreclassering	22	12	49	49	-	
Totaal lasten sociaal domein	17.954	15.706	20.504	20.316	188	V
Baten sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	120	211	2.410	2.367	-43	N
6.2 Wijkteams	83	-	-	10	10	V
6.3 Inkomensregelingen	4.463	3.001	4.366	4.569	203	V
6.5 Arbeidsparticipatie	58	-	-	10	10	V
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	91	3	3	4	1	V
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-	85	111	96	-15	N
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-	-	5	5		
Totaal baten sociaal domein	4.815	3.300	6.895	7.061	166	V
saldo sociaal domein	-13.139	-12.406	-13.609	-13.255	354	V

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 102.000 voordeel)

- € 12.000 voordeel
Het herijken van de subsidieverordening wordt uitgevoerd in 2025
- € 4.000 voordeel
Er zijn minder subsidies verstrekt en niet gebruikte subsidies zijn terugbetaald
- € 6.000 voordeel
Minder salariskosten
- € 8.000 voordeel
De bijdrage voor regionale opvang statushouders in de Buitenjan is lager
- € 23.000 voordeel
De inhuur voor uitvoering Wet inburgering is lager uitgevallen

- € 58.000 voordeel
De ontvangen specifieke uitkering Wet inburgering is niet volledig benut
Dit voordeel valt weg tegen het nadeel onder de toelichting verschillen baten
- € 10.000 voordeel
Bij Goedvoormekaar, het welzijnswerk en de mantelzorgwaardering zijn minder uitgaven geweest
- € 6.000 nadeel
De uitvoering Wvggz, wijk-GGD-ers en buurtbemiddeling zijn € 4.000 duurder. De kosten van Switch to move zijn € 2.000; deze zijn gedekt uit de reserve 'Overlopende posten' (zie toelichting onder 'Onttrekking reserves')
- € 10.000 nadeel
Het jongerencentrum januari 2025 t/m juli 2025 € 13.000 is per ongeluk geboekt in 2024, de huur voor de dependance CMD en de lidmaatschappen m.b.t. jeugdhulp zijn € 3.000 hoger. De uitgaven voor vrij toegankelijk aanbod zijn € 6.000 lager
- € 3.000 nadeel
Overige kleine nadelen samengevoegd

6.2 Wijkteams (€ 3.000 voordeel)

- € 67.000 voordeel
Het positief jaarrekeningresultaat 2024 van GR PlusTeam wordt terugbetaald aan de deelnemers
- € 26.000 nadeel
Minder salariskosten € 18.000, maar daarentegen meer kosten inhuur € 44.000
- € 37.000 nadeel
Van het budget Taskforce Sociaal domein € 384.000 was de verwachting dat € 234.000 zou worden uitgegeven in 2024 en € 150.000 in 2025. Echter er is in 2024 € 271.000. Het nadeel wordt gedekt uit het voordeel door een lagere storting in de reserve 'Overlopende posten' (zie toelichting onder 'Onttrekking reserves')
- € 1.000 nadeel
Overige kleine nadelen samengevoegd

6.3 Inkomensregelingen (€ 158.000 voordeel)

- € 20.000 voordeel
Het budget schuldhulpverlening is per ongeluk ook opgenomen in het budget uitvoering Participatiewet
- € 242.000 voordeel
De uitgaven bijstandsuitkeringen Participatiewet zijn lager uitgevallen door o.a. meer inkomsten uit werk (gekort op uitkering), verschuiving van ouderen naar jongeren met een bijstandsuitkering (lagere uitkering) en meer kostendelers (lagere uitkering)
- € 17.000 voordeel
Lagere uitgaven voor de opvang Oekraïners
- € 22.000 nadeel
Meer salariskosten € 15.000 en meer kosten inhuur € 7.000
- € 51.000 nadeel
Storting voorziening dubieuze debiteuren
- € 7.000 nadeel
Hogere uitgaven schulddienstverlening en vroegsignalering
- € 41.000 nadeel
Hogere uitgaven op de minimaregelingen

6.4 Begeleide participatie (€ 7.000 voordeel)

- Voordeel € 7.000
De re-integratiekosten zijn lager uitgevallen

6.5 Arbeidsparticipatie (€ 10.000 nadeel)

- Nadeel € 10.000
Uitgaven onderwijsroute inburgeraars. Dit nadeel valt weg tegen het voordeel onder de toelichting verschillen baten

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) (€ 119.000 nadeel)

- Nadeel € 47.000
Meer salariskosten door inhuur
- Nadeel € 100.000
Hogere uitgaven door 2 dure woningaanpassingen
- Nadeel € 5.000
Er zijn meer ritten Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) geweest
- Voordeel € 33.000
Lagere uitgaven op vervoersvoorzieningen

6.71A Hulp bij het huishouden (WMO) (€ 38.000 nadeel)

- Nadeel € 38.000
Hogere uitgaven huishoudelijke hulp (2% overschrijding op budget)

6.71B/C Begeleiding en dagbesteding (WMO) (€ 89.000 nadeel)

- Nadeel € 89.000
Hogere uitgaven begeleiding en dagbesteding (7% overschrijding op het budget)

6.72A t/m 6.74C Jeugdhulp (€ 162.000)

- Voordeel € 186.000
Lagere uitgaven jeugdhulp (5% onderschrijding op budget)
- Nadeel € 24.000
Meer salariskosten door inhuur

6.81A Beschermd wonen (€ 3.000 voordeel)

- Geen verschil van betekenis

6.82A Jeugdbescherming (€ 9.000 voordeel)

- Voordeel € 9.000
Lagere uitgaven door afname ondertoezichtstelling

6.82B Jeugdreclassering (€ 0)

- Geen verschil

Toelichting verschillen baten:**6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 43.000 nadeel)**

- Nadeel € 58.000
De ontvangen specifieke uitkering Wet inburgering is niet volledig benut. Het niet bestede deel van de specifieke uitkering is naar de balans op de post vooruitontvangen
Dit nadeel valt weg tegen het voordeel onder de toelichting verschillen lasten
- Nadeel € 3.000
Overige kleine nadelen samengevoegd
- Voordeel € 18.000
Een deel van de kosten welzijnswerk zijn binnen de ruimte van het resterende budget
Brede SPUK gebracht

6.2 Wijkteams (€ 10.000 voordeel)

- Voordeel € 8.000
Een deel van de salariskosten betreffen de taak welzijnscoach en zijn onder de Brede SPUK gebracht
- Voordeel € 2.000
Overige kleine voordelen samengevoegd

6.3 Inkomensregelingen (€ 203.000 voordeel)

- Voordeel € 57.000
Afrekeningen met het Rijk en meer aflossingen kredieten betreffende Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz)
- Voordeel € 62.000
Meer verhaal/terugontvangen bijzondere bijstand
- Voordeel € 72.000
Hogere specifieke uitkering SPUK Opvang Oekraïners
- Voordeel € 12.000
Overige kleine voordelen samengevoegd

6.4 Arbeidsparticipatie (€ 10.000 voordeel)

- Voordeel € 10.000
Specifieke uitkering onderwijsroute inburgeraars. Dit voordeel valt weg tegen het nadeel onder de toelichting verschillen lasten

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) (€ 1.000 voordeel)

- Geen verschil van betekenis

6.71A Hulp bij het huishouden(WMO) (€ 15.000 nadeel)

- Nadeel € 15.000
Minder eigen bijdragen WMO

6.81A Beschermd wonen (WMO) (€ 0)

- Geen verschil

07 Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

- Inwoners van Waalre inspireren om gezond en gelukkig te leven. Daarbij gaan we uit van de principes van Brede Welvaart en Positieve Gezondheid, en werken we vanuit een thematische benadering.
- Een gezond Waalre: onze inwoners zijn zich ervan bewust dat ze in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor een gezonde leefstijl met behoud van eigen regie.
- Mensen kunnen achteruitgang van hun gezondheid zelf opvangen omdat ze uit gaan van hun mogelijkheden.
- Iedereen moet mee kunnen doen vanuit eigen kracht.
- Inwoners van Waalre staan voor elkaar klaar en helpen/ondersteunen elkaar waar nodig en mogelijk.
- Mantelzorgondersteuning is op maat.
- Waalre is een dementie-vriendelijke gemeente.
- Waalre is een JOGG gemeente: Gezonde jeugd, gezonde toekomst.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- We geven uitvoering aan de ambities uit het Lokaal Preventie Akkoord Gezond Waalre.
- We geven uitvoering aan het plan van aanpak gezonde Jeugd, gezonde toekomst.
- We stellen lokaal gezondheidsbeleid vast in de vorm van het plan van aanpak van het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA/SPUK) 2024 – 2026.
- We versterken de lokale coalitie Eén tegen Eenzaamheid.
- We stimuleren het doen van vrijwilligerswerk en zetten in op het versterken van informele hulp/ondersteuning, in samenwerking met onze lokale en regionale netwerkpartners.

Jaar 2024

- Het plan van aanpak GALA/SPUK 2024 – 2026 is opgesteld en er is begonnen met de uitvoering hiervan.
- Het plan van aanpak 2024 Gezonde jeugd, gezonde toekomst is uitgevoerd.
- De samenwerking vanuit de lokale coalitie Eén tegen Eenzaamheid is versterkt.
- Het Netwerk Dementie Vriendelijke Gemeente is actief geweest vanuit het jaarplan 2024.
- De bestaande diensten van Goed voor Mekaar Waalre zijn voortgezet en verder ontwikkeld.
- De functie van Goed voor Mekaar als informatiepunt voor informele hulp en vrijwilligerswerk is verder versterkt, waarbij de digitale Sociale Gids Waalre wordt gebruikt.
- Het Steunpunt Mantelzorg is versterkt en meer zichtbaar geworden voor de inwoners van Waalre die als mantelzorger onbetaald en vaak langdurig zorgen voor een naaste.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- In 2024 heeft de nadruk gelegen op het uitvoering geven aan het plan van aanpak m.b.t. het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Aan dit plan van aanpak is de Brede SPUK regeling GALA gekoppeld. Deze financiële middelen zijn door VWS toegekend voor de jaren 2024-2026.

Het Gezond en Actief Leven Akkoord zorgt ervoor dat preventie t.a.v. een gezond lichaam en een gezonde geest beleidsterrein-overstijgend en in samenhang wordt uitgevoerd.

- De financiële middelen vanuit de SPUK regeling zijn besteed aan diverse preventieve uitvoerende activiteiten. Zo is de welzijnscoach van start gegaan binnen het CMD in het kader van welzijn op recept. Dit in samenwerking met ketenpartners waaronder als belangrijke partij de huisartsen. Hebben er een groot aantal activiteiten plaatsgevonden in het kader van valpreventie en werd in samenwerking met de fysiotherapeuten reablement vorm gegeven. Dit laatste is gericht op het weer of meer lichamelijk mobiel maken van inwoners. Is er veel aandacht besteed aan mentale gezondheid (o.a. Alzheimer en Waalre als dementievriendelijke gemeente), het versterken van de sociale basis (Neffe 't Veld, De Pracht, het Taalcafé) en het bestrijden van eenzaamheid en het stimuleren van ontmoeten (week van de ontmoeting). Verder is in het kader van een kansrijke start een projectleider aangetrokken en is er een begin gemaakt met het opstellen van een plan van aanpak voor 2025. Dit is een kleine greep uit het aantal uitgevoerde preventieve activiteiten in 2024.
- Aan het regionale plan van aanpak Integraal Zorgakkoord (IZA) is de Brede SPUK regeling IZA gekoppeld. Deze financiële middelen zijn ingezet t.b.v. de diverse ketenaanpakken in de regio (o.a. welzijn op recept en valpreventie) in samenwerking met de maatschappelijke partners, zorgpartners en overige omliggende gemeenten in de regio.
- Alle AED's in de gemeente Waalre zijn gecontroleerd en onderhouden. Er is een verzekering in geval van diefstal afgesloten en de overeenkomsten met de AED-leverancier zijn geactualiseerd.
- De bestaande diensten van Goed voor Mekaar Waalre zijn voortgezet. Eind 2024 zijn bij Goed voor Mekaar Waalre in totaal 72 vrijwilligers betrokken.
- Door het Steunpunt Mantelzorg is een digitale nieuwsbrief voor mantelzorgers (tweemaandelijks) ontwikkeld. Deze is eind 2024 voor het eerst verschenen.
- Goed voor Mekaar Waalre heeft ondersteuning geboden bij het door ontwikkelen van de lotgenotengroep voor partners van mensen met dementie, de Vergeetgroep. Deze groep heeft 2 kartrekkers en 15 deelnemers en komt maandelijks bij elkaar.
- Het Netwerk Dementie Vriendelijke Gemeente is 2 maal bijeen geweest. In samenwerking met Alzheimer Nederland afdeling Zuidoost-Brabant is de scan 'dementievriendelijk' uitgevoerd.
- Het maandelijks Alzheimer Café is voortgezet.
- In september is aandacht gevraagd voor dementie in het kader van de Wereld Alzheimer Dag.
- Switch2Move, een beweegactiviteit voor mensen met dementie en hun partner, is in 2024 een zelfstandige activiteit binnen het reguliere aanbod geworden.
- In 2024 is de Sociale Gids Waalre 2569 maal geraadpleegd. Eind 2023 namen 103 organisaties deel aan de Sociale Gids Waalre.
- Goed voor Mekaar Waalre heeft 835 maal iemand geholpen middels begeleid vervoer, boodschappen, klussen, informatie & advies en doorverwijzing. Via de website zijn er daarnaast nog 534 contacten geweest.
- Het aanhaken van de dienst begeleid vervoer bij het landelijke project AutoMaatje is doorgeschoven naar 2025.
- Eind 2024 waren er bij 17 inwoners vaste vrijwillige maatjes actief. In 2024 is tweemaal een maatjescarrousel georganiseerd. Hieraan namen in totaal 20 inwoners deel.
- In 2024 zijn de vrijwillige seniorenvoorlichters bij 187 inwoners van 75 jaar en ouder op huisbezoek geweest. Daarnaast zijn er nog enkele telefonische gesprekken geweest met ouderen die liever geen bezoek ontvingen.
- In 2024 hebben 365 mantelzorgers de jaarlijkse voucher van de mantelzorgaardering ingewisseld bij de lokale ondernemers. Eind 2023 stonden er 384 mantelzorgers geregistreerd.
- Eind 2024 namen 11 inwoners deel aan het dagbestedingsproject Neffe 't Veld. Bij Neffe 't Veld zijn 8 vrijwilligers actief, met ondersteuning van 1 professionele kracht.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners zijn zich bewust dat een gezonde leefstijl bijdraagt aan de kwaliteit van leven.
- Inwoners zijn zich bewust dat iedereen in Waalre mee moet kunnen doen binnen zijn of haar mogelijkheden vanuit het streven naar een inclusieve samenleving.
- Inwoners helpen elkaar en zijn gemotiveerd om vrijwilligerswerk te doen.
- Mantelzorgers kunnen voor ondersteuning terecht bij het Steunpunt Mantelzorg.
- Inwoners kunnen terugvallen op een vangnet van informele/vrijwillige hulp en ondersteuning.

7.2 Riolering (riool/water/klimaat)***Wat willen we bereiken?***

Een goed functionerend watersysteem (rioolstelsel en watergangen) dat zorgt voor bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van (grond)wateroverlast en -tekort (droogte). Daarbij wordt rekening gehouden met wetgeving en beleidsvoornemens op diverse niveaus: Europees (Kaderrichtlijn water), landelijk (Waterwet, bestuursakkoord Water), provinciaal (waterhuishoudingsplan), waterschap en natuurlijk ook het eigen lokaal beleid.

Kosten besparen door zo efficiënt mogelijk te werken. Dit betekent onder andere in een vroegtijdig stadium samenwerken, zowel intern als met andere gemeenten en het waterschap.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Voorbereiding en uitvoering van diverse herinrichting- en onderhoudswerkzaamheden conform het projectplan openbare ruimte (integrale aanpak wegen, riolering en groen) is gerealiseerd. Projecten die op de planning staan voor de periode 2023-2026 zijn:
 - Afronding en oplevering Michiel de Ruyterstraat en omgeving
 - Voorbereiding en uitvoering: Eindhovenseweg fase 2, 3 en 4
 - Voorbereiding: Centrumplan Den Hof
 - Voorbereiding: Traverse-noord
 - Gestelsestraat-Zuid
 - Oriëntatie: voorbereiding grootschalige wijkherinrichting 2027-2037, inclusief aanpak de riolering en het watersysteem in deze wijken.
- Uitvoering geven aan het programma Water, Riolering en Klimaat 2023-2027 waaronder algemeen rioolbeleid, te nemen maatregelen, kosten voor beheer en onderhoud, tarieven en heffingen om maatregelen te bekostigen, vaststellen grond- en hemelwater-verordening, aanpassen subsidiebeleid en stimuleren van waterbewustzijn onder inwoners.
- De gemeente blijft het afvalwater inzamelen en afvoeren. In die gebieden waar een gescheiden rioolstelsel is of wordt aangelegd, wordt in eerste instantie op basis van vrijwilligheid zoveel mogelijk particulier oppervlak afgekoppeld.
- Werken aan waterbewustzijn van inwoners en klimaatadaptatie.

Jaar 2024

- In het kader van de integrale projectplanning is aan de volgende projecten gewerkt:
 - Eindhovenseweg is uitgevoerd.
 - Centrumplan Den Hof is in uitvoering.
 - Voorbereiding: Traverse-noord, Heikantstraat en driehoek is gereed.
 - Voorbereiding: Gestelsestraat-Zuid is gereed.
 - Oriëntatie: voorbereiding grootschalige wijkherinrichting 2027-2037, inclusief aanpak van de riolering en het watersysteem in deze wijken.
- Doelstellingen uit het programma Water, Riolering en Klimaat zijn voor het planjaar 2024 gerealiseerd.
- Het beheer en onderhoud van de riolering is conform planning uitgevoerd.
- Samen met Waterschap de Dommel is in 2024 de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie geconcretiseerd waarbij gemeente en Waterschap streven naar het verminderen van afvoer van regenwater naar de RWZI. Hierbij is gebruik gemaakt van subsidiemogelijkheden.
- Het waterbewustzijn in Waalre is vergroot op basis van een communicatieplan gericht op het vergroten van water- en klimaatbewustzijn en het afkoppelen van hemelwater. Om de inwoners te helpen bij het afkoppelen worden watercoaches ingezet die gerichte tips en adviezen zullen geven.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- In het kader van de integrale projectplanning is in 2024 het volgende gerealiseerd:
 - Aanleg riolering in combinatie met blauwe ader Eindhovenseweg fase 4
 - Maatregelen tegen wateroverlast omgeving Garenbleek
 - Centrumplan Den Hof is in uitvoering, onder andere de opvang van regenwater onder het horecaplein is aangelegd.
 - Traverse-noord, Heikantstraat is aanbesteed.
 - Riolverbetering Driehoek is uitgesteld omdat dit wordt gekoppeld aan de wijkaanpak.
 - Voorbereiding Gestelsestraat-Zuid inclusief de wadi plan De Keyzer.
- De volgende projecten zijn daarnaast opgepakt:
 - Verbeteren regenwaterafvoer Sophiastraat is opgestart
 - Verlagen bermen voor waterinfiltratie in Bos en Duin i.c.m. vervangingsplan groen is opgestart
 - Door de langdurige neerslag vanaf herfst 2023 is op diverse plaatsen wateroverlast en zijn sloten uitgediept en duikers geplaatst om de waterafvoer te herstellen.
 - Het watersysteem wat niet in beheer is bij het waterschap is geïnventariseerd en verbeteringen voor de waterhuishouding zijn in voorbereiding.
 - Aanleg drainage Vonderveld is voorbereid en aanbesteed.
- Beleidsmatig zijn de volgende zaken aangepast:
 - De aangepaste afkoppelregeling is geëvalueerd en in 2025 worden de aanbevelingen uitgewerkt zodat deze effectiever kan worden ingezet.
 - Door de wateroverlast en hoge grondwaterstand is er minder gecommuniceerd over waterbewustzijn richting inwoners.
- In het kader van onderhoud is gewerkt aan:
 - Renovatie van diverse drukrioolgemalen is uitgevoerd
 - Renovatie installatie rioolberging aan de Voorbeeklaan is uitgevoerd.

- Preventief onderhoud aan kolken, gemalen en hoofdriolen
 - Meldingen uit o.a. Fixi opgelost aan huis- en kolkaansluitingen
 - Uitvoeren rioolinspecties ter voorbereiding van grootschalige wijkaanpak 2027-2037, inclusief onderzoek van de riolering en het watersysteem in deze wijken.
- Een van de doelstellingen uit het PWRK is Beheer op orde, er is dat kader in 2024 gewerkt aan:
 - Onderzoek regenwaterrioolstelsel Waalre Noord is uitgevoerd
 - Inventarisatie van een deel van het areaal en verwerkt in beheerpakket
- In het kader van advisering Ruimtelijke Ontwikkeling is gewerkt aan:
 - Waalre Noord Heijdepark
 - Waalre Noord fase 3
 - De Pracht Noord en Zuid
 - Plan Verhoeven
 - Molenstraat 9-11
 - Zorgcentrum Het Laar
 - Winkelcentrum de Voldijn
 - Zorginstelling Hoevenakkers
 - Diverse kleinschalige inbreidingen

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Borging van de volksgezondheid.
- Beperkte wateroverlast bij hevige buien.
- Het voorkomen dan wel het bereiken te voorkomen van verdroging van de tuinen en openbaar groen.
- Actief betrekken van bewoners bij het uitvoeren van watergebonden klimaatmaatregelen.
- Beperken (grond)wateroverlast bij ontbreken bovengrondse waterafvoer.

7.3 Afval

Wat willen we bereiken?

Het verder verduurzamen van de afvalinzameling (service, kosten en milieu) in de hele gemeente conform de landelijke VANG recycledoelstelling (minimaal 55% van het afval wordt gerecycled in 2025 en minimaal 60% in 2030), de wensen van onze inwoners en middels een servicegerichte aanpak.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Huishoudelijk afval zamelen wij in via de diftar-methode.
- Onderzocht is hoe we aanvullend op de diftar-methode ons restafval nog verder kunnen reduceren.
- Wij hebben de mogelijkheden gezien om bioafval (groente, fruit en etensresten) ook bij de hoogbouw afzonderlijk/gescheiden in te zamelen.

Jaar 2024

- Een onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van gescheiden inzamelen van bioafval bij hoogbouw.
- Een besluit is genomen over de invoering van diftar bij hoogbouw en de gescheiden inzameling van bioafval bij hoogbouw.
- Inzameling van afval is gemonitord op basis van de afspraken met betrekking tot diftar.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De verschillende methoden voor het inzamelen van GFT-afval in hoogbouw zijn onderzocht en er is een plan opgesteld voor de inzamelmethoden op alle hoogbouwlocaties.
- Er is een raadsvoorstel voorbereid voor het invoeren van diftar bij hoogbouw en de gescheiden inzameling van bioafval in hoogbouw. Besluitvorming hierover vindt plaats in februari 2025.
- De inzameling van diverse afvalstromen is gemonitord en er is een evaluatie uitgevoerd van de invoering van diftar in laagbouw. De resultaten hiervan worden in februari 2025 met de raad gedeeld.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Een inwoner die zijn of haar afval goed scheidt zal minder betalen dan een inwoner die geen of minder goed afval scheidt. Inwoners krijgen hiermee zelf invloed op wat ze aan afvalstoffenheffing betalen.

7.4 Duurzaamheid en milieu***Wat willen we bereiken?***

- Een bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen uit het nationale Klimaatakkoord, binnen de schaal en maat van de gemeente Waalre.
- Uitvoering geven aan de Regionale Energiestrategie (RES).
- Het aardgasvrij maken van woningen en gebouwen voor 2050.
- Verduurzamen van gebouwen waarbij minimaal 75% van de gebouwen energielabel A of B in 2030 hebben.
- Het geven van het goede voorbeeld door de gemeente door ons vastgoed verder te verduurzamen en duurzaam in te kopen.
- Wij geven het goede voorbeeld door 50% van de gemeentelijke gebouwen voor 2030 aardgasvrij te maken.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Er is actief deelgenomen aan de Regionale Energiestrategie.
- Er is invulling gegeven aan het programma warmtetransitie.
- Wij nemen deel aan de regionale projecten De Groene Zone 1.0 en opvolger daarvan 1.1 (zonnepanelen) en 2.0 (focus op isoleren en andere besparende maatregelen).

- De energiecampagne gericht op het effectief activeren van inwoners en maatschappelijke partners om met verduurzaming aan de slag te gaan is voortgezet.

Jaar 2024

- In het kader van het Programma warmtetransitie is:
 - de Groene Zone 1.1 (zonnepanelen) gestart
 - de Groene Zone Isoleren in uitvoering
 - verduurzamen en aardgasvrij maken van het gemeentelijke vastgoed in uitvoering
 - VvE's zijn geholpen met het verduurzamen van hun panden
 - een aanpak voor bedrijven (winkels, kantoren, horeca) is uitgewerkt
 - een aanpak voor maatschappelijk vastgoed (sport, zorg, verenigingen) is uitgewerkt.
- De energiecampagne gericht op het informeren en helpen van onze inwoners en maatschappelijke partners is uitgevoerd.
- Inwoners die moeite hebben met het betalen van de energierekening zijn ondersteund bij het reduceren van hun energieverbruik.
- We hebben uitvoering gegeven aan de strategie "no regret" maatregelen (met name grootschalig zon op dak) uit de RES.
- Binnen het zoekgebied grootschalige zonne-energie RES (Achtereind) is ten behoeve van het project Zonneweide Achtereind de aanbestedingsprocedure én omgevingsvergunningsprocedure doorlopen.
- We hebben samen met Tennet en Enexis gewerkt aan het realiseren van extra netwerkcapaciteit in de regio.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- In het kader van het Programma warmtetransitie:
 - Is de Groene Zone Isoleren in uitvoering.
 - Hebben we de mogelijkheden rond het verduurzamen en aardgasvrij maken van het gemeentelijk vastgoed voor de periode tot 2030 in beeld gebracht en stappen gezet in het uitwerken van toe te passen verduurzamingsmaatregelen.
 - Hebben we twee VvE's geholpen met verduurzamen van hun vastgoed.
 - Is een aanpak voor het verduurzamen van bedrijven (winkels, kantoren, horeca) en maatschappelijk vastgoed uitgewerkt.
 - Is een opzet gemaakt voor de monitoring van de voortgang van het programma.
- de Groene Zone 1.1 (zonnepanelen) is nog niet gestart vanwege alle onzekerheid rondom salderen en terugleververgoeding aan het net.
- De energiecampagne gericht op het informeren en helpen van onze inwoners en maatschappelijke partners is in uitvoering (middels onder andere energieadviezen, energieloket, gemeentelijke website, inloopspreekuur in samenwerking met Vereniging Duurzaam Waalre).
- Inwoners die moeite hebben met het betalen van de energierekening zijn ondersteund met advies, kleine energiebesparende maatregelen en -indien nodig- vervanging van witgoed met een hoog energieverbruik. Concreet zijn er 132 energieadviezen gegeven en is in 8 gevallen witgoed vervangen door energiezuinige exemplaren.
- We hebben deelgenomen aan het OER traject (Opwek Energie op Rijksgronden) langs de A67 en A2.
- Binnen het zoekgebied grootschalige zonne-energie RES (Achtereind) is ten behoeve van het project Zonneweide Achtereind een business-case doorgerekend en een marktverkenning voorbereid. De aanbesteding- en omgevingsvergunningsprocedures zijn nog niet doorlopen.

- We hebben samen met onder andere Tennet en Enexis gewerkt aan de voorbereiding van de realisatie van extra netwerkcapaciteit in de regio. Concreet gaat het om de Tennet-trajecten Maasbracht- Eindhoven Oost en Eindhoven Zuid-Hapert, een nieuwe verbinding van ASML met het station Eindhoven Zuid en de uitbreiding van het netwerk van Enexis van Eindhoven Zuid naar Valkenswaard en Waalre dorp. Daarnaast heeft een verkenning plaatsgevonden voor een nieuw middenspanningsstation van Enexis in Waalre dorp.
- Wij hebben ambtelijk en bestuurlijk actief deelgenomen aan de RES-programma's van de MRE.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- De stakeholders (bedrijven, instellingen en onze inwoners) hebben inzicht in welke concrete maatregelen nodig zijn voor de energietransitie en wat hun rol/bijdrage hierin is. Inwoners, overheid en bedrijven/instellingen zijn zoveel mogelijk samen 'eigenaar' van de energietransitie en van de resultaten die dat oplevert (een duurzame en energiezuinige gebouwde omgeving tegen redelijke kosten).
- Inwoners en pandeigenaren weten wat ze kunnen doen om hun woningen/gebouwen te verduurzamen (aardgasvrij maken).
- De hoogte van de energierekening is beperkt als gevolg van de verduurzaming van woningen en gebouwen.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	952	1.039	1.066	1.036	30	V
7.2 Riolering	1.293	1.408	1.323	1.533	-210	N
7.3 Afval	1.473	1.618	1.592	1.611	-19	N
7.4 Milieubeheer	754	865	883	824	59	V
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	120	123	123	133	-10	N
Totaal lasten volksgezondheid en milieu	4.592	5.053	4.987	5.137	-150	N
Baten volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	175	208	249	211	-38	N
7.2 Riolering	1.671	1.707	1.719	1.748	29	V
7.3 Afval	2.005	2.079	2.136	2.180	44	V
7.4 Milieubeheer	322	383	470	472	2	V
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	57	60	60	51	-9	N
Totaal baten volksgezondheid en milieu	4.230	4.437	4.634	4.662	28	V
saldo volksgezondheid en milieu	-362	-616	-353	-475	-122	N

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

7.1 Volksgezondheid (€ 30.000 voordeel)

- Voordeel € 5.000
Minder salariskosten
- Voordeel € 27.000
Minder uitgaven Brede SPUK Brede regeling combinatiefunctionarissen. Dit voordeel valt weg tegen het nadeel Brede SPUK onder de toelichting bij verschillen baten
- Voordeel € 6.000
Geen uitgaven Brede SPUK Brede coördinatie regionale aanpak preventie. Dit voordeel valt weg tegen het nadeel Brede SPUK onder de toelichting bij verschillen baten
- Voordeel € 5.000
Overige kleine voordelen Brede SPUK samengevoegd
- Nadeel € 10.000
Maatwerk jeugdgezondheidszorg is € 3.000 duurder
De kosten jeugdgezondheidszorg voor Oekraïense kinderen kost € 7.000. Hiervoor is een compensatie ontvangen in de algemene uitkering (decembercircularie 2024)
- Nadeel € 3.000
Overige kleine nadelen samengevoegd

7.2 Riolering (€ 210.000 nadeel)

- € 163.000 nadeel
Storting in voorziening riolering (raadsbesluit 15 april 2025)
- € 44.000 nadeel
Hogere kosten onderhoud riolering en rioolontstoppen
- € 67.000 nadeel
Het 1^e halfjaar 2024 zijn extra kosten gemaakt ivm de wateroverlast
- € 77.000 nadeel
Door o.a. hogere baten moet er meer worden gestort in de voorziening riolering
- € 16.000 nadeel
Nadeel door hogere kosten van huisaansluitingen (zie ook inkomsten)
- € 10.000 voordeel

- Lagere kosten energieverbruik dan oorspronkelijk begroot
- € 97.000 voordeel
Minder doorberekening rente en lagere kosten overhead
- € 50.000 voordeel
Voordeel door minder uitbetalingen voor afkoppelsubsidie

7.3 Afval (€ 19.000 nadeel)

- € 25.000 nadeel
Hogere kosten afvalinzameling, dit staat in relatie tot hogere inkomsten (zie ook inkomsten)
- € 6.000 voordeel
Lagere kosten aankoop gebruikersmaterialen (o.a. containers, afvalzakken etc.)

7.4 Milieubeheer (€ 59.000 voordeel)

- € 30.000 voordeel
Lagere salariskosten voor milieubeheer
- € 37.000 voordeel
Lagere kosten Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) o.a. door het capaciteitstekort binnen deze organisatie.
- € 10.000 nadeel
Hogere kosten Ergon n.a.v. ondersteuning onderhoud openbare ruimte. Dit is afhankelijk van de meldingen/overlast.
- € 2.000 voordeel
Diverse kleine verschillen

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (€ 10.000 nadeel)

- € 10.000 nadeel
Hogere kosten onderhoud gebouw en inzet Ergon

Toelichting verschillen baten:**7.1 Volksgezondheid (€ 38.000 nadeel)**

- Voordeel € 38.000
De niet bestede specifieke uitkering Brede SPUK moet terug betaald worden aan het Rijk. Dit nadeel valt weg tegen de voordelen Brede SPUK onder de toelichting bij verschillen lasten

7.2 Riolering (€ 29.000 voordeel)

- € 21.000 voordeel
Extra inkomsten huisaansluitingen (zie ook uitgaven)
- € 7.000 voordeel
Vergoeding voor rioolontstoppingen

7.3 Afval (€ 44.000 voordeel)

- € 22.000 voordeel
Hogere inkomsten doordat het afval beter gescheiden wordt aangeboden, waaronder PMD en papier.
- € 22.000 voordeel
Extra inkomsten afvalstoffenheffing (zie ook uitgaven)

7.4 Milieubeheer (€ 2.000 voordeel)

- € 2.000 voordeel
Diverse kleine verschillen

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (€ 9.000 nadeel)

- € 9.000 nadeel
Door minder begravingen en verlengingen is er een nadeel

08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimtelijke ordening

Samenwerking binnen het Stedelijk gebied Eindhoven en Metropoolregio Eindhoven (Brainport)

Wat willen we bereiken?

De regio Zuidoost-Brabant wil haar positie als één van de best presterende regio's van Nederland en één van de meest technologisch innovatieve regio's van Europa behouden en versterken. Lokaal en regionaal werken we aan het verder verstevigen van deze positie van ons bedrijfsleven en het bieden van een aantrekkelijke leefomgeving voor werknemers in de gehele Brainport-regio. De komende jaren zal een schaalsprong plaats vinden, met daarbij de groei van het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) van meer dan 100.000 inwoners. Dit geeft een grote druk op het ruimtegebruik (wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit, recreatie, klimaatadaptatie, ecologie, energietransitie en milieu). Vanuit het thema Ruimte wordt voor het SGE de integrale strategie bepaald en gemonitord.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Het programma Ruimte uit de Samenwerkingsagenda Stedelijk Gebied Eindhoven 2023-2026 is uitgevoerd.
- Er is geparticipeerd in het samenwerkingsverband van de Metropoolregio Eindhoven op het gebied van Ruimte en Wonen (Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant).
- Er wordt uitvoering gegeven aan de opgaven uit het Verstedelijkingsakkoord SGE en de regionale Woondeal.

Jaar 2024

- Vanuit de gemeente is geparticipeerd in meerdere ruimtelijk-strategische opgaven en thema's op voorzet van zowel het rijk, de provincie als de regio (MRE en SGE) zoals het Ruimtelijk Arrangement Brabant, Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant (Novex), de regionale Woondeal, Ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant (MRE), Brabants programma Landelijk Gebied (BPLG), PMIEK (Provinciaal Meerjaren Investeringsplan Energie en Klimaat), Gezonde verstedelijking, de regionale Schaalsprong, Brede Welvaart etcetera.
- Tijdens de Omgevingsdagen zijn aanvullende afspraken gemaakt op het gebied van Wonen met de regio (MRE) en provincie.
- We hebben gebruik gemaakt van de regionale ondersteuningspool voor versnelling woningbouw door onder meer de inzet van een projectleider voor Waalre Noord.
- Er is deelgenomen aan de regionale versnellingstafel woningbouw.
- In samenwerking met de woningcorporaties heeft een nieuwe aanbesteding voor WoonST-woningen plaatsgevonden.
- De 'Regionale Begrippenlijst Wonen' is vernieuwd en vastgesteld.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Er is invulling gegeven aan het Verstedelijkingsakkoord SGE, waarbij in Waalre wordt gewerkt aan woningbouw, de HOV-lijn Eindhoven-Waalre-Valkenswaard en een aantrekkelijke groene omgeving.
- Er is overleg geweest over aanpassing van de woningbouwtaakstelling (schaalsprong) en de financiële impulsen (oa Beethovengelden, woningbouwfonds ASML). Dit heeft geleid tot ideeën over aanpassing van de Woondeal, die vanwege het aantreden van de nieuwe regering is uitgesteld naar 2025.
- Vanuit de regionale ondersteuningspool voor versnelling van de woningbouw is de projectleider voor ontwikkeling van Waalre noord, fase 3 voor de gemeente aan het werk geweest. Hierdoor was het mogelijk om eind 2024 een Stedenbouwkundige visie te presenteren. De inzet van deze pool is op 31 december beëindigd en de werkzaamheden zijn door eigen medewerkers overgenomen.
- In 2024 is gebruikt gemaakt van extra ondersteuning voor 2 (deeltijd) projectleiders. Deze zijn onder meer ingezet op ontwikkeling van de complexen 't Laar / Malvalaan en Hoevenakkers. Er is nog een klein budget overgebleven die in 2025 kan worden ingezet, maar de ook deze regeling is beëindigd.
- Tijdens de Omgevingsdagen zijn aanvullende afspraken gemaakt op het gebied van Wonen met de regio (MRE) en provincie.
- Er is deelgenomen aan de regionale versnellingstafel woningbouw, waarbij ook een concrete vraag over een ontwikkeling in Waalre aan de tafel is voorgelegd.
- In samenwerking met de woningcorporaties heeft de nieuwe aanbesteding voor WoonST-woningen plaatsgevonden.
- De 'Regionale Begrippenlijst Wonen' is vernieuwd en vastgesteld.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Ondernemers en inwoners profiteren in de Brainport-regio van een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving met een hoog voorzieningenniveau. We hebben een stabiele sociale basis en economie waarbij we welzijn en kwaliteit van de fysieke leefomgeving in het oog houden.

Implementatie nieuwe Omgevingswet***Wat willen we bereiken?***

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wet komt in plaats van zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving (bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur). Wanneer deze nieuwe Omgevingswet in werking treedt zijn we daar klaar voor: als het gaat om de organisatie, het beleid, de regels, de processen en de taken en verantwoordelijkheden. De advisering en afstemming voor vergunningverlening met allerlei instanties en regionale partners (o.a. Omgevingsdienst, Veiligheidsregio, GGD en Waterschap) zijn ingeregeld in het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO).

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023- 2026**

- We zijn van start gegaan om te werken volgens de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2024.
- Op basis van de doelstellingen en ambities uit de eind 2021 vastgestelde Omgevingsvisie zijn een aantal thematische programma's opgesteld (bijvoorbeeld voor klimaatadaptatie, geluid, warmtetransitie).
- Het Omgevingsplan voor Waalre is opgesteld.

Jaar 2024

- De ambtelijke organisatie is gestart met werken volgens de aangepaste processen en procedures sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024; waar nodig zijn deze werkprocessen verder uitgewerkt of bijgesteld.
- Samenwerking en advisering binnen de Omgevingswet is geregeld en in werking. Per 1 januari 2024 wordt er gewerkt met de nieuw ingerichte processen en samenwerkingsafspraken op basis van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging.
- Er is gewerkt op basis het (tijdelijk) initieel Omgevingsplan dat op 1 januari 2024 in werking is getreden.
- Aan het plan van aanpak om te komen tot een definitief omgevingsplan in 2026 is verder uitvoering gegeven. De eerste twee delen van het definitieve omgevingsplan worden vastgesteld.
- Er is ervaring opgedaan met de Participatieverordening onder de Omgevingswet en deze is in lijn met de herijkte nota Participatie.
- Een eerste evaluatie met betrekking tot de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging heeft plaatsgevonden.
- De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging zijn mede op basis van de evaluatie verder in de VTH-processen geïmplementeerd.
- Er is in beeld gebracht wat de impact is van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor de invulling van de verschillende functies en de daarbij horende personele capaciteit.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De ambtelijke organisatie werkt sinds 1 januari 2024 volgens de processen en procedures van de Omgevingswet.
- De samenwerkingsfunctionaliteit is gebruikt om ten behoeve van vergunningverlening samen te werken met ketenpartners, waaronder de provincie, de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant en de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.
- De Omgevingstafel is ingericht als onderdeel van het beoordelingsproces van nieuwe initiatieven. Deze worden nu aan de voorkant integraal getoetst.
- De gemeentelijke dienstverlening is aangepast naar de nieuwe Omgevingswet. Veel benodigde informatie is op de gemeentelijke website te vinden. Mocht de gevraagde informatie niet te vinden zijn op de website, dan worden inwoners geholpen via telefoon of mail. Mocht er meer nodig zijn, dan wordt een afspraak ingepland.
- De aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is succesvol geïmplementeerd. Iedereen kan nu informatie op 1 plek bekijken en direct gebruiken. Dit heeft ertoe geleid dat de gemeente Waalre op 1 januari 2024 aanvragen kon ontvangen, in behandeling nemen en afhandelen in de VTH-applicatie. Ook beschikt gemeente nu over een applicatie voor het bouwen en publiceren van omgevingsplannen.

- Het eerste ontwerp omgevingsplan is gereed. Besluitvorming staat gepland voor het eerste kwartaal van 2025.
- Er is een projectgroep opgericht om doormiddel van een gestructureerde projectmatige aanpak alle gemeentelijke regelgeving Omgevingswet-proof te maken voor 2032.
- De implementatie is grotendeels afgerond, het programmateam is opgeheven en verdere acties worden in de lijn uitgevoerd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De Omgevingswet biedt gebiedsgericht ruimte voor ruimtelijke initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen. Voor iedereen wordt het op termijn inzichtelijker en voorspelbaarder of een ruimtelijk initiatief kans van slagen heeft, doordat de informatie op één plek ontsloten wordt en besluitvorming wordt verbeterd (meer integraal). Ook het aanvragen van een omgevingsvergunning wordt makkelijker door het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet).

Vitaal Dorpshart Aalst (winkelcentrum Den Hof en omgeving)

Wat willen we bereiken?

Samen met ondernemers (winkeliers en eigenaren) en inwoners zorgen voor een toekomstbestendig en vitaal dorps hart Aalst. We streven naar een compact centrum, goed en logisch bereikbaar voor alle doelgroepen, zichtbaar, een levendig hart waar mensen elkaar graag ontmoeten, van een duurzame en hoge kwaliteit voor zowel het vastgoed als de openbare ruimte. Hierbij is er ook aandacht voor de relaties met andere projecten (b.v. op toeristisch recreatief vlak of in relatie tot duurzaamheid) en de kansen die deze bieden.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Het definitief ontwerp van de herinrichting van de openbare ruimte in het dorps hart Aalst is vastgesteld en de herinrichting is gefaseerd uitgevoerd en in 2025 afgerond. Er is in dit traject ook aandacht voor de realisatie van nieuwe bouwvelden, projecten en de uitstraling van reclame uitingen en terrassen.
- Ondersteuning van de stichting Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Den Hof bij de uitvoering van haar meerjarig activiteitenplan 2023-2027.

Jaar 2024

- De herinrichting van de openbare ruimte in het dorps hart van Aalst is gefaseerd uitgevoerd. De laatste fases worden in 2025 heringericht en opgeleverd. Zie ook programma 2.
- Met eigenaren van bestaande en potentiële ontwikkellocaties heeft overleg plaatsgevonden en zijn er stappen gemaakt naar realisatie van (woningbouw)ontwikkelingen.
- Verschillende panden buiten de centrumzone van het dorps hart zijn getransformeerd naar wonen.
- De Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Den Hof is ondersteund in het uitvoeren van haar activiteiten in 2024.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De herinrichting van de openbare ruimte in het dorpshart van Aalst is ver gevorderd, het horecaplein is aangelegd en Den Hof is heringericht.
- Aan drie ondernemers is een subsidie uitgekeerd in het kader van de Verordening gevelverbetering.
- Diverse bouwinitiatieven zijn gaande zoals De Meiboom en De Gruyter, of in voorbereiding zoals b.v. locatie café Moonen.
- Er heeft viermaal overleg plaatsgevonden tussen de gemeente en het bestuur van BIZ den Hof. Hier zijn diverse zaken besproken zoals de vordering van de herinrichting van de openbare ruimte met extra aandacht voor de sfeerverlichting en muziekinstallatie, de evenementen/activiteiten die de BIZ organiseert en de opstelling van de weekmarkt. BIZ heffingen zijn opgelegd aan ondernemers en eigenaren en vervolgens als een subsidie uitgekeerd aan stichting BIZ Den Hof.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Een aantrekkelijk dorpshart in Aalst, waar men kan winkelen en elkaar kan ontmoeten en waar diverse activiteiten door het jaar heen worden georganiseerd.

Ontwikkeling Buitengebied***Wat willen we bereiken?***

Een bijdrage leveren aan een aantrekkelijk buitengebied voor de eigen inwoners, de regio en de (agrarische en recreatieve) ondernemers in het gebied met innovatieve gebiedsontwikkeling.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Vanwege de vele opgaven die een plaats moeten krijgen in het buitengebied ontwikkelen we een langetermijnvisie op het buitengebied als onderdeel van onze Omgevingsvisie.
- Met het oog op onze eigen energiebehoefte wordt in combinatie met natuurontwikkeling een zonneweide gerealiseerd in het zoekgebied voor grootschalige energieopwekking.
- Routes en verbindingen voor recreatief langzaam verkeer worden versterkt.
- We voeren maatregelen uit zoals landschap- en natuurontwikkeling, ontwikkeling landgoederen, ontwikkeling recreatiepoort, verdere realisatie Dommelpad, die passen binnen de actuele visies op het buitengebied van Waalre.
- We stimuleren en faciliteren (o.a. procedureel) particuliere initiatieven die passen in de actuele visies op het buitengebied van Waalre.
- We werken in diverse samenwerkingsverbanden met onze partners samen aan verbetering van het buitengebied (MRE-Vitaal landelijk gebied, Gebiedsgerichte aanpak (GGA) Grenscorridor N69, Warmbeek-Tongelreep, Van Gogh Nationaal Park, enz.).
- Er wordt samengewerkt met onze partners aan de realisatie van diverse wettelijke opgaven. Denk aan NatuurNetwerkNederland, Kaderrichtlijn Water, Natura 2000/Stikstof, enz.

Jaar 2024

- Afhankelijk van het door de gemeenteraad eind 2023 gekozen scenario toekomstige afwikkeling gemotoriseerd vervoer van en naar de Hut van Mie Pils is uitvoering gegeven aan dit scenario.
- De aanbestedingsprocedure én omgevingsvergunningsprocedure van het project Zonneweide Achtereind is doorlopen.
- De beoogde fietspaden (Mosbroekseweg, Beemdstraat, Loondermolenweg) rond Waalre Dorp/Dommeldal de Hogt zijn aangelegd.
- Het landgoederenbeleid is vastgesteld.
- De ruimtelijke procedure behorende bij landgoed Gildebosch is afgerond.
- De aanleg van het Natuurbelevingscentrum Buiten is gestart.
- We hebben in diverse samenwerkingsverbanden met onze partners samengewerkt aan verbetering van het buitengebied (MRE-Vitaal landelijk gebied, Gebiedsgerichte aanpak grenscorridor N69, Warmbeek-Tongelreep, Van Gogh Nationaal Park, enzovoort).

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De besluitvorming rond het toekomstscenario afwikkeling gemotoriseerd verkeer van en naar de Hut van Mie Pils is afgerond. Uitvoering is tot nader order uitgesteld in verband het besluit vooralsnog geen financiële middelen beschikbaar te stellen.
- Na een financiële haalbaarheidsstudie voor het project Zonneweide Achtereind is besloten, voordat er aan aanbesteding plaatsvindt, eerst een marktconsultatie uit voeren. Deze is in gang gezet.
- Van de beoogde recreatieve fietspaden zijn schetsontwerpen, kostenraming en onderzoeken benodigd voor de vergunningprocedure opgesteld. De bestaande kredieten blijken echter niet toereikend. Begin 2025 krijgt de gemeenteraad een voorstel over hoe hiermee om te gaan.
- Voor wat betreft het Landgoederenbeleid is vastgehouden aan de afspraak dat eerst de ruimtelijke procedure rond landgoed Gildebosch is afgerond. Dit plan is in 2024 verder vertraagd als gevolg van bodemonderzoek dat door de natte weersomstandigheden niet kon plaatsvinden.
- In verband met een lopende bezwaar en beroepsprocedure is de aanleg van het Natuurbelevingscentrum vertraagd. Het bestemmingsplan is inmiddels onherroepelijk.
- We hebben in diverse samenwerkingsverbanden met onze partners samengewerkt aan verbetering van het buitengebied waarbij het accent door alle landelijke ontwikkelingen op de Gebiedsgerichte Aanpak Grenscorridor (GGA) is komen te liggen.
- De ruimtelijke procedure van het agroforestry / zorginitiatief aan de Achtereindsestraat is afgerond.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Het buitengebied van de gemeente Waalre is aantrekkelijker geworden. Niet alleen zijn de natuur- en landschapswaarden toegenomen, ook is de beleving verbeterd. Te voet en per fiets is de bereikbaarheid verbeterd. De trend in de landbouw is duurzamer en lokaler. Boodschappen kunnen straks rechtstreeks bij de boer worden gedaan.

De aanleg van de zonneweide in Achtereind past voor nu en in de toekomst in de energiebehoefte van Waalre en levert ook een belangrijke bijdrage aan de verdere natuurontwikkeling in dit gebied.

Centrumontwikkeling Waalre-dorp***Wat willen we bereiken?***

We willen het centrum levendiger maken, het winkelcentrum versterken, de ruimtelijke kwaliteit van het gebied vergroten en ruimte bieden aan evenementen en nieuwe initiatieven (onder meer op het gebied van recreatie en toerisme).

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- We blijven, mede op basis van de notities "Waalre natuurlijk bijzonder" en "Samen aan de slag" verdere invulling geven aan de centrumontwikkeling.
- Particuliere initiatieven die passen binnen de uitgangspunten van de Centrumvisie Waalre-dorp en het "Beeldkwaliteitsplan centrum Waalre-dorp" worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Denk hierbij aan hoogwaardige horeca, cultuur en evenementen, detailhandel speciaalzaken, historiserende bouwinitiatieven etc.
- Er worden ruimtelijke kaders opgesteld voor de toekomstige invulling/herinrichting van winkelcentrum de Bus, de parkeerplaats naast de AH, de locaties van het voormalig tankstation aan de Willibrorduslaan op de kop van winkelcentrum De Bus, de driehoek Willibrorduslaan-Blokvenlaan-Wollenbergstraat en de Willibrorduslaan richting Markt (deels overlap met inrichting Traverse noord).

Jaar 2024

- Uitbreiding van de Lidl aan de Bus is gefaciliteerd
- De nieuwbouw aan de Molenstraat 9-11 is gestart
- De voorbereidende werkzaamheden (planvorming) voor De Bus zijn gestart.
- Eventuele nieuwe initiatieven van derden die passen binnen de centrumvisie zijn gefaciliteerd.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Eind 2023 heeft Lidl aangegeven (voorlopig) af te zien van het verder doorzetten van de uitbreiding van de supermarkt aan de Bus.
- De bouw van project De Oude Bakkerij (hoek Molenstraat-Oude Bergstraat) is gestart. Het bestaat uit 12 appartementen en 6 grondgebonden woningen. Oplevering is voorzien in 2025.

- Het opstellen van kaders voor de herinrichting van de Driehoek, parkeerterrein de Bus en deel Willibrorduslaan is gepauzeerd vanwege gebrek aan financiële middelen en capaciteit. Dit wordt gekoppeld aan de wijkgerichte aanpak.
- Het bouwplan Markt 14 is gestart.
- Diverse initiatieven in het centrum worden momenteel nader uitgewerkt.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Het centrum van Waalre-dorp wordt verder ontwikkeld als gezellig dorpshart dat ruimte biedt voor verschillende functies voor de inwoners van Waalre en bezoekers van buiten. De Markt is hierin een centrale plaats met haar groene ruimte, horecavoorzieningen en evenementen.

Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving***Wat willen we bereiken?***

Een integrale herontwikkeling (wonen, sporten, ontmoeten) van de omgeving van sporthal 't Hazzo op basis van de in april 2017 vastgestelde visie voor dit gebied.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Op basis van de vastgestelde stedenbouwkundige plannen en bestemmingsplannen voor de herontwikkeling van het gebied is samen met de eigenaren en ontwikkelende partijen gewerkt aan de realisatie van woningen in diverse categorieën.

Jaar 2024

- Het plan 'Trolliuslaan' met 18 appartementen aan de zuidzijde van 't Hazzo is opgeleverd.
- Na oplevering van de woningbouw op het plandeel 'Ligtvoet Aalst' is de openbare ruimte in de plandelen aan de Gestelsestraat ingericht en opgeleverd.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Op basis van het bestemmingsplan "Trolliuslaan – Klaprooslaan" is 1 koopwoning aan de Klaprooslaan gerealiseerd en 18 geliberaliseerde huurappartementen aan de Trolliuslaan.
- De woningen van het plan "Locatie Ligtvoet"/Akkerhof, op de hoek van de Gestelsestraat en Akkerstraat, zijn allemaal opgeleverd. De openbare ruimte is ingericht en informeel overgedragen aan de gemeente. Formele overdracht is begin 2025.
- Herinrichting van de Gestelsestraat is verder voorbereid. Uitvoering zal in 2025 plaatsvinden in relatie met afronding van de woningbouw in dit gebied en herinrichting Eindhovenseweg.

Wat is de impact voor onze inwoners?

In goed overleg en afstemming met omwonenden en andere inwoners is het voormalig gemeenschapshuis 't Hazzo omgevormd tot een duurzame accommodatie. Hier kunnen de inwoners elkaar in een duurzaam gebouw, gelegen in een groene omgeving, ontmoeten. Het gemengde gebied is in lijn van de gebiedsvisie omgevormd tot een groen en aantrekkelijk woongebied.

De verschillende woningbouwprojecten in de directe omgeving van 't Hazzo bieden ruimte aan circa 100 woningen in verschillende categorieën en voor diverse doelgroepen.

8.3 Wonen en Bouwen

Wonen

Wat willen we bereiken?

Waalre is groen, fijn en goed om te wonen, werken en verblijven. Dat willen we in de toekomst zo houden. De bouw van duurzame nieuwe woningen sluit aan op de behoefte en wensen van onze inwoners en die van de regio. Hierbij ligt de nadruk in de komende periode op het realiseren van duurzame en betaalbare woonruimte. Daarbij willen we aansluiten bij de landelijke afspraken en de regionale Woondeal. We doen dat samen met woningbouwcorporaties en andere partijen.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Voortzetten van de intensieve regionale samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven op het thema 'Wonen'.
- De Visie op Goed Wonen en de Woonnotitie worden geëvalueerd en zo nodig aangepast om aan te sluiten bij de actuele stand van zaken op de woningmarkt, de laatste inzichten en visies op 'woon-zorg'-combinaties, duurzaamheid, (verhoogde) opgave huisvesting statushouders en/of asielzoekers en urgente woningzoekers.
- De in de Woonnotitie aangegeven acties en instrumentarium, onder meer voor de bestaande woningvoorraad, zijn uitgewerkt in beleidsvoorstellen.
- Er is een continue monitoring van de woningbouw, waarbij afstemming in het Stedelijk Gebied Eindhoven plaatsvindt.
- Realisatie van het gemeentelijk woningbouwprogramma binnen de kaders van de doelstellingen op diverse locaties zoals Waalre Noord (diverse fasen), 't Hazzo en omgeving, Brabantiaaterein en Ekenrooi Noord (zie ook paragraaf Grondbeleid voor een uitgebreidere toelichting).

Jaar 2024

- De 'Woonzorgvisie' is na een uitvoerig participatietraject door de gemeenteraad vastgesteld.
- De in de Actualisatie Woonnotitie aangegeven acties en instrumentarium, onder meer voor de bestaande woningvoorraad, zijn uitgewerkt in beleidsvoorstellen (m.b.t. efficiënter gebruik van bestaande woningen, woningsplitsing e.d.).
- Op basis van de Actualisatie Woonnotitie zijn prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties en huurdersverenigingen; ook op het gebied van duurzaamheid.

- Er zijn woningen in elk segment gerealiseerd conform de gewenste differentiatie in het woningbouwprogramma.
- De voorgenomen woningbouw op diverse locaties is volgens planning opgestart, in aanbouw genomen dan wel opgeleverd:
 - Waalre Noord, De Bleek 1 (CPO-project): de 6 patiowoningen zijn opgeleverd;
 - Waalre Noord, Heistraat noord: woontoren met 5 appartementen is in aanbouw;
 - Waalre Noord, Heijde Park: er is gestart met het bouwrijp maken van de locatie, de verkoop heeft plaatsgevonden en vergunningen zijn verleend;
 - Waalre Noord, fase 3: de planontwikkeling voor deze laatste fase van Waalre Noord is versneld en stedenbouwkundige visie is door de raad vastgesteld. Er zijn afspraken gemaakt met betrokken ontwikkelaars/grondeigenaren. De benodigde ruimtelijke procedure (Omgevingsplan) is gestart;
 - Trolliuslaan en Ligtvoet Aalst: zie 'Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving';
 - Brabantiapark: voor plan fase 3 (Brabantiapark) is het bestemmingsplan vastgesteld en de omgevingsvergunning verleend;
 - Voormalige stalling Brabantierrein: het wijzigingsplan is vastgesteld en de omgevingsvergunning voor de realisatie van 8 woningen is verleend;
 - Frederik Hendrikstraat (omgeving de Pracht): de bestemmingsplanprocedure is afgerond en de bouw van de appartementen is gestart;
 - Meester Slootweg: er zijn ca. 30 tijdelijke eenheden geplaatst door 'thuis';
 - Terrein Verhoeven: het bestemmingsplan is vastgesteld en de omgevingsvergunning voor de bouw van 22 woningen is verleend;
 - Winkelcentrum Voldijn: de planologische procedure voor 50 appartementen is afgerond;
 - Molenstraat 9-11: de bouw van 18 woningen is in uitvoering;
 - Aalstermolen: de bouw van 16 woningen is in uitvoering;
 - Meiboom: het appartementencomplex met 14 woningen is opgeleverd;
 - Eindhovenseweg 54-56: het pand met 4 appartementen is opgeleverd;
 - Eindhovenseweg 20-22: de ruimtelijke procedure om te komen tot realisatie van de 23 woningen op het voormalige BEDO-terrein is doorlopen;
 - Gestelsestraat 45: de 7 appartementen zijn gerealiseerd;
 - Malvalaan: de ruimtelijke procedure is voltooid en de vergunningen zijn aangevraagd. De nieuwbouw van het nieuwe verpleegtehuis 't Laar en de renovatie van de appartementencomplexen van Wooninc zijn gestart. Het onderzoek naar de Slimme Wijk in de Voldijn bij 't Laar is verder ingevuld.
- Samen met de woningcorporaties, de Stichting Steunpunt Vluchtelingen Waalre en het CMD is de taakstelling voor huisvesting statushouders ingevuld en is de structurele samenwerking rondom deze opgave verder versterkt.
- Verkenning naar mogelijkheden voor gebruik Boerenbondterrein zijn gestart.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De 'Welzijn-woon-zorgvisie' is na een uitvoerig participatietraject door de gemeenteraad vastgesteld op 15 oktober 2024.
- In het SGE, en dus ook Waalre, was reeds gestart met een eenduidige woningbouwmonitor ("JUNO"). Dit is verder vorm gegeven én uitgebreid naar alle gemeenten in het MRE. Er zijn voorbereidingen geweest voor een publieksversie.
- Er is een beleidslijn 'betere benutting bestaande woningvoorraad' ontwikkeld en voor reacties ter inzage gelegd. In de beleidslijn zijn regels opgesteld voor woningsplitsing, kamerverhuur en pré-mantelzorg. Hierdoor wordt een stimulans gegeven om te komen tot meer mogelijkheden voor extra woonruimten.
- Voor de versnelling van de woningbouw is succesvol een beroep gedaan op gelden van de provincie voor extra capaciteit. Met deze extra inhuur is het mogelijk gebleken om meer

woningbouwprojecten op te pakken en te versnellen. Vanwege de langere doorlooptijd is het effect niet direct zichtbaar in de opleveringen in 2024.

- Er zijn 56 woningen opgeleverd, waarvan 28 sociale huurwoningen (50%).
- De voorgenomen woningbouw op diverse locaties is opgestart, in aanbouw genomen dan wel opgeleverd:
 - Waalre Noord, De Bleeck 1 (CPO-project): de bouw 6 patiowoningen is gestart en zijn in aanbouw;
 - Waalre Noord, Heistraat noord: vanwege tegenvallen de verkoop is nog niet gestart met de bouw van de woontoren met 5 appartementen;
 - Waalre Noord, Heijde Park: het bestemmingsplan is vastgesteld en zonder bezwaar onherroepelijk geworden. Hierna is gestart met de aanbesteding voor het bouwrijp maken van de locatie, de verkoop van de eerste woningen heeft plaatsgevonden en vergunningen zijn verleend;
 - Waalre Noord, fase 3: de planontwikkeling voor deze laatste fase van Waalre Noord is versneld en stedenbouwkundige visie is in april door de raad vastgesteld. In het najaar zijn scenario's met de raad besproken en heeft participatie plaatsgevonden over de eerste aanzet voor het stedenbouwkundig plan;
 - Trolliuslaan en Ligtfoot Aalst: zie 'Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving';
 - Brabantiapark: voor plan fase 3 (Brabantiapark) is het bestemmingsplan vastgesteld en zijn de voorbereidingen voor de bouw gestart;
 - Voormalige stalling Brabantierrein (hoek Nassaustraat-Brabantialaan): het wijzigingsplan is vastgesteld en de omgevingsvergunning voor de realisatie van 8 woningen is verleend;
 - Frederik Hendrikstraat (omgeving de Pracht): de bestemmingsplanprocedure voor de bouw van 26 sociale huurappartementen is afgerond en voorbereidingen voor de bouw zijn gestart;
 - Meester Slootweg: er zijn 28 tijdelijke eenheden geplaatst door 'thuis', in juni zijn de bewoners er in betrokken. ;
 - Terrein Verhoeven: bestemmingsplan is aan de gemeenteraad voorgelegd en op verzoek van de gemeenteraad zijn de mogelijkheden voor toevoegen sociale woningbouw nogmaals bekeken. Een gewijzigd plan wordt begin 2025 opnieuw ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.
 - Molenstraat 9-11: de bouw is in uitvoering;
 - Aalstermolen: de bouw van 16 woningen is in uitvoering;
 - Meiboom: het appartementencomplex met 14 woningen is opgeleverd;
 - Eindhoveneweg 54-56: het pand met 6 appartementen is in aanbouw;
 - Eindhoveneweg 20-22: er is start gemaakt met een plan met zorgwoningen op het voormalige BEDO-terrein;
 - Gestelsestraat 45: de 7 appartementen zijn gerealiseerd;
 - Malvalaan: de ruimtelijke procedure is voltooid en de vergunningen zijn aangevraagd. Er is 1 bezwaar tegen het bestemmingsplan, waardoor er vertraging heeft plaatsgevonden. Het onderzoek naar de Slimme Wijk in de Voldijn bij 't Laar is verder ingevuld.
 - Er is een stedenbouwkundige visie opgesteld voor het complex Hoevenakkers; het verpleegtehuis van Oktober, de aanliggende appartementen en patio's van WoonInc.. De herontwikkeling van het deel van WoonInc. is opgestart en er is gestart met de omgevingsdialoog.
- Samen met de woningcorporaties, de Stichting Steunpunt Vluchtelingen Waalre en het CMD is de volledige taakstelling voor 2024 voor huisvesting statushouders ingevuld. Een eerder opgelopen achterstand is nog niet ingehaald.
- Er is een meldpunt 'Goed verhuurderschap' ingericht en aan dit meldpunt is de uitvoering van de regeling 'Wet betaalbare huur' toegevoegd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Mede door de samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven is het mogelijk om meer woningen te bouwen. Hierdoor zijn de keuzemogelijkheden voor inwoners vergroot om hun woonwens te realiseren. De hoeveelheid betaalbare woningen neemt toe, waardoor inwoners een bredere keuze hebben en waardoor doorstroming op de woningmarkt kan ontstaan.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)***Wat willen we bereiken?*****Periode 2023-2026**

- Het op een adequate, doelmatige en kwalitatief hoogwaardige wijze uitvoeren van taken op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH), in samenwerking met de omgevingsdienst, buurgemeenten of andere partners.
- We leveren een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening aan inwoners, verenigingen en bedrijven op het gebied van Vergunningverlening Toezicht & Handhaving.

Wat gaan we er voor doen?**Jaar 2024**

- Het beleidsplan Leefomgeving is vertaald naar een uitvoeringsprogramma.
- In het jaarverslag VTH is geëvalueerd of de geplande beleidsdoelen zijn behaald.
- De verordening uitvoering en handhaving Omgevingsrecht is geactualiseerd en aangepast aan de Omgevingswet.
- De kwaliteitscriteria en het uitvoeringskader voor de kwaliteit van uitvoering en handhaving is geactualiseerd en aangepast aan de Omgevingswet.
- Per 1 januari 2024 wordt er gewerkt met de nieuw ingerichte processen en samenwerkingsafspraken op basis van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging.
- Het beleidsplan wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (Bibob) is geactualiseerd.
- Het nieuwe Bibob-beleid is geïmplementeerd.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Het beleidsplan leefomgeving (nu de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2023-2027) is vertaald naar een uitvoeringsprogramma. Hiervoor is een nieuwe risicoanalyse uitgevoerd.
- De uitgebreide verantwoording van het uitvoeringsprogramma is vastgelegd in een jaarverslag.
- Als onderdeel van interbestuurlijk toezicht zijn de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2023-2027, het uitvoeringsprogramma en het jaarverslag door de provincie beoordeeld. Het toezichtoordeel Omgevingsrecht 2024 is ruim voldoende.
- De Uitvoerings- en handhavingsstrategie 2023-2027 is geactualiseerd. Aanbevelingen van de provincie zijn hierin meegenomen.
- De 'Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht gemeente Waalre' is vastgesteld. Deze verordening is aangepast aan de Omgevingswet.
- Op basis van de actuele kwaliteitscriteria is er een kwaliteitsmeting uitgevoerd. Het uitvoeringskader voor de kwaliteit van uitvoering en handhaving is vastgelegd in de 'Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht gemeente Waalre'.

- Vanwege de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging is er gewerkt met de nieuw ingerichte processen en samenwerkingsafspraken. De aanpassingen zijn doorgevoerd in het zaaksysteem. VTH-medewerkers zijn opgeleid en getraind om hiermee te kunnen werken.
- De processen voor conceptverzoek, vergunningsaanvraag en meldingen lopen via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Hier bestaat de mogelijkheid om eerst een uitgebreide vergunning check te doen aangaande de geldende regelgeving, via Regels op de Kaart of documentatie. De initiatiefnemer kan de status van de aanvraag/verzoek volgen, en evt. aanvullende stukken indienen, via een persoonlijk portaal.
- Er is gewerkt met de nieuw ingerichte samenwerkingsafspraken met onze ketenpartners (zoals Omgevingsdienst, Waterschap, Provincie, Veiligheidsregio e.d.). De ingerichte samenwerkingsfunctionaliteit is gebruikt voor binnengekomen vergunningsaanvragen en meldingen.
- Het beleidsplan wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (Bibob) is in samenspraak met de Kempengemeenten geactualiseerd.
- Het nieuwe Bibob-beleid is geïmplementeerd.
- Het plan van aanpak uitwerking evenementenvisie is opgesteld.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening aan inwoners, verenigingen en bedrijven op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving.

De Omgevingswet geeft na invoering per 1 januari 2024 meer ruimte voor ruimtelijke initiatieven van inwoners. Voor inwoners wordt het inzichtelijker en voorspelbaarder of een ruimtelijk initiatief kans van slagen heeft, doordat de besluitvorming versneld en verbeterd wordt. Het aanvragen van een omgevingsvergunning wordt makkelijker door de veranderde werkprocessen en de aansluiting op het DSO.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	
Lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1 Ruimtelijke ordening	1.124	968	1.538	1.133	405	V
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.591	613	1.453	1.347	106	V
8.3 Wonen en bouwen	1.229	1.212	1.500	1.454	46	V
Totaal lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.944	2.793	4.491	3.934	557	V
Baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1 Ruimtelijke ordening	555	-	1.029	842	-187	N
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.402	613	1.516	1.625	109	V
8.3 Wonen en bouwen	744	804	875	1.295	420	V
Totaal baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.701	1.417	3.420	3.762	342	V
saldo ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.243	-1.376	-1.071	-172	899	V

Vergelijking van de begroting 2024 met de rekening 2024 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

8.1 Ruimtelijke ordening (€ 405.000 voordeel)

- € 460.000 voordeel
Het krediet vervolgfase fietspaden recreatief vervalt, waarmee ook € 230.000 aan inkomsten vervalt (zie hieronder) en een onttrekking van € 230.000 uit de reserve landschappelijk niet gedaan is. Dit is een nadeel op taakveld mutaties reserves (0.10)
- € 49.000 nadeel
Hogere externe advieskosten m.b.t. bestemmings- en beheersplannen (zie ook inkomsten)
- € 6.000 nadeel
Diverse kleine verschillen

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein) (€ 106.000 voordeel)

- € 99.000 voordeel
Lagere kosten voor grondexploitaties, waaronder ook afsluiting van complex Hoeveland (zie ook inkomsten)
- € 7.000 voordeel
Lagere kosten overhead

8.3 Wonen en bouwen (€ 46.000 voordeel)

- € 50.000 voordeel
Lagere salariskosten voor wonen en bouwen
- € 4.000 nadeel
Diverse kleine verschillen

Toelichting verschillen baten:

8.1 Ruimtelijke ordening (€ 187.000 nadeel)

- € 230.000 nadeel
Het krediet vervolgfase fietspaden recreatief vervalt (zie ook uitgaven)
- € 43.000 voordeel
Hogere inkomsten voor bestemmings- en beheersplannen (zie ook uitgaven)

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein) (€ 109.000 voordeel)

- € 222.000 voordeel
Niet begrote inkomsten uit grondexploitaties, welke zijn doorgestort naar de reserves: lokaal fonds, regionaal fonds en fonds sociale woningbouw. Dit is een nadeel op taakveld mutaties reserves (0.10)
- € 99.000 nadeel
Lagere inkomsten uit grondexploitaties (zie ook uitgaven).
- € 7.000 nadeel
De geraamde winstneming valt lager uit dan geraamd, waaronder ook afsluiting complex Hoeveland.
- € 7.000 nadeel
Diverse overige kleine verschillen

8.3 Wonen en bouwen (€ 420.000 voordeel)

- Meer inkomsten leges omgevingsvergunningen. Eind 2024 is een vergunning verleend voor een tweetal grote projecten, welke wel waren voorzien maar niet in het jaar 2024.

Beleidsindicatoren

Gemeenten zijn verplicht een uniforme set beleidsindicatoren op te nemen in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Doordat elke gemeente verplicht is deze set op te nemen, krijgt de lezer inzicht in de beleidsresultaten van de gemeente en kan deze vergelijken met andere gemeenten van vergelijkbare grootte (< 25.000 inwoners bron: waarstaatjegemeente.nl)

Voor het jaar 2024 zijn veel indicatoren (nog) niet bekend doordat de bronhouder (nog) geen onderzoek heeft verricht.

Beleidsindicatoren gemeente Waalre

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2022	2023	2024	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
1	Formatie	Het aantal fte per 1.000 inwoners	Waalre	6,24	6,83	6,98	Eigen gegevens
			Gelijke gemeenten	-	-	-	
2	Bezetting	Het aantal fte per 1.000 inwoners	Waalre	5,67	5,67	6,42	Eigen gegevens en Pers. Monitor AO fonds gemeenten 2023
			Landelijk gemeenten < 20.000 inwoners	6,8	7,4	n.b.	
3	Apparaatskosten	Middelen voor personeel, huisvesting, materieel, automatisering e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Waalre	626	698	757	Eigen gegevens
			Landelijk	-	-	-	
4	% externe inhuur	Kosten externe Inhuur als % van totale loonsom	Waalre	24,66	32,88	25,22	Eigen gegevens en Pers. monitor AO fonds gemeenten 2023
			Gelijke gemeenten < 20.000 inwoners	18,8	19,1	n.b.	
5	Overhead	Het % overhead kosten ten opzichte van de totale lasten	Waalre	13,90	15,26	14,11	Eigen gegevens
			Landelijk	-	-	-	

Beleidsindicatoren Nr	Indicator	Omschrijving	Gemeente / referent	2022	2023	2024	Bron
6	Verwijzing en Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	Waalre	6	10	12	Stichting Halt 2024
			Landelijk	8	9	9	
7	Winkeldief- stallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Waalre	1,7	2,8	1,7	Het dataportaal van de politie CBS 2024
			Landelijk	0,7	1,0	0,8	
8	Gewelds- misdrijven	Het aantal geweldsmisdrij- ven per 1.000 inwoners	Waalre	2,8	1,4	1,7	CBS – Geregistreer de criminaliteit & diefstallen 2024
			Landelijk	2,7	2,6	2,6	
9	Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	Waalre	1,7	1,1	1,4	Het dataportaal van de politie CBS 2024
			Landelijk	1,2	1,1	1,1	
10	Vernielin- gen en beschadi- gingen in de openbare ruimte	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	Waalre	4,0	4,2	3,1	Het dataportaal van de politie CBS 2024
			Landelijk	4,3	4,0	3,6	
11	Functie- menging	de verhouding tussen banen en woningen. 0 % is alleen wonen, 100 % alleen werken	Waalre	40,6	42,1	n.b.	CBS BAG/LISA 2023
			Landelijk	49,4	49,8	n.b.	
12	Vestiging- en van bedrijven	Het aantal vestigingen (incl. ZZP-ers) per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Waalre	190,3	195,2	n.b.	Handelsregis- ter Kamer van Koophandel LISA 2023
			Landelijk	179,9	187,3	n.b.	
13	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school	Waalre	3,7	6,1	n.b.	DUO/Ingra- do 2023
			Landelijk	4,5	6,1	n.b.	

Beleidsindicatoren Nr	Indicator	Omschrijving	Gemeente / referent	2022	2023	2024	Bron
14	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is	Waalre	7	9	n.b.	DUO/Ingra- do 2023
			Landelijk	18	21	n.b.	
15	Voortijdige schoolverla- ters totaal (VO + MBO) %	Het % van het totaal aantal leerlingen (12- 23 jaar) dat voortijdig, d.w.z. zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	Waalre	1,9	1,9	n.b.	DUO/Ingra- do 2023
			Landelijk	1,8	1,9	n.b.	
16	Niet wekelijkse sporters (1x per 4 jaar enquête)	Het percentage inwoners vanaf 19 jaar dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners vanaf 19 jaar	Waalre	39,2	n.b.	n.b.	Gezondheids- enquête (GGD, CBS en RIVM) 2022
			Landelijk	47,9	n.b.	n.b.	
17	Banen per 1.000 inw 15-74jr	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	Waalre	524,7	550,0	n.b.	CBS/LISA 2023
			Landelijk	695,8	708,1	n.b.	
18	Jongeren met delict voor rechter	Het % jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter verscheen	Waalre	1	1	n.b.	CBS Jeugd 2023
			Landelijk	1	1	n.b.	
19	% kinderen in uitkerings- gezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuit- kering moet rondkomen	Waalre	3,0	3,0	n.b.	CBS Jeugd 2023
			Landelijk	3,0	3,0	n.b.	
20	Netto arbeids- participatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevol- king ten opzichte van de beroepsbevol- king	Waalre	73,3	74,5	74,2	CBS – Arbeids- deelname 2024
			Landelijk	72,9	73,7	73,8	
21	% werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)	Waalre	n.b.	n.b.	n.b.	CBS Jeugd 2023
			Landelijk	1	1	n.b.	

Beleidsindicatoren Nr	Indicator	Omschrijving	Gemeente / referent	2022	2023	2024	Bron
22	Bijstandsuitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering (18 jaar en ouder), per 10.000 inwoners	Waalre	192,0	180,7	166,8	CBS - Participatie Wet 2024
			Landelijk	179,7	173,7	176,0	
23	Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Waalre	96,1	n.b.	n.b.	CBS - Participatie Wet 2022
			Landelijk	142,1	n.b.	n.b.	
24	Jongeren met jeugdhulp tot 18 jaar	Het % jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar	Waalre	13,6	14,6	12,1	CBS Jeugd 2024
			Landelijk	12,5	12,9	10,7	
25	Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming	Het % jongeren tot 18 jaar met jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar	Waalre	0,8	0,6	0,4	CBS Jeugd 2024
			Landelijk	1,0	0,9	0,8	
26	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren (12-23 jaar)	Waalre	n.b.	n.b.	n.b.	CBS Jeugd 2024
			Landelijk	0,3	0,3	0,4	
27	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Het aantal verstrekkingen specialistische ondersteuning in kader van Wmo v.a. 2018 per 10.000 inwoners	Waalre	660	660	610	CBS Monitor Sociaal Domein WMO 2024
			Landelijk	644	653	607	

Beleidsindicatoren Nr	Indicator	Omschrijving	Gemeente / referent	2022	2023	2024	Bron
28	Huishoude- lijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner per jaar	Waalre	121	96	n.b.	CBS – Statistiek Huishoude- lijk afval 2023
			Landelijk	109	103	n.b.	
29	Hernieuw- bare elektriciteit	Het % elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa t.o.v. totale verbruik	Waalre	31,9	n.b.	n.b.	Rijkswater- staat Klimaatmo- nitor 2022
			Landelijk	n.b.	n.b.	n.b.	
30	WOZ- waarde woningen (€ x 1.000)	De gemiddelde WOZ-waarde	Waalre	420	491	510	CBS WOZ 2024
			Landelijk	342	393	408	
31	Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouw woningen per 1.000 woningen	Waalre	17,9	4,3	n.b.	BAG/ABF 2023
			Landelijk	8,9	7,5	n.b.	
32	Demogra- fische druk	De som van het aantal personen van 0-20 en van 65 jaar en ouder i.r.t. aantal personen van 20 – 65 jaar (%)	Waalre	88,1	86,6	87,4	CBS – Bevolkings- statistiek 2024
			Landelijk	80,1	80,5	81,1	
33	Woonlas- ten (€) 1-persoons huishouden	Gemiddeld totaalbedrag woonlasten voor 1-persoons huishouden	Waalre	805	902	945	COELO 2024
			Landelijk	n.b.	897	947	
34	Woonlas- ten (€) meer- persoons huishouden	Gemiddeld totaalbedrag woonlasten voor meer-persoons huishouden	Waalre	895	1.034	1.038	COELO 2024
			Landelijk	n.b.	985	1.037	

Deel 2: Paragrafen

Paragraaf A. Lokale heffingen

In deze paragraaf wordt het beleid van de belangrijkste gemeentelijke belastingen beschreven. De gemeente is autonoom in het bepalen van de hoogte en de besteding van de opbrengst van de gemeentelijke belastingen. In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. De gemeenteraad bepaalt welke van de toegestane heffingen we als gemeente ook daadwerkelijk heffen. Alle gemeenten heffen de onroerende zaakbelastingen (OZB). Bij de verdeling van het Gemeentefonds wordt er namelijk van uitgegaan dat een deel van de gemeentelijke uitgaven wordt bekostigd uit de OZB.

Belastingbeleid gemeente Waalre

Gemeente Waalre heeft gekozen voor een duidelijk, plaatselijk belastingpakket dat in hoofdzaak bestaat uit de algemene bijdragebelasting OZB en de retributies afvalstoffenheffing en rioolheffing. Dit pakket bevordert een evenwichtige belastingdruk in de gemeente en beperkt de uitvoeringslasten. Door het voeren van een stringent begrotingsbeleid probeert gemeente Waalre de verhoging van de OZB zoveel mogelijk te beperken. Gemeente Waalre kent een aantal in de Gemeentewet toegestane belastingen en heffingen. Deze belastingen zijn gelegitimeerd in belastingverordeningen, die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Een onderscheid kan worden gemaakt tussen belastingen en retributies.

Belastingen

Belastingen zijn heffingen waarvan het gebruik van de opbrengst vrij is, de zogenaamde algemene bijdragebelastingen. De gemeente hoeft geen direct aanwijsbare tegenprestatie te leveren. Tot deze groep behoren de onroerende zaakbelastingen, de precariobelasting en de toeristenbelasting. De gemeenteraad is vrij om de hoogte van de tarieven te bepalen.

Retributies

Retributies zijn heffingen waarbij de opbrengst niet boven de uitgaven van een specifieke dienst mag uitkomen. Tot de retributies behoren de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de leges, het marktgeld en grafrechten.

Vanaf de begroting 2017 is het volgens de BBV verplicht om in deze paragraaf uiteen te zetten hoe er bij de berekening van tarieven van heffingen voor wordt gezorgd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

WOZ, Onroerende zaakbelastingen (Ozb), heffingen en leges

Waardebepaling 2024 Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

Jaarlijks worden WOZ-beschikkingen met een nieuwe waarde naar de inwoners gezonden. De waardebepaling voor het belastingjaar 2024 vindt plaats op basis van de waarde-peildatum 1 januari 2023. De Wet WOZ schrijft namelijk voor dat gemeenten een waarde vaststellen zoals die gold op 1 januari van één jaar eerder. De gemeente heeft zodoende de tijd om marktcijfers (verkoopen, huurprijzen enzovoorts) die in de loop van het jaar gerealiseerd worden te analyseren en een reële schatting te doen van marktsituatie op de waarde-peildatum. De Wet WOZ wordt voor de inwoner steeds belangrijker. De door de gemeente vastgestelde WOZ-waarde wordt

voor steeds meer belastingen gebruikt (bijvoorbeeld waterschapslasten en erfbelasting). Inwoners en bedrijven kunnen tegen de WOZ-waarde bezwaar maken en/of beroep instellen bij de rechter.

Onroerende zaakbelastingen (Ozb)

Onder de naam 'onroerende zaakbelastingen' worden directe belastingen geheven over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken:

- een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak, zijnde een niet-woning, gebruikt krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht.
- een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De tarieven zijn vastgesteld conform de begroting 2024. De heffingsmaatstaf voor de OZB is de jaarlijks nieuw vastgestelde WOZ-waarde. De woningsamenstelling in Waalre is gemiddeld anders dan de rest van Nederland waardoor deze in 2024 bovengemiddeld uitkomt op € 585.000. Dit betekent dat een gemiddeld huishouden in Waalre voor de OZB meer betaalt dan het landelijk gemiddelde. Dit is ook nodig om onze voorzieningen op peil te houden aangezien in het gemeentefonds ook rekening wordt gehouden met die bovengemiddelde WOZ-waarden. Qua tarief zit gemeente Waalre met name bij de niet-woningen fors onder het landelijk gemiddelde.

Gerealiseerde opbrengsten OZB

Opbrengsten OZB	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Woningen eigendom	3.662.000	4.137.000	4.132.000	4.633.000	5.151.000	5.331.000	5.516.000
Niet-woningen eigendom	493.000	546.000	542.000	604.000	664.000	681.000	698.000
Niet-woningen gebruiker	339.000	376.000	362.000	411.000	452.000	463.000	475.000
Totaal	4.494.000	5.059.000	5.036.000	5.648.000	6.267.000	6.475.000	6.689.000

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel, waarbij een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt, zoals is vermeld in de Wet milieubeheer. Wettelijk mag de afvalstoffenheffing niet meer dan kostendekkend zijn. Er gelden afzonderlijke tarieven voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. De tarieven kunnen jaarlijks worden aangepast aan de kosten voor de afvalverwerking en andere uitgaven voor de afvalstoffentaak.

Vanaf september 2023 betaalt elk huishouden van een laagbouwwoning naast vastrecht een tarief per lediging dat verschillend is per volumemaat (140 of 240 liter) van de restafvalcontainer (diftar). Elk huishouden betaalt per liter hetzelfde. Huishoudens in hoogbouwwoningen betalen enkel vastrecht. Er gelden afzonderlijke vastrechtstarieven voor eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens.

Gerealiseerde opbrengst afvalstoffenheffing

Opbrengsten afvalstoffenheffing	Jaarrekening 2023 *	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale kosten	1.717.000	1.865.000	1.807.000	1.952.000	2.001.000	2.050.000	2.100.000
Totale opbrengsten	1.794.000	1.865.000	1.904.000	1.952.000	2.001.000	2.050.000	2.100.000
Kostendekking	104%	100%	105%	100%	100%	100%	100%

* dit zijn de kosten incl. vrijval claim Attero -/- €19.209 in 2023, welke niet verwerkt zijn de berekening van de tarieven

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar van een object die op 1 januari is aangesloten op de riolering. De rioolheffing is gebaseerd op het Programma Water, Riolering en Klimaat (programma WRK) van 2022. De gemeente mag maximaal kostendekkende tarieven in rekening brengen. In 2024 is het tarief gestegen naar €203 (€200 in 2023).

Gerealiseerde opbrengst rioolheffing

Opbrengsten rioolheffing	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale kosten	1.507.000	2.310.000	2.187.000	2.540.000	2.654.000	2.661.000	2.689.000
Totale opbrengsten	1.670.000	1.717.000	1.741.000	1.777.000	1.841.000	1.906.000	1.972.000
Storting voorziening riolering	164.000	-	-	-	-	-	-
Onttrekking voorziening riolering	0	593.000	446.000	763.000	813.000	755.000	717.000
Kostendekking	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Leges

Onder de naam leges wordt een aantal verschillende rechten geheven voor en door de gemeente, of uit naam van door de gemeente verstrekte diensten. Dit kan bijvoorbeeld het verstrekken van een document zijn zoals een rijbewijs, paspoort of trouwboekje of het verstrekken van een vergunning. Waalre streeft zoveel mogelijk naar kostendekkende tarieven voor administratieve diensten. Elk jaar worden de tarieven opnieuw beoordeeld, aangepast aan wettelijke tarieven en geïndexeerd. De diensten en bijbehorende tarieven zijn opgenomen in de door de raad vast te stellen legesverordening.

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	Kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Burgerlijke stand	62.567	36.630	58,55%
Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	271.451	274.332	101,06%
Rijbewijzen	65.637	68.207	103,92%
Vertrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	18.291	14.300	78,18%
Overige publiekszaken	3.546	3.060	86,29%
Bijzondere wetten	9.642	110.215	1.143,07%
Totaal	431.134	506.744	117,54 %

De tarieven voor reisdocumenten en rijbewijzen zijn momenteel gelijk aan de wettelijk maximaal toegestane tarieven. Beide laten op dit moment een kostendekking zien van meer

dan 100%, dit komt voornamelijk door een verschil in betaal- of aanvraag- en productiedatum (jaarovergang).

Ook hebben we in 2024 een eenmalige grote degeneratievergoeding ontvangen (een vergoeding van de kosten die de gemeente moeten maken voor onderhoud aan straatwerk na het ingraven of aanpassen van kabels of leidingen), de kosten hiervoor zullen in latere jaren worden gemaakt.

Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet	Kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	1.079.279	1.246.018	115,45%
Totaal	1.079.279	1.246.018	115,45%

Per 1-1-2024 is de Omgevingswet ingegaan, waardoor de legesverordening met de bijbehorende tarieventabel een grote wijziging heeft ondergaan. Daarnaast is er de afgelopen jaren extra aandacht om een meer kostendekkend tarief na te streven.

Per 2024 kunnen we oordelen dat deze kostendekking zeker is toegenomen (in 2023 bedroeg de kostendekking 86%), alhoewel dit voornamelijk te maken heeft met een aantal grote projecten waarvan de vergunning in 2024 is verleend.

Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2	Kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Horeca	2.939	2.851	97,01%
Organiseren evenement of markt	7.907	4.324	54,69%
Totaal	10.846	7.175	66,15%

Hoofdstuk 3 is een klein onderdeel van de legesverordening wat voor een groot deel bestaat uit evenementenvergunningen. Vanwege de maatschappelijke betekenis ervan is dit bij veel gemeenten niet kostendekkend.

Toeristenbelasting

Per 1 januari 2024 bedraagt de toeristenbelasting € 3,95 per persoon per nacht (voorheen €3,50 per persoon per nacht), en zal deze vanaf 1 januari 2025 stijgen naar €4,50 per nacht. De toeristenbelasting wordt betaald door degenen die binnen onze gemeente verblijven in o.a. hotels, pensions en vakantieverblijven en niet als ingezetenen zijn ingeschreven.

Gerealiseerde opbrengst toeristenbelasting

Opbrengsten toeristenbelasting	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale opbrengsten	166.000	241.000	251.000	250.000	250.000	250.000	250.000

Kwijtscheldingbeleid

In de gemeente Waalre kan op verzoek van de minder draagkrachtige belastingplichtige, kwijtschelding van betaling worden verleend voor de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Waalre past hiervoor de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 toe. In 1997 is in afwijking van de Uitvoeringsregeling door de Waalrese Raad besloten, in plaats van 90%, 100 % van de genormeerde bijstandsuitkering aan te merken als kosten van bestaan op basis waarvan de draagkracht van belastingplichtige wordt vastgesteld. Hierdoor komt men eerder in aanmerking voor kwijtschelding.

Gemeentelijke belastingdruk per huishouden

In onderstaande tabel staat een overzicht van de totale gemiddelde belastingdruk van de drie belangrijkste gemeentelijke belastingen en heffingen per één- en meerpersoonshuishouden. Voor de gemiddelde belastingdruk OZB gaan we in deze cijfers uit van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Waalre in 2024 van € 584.572 (bron: Coelo).

Belastingdruk per huishouden	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Éénpersoonshuishouden	679	692	724	734	805	898	945
Meerpersoonshuishoudens	757	776	810	824	895	1.028	1.038
<i>Stijging in % t.o.v. voorgaand jaar</i>	<i>3,8%</i>	<i>2,2%</i>	<i>4,5%</i>	<i>1,6%</i>	<i>9,1%</i>	<i>13,3%</i>	<i>3,0%</i>

Toelichting belastingdruk

Elke gemeente kan in het kader van de gemeentelijke autonomie uitgaven doen voor een hoger voorzieningenniveau en dat kost belastinggeld. De belastingdruk hoeft daarom niet per gemeente gelijk te zijn. Voor de financiële draagkracht voor huishoudens is de gemeentelijke belastingdruk wel belangrijk. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) verzamelt jaarlijks de gegevens voor de belastingdruk van decentrale overheden. Onder belastingdruk verstaan we de jaarlijkse woonlasten per huishouden. Onder de woonlasten wordt gerekend het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Gemiddelde woonlasten 2024 bij vergelijking in de regio

We hebben vanaf dit jaar voor de vergelijking van de OZB gekeken naar de tarieven die gemeente in de regio hanteren. Wanneer we ons vergelijken met de regiogemeenten zitten we gemiddeld qua tariefstelling. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde zitten we lager en lopen we dus OZB-inkomsten mis. In onderstaande tabel wordt het vergelijk gemaakt met de regiogemeenten en wordt de gemiste OZB ten opzichte van een landelijk gemiddeld tarief weergegeven.

Gemeente	Gemiddelde gemeentelijke belastingdruk éénpersoonshuishoudens	Gemiddelde gemeentelijke belastingdruk meerpersoonshuishoudens	OZB tarief 2024 woningen (eigenaren)	OZB tarief 2024 niet-woningen (eigenaren)	OZB tarief 2024 niet-woningen (gebruikers)	Totaal
Bladel	583	783	0,0709	0,1825	0,1646	
Eersel	688	842	0,0630	0,1771	0,1412	
Bergeijk	720	861	0,0719	0,1919	0,1535	
Geldrop-Mierlo	780	869	0,0677	0,1884	0,1530	
Eindhoven	839	944	0,0937	0,2961	0,2092	
Best	951	951	0,0804	0,2171	0,1718	
Cranendonck	902	967	0,1028	0,2879	0,2285	
Veldhoven	878	972	0,0911	0,2375	0,1320	
Valkenswaard	917	1.012	0,1027	0,2542	0,1993	
Waalre	945	1.038	0,1004	0,2726	0,2192	
Nuenen c.a.	911	1.102	0,1058	0,2436	0,1955	
Heeze-Leende	996	1.144	0,0930	0,1935	0,1714	
Gemiddelde tarieven Nederland 2024			0,1013	0,3016	0,2171	
<i>Afwijking tov landelijk gemiddelde</i>			<i>0,88%</i>	<i>9,62%</i>	<i>-1,01%</i>	
Belastingopbrengst Waalre 2024			4.132.000	542.000	362.000	5.036.000
<i>Gemiste OZB tov landelijk gemiddeld tarief</i>			<i>36.340</i>	<i>52.141</i>	<i>-3.639</i>	<i>84.842</i>

Paragraaf B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Waalre is financieel nog een voldoende gezonde gemeente en het is belangrijk dat dit zo blijft. Alleen dan kan gemeente Waalre haar taken blijven uitvoeren. In deze paragraaf wordt daarom inzicht verschaft in de financiële positie van Waalre door in te gaan op twee onderdelen:

- Risicomanagement en Weerstandsvermogen;
- Financiële kengetallen.

Het onderdeel risicomanagement en weerstandsvermogen gaat in op ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie die van invloed kunnen zijn op de financiële huishouding, maar nog niet financieel zijn vertaald. Hiervoor wordt ingegaan op de financiële omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om deze financieel af te dekken (beschikbare weerstandscapaciteit) en de relatie daartussen: het weerstandsvermogen (uitgedrukt in een ratio).

In het onderdeel financiële kengetallen wordt ingegaan op de financiële positie van de gemeente Waalre op basis vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte kengetallen.

Risicomanagement en Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van Waalre is het vermogen waarover Waalre beschikt om niet-structurele financiële risico's op te vangen, zonder dat de uitvoering van de gemeentelijke taken en/of beleid in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit). Voor de objectivering van de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit bestaan geen wettelijke normen. Om de ratio te duiden maken we gebruik van onderstaande waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en van de Universiteit van Twente:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Allereerst wordt de conclusie over Waalres weerstandsvermogen weergegeven. Vervolgens wordt toegelicht hoe deze tot stand is gekomen door in te gaan op het benodigde weerstandsvermogen, de inventarisatie en de beoordeling van de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Conclusie

De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit) is voor Waalre over 2024 ($\text{€ } 12.953.088 / \text{€ } 2.749.300 = 4,71$). Dit betekent dat ons weerstandsvermogen volgens de waarderingstabel op dit moment uitstekend is te noemen. Met ons weerstandsvermogen kunnen we (met een zekerheid van 90%) alle geïnventariseerde risico's opvangen. Stille reserves (ad. $\text{€ } 4.952.000$) en fictieve belastingcapaciteit (ad. $\text{€ } 1.500.000$) lijken in Waalre echter niet direct invorderbaar. Indien deze buiten beschouwing worden gelaten is de ratio van het weerstandsvermogen nog altijd 2,36 en dus ook uitstekend te noemen.

De ratio van 2024 is gestegen ten opzichte van 2023. Dit wordt veroorzaakt door een afname van de risico's en toename van reserves o.a. door positieve rekeningsaldi van de laatste jaren toe te voegen aan de algemene reserve vrij besteedbaar. De ratio voor 2024 geeft aan dat de gemeente voldoende reserves heeft om haar risico's af te dekken.

Met uw raad zijn geen afspraken gemaakt over de hoogte van de ratio voor het weerstandsvermogen. In plaats daarvan is met de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in 2024 een absolute omvang van de ondergrens voor de Algemene reserve vastgesteld ad. $\text{€ } 5.000.000$ als "ijzeren voorraad". Waalre voldoet met een Algemene buffer reserve ad. $\text{€ } 5.000.000$ en algemene reserve vrij besteedbaar ad. $\text{€ } 1.444.231$ aan deze ondergrens.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend door de optelling van de verwachte financiële omvang van risico's die nog niet op een andere wijze zijn afgedekt. Bijvoorbeeld door het afsluiten van een verzekering of het opnemen van een voorziening in de begroting. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaan we ervan uit dat niet alle risico's, maar hooguit 90% van alle risico's, zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. Oftewel, 90% van de totale financiële omvang van alle geïdentificeerde risico's (die niet zijn afgedekt) in dat jaar, dient afgedekt te kunnen worden met onze weerstandscapaciteit.

Inventarisatie en beoordeling van de risico's

Voor het inzicht in de benodigde weerstandscapaciteit zijn de risico's van de gemeente Waalre geïnventariseerd, de financiële omvang van deze risico's bepaald, evenals de mate waarin deze risico's al zijn afgedekt door voorzieningen, afgesloten verzekeringen of dekking vanuit de begroting.

Voor de berekening van de financiële omvang van de risico's hebben wij de kans dat een bepaalde gebeurtenis zich zal voordoen, vermenigvuldigd met de maximale financiële impact (die niet is afgedekt) wanneer de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet.

Tenslotte heb wij de risico's beoordeeld door ze, conform onderstaande figuur, een kleur te geven op basis van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet en de hoogte van het financiële gevolg van het optreden van de gebeurtenis. Deze methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken naar grootte van het risico.

Kans Gevolg (x 1.000)	Ze klein 10%	Klein 25%	Gemid- deld 50%	Groot 75%	Ze groot 90%
≥ €1.000					
€500 - €1.000					
€250 < €500					
€100 < €250					
€50 < €100					
< €50					

Figuur 1. kleurenschema risicobeoordeling

Hieronder treft u de uitgebreide risico-inventarisatie en -beoordeling aan.

De risico's worden 2x per jaar geactualiseerd; bij het opstellen van de begroting en bij het opstellen van de jaarstukken.

Thema	Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
7 Volksgezondheid en milieu	<i>Illegale stort</i>	Waalre kan geconfronteerd worden met illegale stort van (chemisch) afval. De laatste jaren is er een sterke stijging in Brabant van dumping van drugsafval. Bij bodemvervuiling kunnen kosten hoog oplopen en veroorzaker is zelden te achterhalen.	75%	100.000	75.000		Het risico is afhankelijk van de gebeurtenis en niet vooraf in te schatten. Er is wel een provinciale regeling betreffende dumping van drugsafval waarbij een gedeelte van de kosten voor het opruimen gedekt zijn.
7 Volksgezondheid en milieu	<i>Bodemsanering</i>	Risico's m.b.t. bodemverontreiniging.	10%	500.000	50.000		Als grondeigenaar kan Waalre aansprakelijk gesteld worden voor (nieuwe) bodemverontreinigingen. Inschatting lastig, want afhankelijk van eigendomssituatie en mate van bodemverontreiniging.
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<i>Bouwgrond-exploitatie</i>	Terugverdienen geïnvesteerde boekwaarde per 31-12-2024 is onzeker. Vanaf 2019 wordt de IFLO-methode gebruikt voor het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen. Deze methode betekent dat 10% van de boekwaarde + 10% van de nog te maken kosten aangehouden worden als weerstandsvermogen.	10%	13.199.540	1.319.954		Risico's betreffende grotere projecten en bouwgrondexploitatie in het algemeen worden planmatig geactualiseerd en beheerst. Zie verder paragraaf G.
6 Sociaal domein	<i>Jeugdzorg / Wmo</i>	Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn open einde regelingen. Door korting (vanuit het Rijk) op de budgetten loopt Waalre een risico. De afgelopen jaren neemt de vraag naar zowel Jeugdhulp als Wmo gestaag toe, wat van invloed is op de kosten voor Jeugdzorg en Wmo.	50%	1.000.000	500.000		Monitoring per kwartaal van kosten en verwachtingen d.m.v. monitor Sociaal Domein. Structurele wijzigingen nemen we rechtstreeks op in de begroting. De reserve sociaal domein zorgt voor opvang incidentele uitschieters maar is op dit moment nagenoeg leeg, het is zaak deze weer te gaan voeden.
6 Sociaal domein	<i>Jeugdzorg</i>	Continuïteit jeugdhulpaanbieder borgen om faillissement te voorkomen. Faillissement van deze zorgaanbieder zou leiden tot onmiddellijke discontinuïteit op (het aanbod van) cruciale zorgfuncties op het vlak van opvoeden en opgroeien (pleegzorg, coördinatie crisis en verblijf met dag- en nachtbehandeling).	50%	47.000	23.500		De jeugdhulpverlener heeft een voorschot gekregen wat bestaat uit een deel voor acute liquiditeitsproblemen en een deel als financiële buffer. Het risico wordt tot 31-12-2025 gedragen door alle gemeenten mocht de zorgaanbieder niet in staat zijn om het voorschot geheel terug te betalen. Voor Waalre betekent dit maximaal € 47.000.
6 Sociaal domein	<i>Plus Team</i>	Het PlusTeam is een Gemeenschappelijke regeling met Geldrop-Mierlo en heeft geen weerstandsvermogen.	N.v.t.		11.329		Risico voor Waalre is opgenomen o.b.v. jaarrekening 2024 PlusTeam. Benodigde weerstandscapaciteit is € 59.625 Waalre neemt voor 19% deel in deze GR.

6 Sociaal domein	<i>Ergon</i>	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling WRE (Ergon)	N.v.t.		147.000		Risico voor Waalre is opgenomen o.b.v. jaarrekening 2024 GRWRE. Het weerstandsvermogen is 8,9 miljoen. Het minimaal benodigd weerstandsvermogen is 13,8 miljoen. Er is 4,9 miljoen meer weerstandsvermogen nodig. Waalre neemt voor 3% deel in deze GR.
1 Openbare orde en veiligheid	<i>VRBZO</i>	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.	N.v.t.		46.478		Risico van Waalre is opgenomen o.b.v. begroting 2026 VBRZO. Benodigde weerstandscapaciteit is € 4.952.500. Het weerstandsvermogen bedraagt 2.556.694, hierdoor is € 2.395.806 meer weerstandsvermogen nodig. Waalre neemt voor 1,94% deel in deze GR. Door toekomstige onttrekkingen (in 2026 en 2027 n.a.v. bestuurlijke deelopdracht) loopt de reserve zelfs verder terug, wat een groter risico voor Waalre betekent.
8 Volkshuisvesting , ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<i>Gewaarborgde geldleningen</i>	De gemeente staat garant voor geldleningen van woningcorporaties, zorgcentra en enkele plaatselijke verenigingen.	1%	10.187.586	101.876		Er wordt terughoudend omgegaan met garanties. De stand van de gewaarborgde geldleningen is per 1-1-2024 € 20.375.172. De gemeente staat voor 50% garant, oftewel maximaal € 10.187.586. Het bedrag waarvoor de gemeente maximaal aangesproken kan worden is dus € 10.187.586. De afgelopen 5 jaar is er geen aanspraak gedaan op deze voorziening.
0 Bestuur en onder-steuning	<i>Schadeclaims</i>	Verwachte jaarlijkse schadeclaims die niet specifiek zijn gekoppeld aan dossiers. De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht, welke niet (volledig) onder de verzekering voor aansprakelijkheidsstelling vallen.	25%	25.000	6.250		Het aantal claims richting Waalre neemt toe. Deze toename is te wijten aan een verhoogde mondigheid en bewustwording van rechten bij inwoners, toename van letsel en schades door onregelmatigheden op de weg en waterproblematiek.

0 Bestuur en onder-steuning	<i>Informatie-veiligheid / Cyber-criminaliteit</i>	Informatieveiligheid richt zich op het beveiligen van alle organisatiegegevens, zowel die binnen de gemeente Waalre aanwezig zijn, als daarbuiten bij ingehuurd leveranciers en/of andere derde partijen. Het is een continue-proces om (externe) dreigingen en kwetsbaarheden te detecteren, de risico's daarvan te beoordelen en steeds de juiste maatregelen te nemen om de organisatiegegevens blijvend te beschermen. Binnen de organisatiegegevens zijn ook persoonsgegevens aanwezig, het risico hiervan wordt onder punt privacy nader toegelicht.	30%	1.000.000	300.000		Informatiebeveiligingsbeleid is aangepast op de Baseline informatiebeveiliging overheid. Een plan is opgesteld om maatregelen te treffen die zorgen dat de risico's worden beheerst.
0 Bestuur en onder-steuning	<i>Privacy</i>	Het verwerken van persoonsgegevens is integraal verbonden aan nagenoeg alle wettelijke taken, binnen de domeinen en bedrijfsvoering, die de gemeente Waalre heeft. Het is een continue-proces om te zorgdragen voor een zorgvuldige verwerking om alle burgers en medewerkers te beschermen tegen schade en het risico daarop te beheersen. De Autoriteit Persoonsgegevens kan boetes of andere sancties opleggen wanneer de AVG niet voldoende wordt nageleefd. Door de juiste beheersmaatregelen te nemen achten we de kans hierop klein, echter is de impact van een inbreuk wel aanzienlijk door eventuele herstel- en nevenschade.	1%	2.500.000	25.000		Het hebben van protocollen en procedures voor de uitvoering van de verplichtingen in het kader van de AVG. Het geven van adviezen over privacyvraagstukken. Blijven inzetten op bewustwording en controle van processen. De aanstelling van een functionaris Gegevensbescherming.
0 Bestuur en onder-steuning	<i>Krapte op de arbeidsmarkt / op peil houden personele bezetting</i>	Alle organisaties in Nederland hebben op dit moment moeite met het vinden van gekwalificeerde medewerkers. Het is niet alleen lastig om nieuwe professionals te werven, maar ook om goed personeel te behouden. Bovendien zorgt een lage bezetting ervoor dat het werk over minder werknemers verdeeld kan worden, waardoor de werkdruk nog hoger oploopt. Hierdoor is het risico op hoge inhuur- en recruitmentkosten evident aanwezig.	50%	500.000	250.000		In de begroting is voor jaarschijf 2025 (€ 67.000) frictiekosten opgenomen om te waarborgen dat wettelijke taken uitgevoerd blijven worden. Het is de vraag of dit budget voor frictiekosten voldoende zal zijn. Wanneer het niet lukt vacatures tijdig ingevuld te krijgen lopen de inhuur- en recruitmentkosten op. Overigens wordt een deel van de vacatures bewust later ingevuld. Dit is dan ook geen risico. Het risico bestaat uit de vacatures die niet bewust later worden ingevuld.

0 Bestuur en onder-steuning	<i>Algemene uitkering gemeentefonds</i>	Via circulaire wordt de gemeente 2 maal per jaar geconfronteerd met aanpassingen vanuit het gemeentefonds. De rijksoverheid is verantwoordelijk voor een nieuw verdeelstelsel. Ook pleit de VNG voor meer geld voor de gemeenten, 'de koek' moet groter. Op basis van de laatste berekeningen is het verdeelsteffect voor gemeente Waalre € 86,- per inwoner nadelig.	10%	873.000	87.300		In de begroting is rekening gehouden met een nadeel van € 37,50 per inwoner. Het is nog niet definitief bekend of en per wanneer het restant ook daadwerkelijk gekort zal worden op Waalre.
8 Volkshuis- vesting, ruimtelijke ordering en stedelijke vernieuwing	<i>Stikstof-besluit (Programma Aanpak Stikstof)</i>	Bouwprojecten kunnen vertraging oplopen of duurder uitvallen doordat we maatregelen moeten nemen om aan eisen te voldoen. Ook op onze exploitatiebegroting kan dit invloed hebben doordat er bijvoorbeeld tijdelijk minder bouwleges worden ontvangen doordat er minder vergunningen worden verstrekt.		PM			
					2.943.687 Subtotaal		
					2.649.300 Subtotaal 90%		
<i>Risico's onvoorzien</i>		Stelpost voor gebeurtenissen met een niet gekwantificeerd / benoemd negatief gevolg.			100.000		N.v.t.
					2.749.300 90% totaal = benodigde weerstandscapaciteit		

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de middelen en mogelijkheden van de gemeente om financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, waarvoor geen andere dekking aanwezig is en zonder bestaande beleid aan te hoeven passen. We berekenen de beschikbare weerstandscapaciteit als de som van alle elementen uit de gemeentelijke financiën die we daadwerkelijk kunnen inzetten om niet-begrote kosten te dekken. Onderstaande tabel geeft inzicht in Waalres beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit					
	2023		2024		
	<u>Incidenteel</u>	<u>Structureel</u>	<u>Incidenteel</u>	<u>Structureel</u>	
a. exploitatie					
-Ruimte OZB belasting (fictief)		€ 1.500.000		€ 1.500.000	
-post onvoorzien (regulier)					
Subtotaal	€ -	€ 1.500.000	€ -	€ 1.500.000	
b. vermogen					
- algemene buffer reserve	€ 3.296.185		€ 5.000.000		
- algemene reserve grondexploitatie	€ -		€ -		
- algemene reserve sociaal domein	€ 56.867		€ 56.857		
- algemene reserve vrij besteedbaar	€ 2.778.000		€ 1.444.231		
- stille reserves	€ 4.952.000		€ 4.952.000		
Subtotaal	€ 11.083.052	€ -	€ 11.453.088	€ -	
Totale weerstandscapaciteit	€ 11.083.052	€ 1.500.000	€ 11.453.088	€ 1.500.000	
Incidenteel en structureel samen		€ 12.583.052		€ 12.953.088	

Zoals reeds vermeld onder de conclusie, komt het weerstandsvermogen van de gemeente Waalre in 2024 uit op:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 12.953.088}{€ 2.749.300} = 4,71$$

Conclusie Continuïteit risicobeheersing

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 4,71 en het beeld van onze meerjarenbegroting is het college van burgemeester en wethouders van gemeente Waalre van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

Financiële kengetallen (horizontale verantwoording)

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente Waalre. Deze kengetallen moeten in samenhang en in onderlinge verhouding beoordeeld worden.

Door de kengetallen wordt het vergelijken van gemeente Waalre met andere gemeenten vereenvoudigd. Het biedt ook de mogelijkheid om normen te stellen, net als bij de beoordeling van het weerstandsvermogen gebeurt. Het oordeel baseren we op de huidige geadviseerde normen van de VNG conform de volgende tabel. Vooralsnog hebben de kengetallen voornamelijk een signaleringswaarde.

Kengetal		Voldoende	Matig	Onvoldoende
1a	Netto schuldquote	< 90 %	90 – 130 %	> 130 %
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	90 – 130 %	> 130 %
2	De solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20 %
3	Kengetal grondexploitatie	< 20 %	20 – 35 %	> 35 %
4	Structurele exploitatieruimte	> 0,6 %	0 < 0,6 %	< 0 %
5	Belastingcapaciteit	< 95 %	95 – 105 %	> 105 %

Totaaloverzicht van de kengetallen voor de gemeente Waalre

In onderstaande tabel worden de kengetallen voor Waalre gepresenteerd. Het oordeel wordt op basis van bovenstaande tabel weergegeven.

Nummer	Kengetal	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Oordeel 2025
1a	Netto schuldquote	37,7%	43,4%	78,5%	48,9%	Voldoende
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35,4%	41,4%	76,6%	47,3%	Voldoende
2	Solvabiliteitsratio	21,2%	18,8%	13,8%	19,6%	Onvoldoende
3	Kengetal grondexploitatie	12,4%	11,0%	12,1%	9,7%	Voldoende
4	Structurele exploitatieruimte	3,81%	1,98%	0,16%	3,05%	Voldoende
5	Belastingcapaciteit	98,9%	107,7%	102,9%	102,9%	Matig

Toelichting op de kengetallen**1a en 1b. Netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)**

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) gecorrigeerd met de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug) met de totale baten van de rekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' door rente en aflossing. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Er werd verwacht dat we in 2024 een vaste geldlening van € 10.000.000 aan zouden moeten trekken. Maar in plaats hiervan hebben we in dit in 2024 door het aangaan van een aantal kasgeldleningen (die inmiddels zijn afgelost) kunnen uitstellen. In de basis is de schuldquote voor Waalre gezond.

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen) en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De raad heeft in het raads- en uitvoeringsprogramma vastgesteld dat de waarde van het kengetal "solvabiliteitsratio" minimaal 20% moet bedragen. Helaas behaalt de gemeente Waalre deze norm niet en is de ratio onvoldoende. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door investeringen en anderzijds doordat de voorziening riolering veel middelen bevat (voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen).

We blijven als gemeenten Waalre de aandacht hierop vestigen door strenger toezicht op onttrekkingen uit de algemene reserves.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden zich verhoudt tot de geraamde baten. De paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) bieden hierin meer inzicht. Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. Tweemaal per jaar wordt beoordeeld in hoeverre de boekwaarde van de bouwgronden kan worden terugverdiend. De accountant toetst dit jaarlijks. Door het lage kengetal is het risico van het niet terugverdienen van kosten voor de grondexploitatie zeer beperkt.

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde jaarrekening is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor

nieuw beleid. Een percentage van 0% betekent dat de structurele baten exact toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De structurele exploitatieruimte van Waalre is ruim voldoende en dus toereikend om de structurele lasten te dekken.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Het kengetal belastingcapaciteit geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de inwoner. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Onder de woonlasten worden verstaan de absolute bedragen voor onroerendezaakbelasting (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

De woonlasten voor de inwoners van Waalre zijn hoger dan de landelijk gemiddelde woonlasten, hierdoor is de belastingcapaciteit van de gemeente Waalre matig.

Helaas is een vergelijking van deze woonlasten (en voornamelijk de OZB) niet zo eenvoudig als het lijkt omdat we ook te maken hebben met gemiddelde WOZ-waarde. De gemiddelde WOZ-waarde voor de gemeente Waalre (€ 584.572, bron: Coelo) ligt namelijk hoger dan het landelijk gemiddelde (€ 484.000, bron: Coelo). De gemeente Waalre zal voor dit kengetal nooit een voldoende score kunnen behalen omdat de gemiddelde WOZ-waarde hoger ligt dan het landelijk gemiddelde.

Conclusie op basis van de kengetallen

De kengetallen laten op totaalniveau een verbeterde trend zien, maar met een wankelende financiële basis. Vier van de zes kengetallen laten een voldoende oordeel zien, één kengetal een matig oordeel en één kengetal een onvoldoende oordeel.

De kengetallen netto schuldquote zijn ruim voldoende. De solvabiliteitsratio is de afgelopen jaren gaan dalen door investeringen en aantrekken van geldleningen. Dit kengetal is inmiddels enigszins gestabiliseerd door strenger toezicht op onttrekkingen uit de algemene reserves. Het kengetal grondexploitatie is ruim voldoende, dit wil zeggen dat we zeer beperkt risico lopen in het niet terugverdienen van de kosten voor de grondexploitatie. Ook de structurele exploitatieruimte is ruim voldoende wat aangeeft dat de gemeente in 2024 meer structurele baten heeft dan structurele lasten. De belastingcapaciteit laat een matig oordeel zien omdat de woonlasten voor de inwoners van Waalre hoger zijn ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten.

De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

Paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen

De openbare ruimte is één van de pijlers van onze samenleving met een groot maatschappelijk rendement. Een goed functionerende openbare ruimte draagt bij aan actuele thema's zoals sociale samenhang, veiligheid, gezondheid, mobiliteit en bereikbaarheid, leefbaarheid en vastgoedwaarde. Hiervoor is het wel van belang dat de openbare ruimte goed wordt beheerd.

Wegen

Met een areaal van 1,2 miljoen m² wegoppervlak in Waalre en een nieuwwaarde van ca. 84 miljoen euro heeft het wegbeheer een zeer groot aandeel in de beheertaken. Het areaal bestaat grofweg uit: 58% elementenverharding (klinkers, tegels ed.), 40% asfaltverharding en 2% halfverharding. Een goed functionerend wegennet is essentieel voor een goede bereikbaarheid en beleving van de gemeente. Het in standhouden van een kwalitatief goed wegennet met verantwoord wegbeheer is daarom uiterst belangrijk. De gemeente Waalre is wettelijk verantwoordelijk voor het onderhoud van o.a. het openbare wegennet. Zo verplicht de Wegenwet de gemeente tot het uitvoeren van regelmatig en duurzaam onderhoud van de openbare verharding. Tevens is de gemeente, conform het Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk bij schade van de burger, als de gemeente heeft verzuimd zorg te dragen voor het in een goede staat verkeren van de openbare weg.

Om goed, planmatig, onderhoud te kunnen uitvoeren moet met enige regelmaat de kwaliteit van de verharding worden geïnspecteerd. Hiermee wordt tevens inzicht verkregen in de budgetten die voor het onderhoud noodzakelijk zijn. De rapportage van zowel de inspectie als de berekening van de benodigde budgetten staat vermeld in het wegenbeheersplan (WBP 2019-2028) wat is vastgesteld op 5 februari 2019. Hieruit blijkt dat in een tijdsbestek van 4 jaar de hoeveelheid verhard oppervlak is toegenomen van 958.000 m² naar 980.000 m² (380.000 m² asfaltverharding en 500.000 m² elementenverharding).

Om inzicht te krijgen in het huidige kwaliteitsniveau voeren we eens per twee jaar een wegininspectie uit. De laatste inspectie is eind 2023 uitgevoerd. De Gemeente Waalre staat jaarlijks voor de opgave om uit de bulk aan informatie uit de CROW- wegininspectie, de juiste wegvakken te selecteren voor het onderhoudsprogramma. Dit doet zij door een zogenaamde maatregelentoets uit te voeren waarbij per wegvak de juiste onderhoudsmaatregel bij geconstateerde schadebeelden wordt bepaald en de prioritering wordt opgesteld.

Kosten

Het verloop van de kosten voor het reguliere onderhoud (incl. kapitaallasten) die zijn in onderstaand schema weergegeven:

Reguliere onderhoudskosten	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Aanleg en onderhoud straten en pleinen	970.164	1.152.866	1.112.667	1.452.702	1.514.941	1.688.073	1.736.282

Bovenstaande budgetten hebben betrekking op het zichtbare gedeelte van de verharding. Voor de verschillenverklaring verwijzen wij u naar de programma's.

De kwaliteit van een weg kan niet enkel gewaarborgd worden door het periodiek uitvoeren van (groot) onderhoud. Na een periode variërend tussen de 40 en 60 jaar (afhankelijk van ondergrond en verkeersbelasting) komt de weg aan het einde van zijn levensduur of sluit de opbouw van de weg niet meer aan op de verkeersbelasting. De weg dient dan te worden gerehabiliteerd. Bij rehabilitatiemaatregelen wordt de weg, na het doorlopen van een groot onderhoudscyclus, aan het einde van de levensduur op het oorspronkelijke structurele en kwalitatieve gebruiksniveau gebracht. Hierbij wordt de gehele verhardingsconstructie (inclusief fundering) opnieuw opgebouwd. Uit onderzoek naar de kwaliteit van de onderlagen van de belangrijke ontsluitingswegen, is gebleken dat een aantal wegen, ondanks dat deze visueel geen of weinig gebreken vertonen toch op korte termijn vervangen zullen moeten worden.

In 2022 en 2023 zijn deze extra middelen ingezet om de kwaliteit van het wegennet te verbeteren; voorbeelden hiervan zijn reconstructie van de Wollenbergstraat, Heikantstraat binnen de bebouwde kom en de Eindhoveneweg. Hiermee hebben we een flinke inhaalslag gemaakt. Met name op asfaltwegen waar kapitaalvernietiging op de loer ligt. Echter hebben we nog steeds te kampen met een achterstand. Deze achterstand betreft met name de wegen met elementenverhardingen omdat we de afgelopen jaren flink geïnvesteerd is in de asfaltwegen.

Er is in de begroting jaarlijks een investeringskrediet van € 1.500.000 beschikbaar op basis van het WBP. Voor het jaar 2025 en 2026 is er nog een extra verhoging van het beschikbare investeringskrediet van € 750.000 per jaar beschikbaar. De kapitaallasten van deze kredieten zijn in de begroting opgenomen.

Stedelijk Water & Riolering

Afvalwater

Een goed rioolstelsel is nodig voor de bescherming van volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. Het rioolstelsel zorgt ervoor dat het afvalwater en het overtollige hemelwater uit de woonomgeving worden verwijderd en dat niet te vaak en niet te lang wateroverlast voorkomt. De aanleg en het in standhouden van het rioolstelsel is een gemeentelijke taak, die voortkomt uit de Wet Milieubeheer (Wm). In deze wet is vastgelegd dat de invulling van de zorgplicht inzichtelijke gemaakt moet worden. Riolerings maakt deel uit van de openbare ruimte met alle dynamiek die daarin aanwezig is. Het Programma Water, Riolerings en Klimaat is met de komst van de omgevingswet hét middel om de zorgplichten m.b.t. water en de rioolheffing te onderbouwen.

Met het inwerking treden van de Wet Gemeentelijke Watertaken heeft de gemeente een verbrede zorgplicht ten aanzien van water. Hieronder wordt verstaan: stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater.

Riolerings maakt ook deel uit van het watersysteem, dat zich uitstrekt tot buiten de gemeentegrenzen. Het functioneren van de riolerings beïnvloedt de kwaliteit van het watersysteem. De wijze waarop de rioleringszorg wordt uitgevoerd is mede van invloed op het beheer van de openbare ruimte. Door die verschillende relaties is er ook een groot aantal partijen dat mede richting geeft aan het functioneren van de riolerings in de gemeente. De Wet milieubeheer schrijft voor dat het plan wordt opgesteld rekening houdend en in samenspraak met andere betrokkenen.

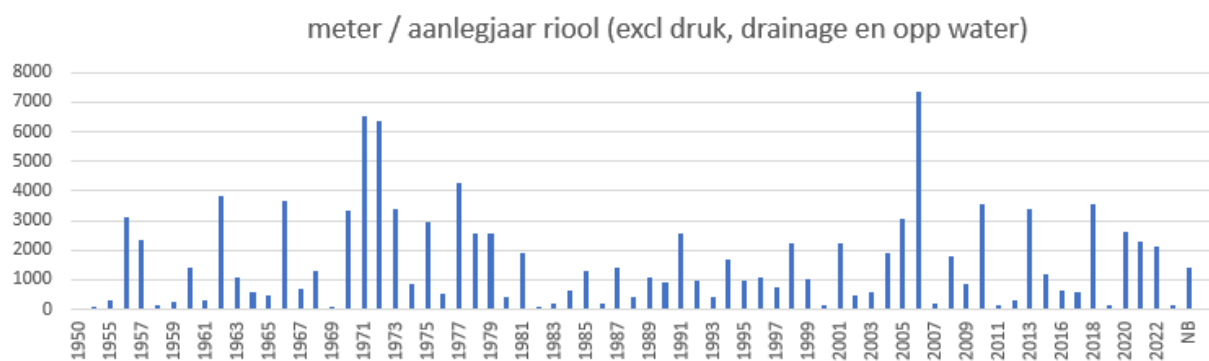
Intern is er afstemming met de andere beheerders van de openbare ruimte zoals wegen, verkeer, groen en openbare verlichting. Hiermee wordt het principe van werk met werk maken gehanteerd en worden projecten zoveel als mogelijk multidisciplinair aangepakt. Dit heeft

geresulteerd in het opstellen van een integrale projectenplanning die onder andere als basis zal dienen voor de wijkaanpak die vanaf 2027 uitgevoerd zal worden.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen 'riolering' is het volgende kaderstellend:

- Europese Kader Richtlijn Water (KRW)
- Wet Milieubeheer
- Waterwet
- Nationaal Bestuursakkoord Water

De vaste rioleringsgegevens van de gemeente worden in een digitaal beheersysteem verwerkt. Ook de resultaten van de inspecties zijn in dit beheersysteem opgenomen. De totale lengte van de riolering in de gemeente Waalre bedraagt ca. 114 kilometer waarvan 78,4 kilometer een gemengd stelsel is en 13,6 kilometer vuilwater riool. De leeftijdsopbouw van het rioolstelsel is als volgt (d.d. 04-2024):

Alle gemeentelijke zorgplichten in deze worden verwoord in het programma Water, Riolering en Klimaat 2023-2027 in 2022 door de gemeenteraad van Waalre is vastgesteld.

Onderdeel van dit programma is een kostendekkingsplan met betrekking tot de exploitatielasten van het riool- en waterstelsel. Hierin wordt voorzien dat sprake is van toenemende beheermaatregelen door overmatige aanwezigheid van boomwortels in de oude riolering. Daarnaast krijgen wadi's en sloten steeds vaker een belangrijke functie in het watersysteem. Ook dit vraagt extra beheerskosten om een goede waterafvoer te garanderen. Dit alles maakt onderdeel uit van het kostendekkingsplan.

Voor informatie over de inkomsten door de rioolheffing en de uitgaven aan het riool, zie paragraaf A Lokale heffingen.

Hemelwater

Het onderdeel hemelwater betreft het oppervlaktewatersysteem dat bestaat uit bestaat uit de vier onderdelen: sloten, wadi's, regenwaterriolering en infiltratievoorzieningen:

Sloten

In totale lengte aan sloten (of waterlossingen) bedraagt ruim 21.900 meter die door de gemeente worden onderhouden. Dit onderhoud bestaat uit één keer per jaar maaien. Vanwege de efficiency is dit onderhoud in hetzelfde bestek ondergebracht als het maaien van de bermen. In deze sloten liggen zo'n 259 duikers ten behoeve van de waterafvoer. Deze zijn het afgelopen jaar gecontroleerd en vrijgemaakt van maaisel. De kosten voor het onderhoud wordt betaald uit de rioolheffing. Verder zijn er sloten (ca. 5.000 meter) die in onderhoud zijn bij het

Waterschap De Dommel. Dit zijn met name de grotere sloten of sloten waar een riool overstort op uit komt.

Wadi's

Het onderscheid tussen sloten en wadi's is, dat de sloten het water afvoeren naar een ander oppervlaktewater, en dat wadi's bedoeld zijn voor het ter plekke infiltreren van hemelwater. Het aantal wadi's is de laatste jaren sterk gestegen, in 2023 was dit ruim 30.000 m². Afhankelijk van de ligging wordt een wadi 1 tot 6 keer per jaar gemaaid. De kosten voor het onderhoud wordt betaald uit de rioolheffing.

Regenwaterriolering

Om het hemelwater gescheiden in te zamelen legt de gemeente steeds meer hemelwaterriolering aan. In 2023 bedraagt de lengte aan IT-riool / hemelwaterriool 20,8 kilometer.

Infiltratievoorzieningen

Binnen de gemeente wordt er in een gescheiden rioolstelsel hemelwater getransporteerd en geïnfiltreerd. Om de infiltratiecapaciteit te behouden dient er gemonitord te worden of de voorzieningen voldoende functioneren. De komende jaren wordt er meer geïnvesteerd in het toepassen van infiltratievoorzieningen in verband met de klimaatveranderingen.

Bovenstaande vier onderdelen maken onderdeel uit van de hemelwaterbergings-voorziening van de gemeente Waalre. Om te anticiperen op extreme neerslagsituaties zal de waterberging van de bovenstaande voorzieningen worden uitgebreid door onder andere de aanleg van blauwe aders bij woningbouw ontwikkeling.

Grondwater

In 2021 is er in de gemeente een grondwatermeetnet aangelegd. Dit meetnet heeft als doel om continue meetreeksen van de grondwaterstand te verzorgen. Deze meetreeksen geven inzicht in de effecten van neerslag op de infiltratie van de bodem. Daarnaast kan ook het effect van de grondwaterstand op de omgeving worden onderzocht. Door de langdurige neerslag in de tweede helft van 2023 is er een meetbare stijging van het grondwater geconstateerd.

Kosten

Het verloop van de kosten voor het reguliere onderhoud (incl. kapitaallasten) die zijn in onderstaand schema weergegeven:

Reguliere onderhoudskosten	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Pompen en riolering	744.386	1.063.489	1.130.464	1.260.951	1.355.352	1.354.989	1.370.983
Onttrekking uit voorziening	0	522.583	282.508	762.954	813.359	755.493	716.589
saldo	744.386	540.906	847.956	497.997	541.995	599.496	654.394

Bruggen

De gemeente Waalre heeft het beheer en onderhoud van 20 (d.d. 24-01-2023) vaste bruggen. Deze variëren van kleine voetgangersbruggetjes zoals op de hoek van de Eindhovenseweg/ Voorbeeklaan tot de verkeersbrug in de Onze Lieve Vrouwedijk. In 2018 is een start gemaakt met het herberekenen van de constructie van de bruggen. Deze globale berekeningen zijn in

2019 verfijnd. In 2021 is een plan van aanpak opgesteld voor het inzichtelijk maken van het beheer, onderhoud en de vervangingskosten op de lange termijn. Dit plan van aanpak bestaat uit 3 fasen, te weten: 1. Inzicht compleet krijgen, 2. Objecten op orde brengen, 3. Objecten planmatig op orde houden. In 2022 is een raming opgesteld voor het beheer en onderhoud van de bruggen voor de komende 10 jaar. Het eerste groot onderhoud staat gepland voor 2025. De voorbereiding hiervan staat gepland in 2024.

Kosten

Het verloop van de kosten voor het reguliere onderhoud (incl. kapitaallasten) die zijn in onderstaand schema weergegeven:

Reguliere onderhoudskosten	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Aanleg en onderhoud bruggen	34.872	20.737	3.283	20.712	28.044	30.222	47.607

Openbaar Groen

Met een areaal van 75 hectare groenvoorzieningen en 13.700 laan- en straatbomen binnen de bebouwde kom draagt het openbaar groen substantieel bij aan de uitstraling en kwaliteit van de leefomgeving in centra, wijken, buurten en woonstraten. Kwaliteit die moet passen bij de ambitie "een weelderige groene ruimte als excellente woonomgeving" Beleid- en beheerplan Groen en Bomen (2020). De kwaliteit van het openbaar groen is dan ook essentieel voor de leefbaarheid, uitstraling en beleving van Waalre.

Het in standhouden van groenvoorzieningen met verantwoord groenbeheer is daarom uiterst belangrijk. De gemeente Waalre is in het kader van haar wettelijke zorgplicht verantwoordelijk voor het zorgvuldig onderhouden van de openbare ruimte. Daarnaast is de gemeente, conform het Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk bij schade van de burger, als de gemeente heeft verzuimd om voldoende zorg te dragen voor de openbare ruimte. Omdat we veel waarde hechten aan het groen is het beheer gericht op een verzorgde uitstraling en goede (technische) kwaliteit.

De technische kwaliteit van de groenvoorzieningen (beplanting en bomen) is in 2019 beoordeeld. Hieruit is gebleken dat 1/3 een matige of slechte kwaliteit heeft en dat de levensduur van deze beplanting beperkt is. Het streven is dat 90% van de beplanting uiteindelijk aan de technische eisen voldoet. Doordat beplanting ouder wordt zal altijd een deel van matige kwaliteit zijn, waardoor vervanging nodig blijft. Komende jaren zijn de volgende maatregelen nodig om dit te bereiken:

Integrale aanpak

Vervanging van groen staat niet op zich. Wanneer de komende 5 tot 10 jaar groot onderhoud is gepland aan riolering of verharding in de straat, wordt het onvoldoende tot matige beeld tot aan dat moment geaccepteerd. De beplanting wordt integraal vervangen zodra de riolering of een weg wordt aangepakt. Hiermee voorkomen we dubbel werk en kapitaalvernietiging.

Slechte kwaliteit

Vakken van slechte kwaliteit Groen in straten waar komende 5 tot 10 jaar geen andere werkzaamheden worden verwacht, vervangen we de komende 4 jaar. Vakken van matige kwaliteit in een straat met overwegend slechte vakken worden gelijk meegenomen. Zo wordt werk met werk gemaakt.

Matige kwaliteit

Vakken van matige kwaliteit in straten waar de komende 10 jaar geen andere werkzaamheden worden verwacht, vervangen we de komende 5 jaar conform het Vervangingsplan voor Groen en Bomen.

Inboet

Als de beplanting van goede kwaliteit is, maar enkele planten uitvallen, vindt inboet (vervanging) plaats. Hierdoor blijft het groenvak als geheel van goede kwaliteit. De kwaliteit van de 2/3 vakken van goede kwaliteit blijft langer op peil, waardoor minder grote ingrepen nodig zijn. Dit is echter niet efficiënt/ duurzaam wanneer meer dan 30% van de beplanting is versleten. Dan moet een plantvak in zijn geheel worden vervangen.

De afname in kwaliteit is hoofdzakelijk te wijten aan het feit dat een substantieel deel van het groen in de jaren '60-'70-'80 is aangelegd. Helaas gaat dit niet eeuwig mee. Bomen en beplanting kennen een teruggang in kwaliteit of zijn aan het eind van de levensduur, vernieuwing is noodzakelijk om de gewenste kwaliteit en doelstellingen zoals klimaatbestendig groen en biodiversiteit te realiseren.

Uit de enquêtes die jaarlijks in het kader van het contract Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) worden afgenomen, komt de staat van het openbaar groen als belangrijk zorgpunt naar voren. Het is meer dan aannemelijk dat de beleving van de burger en een toename in het aantal meldingen/klachten, een directe link heeft met de veroudering van en afname in kwaliteit van het groen in de openbare ruimte.

Enkele cijfers m.b.t. onderhoud groenvoorzieningen en laan- en straatbomen:

Oppervlakte plantsoenen	46	hectare
Laan- en straatbomen	13.500	stuks
Wegbermen	25	hectare
Begrazingsprojecten	15	hectare
Bloemrijk (nat)grasland en ecologische terreinen	14	hectare
Sloten, watergangen en retentievoorzieningen	22	km
Plantsoenmeubilair	165	stuks
Bloembakken	25	stuks

Op 7 januari 2020 heeft de gemeenteraad het "beleid- en beheerplan Groen en Bomen" vastgesteld. In dit plan is in het kader van een kwaliteitsimpuls van het openbaar groen het vervangingsplan groen opgenomen. Hiervoor is in de begroting 2022 een structurele verhoging van het budget met 60.000 opgenomen. Daarnaast is er eenmalig een investering van 600.000(2021), 300.000(2025) en 300.000 (2026) opgenomen om achterstanden in de vervanging van openbaar groen weg te werken.

Kosten

Het verloop van de kosten voor het reguliere onderhoud (incl. kapitaallasten) die zijn in onderstaand schema weergegeven:

Reguliere onderhoudskosten	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Plantsoenen en laanbomen	1.597.616	1.541.443	1.535.100	1.628.943	1.631.100	1.632.700	1.674.300

Openbare Verlichting

De Openbare Verlichting (OVL) bestaat uit ca. 4.600 lichtmasten. Om ervoor te zorgen dat de verlichting goed blijft functioneren, moet er regelmatig onderhoud worden uitgevoerd en materialen worden vervangen. In de begroting is budget beschikbaar voor het verhelpen van storingen, schades en preventief onderhoud zoals lampvervanging en schilderwerk. Daarnaast is er budget voor het vervangen van materiaal dat het einde van haar levensduur heeft bereikt. Voor lichtmasten is dat standaard na 40 jaar en voor armaturen is dat 20 jaar.

Het wijkgericht vervangen van oude armaturen door energiezuinige (LED) lampen is gecombineerd met de realisatie van grote projecten zoals de reconstructie van de Eindhovenseweg. Dit wordt gecombineerd met het vervangen van de oudste lichtmasten. Daarmee wordt een verdere besparing gerealiseerd op de energielasten en een verbetering tot stand gebracht van de sociale veiligheid.

Het OVL-bestand in Waalre bestaat uit masten, armaturen en lampen.

Masten

Van de 4.600 masten bestaat het overgrote deel uit stalen masten. Hiervan hebben circa 600 masten de technische levensduur van 40 jaar overschreden. De komende jaren worden deze masten vervangen

Armaturen

Tegelijkertijd met het vervangen van lichtmasten wordt gekeken of het armatuur ook vervangen dient te worden. De meeste echt oude armaturen zijn de laatste jaren vervangen. Bij vervangingen wordt in principe altijd led toegepast. Dit is duurzamer en hiermee wordt meteen bespaard op het energieverbruik.

Lampen

Voor het vervangen van lampen wordt de economische levensduur aangehouden volgens opgave van de fabrikant. Dit betekent in de praktijk dat lampen groepsgewijs worden vervangen voordat ze stuk zijn. Hiermee worden de continuïteit en kwaliteit gewaarborgd en worden veel meldingen voorkomen.

Kosten

Het verloop van de kosten voor het reguliere onderhoud (incl. kapitaallasten en energieverbruik) die zijn in onderstaand schema weergegeven:

Reguliere onderhoudskosten	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Openbare verlichting	209.008	302.000	278.516	312.000	312.000	312.000	312.000

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente Waalre heeft een aantal panden in eigendom, zoals het Huis van Waalre, de Gemeentewerf, de sporthallen (Hoeveland, 't Hazzo en de Pracht), het wijkgebouw de Pracht, de brandweerkazerne incl. de stallingsruimte en de kleedgebouwen bij de buitensportaccommodaties. Om een goed beeld te krijgen en houden worden deze panden elk jaar geïnspecteerd om input te krijgen voor het (bouwkundig) meerjarig onderhoud.

Bij sporthal Hoeveland is de verwarmingsinstallatie vervangen. De nieuwe luchtbehandelingskast is voorbereid op de plaatsing van een warmtepomp in de toekomst. De warmteopwekking wordt door aardgas gedaan. Volledig gasloos is in verband met de netcongestie niet mogelijk.

De eerste stappen zijn gezet in de implementatie van het EMS (energie monitoring systeem) zijn gezet en zullen in 2025 tot verdere uitvoer komen.

Door het geplande onderzoek naar het voortbestaan van de gemeentewerf, zijn in 2024 niet alle geraamde onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Het niet uitvoeren van deze zaken hebben niet geleid tot het verslechteren van de bouwkundige staat van het pand. Medio 2025 zal duidelijk worden wat de nieuwe visie van het voortbestaan van de gemeentewerf is.

Paragraaf D. Financiering

De paragraaf financiering gaat in op het beheer en beleid van financiële middelen (geleende en uitgezette gelden) en de aan deze posities verbonden kosten en risico's voor de gemeente Waalre (treasuryfunctie). De treasuryfunctie ondersteunt, door middel van beschikbaarheid van financiële middelen, de uitvoering van de thema's. Het regelt de financiering van beleid en het uitzetten van gelden die niet direct nodig zijn.

Landelijke wet- en regelgeving

Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido)

Het Rijk heeft regels gesteld aan hoe gemeenten en provincies hun geld en kapitaal moeten beheren. Die regels staan in de Wet Fido. Het renterisico brengen we volgens de wet Fido in beeld met behulp van de kasgeldlimiet en de rente risiconorm (zie tabel renterisiconorm onderaan deze bladzijde).

Renterisico op kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

De kredietlimiet voor de gemeente is bepaald op € 2,5 miljoen voor een periode van maximaal 1 jaar. Voor het boekjaar 2024 zijn er 16 kasgeldleningen afgesloten. De laatste kasgeldlening had een rente van 3,25% per jaar. Al deze leningen zijn afgelost in 2024. De verwachting is dat de rente hoog zal blijven in 2025.

Bedragen (x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	52.760	52.760	52.760	52.760
Toegestane kasgeldlimiet	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	4.485	4.485	4.485	4.485
Gemiddelde schuld met een looptijd < 1 jaar	1.333	3.350	2.200	2.000
Voldoen aan limiet?	ja	ja	ja	ja

De 16 kasgeldleningen in 2024 zijn afgesloten i.v.m. geldtekorten. De uitgaven zijn groter dan de inkomsten, ondanks de uitkering van het BTW compensatiefonds.

Renterisico op vaste schuld: de renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Hieronder vallen alle leningen met een rente typische looptijd vanaf 1 jaar. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de rente typische looptijden in de leningenportefeuille, waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten in de administratie. In een jaar mogen de herfinancieringen als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari 2023 bedragen.

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de renterisiconorm weergegeven:

Bedragen (x € 1.000)	2024
1. Begrotingstotaal	52.760
2. Wettelijk percentage	20%
3. Renterisiconorm (1*2)	10.552
4. Renteherzieningen	300
5. Aflossingen	254
6. Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5)	554
7. Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	9.998

De gemeente Waalre heeft meer dan voldoende leenruimte voordat de grens van 20% wordt bereikt. In januari 2025 is er een nieuwe geldlening (€ 6 miljoen) afgesloten met een rente percentage van 2,595% per jaar, 2 jaar aflossingsvrij. De rentebetaling is per maand. De impact op de renterisiconorm is marginaal.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)

Deze wet beoogt dat gemeenten meer op hun geldstromen en de hoogte van schulden letten. We spreken van houdbare gemeentefinanciën als een gemeente ook bij economisch slecht weer genoeg geld overhoudt om aan de schuldverplichtingen te blijven voldoen zonder dat de noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen.

Nederland is lid van de EMU (Europese Monetaire Unie). De wet HOF biedt het kabinet de mogelijkheid decentrale overheden gezamenlijk te beboeten bij overschrijding van de zogenaamde "tekortnorm": het collectieve aandeel in het EMU saldo van de decentrale overheden. Het EMU-saldo van Nederland mag niet hoger zijn dan 3% van het Bruto Binnenlands Product.

Berekening EMU-saldo

In dit overzicht wordt het saldo van baten en lasten van gemeente Waalre omgezet naar het saldo van werkelijke uitgaven en inkomsten, zoals de overheid deze presenteert in het EMU-saldo. Het EMU-saldo is het saldo van de werkelijke inkomsten en uitgaven van de overheid in een bepaald jaar. Op basis van het BBV dient in de programmabegroting een berekening opgenomen te worden van het gemeentelijk aandeel in het EMU-saldo.

		2024	2023
	omschrijving	* € 1.000	* € 1.000
		jaarrekening	jaarrekening
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reser	1.381	-331
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	7.491	4.706
3.	Mutatie voorzieningen	600	632
4.	Mutatie voorraden	-113	-194
5.	Boekwinst/verlies	-	-
	Berekening EMU-saldo	-5.397	-4.211

Schatkistbankieren

Gemeenten en provincies waren in het verleden vrij om geld op een spaarrekening te zetten en financiële producten, zoals staatsobligaties te kopen. Geld dat bijvoorbeeld op een spaarbank staat, levert rente op. Sinds de invoering van het schatkistbankieren per 15 december 2013 moeten gemeenten, provincies en waterschappen hun overtollige middelen bij het ministerie van Financiën onderbrengen. Het drempelbedrag voor overtollige middelen op de BNG rekeningen is € 350.000. Vanaf vorig jaar ontvangt de gemeente weer rente over onze overtollige middelen.

Het beginsaldo van schatkistbankieren van 2024 was € 3,98 miljoen en eind 2024 is het saldo € 0,638 miljoen.

Lokale regelgeving

Financiële verordening

Gemeenten zijn volgens de gemeentewet verplicht een financiële verordening op te stellen. De uitgangspunten voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie zijn geregeld in de verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In de verordening zijn onder andere de algemene doelstellingen voor de financiering en de richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie en het risicobeheer opgenomen. Op 18 juli 2023 is de financiële verordening gemeente Waalre vastgesteld welke per 27 oktober 2023 in werking is getreden.

Treasurystatuut

Het Treasurystatuut regelt de sturing, de beheersing, de verantwoording en het toezicht op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

In het Treasurystatuut zijn de volgende onderdelen voor de gemeente Waalre geregeld:

- treasurybeleid;
- uitvoering treasuryactiviteiten;
- planning- en control cyclus;
- interne en externe controle.

Het Treasurystatuut is op 18 oktober 2016 door de Raad vastgesteld. Het Statuut is niet gewijzigd.

Uitgangspunten treasuryactiviteiten

De gemeente Waalre hanteert de volgende uitgangspunten voor treasuryactiviteiten:

- Waalre is behoedzaam omgegaan met haar financiële middelen. In overeenstemming met de Wet Fido en het Treasurystatuut vindt het uitzetten van geldmiddelen en het aangaan en verstrekken van leningen en garanties alleen plaats voor de uitoefening van de publieke taak. De financiële risico's voor Waalre zijn daarbij minimaal.
- Op basis van de liquiditeitsbegroting wordt de financieringsbehoefte bepaald. De uitvoering van de financieringsbehoefte dient plaats te vinden binnen de geldende wet- en regelgeving.

Financieringsbehoefte

De afgelopen jaren is er een aantal geldleningen afgesloten door uiteenlopende redenen. De totale omvang van langlopende leningen was geen financieel risico voor de gemeente, omdat de rentekosten zeer laag waren, en eventuele aflossingen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.

De volgende langlopende geldleningen staan op de balans:

- In 2017 heeft gemeente Waalre twee langlopende leningen aangetrokken met een looptijd van 35 jaar voor een totaalbedrag van € 7.200.000. De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente Waalre de komende jaren een renterisico over loopt, blijven ruimschoots binnen de renterisiconorm.
- De gemeente Waalre heeft in 2018 een lening van de provincie ontvangen van € 1.232.000 voor het zonnepanelenproject. In verband met investeringen in zonnepanelen door de Waalrese inwoners.
- Op 7 december 2021 heeft de gemeente een lening afgesloten van € 10.000.000, aflossingsvrij, 10 jaar, tegen 0,298% per jaar. De lening is noodzakelijk vanwege

financieringstekort. Dit tekort wordt grotendeels veroorzaakt door grote infrastructurele werken en projecten. De aflossing geschiedt in december 2031 ineens.

- Op 12 december 2023 heeft de gemeente een lening afgesloten van € 5.000.000 aflossingsvrij, looptijd 10 jaar, tegen 3,402% per jaar. De lening is noodzakelijk vanwege een financieringstekort. Ook dit tekort wordt grotendeels veroorzaakt door infrastructurele werken en projecten. De aflossing geschiedt in eind november 2033.
- De nieuwe BNG-lening van € 6 miljoen staat nog niet in de tabel, omdat deze is afgesloten op 30 januari 2025.

Leningnummer	Looptijd	Rentepercentage	Restantbedrag per 1-1-2024	Opgenomen /ontvangen bedrag in 2024	Rente 2024	Aflossing 2024	Restantbedrag per 31-12-2024
BNG 40.111.271	35 jaar	1,12% 10 jaar vast	3.063.580	-	33.848	90.530	2.973.050
BNG 40.111.272	35 jaar	1,87 % 35 jaar vast	3.103.276	-	57.323	82.917	3.020.359
BNG 40.115285	10 jaar	0,298% 10 jaar vast	10.000.000	-	29.800	-	10.000.000
BNG 40.116861	10 jaar	3,401% 10 jaar vast	5.000.000	-	169.635	-	5.000.000
provincie	15 jaar	1,13% 15 jaar vast	844.689	-	9.545	80.262	764.427
Totaal			22.011.545	-	300.152	253.709	21.757.835

Paragraaf E. Bedrijfsvoering

Organisatie (algemeen)

Wat willen we bereiken?

We zijn een zelfstandige gemeente met een daadkrachtige ambtelijke organisatie die direct in contact staat met de samenleving. Er wordt gewerkt op basis van het Koersdocument Werken vanuit de bedoeling. Onze missie is het organiseren van excellente dienstverlening en lokale democratie. We willen onze inwoners nog meer betrekken bij het lokale bestuur.

We ontwikkelen ons verder naar een zelfbewuste lokale en regionale partner, een moderne netwerkgemeente. We zijn een betrouwbare samenwerkingspartner in de regio. Indien nodig vervullen we ook een trekkersrol. We zetten in op kwalitatieve en actieve participatie in regio overleggen.

Om goede ambtelijke ondersteuning voor het college en de raad in te richten, investeren we in onze eigen organisatie in tijd en geld. Zo kan de raad zijn kaderstellende en controlerende rol beter uitvoeren. En kan het college zijn uitvoeringsrol op kwalitatieve wijze invullen. Het is een grote uitdaging om voortdurend soepel te schakelen tussen de verschillende rollen die we als overheid hebben (rechtmatige, presterende, netwerkende en responsieve en participerende overheid).

De systeemwereld wordt ingericht om de organisatie maximaal te kunnen ondersteunen en te faciliteren bij het optimaal bedienen van de leefwereld. We hebben er door onze werkwijze vertrouwen in dat we de goede dingen goed doen en waarbij de doelmatigheid en rechtmatigheid geborgd zijn. Vanuit een helder gezamenlijk perspectief en eigenaarschap worden programmering en prioritering bepaald. In nauwe afstemming wordt bekeken wat haalbaar is qua planning en capaciteit. We hebben onze herijkte visie De Kracht van Waalre, een raadsprogramma, een Uitvoeringsprogramma en onze eigen (in ontwikkeling zijnde) P&C cyclus. De vertaling naar dagelijkse prioriteiten dient nader uitgewerkt te worden. Onze werkwijze wordt tenslotte ondersteund door hybride werken, zaakgericht werken, projectmatig werken en Het Nieuwe Samenwerken.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Wij zijn een zelfstandige gemeente gebleven.
- We kunnen de huidige grote opgaven waarvoor we staan op gebied van klimaat, energie en schaa sprong niet alleen oplossen. Daarom zetten we in op een verdere ontwikkeling van inwonersparticipatie en regionale samenwerking. Daarvoor hebben we samengewerkt met onze inwoners, het gemeentebestuur en de regio.
- We hebben geïnvesteerd in onze organisatie in tijd en geld voor verbetering van goed informatiemanagement, een goede voorbereiding en borging van de besluitvorming, moderne ICT, verregaande digitalisering en taakvolwassen medewerkers.
- We hebben de concern-controllersfunctie en instrumenten in de P&C cyclus doorontwikkeld naar opgavegericht werken.
- We hebben de Kracht van Waalre herijkt en het Koersdocument Werken vanuit de bedoeling geactualiseerd.
- Het Strategisch Personeelsplan is opgesteld en uitgevoerd.

- Werken vanuit de bedoeling is belegd in een doorlopend cultuurtraject voor nieuwe en vaste medewerkers en is onderwerp van gesprek bij de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers.
- Leiderschap heeft de aandacht gekregen in het Management Development Traject.
- Ons dienstverleningsconcept is aangepast in samenhang met de ontwikkeling van een Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Jaar 2024

- De visie De Kracht van Waalre is in een participatietraject herijkt en opnieuw vastgesteld door de gemeenteraad
- De raadsleden met regionale samenwerking als aandachtsgebied worden geadviseerd vanuit de organisatie en de griffie
- Er is een onderzoek naar de huidige knelpunten en wensen met betrekking tot de vergaderstructuur gedaan. Er is bepaald welke vergaderstructuur voor de toekomst past bij het functioneren van de gemeenteraad.
- Er is een Strategisch Personeelsplan opgesteld en er is gestart met de uitvoering.
- De voorbereidingen op de Omgevingswet zijn afgerond en onze organisatie is opgeleid om de wet uit te voeren. Monitoring en verbetering van processen blijven onderdeel van onze bedrijfsvoering.
- De control functie is helder belegd in de organisatie en is ingevuld door het aantrekken van een controller.
- Met een Management Development Traject is aandacht besteed aan leiderschap.
- De rolverdeling tussen Strategisch management en teammanagers is helder gemaakt. Daarmee is een goede basis voor de toekomst gelegd.
- De inwoner staat centraal. In Waalre is werken vanuit de bedoeling het vertrekpunt in de dagelijkse werkzaamheden geweest.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- De visie De Kracht van Waalre is opgestart in 2024 en wordt in 2025 opnieuw vastgesteld.
- Er is een raads werkgroep regionale samenwerking ingesteld die vanuit de griffie met ondersteuning uit de organisatie wordt geadviseerd.
- In 2024 is er gestart met een nieuw vergaderstructuur waarin beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende vergaderingen ingepland zijn. Iedere maand vindt deze cyclus plaats, met uitzondering van het zomerreces.
- Er is vanwege personele wisselingen niet begonnen met een Strategisch Personeelsplan.
- Er zijn besluiten genomen over het digitaal inzichtelijk maken van de begroting en de voortgang daarvan.
- De invoering van de Omgevingswet is in Waalre goed voorbereid en heeft bij de start weinig extra moeilijkheden veroorzaakt. De aanvragen nog ingekomen onder de oude wetgeving zorgde voor begin 2024 voor extra werk. Monitoring en verbetering van processen blijven onderdeel van onze bedrijfsvoering.
- De control functie is ingevuld en heeft zijn meerwaarde al aangetoond bij het opzetten van de Taskforce Sociaal Domein, invoering van digitale instrumenten rondom de Planning en Control cyclus en het opstarten van de Auditcommissie.
- In 2024 is het management verder doorontwikkeld en -met een Management Development Traject is aandacht besteed aan leiderschap. De rolverdeling tussen strategische managers en teammanagers blijft onder de aandacht, zeker bij nieuwe trajecten als bijvoorbeeld de Taskforce Sociaal Domein en grootschalige opvang van vluchtelingen.
- De inwoner staat centraal. Dit wordt blijvend onder de aandacht gebracht bij de medewerkers. De visie op dienstverlening is met dat uitgangspunt opnieuw vastgesteld.

Personeel

Wat willen we bereiken?

De gemeente Waalre wil een goede werkgever zijn die investeert op duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en persoonlijke ontwikkeling. De organisatie heeft oog voor de wensen en behoeften van de medewerkers en biedt arbeidsvoorwaarden die passen bij de veranderende maatschappij en arbeidsmarkt. Deskundig en bekwame medewerkers die in staat zijn om uitvoering te geven aan de taken en ontwikkeling die voortkomt uit "Toekomst voor Waalre".

Wat gaan we ervoor doen?

Periode 2023-2026

- Goed werkgeverschap: we positioneren de gemeente Waalre als aantrekkelijke werkgever binnen de regio, waar ruimte is voor ontwikkeling, zodat medewerkers graag bij ons blijven werken of voor ons willen komen werken. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt, blijven we in staat om de juiste mensen aan ons te binden en deze te blijven boeien.
- In samenwerking met Communicatie hebben we onze arbeidsmarktcommunicatie op een passende manier bij de tijd gebracht om te laten zien wat we te bieden hebben als werkgever en om juiste werknemers aan te trekken.
- Leiderschapsontwikkeling: we zorgen ervoor dat onze managers in staat zijn om sturing te geven door een programma voor leiderschapsontwikkeling in aansluiting op "Toekomst voor Waalre" en het visiedocument "de kracht van Waalre".
- Performancemanagement: met behulp van de gesprekscyclus zorgen we voor een open, resultaatgerichte werkcultuur waar medewerkers zich optimaal kunnen ontwikkelen en bijdraagt aan de organisatiedoelstellingen.
- Samenwerking: we zoeken naar samenwerking om elkaar te versterken zowel intern, als met derden.

Jaar 2024

- Is er meer HR informatie beschikbaar. Er is inzicht in interne ontwikkelingen en benodigde interventies en beleidskeuzes.
- Is de aanbesteding voor een (nieuw) personeelssysteem afgerond. Een systeem dat aansluit bij de interne behoeftes en externe ontwikkelingen.
- Is de werking van de Waalre Academy geëvalueerd en verder ontwikkeld.
- Werken de teams communicatie en HR structureel samen aan de werving en selectie van nieuwe collega's. In samenwerking is er een heldere visie op arbeidsmarktcommunicatie geformuleerd en zijn er doorlopend nieuwe berichten geplaatst op de Waalrese wervingskanalen.
- Is de gesprekscyclus geïmplementeerd die aansluit bij de behoeften van medewerkers en (team)managers. De gesprekscyclus levert een bijdrage aan strategische personeelsplanning.
- Zijn de ontwikkelpunten uit de evaluatie hybride werken geïmplementeerd, zodat iedere medewerker zo optimaal mogelijk hybride kan werken.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Personeelssysteem: de aanbesteding voor het personeelssysteem is opgestart. In 2025 wordt deze verder afgerond en wordt het (mogelijk) nieuwe systeem geïmplementeerd.
- Waalre Academy: de werking van Waalre Academy is voor een deel geëvalueerd in de 'We Work Waalre' vragenlijst. Een vervolg op deze evaluatie is een themasessie over de Waalre

Academy. De themasessie en optimalisatie van de Academy staan in 2025 op de HR planning.

- Arbeidsmarktcommunicatie: HR en team communicatie hebben doorlopend samen gewerkt aan arbeidsmarktcommunicatie. Er zijn interviews afgenomen en met foto's geplaatst op de social media kanalen. Dit heeft geresulteerd in 480 sollicitaties.
- Gesprekscyclus: de cyclus is geëvalueerd in de 'We Work Waalre' vragenlijst. Naar aanleiding van de uitkomsten van de vragenlijst heeft er een themasessie plaatsgevonden om input op te halen voor de hernieuwing van de gesprekscyclus. De aanpassing en de implementatie van de hernieuwde cyclus vindt plaats in 2025.
- Hybride werken: er hebben verschillende aanpassingen plaatsgevonden in het hybride werken. Werkplekken kunnen niet meer gereserveerd worden en bij ingebruikname van een vergaderzaal dien je vooraf in te checken.

Financiën, Planning & Control

Wat willen we bereiken?

Een financieel sluitende meerjarenbegroting is en blijft uitgangspunt in Waalre.

Informatieverstrekking aan college en raad is steeds adequaat. We blijven financieel gezond en schuiven geen tekorten naar de toekomst. We zijn en blijven in control en we verschaffen inzicht in (toekomstige) verplichtingen en risico's.

Keuzes en slimme besparingen maken we in samenspraak met onze inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Het verhogen van de lokale lasten zetten we terughoudend in. Voor een gezond financieel beleid bouwen we voldoende weerstandvermogen op zodat we eventuele calamiteiten financieel op kunnen vangen.

Wat gaan we ervoor doen?

Periode 2023-2026

- De begroting is meerjarig sluitend.
- De hoogte van de vrije reserves bedraagt minimaal 110% van het totaal van de risico's.
- Het kengetal 'Solvabiliteitsratio' is verantwoord en gemonitord in de bestaande P&C-cyclus, waarbij het streven is dat de waarde van het kengetal solvabiliteitsratio minimaal 20% bedraagt.
- Het kengetal 'Structurele exploitatieruimte' is verantwoord en gemonitord in de bestaande P&C-cyclus, waarbij de waarde van het kengetal structurele exploitatieruimte minimaal 0% bedraagt.
- De gemeentelijke taken zijn uitgevoerd op een zuinige en effectieve manier, zodat lokale belastingen zo laag mogelijk kunnen blijven.
- Een geleidelijke jaarlijkse verhoging, bovenop de indexering van de jaarlijkse OZB, is doorgevoerd omdat we op het moment van schrijven dit als noodzakelijk zien. Vooralsnog jaarlijkse verhoging tussen 5 en 10%.
- Een meerjarig investeringsprogramma is opgesteld voor een juiste balans en prioritering in financiële middelen en nieuw beleid.
- Het verhogen van de lokale lasten is terughoudend ingezet.
- Inkomsten en uitgaven zijn reëel ingeschat.
- Risico's zijn geïnventariseerd en passende (beheer)maatregelen zijn genomen.
- We hebben onderzocht welke mogelijkheden voor nieuw beleid er zijn zonder de lasten te verhogen. Dat hebben we gedaan door creatief na te denken samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers.
- Structurele uitgaven zijn niet gedekt met incidentele middelen.

Jaar 2024

- Voor het opstellen van de begroting en de meerjarenraming is gebruik gemaakt van bovengenoemde uitgangspunten.
- De hoogte van de vrije reserve bedraagt meer dan 110% van de totale risico's en daarbij is een ondergrens van € 5.000.000 aangehouden conform de vastgestelde nota reserves en voorzieningen 2023.
- Er is hard gewerkt aan het verbeteren van het instrumentarium en werkwijze van de planning en control cyclus door middel van de implementatie van Pepperflow.
- De budgethoudersregeling is onder de loep genomen en herijkt.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Bij het opstellen van de begroting 2024 met meerjarenraming 2025-2027 is rekening gehouden met de financiële kaders zoals die zijn meegegeven in uw raadsprogramma.
- Voor het kengetal 'Solvabiliteitsratio' is het streven naar een waarde van 20% niet haalbaar gebleken in de begroting 2024 (13,8%), maar gedurende het jaar 2024 is de solvabiliteitsratio gemonitord en verantwoord in de P&C-cyclus. In deze jaarstukken 2024 voldoet de solvabiliteitsratio weer aan het uitgangspunt minimaal 20%.
- Het kengetal structurele exploitatieruimte voldeed in de begroting 2024 aan het uitgangspunt minimaal 0%. In deze jaarstukken 2024 is de structurele exploitatieruimte net niet voldoende om te voldoen aan de norm. Bij het opstellen van de begroting 2026 Wordt dit uitgangspunt heel serieus genomen om een duurzaam financieel gezond Waalre te bereiken.
- De hoogte van de vrije reserves bedraagt meer dan 110% van de totale risico's in 2024 en het is gelukt om daarbij de minimale ondergrens van € 5.000.000 te behouden conform de vastgestelde nota reserves en voorzieningen 2023.
- In 2024 is de begroting 2025 opgesteld met het programma Pepperflow. Er is heel hard gewerkt door de organisatie aan de implementatie van dit programma. Daarnaast zijn in 2024 ook de voorbereidingen gerealiseerd voor de uitrol van Pepperflow binnen de andere P&C-producten in de cyclus.
- De budgethoudersregeling is in 2024 onder de loep genomen, maar nog niet herijkt. De reden hiervan is dat de organisatie bezig is met de implementatie van een verplichtingenmodule en E-facturatie, wat (wellicht) gevolgen heeft voor de wijze waarop het budgethouderschap en de afhandeling van facturen efficiënter kan worden ingevuld. Daarnaast is het noodzakelijk deze regeling goed af te stemmen met de nieuwe accountant die pas in 2025 start.
- In 2024 is op regelmatige basis gesproken met de auditcommissie over de inrichting en verbetering van de P&C-cyclus, wat tot daadwerkelijke aanpassingen heeft geleid voor de cyclus van 2025. Zo is de Kadernota 2026 meer strategisch van aard geworden en naar voren gehaald in de kalender en worden in 2025 twee tussenrapportages aangeboden, in plaats van vier.
- In 2024 heeft de organisatie doorgepakt met het project "meer in control", waarmee de komende jaren een versterking van control op allerlei vlakken wordt beoogd. Voorbeelden hiervan zijn de gesprekken met de auditcommissie over de beleidsindicatoren en de vorm en inhoud van de programma's in de begroting.

Communicatie***Wat willen we bereiken?***

De gemeentelijke website www.waalre.nl vormt de basis van alle communicatie. Hier staat alle informatie en deze informatie wordt deels ook gedeeld via alle online en offline middelen om

iedereen te bereiken. Het vertellen van verhalen draagt bij aan het betrekken van doelgroepen. De dialoog voeren we telefonisch, digitaal, in Het Huis van Waalre en daarbuiten. Data geven ons mede inzicht of campagnes het gewenste effect geven en of informatie goed vindbaar is.

Inwoners moeten weten wat er speelt en wie hierbij betrokken zijn. Ook wat ze zelf bij kunnen dragen aan het verbeteren van hun leefomgeving. Ook groepen die weinig tijd hebben om een bijdrage te leveren willen we via alle kanalen bereiken om betrokkenheid en vertrouwen te bieden in processen en bij de uitvoering van projecten.

Communicatie draagt bij aan de verbinding en ontmoeting intern, medewerkers werken hybride en weten elkaar te vinden. Offline en online werken we samen.

Een communicatieve organisatie en een communicatief bestuur hebben gezorgd voor verbinding en een voortdurende dialoog met wederzijds respect en begrip voor elkaars standpunten.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Op basis van data analyses hebben we goed zicht op uit te voeren communicatieacties en wat deze kunnen bijdragen aan een bepaalde campagne, informatievoorziening.
- We hebben een nieuw sociaal intranet gerealiseerd.
- We werken voortdurend aan alle digitale toegankelijkheidseisen voor onze gemeentelijke website en voldoen aan de relevante wetgeving.
- In samenwerking met P&O hebben we onze arbeidsmarktcommunicatie op een passende manier bij de tijd gebracht om te laten zien wat we te bieden hebben als werkgever en om juiste werknemers aan te trekken. Bestuur en medewerkers zijn ambassadeurs en hebben bijgedragen aan de uitstraling van de gemeente Waalre als werkgever.

Jaar 2024

- Een nieuw sociaal intranet is gerealiseerd.
- We hebben verder gebouwd aan arbeidsmarktcommunicatie: onder andere hebben we laten zien wie we zijn als gemeente Waalre en hoe we hebben samengewerkt mét en vóór onze inwoners.
- Met de vaststelling van de herijkte notitie Participatie is verder gewerkt aan inwonersparticipatie. We hebben bij majeure projecten gebruik gemaakt van een startnotitie die alle afspraken rond participatie helder uiteen heeft gezet.
- We hebben met onze websites en nieuwsbrieven voldaan aan de minimale eisen voor toegankelijkheid en waar mogelijk meer. De interne organisatie heeft geïnvesteerd in een werkwijze voor het aanleveren van digitaal toegankelijke stukken en deze manier van werken heeft bijgedragen aan verhoging van de toegankelijkheid zoals door de VNG is omschreven.
- De datagerichte aanpak is als onderdeel van de contentstrategie intern en daarmee ook extern toegepast. Deze aanpak heeft bijgedragen aan een doelgroep gerichtere informatievoorziening.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Team communicatie heeft gewerkt volgens de nieuwe opzet voor het strategisch communicatiebeleid. Het document wordt vormgegeven.
- Voor arbeidsmarktcommunicatie is een externe partij ingehuurd.
- Er is een toename in het aantal leden van het inwonerpanel. Dit panel wordt met regelmaat ingezet als participatiemiddel. Het Inwonerspanel voldoet nu ook aan de digitale toegankelijkheidseisen.
- We blijven het gemeentenieuws publiceren in Weekblad de Schakel.
- De herijkte participatienota heeft de basis gevormd van de manieren waarop we als gemeente samen met partners, participeren. We hebben iedereen geattendeerd op deze nota.
- De kinderburgemeester is benoemd en vertegenwoordigt alle jonge inwoners tijdens schooljaar 2024-2025.
- Nieuwsbrief van de gemeente is digitaal toegankelijk gemaakt.
- Er is een webpagina op Waalre.nl ingericht over participatie en de burgerinitiatieven.

ICT en informatievoorziening***Wat willen we bereiken?***

ICT-beleid dat is geactualiseerd en mede zorgdraagt voor de realisatie van de Raadsbrede agenda 2023-2027 en het landelijke uitvoeringsprogramma "VNG realisatie roadmap". Het faciliteert het van buiten naar binnen werken en burgerparticipatie.

Een betrouwbare, flexibele en toekomstbestendige ICT-architectuur en infrastructuur.

Een professionele beheerorganisatie en optimalisering van sturingsprocessen voor betere regie op samenwerking met ICT-partners.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Er wordt een nieuw informatiebeleidsplan opgesteld voor de periode 2023-2027
- Implementeren van een nieuwe betrouwbare ICT-infrastructuur.
- Realiseren van een toekomstbestendig applicatielandschap waarbij applicaties doelmatig en efficiënt ingezet kunnen worden.

Jaar 2024

- Het Informatiebeleidsplan en uitvoeringsplan wordt geëvalueerd, vastgesteld en in uitvoering genomen.
- Migratie naar de nieuwe ICT dienstverlener is gerealiseerd en de beheerprocessen worden verder geoptimaliseerd.
- Er wordt een start gemaakt met de doorontwikkeling van de I-organisatie in de vorm van het optimaliseren van de gegevens kwaliteit, datagedreven werken en werken onder architectuur onder regie van de I-adviseur.
- Er wordt ten behoeve van informatieveiligheid een SIEM/SOC inrichting gerealiseerd.
- Er wordt, in samenwerking met onze nieuwe ICT dienstverlener, een vervanging gedaan van de op locatie aanwezig infrastructuur.

- De kwaliteit van basisgegevens wordt verbeterd door het structureel controleren op levering en gebruik van gegevens.
- Het zaakgericht en digitaal werken is verder ontwikkeld en ingevoerd.
- Met de inwerkingtreding van de Wet Openbaarheid Overheid (WOO) is het project om diverse informatiecategorieën actief openbaar te maken opgestart.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Het contract met de externe ICT dienstverlener is verscherpt.
- Besluit implementatie HPE Clearpass om netwerk veiliger te maken (BIO eis).
- Inventarisatie t.b.v. invoering moderne werkplek.
- Besluit vervanging UPS welk apparaat zorgt voor noodstroom wanneer reguliere stroomvoorziening wegvalt.
- Printers zijn vervangen.
- Centric Begraven is van on-premise naar SaaS gegaan.
- Switches en firewalls zijn vervangen als voorbereiding op HPE Clearpass en tevens omdat de oude uit support liepen.
- Start gemaakt met monitor Sociaal Domein in PowerBI en hiervoor zijn meerdere rapportages gebouwd (datagedreven werken).
- Applicatielandschap is in kaart gebracht.
- Begin gemaakt met vastleggen processen in BlueDolphin (werken onder architectuur).
- Kwaliteitsstap gezet voor basisgegevens door middel van nieuwe kwaliteits- en consistentiecontroles (Databrush).
- Overstap naar nieuwe KvK mutatieservice.

Informatieveiligheid

Wat willen we bereiken?

Een veilige digitale en analoge dienstverlening staat centraal. Hiervoor volgen we een informatiebeveiligingsbeleid dat voldoet aan het wettelijk normenkader, de landelijke BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

We zijn ons bewust van de risico's die spelen op het gebied van informatiebeveiliging. Deze risico's moeten zoveel mogelijk worden verkleind.

De organisatie investeert in digitale veiligheid door onze systemen up-to-date te houden.

We trainen op digitale aanvallen. Cybersecurity en beveiligingschecks maken deel uit van ons dagelijks werk. We zorgen ervoor dat onze medewerkers getraind en voorbereid zijn.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Het informatiebeveiligingsbeleid op basis van de BIO is opgesteld.
- De wettelijke normenkaders op het gebied van informatiebeveiliging worden gevolgd en waar nodig geïmplementeerd.
- De informatiebeveiliging wordt jaarlijks getoetst met de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Informatieaudit).
- De organisatie is zich bewust van veiligheidsrisico's en weet deze te beheersen. Dit door het nemen van maatregelen.
- Cybersecurity en beveiligingschecks maken deel uit van ons dagelijks werk.
- Jaarlijks wordt het informatiebeveiligingsplan opgesteld en geëvalueerd.

Jaar 2024

- Het Strategisch Informatiebeveiligings- en Privacybeleid 2023 – 2027 Gemeente Waalre is vastgesteld.
- De concrete maatregelen van het beleid zijn uitgewerkt in het Jaarplan Informatiebeveiliging en Privacy.
- Het is voor de organisatie duidelijk wat de rollen, verantwoordelijkheden en taken zijn op het gebied van informatiebeveiliging.
- De kritische processen van de BIO-maatregelen zijn uitgezet en uitgevoerd.
- Er is voldaan aan de ENSIA (Eenduidig Normatief Single Informatieaudit) 2023
- Het bewustwordingsniveau is verhoogd binnen de gehele organisatie. De medewerkers zijn zich bewust van de risico's die het werken met gemeentelijke informatie met zich meebrengt. De bewustwordingscampagne is gecontinueerd, met een continue leren project.
- We zijn meer weerbaar in het geval van een cyber gerelateerd incident. Hiervoor is een businesscontinuïteitsplan opgesteld waarin is opgenomen hoe een crisisorganisatie eruit ziet en wie waarvoor verantwoordelijk is.
- Er is een cyberoefening uitgevoerd.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Het Strategisch Informatiebeveiligings- en privacybeleid Waalre 2023-2027 is vastgesteld.
- Het Jaarplan 2024 Informatiebeveiliging en Privacy is vastgesteld en uitgevoerd.
- Er is een nieuwe gap-analyse afgerond. Deze meting geeft inzicht in het normenkader van de BIO en de stand van zaken van de gemeente Waalre op het moment van de meting. We streven naar een stabiele basis, zodat we kunnen werken volgens de normen en waarden van de gemeente Waalre (termen: rechtsbescherming, rechtsgelijkheid en een betrouwbare partner). Deze meting is het vertrekpunt van de ambitie van Waalre in relatie tot de BIO-domeinen en wordt jaarlijks opnieuw uitgevoerd. De uitkomst van de gedane meting in 2024 is een score van 81%. Een flinke verbetering ten opzichte van de score uit 2023 (70%). Deze positieve ontwikkeling laat zien dat onze kritische processen steeds beter worden ingericht en we meer en meer in control komen voor wat betreft de uitvoering van de BIO.
- De sessies met de teammanagers hebben een vervolg gekregen. Hierbij zijn de rollen en taken van de teammanagers verder uitgediept. Samen met de teammanagers is gekeken naar de taken en rollen van eventuele gemeentebrede informatiebeveiligings- en privacybeheerders. Conclusie hiervan was dat de rol van informatiebeveiligingsbeheerders al breed belegd is binnen de organisatie. Dit geldt zeker voor de teams die betrokken zijn bij de ENSIA-controle. Daarbij is met de komst van de teammanagers, hun rol binnen informatiebeveiliging en de samenwerking met de CISO en FG, een hele grote stap gezet richting een professionele informatiebeveiligingsstrategie.
- Het proces voor de informatiebijeenkomst voor nieuwe medewerkers is verder geprofessionaliseerd. Deze bijeenkomst is verplicht voor iedereen die bij de gemeente Waalre komt werken en moet binnen 3 maanden na indiensttreding worden gevolgd. Er is nu een proces ingericht om de inhuurmedewerkers te monitoren bij het aan- en afmeldproces voor de bijeenkomst.
- In het najaar van 2024 is een nieuw Bewustwordingsbeleid en -plan 2024-2027 vastgesteld. Het bewustwordingsplan voorziet in een moderne aanpak die past bij de gemeente Waalre. Er is een plan van aanpak opgesteld. Hierin is de planning van bewustwordingsactiviteiten voor 2024 en 2025 opgenomen.
- In het voorjaar van 2024 is er organisatiebreed een bewustwordingsspel gespeeld (Serious game Hunted: The Queens edition). Tijdens interactieve sessies zijn de collega's door een spelleider meegenomen naar een digitale escaperoom gericht op bewustwording. Meer dan

80 collega's hebben aan deze activiteit deelgenomen. In december is er een activiteit georganiseerd waarbij er specifiek aandacht is gevraagd voor phishingmails. De actie "Let's go vishing" is met veel enthousiasme ontvangen. Verder is er in 2024 ook weer volop aandacht geweest voor datalekken en privacy. De zichtbaarheid van de CISO en FG heeft een positief effect op bewustwording binnen de organisatie.

- De handreikingen cybergevolgbestrijding (warme en koude fase) zijn vastgesteld. Deze handreikingen bieden handvatten om de gevolgen van een cyber-gerelateerd incident zo veel als mogelijk te beperken.
- Met de IT-leverancier is er een samenwerking tot stand gekomen rondom het proactief bewaken van de IT-omgeving (SIEM/SOC). Deze proactieve bewaker is in staat kleine verdachte veranderingen, met mogelijke grote gevolgen, al in een vroeg stadium te herkennen en de kop in te drukken. Maandelijks vindt er een SIEM/SOC-overleg plaats met de security-afdeling van PQR en de CISO en security-medewerker van de gemeente.
- De informatiebeveiliging van de gemeente is getoetst met de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). De uitkomst van de externe auditcontrole is dat de organisatie voldoet aan alle verplichtingen.
- Er hebben twee toetsen van dataclassificatie plaatsgevonden. Bij deze processen wordt een waarde aan informatie toegekend, om vervolgens te kunnen bepalen welk niveau van bescherming er nodig is. De dataclassificatietoets heeft plaatsgevonden voor de DigiD-aansluitingen van het Zaaksysteem en de e-Diensten. De uitkomst van beide toetsen is dat de informatie juist geclassificeerd is en er geen aanvullende maatregelen nodig zijn.

Privacy

Wat willen we bereiken?

De Europese Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is ons belangrijkste toetsingskader op het gebied van privacy. Transparantie voor burgers en medewerkers over welke gegevens we voor welke doeleinde verwerken staat hierin centraal. Wij dienen daarbij de rechten van burgers en medewerkers te borgen. Hierbij is het van groot belang dat de organisatie bewust omgaat met de veelheid aan privacygevoelige informatie van burgers en medewerkers.

Als gemeente hebben wij boa's in dienst. Op gegevens die de boa's verwerken in het kader van hun opsporingstaak is de Wet politiegegevens (Wpg) van toepassing. Ook met deze gegevens dient zorgvuldig te worden omgegaan. De collega's van team Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) dienen zich hiervan bewust te zijn. Daarnaast voeren wij de verplichte controles – zowel interne als externe audits – uit.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Er is een privacybeleid opgesteld.
- Door blijvende aandacht op het onderwerp privacy is het bewustwordingsniveau gestegen binnen de gehele organisatie.
- De rollen, taken en verantwoordelijkheden in het kader van privacy zijn helder belegd binnen de organisatie.
- De DPIA's (Data Protection Impact Analyses) zijn door de organisatie uitgevoerd en de uitkomsten zijn verwerkt in concrete verbeterplannen die waar mogelijk zijn uitgevoerd.
- Datalekken worden opgelost.

- Er is een verwerkingsregister in de organisatie. Deze wordt actief bijgehouden door de medewerkers.
- Er zijn verwerkersovereenkomsten gesloten met de verwerkers.
- Er is een procedure voor de afhandeling van verzoeken in het kader van de AVG.
- Er wordt gewerkt volgens het privacy by design en default principe binnen de organisatie.
- Bij ontwikkelingen binnen de organisatie die te maken hebben met wetswijzigingen of nieuwe regelingen is privacy meegenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor ontwikkelingen rond de vernieuwde Wet Politiegegevens (Wpg), de Wet open overheid (Woo), de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) en de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK).

Jaar 2024

- Het Strategisch Informatiebeveiligings- en Privacybeleid 2023-2027 is vastgesteld.
- Het jaarplan Informatiebeveiliging- en Privacy is opgesteld en uitgevoerd.
- Het organisatiebrede bewustwordingstraject is voortgezet.
- De rollen, taken en verantwoordelijkheden in het kader van privacy zijn helder belegd binnen de organisatie. De nieuwe teammanagers zijn hier uitvoerig in meegenomen.
- De procedure rondom DPIA's is geactualiseerd.
- Datalekken zijn opgelost en de procedure voor het melden van datalekken is geactualiseerd.
- Er zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten met nieuwe verwerkers.
- De organisatie heeft leren werken volgens de principes privacy by design en privacy by default.
- Er is een procedure voor de afhandeling van verzoeken in het kader van de AVG. Deze is achter een DigiD koppeling geplaatst op de website.
- Bij wetswijzigingen en nieuwe ontwikkelingen die daaruit voortkomen, is privacy meegenomen.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Het jaarplan informatiebeveiliging en privacy 2024 is uitgevoerd.
- Het bewustwordingsbeleid- en plan 2024-2027 is opgesteld. De zichtbaarheid van de FG binnen de organisatie heeft positief bijgedragen aan de bewustwording met betrekking tot privacy.
- Voorkomende datalekken zijn op tijd gesignaleerd en gemeld. Ook zijn er maatregelen getroffen om de datalekken op te lossen en om soortgelijke datalekken in de toekomst te voorkomen. Ten slotte is de procedure rondom het melden van datalekken geactualiseerd en is melden nog laagdrempeliger geworden.
- Er is een nieuwe procedure ontwikkeld voor DPIA's (Data Protection Impact Assessments). Ook is geïnventariseerd welke DPIA's wij als gemeente Waalre nog moeten uitvoeren.
- Er zijn verwerkersovereenkomsten gesloten met nieuwe verwerkers.
- De verplichte interne Wpg audit is uitgevoerd. Hieruit zijn verbeterpunten naar voren gekomen die door de vakafdeling zijn opgepakt.

Juridische kwaliteitszorg

Wat willen we bereiken?

Het behouden en waar nodig verbeteren van de juridische kwaliteit en leesbaarheid van voorstellen en besluiten.

Wat gaan we er voor doen?**Periode 2023-2026**

- Het verhogen van het bewustzijn over (juridische) risico's en juridische kennis bij medewerkers van de gemeente Waalre.
- Organisatiebreed medewerkers faciliteren om de juridische kwaliteit te garanderen en waar nodig te verhogen.

Jaar 2024

- Is voldaan aan nieuwe wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Ook is gestart met de voorbereiding op nieuwe wetgeving zoals het Wetsvoorstel Versterking waarborgfunctie Awb.
- Naar aanleiding van de vernieuwing van het bevoegdhedenregister eind 2023 hebben medewerkers tools gekregen om met het nieuwe register te werken en is de behoefte aan verdere ondersteuning gemonitord en vertaald naar passende ondersteuning.
- Een selectie van interne processen is tegen het licht gehouden en waar nodig is geadviseerd tot verbeteringen of zijn deze verbeteringen zelf al geïmplementeerd.
- Is juridische kwaliteitszorg verder ontwikkeld.
- Is verder geïnvesteerd in verbreding van kennis binnen de gemeente Waalre.
- Zijn hulpmiddelen voor de organisatie verder ontwikkeld, in de vorm van onder andere standaarddocumenten en handreikingen.
- Is een aantal standaardbrieven van diverse afdelingen in het kader van juridisch correcte, maar vooral ook leesbare brieven in het kader van duidelijke taal herschreven.
- Is geadviseerd meteen bij de start van strategische, gevoelige en gecompliceerde dossiers, projecten en trajecten en is deelgenomen aan projectgroepen waar nodig.
- Daar waar de kennis niet in huis is, heeft juridische zaken geadviseerd om deze kennis in te huren via onze huisadvocaat.
- Zijn nieuwe leden voor de commissie bezwaarschriften geworven.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- Juridische zaken heeft waar nodig stappen gezet om te (gaan) voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving in 2024.
- Juridische zaken heeft tools en ondersteuning geboden bij het werken met en het onderhouden van het vernieuwde bevoegdhedenregister in 2024.
- Een aantal interne processen is tegen het licht gehouden en waar nodig zijn verbeterpunten uitgevoerd of zaken aangepast aan de eisen van deze tijd. Daarbij heeft juridische zaken ook in 2024 weer extra aandacht gehad voor het steeds meer digitaal werken en duidelijke taal.
- In het kader van de verbetering van de juridische kwaliteit en kennisverbreding is geïnvesteerd in de kennis en tools voor de medewerkers. Hiervoor zijn bijvoorbeeld kennisbijeenkomsten georganiseerd en opgenomen in de Waalre Academy.
- Ook zijn standaardbrieven verstrekt, handreikingen geüpdatet en pagina's op intranet verder gevuld met formats en informatie.
- Er is geadviseerd bij de start van een aantal gevoelige en gecompliceerde dossiers, projecten en trajecten.
- Er is op onderdelen kennis ingehuurd via onze huisadvocaat.
- De commissie bezwaarschriften is op volle sterkte gebleven door tijdig de vacatures op te vullen door werving en herbenoeming.

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Publieke dienstverlening is aan de voorkant van de gemeentelijke organisatie. Het omvat het verstrekken van diverse producten en diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen zoals reisdocumenten, subsidies, rijbewijzen en vergunningen. Aan de voorkant van de gemeentelijke organisatie kunnen inwoners ook terecht met een melding over het openbaar gebied. Onze dienstverlening richt zich op het meedenken met de wensen van onze inwoners, voor zover dit kan. We communiceren daar open over, ook als zaken niet kunnen. Voor de inwoners die niet mee kunnen met de digitalisering is het van belang dat we elkaar persoonlijk blijven ontmoeten.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2023-2026

- Er is een nieuw dienstverleningsconcept vastgesteld. Er wordt volgens dit concept gewerkt.
- Het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening en advisering voor inwoners, bedrijven en instellingen. We zijn een betrokken dienstverlener, met oog voor de wensen van onze inwoners.
- Inwoners kunnen zelf bepalen via welk kanaal ze communiceren en wanneer ze dienstverlening afnemen van de gemeente. Dit kan via verschillende kanalen (schriftelijk, telefonisch digitaal én persoonlijk). Waar de Waalre naar ook binnenkomt, hij/zij kan uitgaan van een gelijke dienstverleningskwaliteit.
- De openingstijden blijven ruim en op werkdagen zijn we goed bereikbaar voor vragen van onze inwoners.
- Er wordt zowel digitaal als analoog gecommuniceerd. We streven ernaar al onze inwoners te bereiken.
- De privacy is zo goed mogelijk gegarandeerd; (zorg-gerelateerde) persoonsgegevens zijn veilig bij de gemeente.

Jaar 2024

- De organisatie werkt volgens het herijkte dienstverleningsconcept.
- De openingstijden blijven ruim.
- Zoveel mogelijk taken worden aan de voorkant van de organisatie afgehandeld, waarbij de inwoner in één handeling bediend wordt.
- We werken vanuit de bedoeling. De vraag van de inwoner wordt leidend bij de uitvoering van onze taken. Daar waar wet- en regelgeving beperkend is, gaan we op zoek naar de mogelijkheden om de vraag van de inwoner te realiseren.

Wat is gerealiseerd in 2024?

- In 2024 is een nieuwe visie op dienstverlening inclusief uitvoeringsplan voor het eerste jaar vastgesteld. Er is onder andere gestart met een analyse van een groot aantal klantreizen, de veelgestelde vragen en de ontwikkelkansen van digitale producten. Ook is er gewerkt aan bewustwording bij medewerkers wat deze visie voor het dagelijks werk betekent.

- In 2024 zijn diverse producten via het digitale kanaal beschikbaar gekomen. Bijvoorbeeld de subsidieaanvraag, het aantonen van subsidiegebruik en evenementenmeldingen en -vergunningen.
- De ruime openingstijden zijn gehandhaafd. Door verdere implementatie van digitale producten zijn we steeds vaker ook 24/7 bereikbaar.
- Collega's van het Gemeente Contact Centrum (GCC) zijn aan de voorkant betrokken bij diverse projecten. Dit helpt hen om inwoners (waar mogelijk) bij het eerste contact al te helpen.

Frauderisicoanalyse

Het college van burgemeester en wethouders van gemeente Waalre is zich bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Er is een frauderisicoanalyse en deze maakt deel uit van de verbijzonderde interne controle (VIC). Hiermee is een belangrijke stap gezet in het opzetten en uitvoeren van de frauderisicoanalyse. Vanuit de bedrijfsvoering is er verhoogde aandacht voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden en tevens worden de relevante geldstromen/processen betrokken in de interne controles die gedurende het jaar worden uitgevoerd.

Stakeholders van de gemeente moeten er op kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. De gemeente beschikt over een uitgebreid scala aan zogenaamde soft controls. Iedere medewerker van de gemeente Waalre legt bij indiensttreding een ambtseed of ambtsbelofte af en overlegt een verklaring omtrent gedrag. Daarnaast beschikt gemeente Waalre over een vastgestelde regeling en gedragscodes, onder andere op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen, welke openbaar beschikbaar zijn. De gemeente Waalre beschikt daarnaast over een regeling melden vermoeden misstanden en in de organisatie is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

Onze (financiële) processen en systemen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheidingen, lijncontroles, autorisaties etc., zogenaamd hard controls. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en/of zelfstandig toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen dragen er toe bij dat onregelmatigheden worden gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy heeft een hoge prioriteit. De VPN omgeving van de Gemeente Waalre is nog nooit gehackt.

Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordelen de security en privacy officer de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van

informatiebeveiliging getoetst, zowel intern, maar ook extern vanuit de sector. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de rechtmatigheidsverantwoording wordt getoetst op 3 criteria: Voorwaardencriterium, Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium, en Begrotingscriterium.

Voorwaardencriterium

Op basis van de interne controle is ten aanzien van het voorwaarden criterium geconstateerd dat de documentatie van de inkopen en facturen er een risico aanwezig is. In de documentatie van de inkopen worden niet alle juiste stukken in het Zaaksysteem op de juiste manier opgeslagen. Hierdoor is het niet altijd inzichtelijk of de juiste stappen ten aanzien van het inkoop beleid gevolgd zijn. Uit de interne controle blijkt dat de juiste stukken veelal wel aanwezig zijn, maar niet juist gedocumenteerd worden. De verbeteractie is om deze werkwijze mee te nemen in de bijscholing van de budgetbeheerders die in 2025 plaats vindt.

Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium

Op basis van de interne controles zijn geen rechtmatigheidsfouten geconstateerd op het gebied van Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium. De interne controles zijn uitgevoerd door een onafhankelijke interne medewerker die geen onderdeel is van de bedrijfsprocessen. En de controles zijn uitgevoerd op basis van de controleplannen die ook met de accountant zijn afgestemd.

Begrotingscriterium

Overzicht begrotingsafwijkingen

In de financiële verordening 2024 heeft de gemeenteraad van Waalre vastgesteld dat alleen de overschrijdingen van de lasten en de onderschrijdingen van de baten binnen de rechtmatigheidsverantwoording vallen (art 12 lid 4). En er dient getoetst en gerapporteerd te worden op het niveau waarop de raad de begroting heeft vastgesteld. In de financiële verordening van de Gemeente Waalre is vastgelegd dat dit is op programma niveau (art. 5 lid 1).

Voor het bepalen van de verantwoordingsgrens (1%) van de rechtmatigheidsverantwoording, wordt uitgegaan van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves. Wanneer het totaal aan begrotingsonrechtmatigheden dat niet als acceptabel kan worden aangeduid deze grens overschrijdt, zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

In deze paragraaf wordt gerapporteerd op de programma's die op baten of lasten een afwijking hebben die groter is dan de in de financiële verordening vastgestelde rapportage grens (€100.000) (art 10 lid 3 financiële verordening). Daarbij heeft de raad vastgesteld (Raadsvoorstel rechtmatigheid (januari 2021)): Als de som van de afwijkingen boven de tolerantiegrens uitkomt, worden de grootste en/of meest relevante afwijkingen in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht, inclusief te nemen maatregelen om tot beheersing te komen.

Binnen de totale afwijking op programmaniveau wordt vervolgens vastgesteld of de geconstateerde afwijkingen acceptabel onrechtmatig zijn of onrechtmatig zijn. Acceptabele onrechtmatigheden zijn de onrechtmatigheden die in de financiële verordening gemeld zijn in artikel 12 lid 4. Dat wil zeggen:

- Alle afwijkingen < €100.000 op programmaniveau, zoals bepaald in art 12 lid 2 en art 5 in relatie tot de verantwoordingsgrens in art 10 lid 3.
- Er is sprake van een over- of onderschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten of uitgaven de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- Er sprake is van rapportage in de Planning & Control documenten (begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken).

Wanneer een afwijking niet aan een van deze criteria voldoet, is de afwijking onrechtmatig.

In de onderstaande tabel blijkt dat op programma 0 "Bestuur en ondersteuning" er een overschrijding is van de lasten die groter is dan €100.000. Deze overschrijding wordt in de volgende paragraaf verder toegelicht.

Op programma 4 "Onderwijs" is een overschrijding op lasten groter dan de vastgestelde grens van €100.00. Ook deze wordt uitgewerkt in de volgende paragraaf.

Tot slot is op programma 7 "Volksgezondheid en milieu" een overschrijding van de lasten van meer dan €100.000. Ook deze wordt uitgewerkt in de volgende paragraaf.

Daarnaast is op programma 6 "Sociaal domein" een afwijking van lasten en van baten die groter is dan €100.000. Deze afwijkingen vallen niet onder de rechtmatigheidsverklaring (onderschrijding van lasten en overschrijding van baten), echter is er voor gekozen om deze afwijkingen ook toe te lichten in de volgende paragraaf.

Op programma 8 "Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing" is er sprake van een onderschrijding van de lasten, en een overschrijding van de baten. Deze afwijkingen vallen niet onder de rechtmatigheidsverklaring (onderschrijding van lasten en overschrijding van baten) en zijn derhalve niet opgenomen in de toelichting.

Daarmee worden de overige verschillen op programma niveau niet toegelicht (kleiner dan €100.000, op basis van Art. 10 lid 3 financiële verordening).

Presentatie van het structureel rekeningsaldo (x € 1.000)						
	Lasten werkelijk	Lasten begroot	Baten werkelijk	Baten begroot	Verschil Lasten	Verschil Baten
0. Bestuur en ondersteuning	4.015	3.584	525	427	431	98
1. Veiligheid	1.663	1.660	77	77	3	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.464	2.523	136	94	-59	42
3. Economie	215	232	294	288	-17	6
4. Onderwijs	1.909	1.355	406	379	554	27
5. Sport, cultuur en educatie	4.534	4.578	1.277	1.314	-44	-37
6. Sociaal domein	20.316	20.504	7.061	6.895	-188	166
7. Volksgezondheid en milieu	5.137	4.987	4.662	4.634	150	28
8. Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.934	4.491	3.762	3.420	-557	342

Toelichting op programmaniveau

Programma 0 "Bestuur en ondersteuning".

Deze overschrijding is terug te leiden naar de volgende oorzaak:

Nadeel: Hogere rente lasten, € 446.000. Door de stijging van de rente in de laatste maanden van 2024 hebben we hogere rentekosten dan geraamd op leningen. De storting in de voorziening pensioenen is juist hoger doordat de rentestand lager is dan eerder geraamd. Daarnaast is er sprake van een doorberekening van rente op de verschillende taakvelden. Van de doorberekening aan de taakvelden valt het nadeel op dit taakveld (€ 227.000). Voor dit zelfde bedrag is er een voordeel doorberekende rente op alle overige taakvelden samen. Daarmee is het acceptabel omdat er directe inkomsten tegenover staan, en het is gemeld in de jaarstukken. De andere twee posten zijn acceptabel omdat ze gemeld zijn in deze jaarstukken.

Het verschil in rente lasten is de grootste post binnen het programma. Er wordt gekeken of deze posten in het vervolg ook in de tweede Turap meegenomen kunnen worden om in de komende jaren een groot verschil te voorkomen. Echter, de renteberekening voor bijvoorbeeld de pensioenen wordt twee maal per jaar door een extern bureau gedaan. Bij de begroting en bij de jaarstukken. Daarmee zijn de mogelijkheden om tussentijds bij te sturen beperkt.

Programma 4 "Onderwijs"

Deze overschrijding is terug te leiden naar € 604.000 die van de reserve naar de voorziening is verplaatst. Is niet onrechtmatig op basis van het raadsbesluit van 15 april 2025. Dit was echter na sluiting van het boekjaar 2024 en is kan daarom niet in de begroting 2024 aangepast worden. En komt daarmee naar voren als afwijking ten opzichte van de begroting 2024. Wanneer dit besluit verwerkt wordt in eerder gegeven tabel is er op programma 4 een onderschrijding op lasten van 50.000 euro wat niet binnen de rechtmatigheidsverantwoording valt.

Programma 7 "Volksgezondheid en milieu"

Deze overschrijding is terug te leiden naar € 163.000 die van de reserve naar de voorziening is verplaatst. Is niet onrechtmatig op basis van het raadsbesluit van 15 april 2025. Dit was echter na sluiting van het boekjaar 2024 en is kan daarom niet in de begroting 2024 aangepast worden. En komt daarmee naar voren als afwijking ten opzichte van de begroting 2024. Wanneer dit besluit verwerkt wordt in eerder gegeven tabel is er op programma 7 een onderschrijding op lasten van 13.000 euro wat niet binnen de rechtmatigheidsverantwoording valt.

Presentatie van het structureel rekeningsaldo (x € 1.000)						
	Lasten werkelijk	Lasten begroot	Baten werkelijk	Baten begroot	Verschil Lasten	Verschil Baten
0. Bestuur en ondersteuning	4.015	3.584	525	427	431	98
1. Veiligheid	1.663	1.660	77	77	3	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.464	2.523	136	94	-59	42
3. Economie	215	232	294	288	-17	6
4. Onderwijs	1.909	1.355	406	379	-50	27
5. Sport, cultuur en educatie	4.534	4.578	1.277	1.314	-44	-37

6. Sociaal domein	20.316	20.504	7.061	6.895	-188	166
7. Volksgezondheid en milieu	5.137	4.987	4.662	4.634	-13	28
8. Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.934	4.491	3.762	3.420	-557	342

Programma 6 "Sociaal domein"

Op het programma 6 "Sociaal domein" zien we een onderscheiding van lasten en een overschrijding van baten. Deze zijn in de financiële verordening uitgesloten van de rechtmatigheid verantwoording, echter worden ze als politiek relevant aangemerkt en nemen we ze daarom op in deze toelichting.

De onderschrijding van de lasten valt binnen het jeugdzorg domein, onderschrijding van 5% ten aanzien van de begroting. Met de taskforce sociaal domein zijn we hard aan het werk om grip te krijgen op de uitgaven binnen de jeugdzorg. Echter is het te vroeg om te concluderen dat deze onderschrijding van de lasten hierdoor veroorzaakt wordt. Wanneer de wachtlijsten oplopen zou dit ook de onderschrijding kunnen verklaren en worden de kosten technisch gezien doorgeschoven naar 2025. De inzet van de taskforce gaat in 2025 onverminderd voort en bij de jaarstukken 2025 zouden we hier meer conclusies uit moeten kunnen trekken.

De overschrijding van de baten komt voort uit hogere rijksbijdragen binnen de inkomensregelingen. Hierbij gaat het specifiek om meer inkomsten uit Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz), meer verhaal/terugontvangen bijzondere bijstand, en hogere specifieke uitkering SPUK Opvang Oekraïners.

Terugblik rechtmatigheidsverantwoording 2023

Ten aanzien van de verbeterpunten van de rechtmatigheidsverantwoording 2023 zien we dat op de posten ten aanzien van de salariskosten/personeelskosten het inzicht gedurende het jaar heeft bijgedragen aan eerdere bijsturing waar nodig. Dit heeft er toe geleid dat deze post niet binnen meerdere programma's heeft geleid tot de verschillen die vorig jaar geconstateerd werden.

Paragraaf F. Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van banden met verbonden partijen, waarin de gemeente zowel financieel deelneemt als zeggenschap heeft.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Van een bestuurlijke band is sprake indien de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Een financieel belang is aan de orde als de gemeente financieel kan worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij of wanneer de gemeente geld kan kwijtraken bij een faillissement van een verbonden partij. Op basis van het BBV moet jaarlijks inzicht worden geboden in:

- het doel (het openbaar belang);
- het bestuurlijk en het financieel belang en
- de ontwikkelingen (beëindiging, wijzigingen of problemen bij bestaande verbonden partijen)

Voor de financiële situatie van de verbonden partij wordt uitgegaan van de jaarrekening 2024. Onderaan deze paragraaf volgt tot slot een beknopt overzicht van de kosten in 2024 van de verbonden partijen.

Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende typen verbonden partijen:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen.

Visie op verbonden partijen

In de toekomstvisie De Kracht van Waalre heeft het gemeentebestuur van Waalre uitgesproken zich via twee sporen verder te ontwikkelen: Via het spoor van burgerparticipatie en via het spoor van regionale samenwerking. We gaan de toekomstvisie opnieuw bekrachtigen in 2025.

Waalre heeft een positieve grondhouding ten opzichte van samenwerking: regionaal of nog breder. Als de gelegenheid zich voordoet om door een samenwerkingsverband of andere verbondenheid, op een meer doelmatige en doeltreffende wijze doelstellingen te realiseren, dan worden de deelname mogelijkheden altijd onderzocht. Samenwerking kan de kwaliteit en continuïteit beter waarborgen. Er zijn drie redenen waarom gemeenten met elkaar samenwerken in de vorm van een verbonden partij:

- Vanwege het grensoverschrijdend karakter van de problematiek.
- Om efficiency voordelen te behalen.
- Vanwege een wettelijke plicht tot samenwerking.

Kaderstellende en controlerende rol raad

De verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Beleidsmatig blijft de gemeente uiteraard verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. De verbonden partijen zijn onderverdeeld in publiekrechtelijke en privaatrechtelijke partijen. Monitoren en toezicht houden doen we enerzijds door bestuurlijke vertegenwoordiging in diverse overlegstructuren, anderzijds door de raad jaarstukken aan te bieden waarop zij haar zienswijze kan baseren. Partijen met een publiekrechtelijk karakter hebben hun eigen P&C cyclus. Bij de behandeling van de

begrotingen en jaarrekeningen van de verbonden partijen neemt de gemeenteraad haar kaderstellende en controlerende taak.

In onze regio (21 gemeenten) hebben we voor de gemeenschappelijke regelingen dezelfde kaders afgesproken ten aanzien van financiële onderwerpen, zodat colleges en gemeenteraden hier eenduidiger regie op kunnen voeren. De vier grote gemeenschappelijke regelingen (MRE, ODZOB, GGD en VRBZO) hebben hier afspraken over gemaakt. Het betreft indexerings-uitgangspunten en bestuurlijke planning.

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Gevestigd in Eindhoven

Relatie met taakveld(en)

Bestuur, volkshuisvesting, Verkeer en Vervoer, Duurzaamheid, Economie en recreatie.

Openbaar belang

De regio moet voorzien in de behoefte aan werken, wonen, recreëren, maatschappelijke participatie en een veilige leefomgeving zonder dat daarmee kansen voor toekomstige generaties verloren gaan. De MRE wil een organisatie zijn die op een flexibele wijze kan inspelen op de behoeften van de gemeenten en op doelmatige wijze mede inhoud geven aan de regionale vraagstukken en de groei van onze regio.

Bestuurlijk belang

De gemeente is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur, de portefeuille-overleggen en de Raadstafel21. In het kader van de kadernota, begroting en jaarstukken is de raad drie maal aan zet om te sturen op de GR. Eén keer per vier jaar stellen we in de raad de samenwerkingsafspraken en ambities in deze regionale samenwerking vast. Incidenteel bij het aangaan van nieuwe financiële verplichtingen of het herzien van regelingen in de GR heeft de raad beslisbevoegdheid.

Financieel belang

Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van het inwonertal. Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Vermogenspositie/resultaat (in €)	31-12-2023	31-12-2024
Eigen vermogen	13.902.613	20.596.792
Vreemd Vermogen	21.146.523	21.827.448
Resultaat	833.753	628.743

Ontwikkelingen

De ambitie van de MRE is: een sterke regio met behoud van het kenmerkende innovatieve Brainportprofiel en een stabiele sociale basis en vitale leefomgeving voor al onze inwoners. De grote achterliggende opgave is het verbinden van de duurzame verstedelijking en de opgave voor een vitaal landelijk gebied in onze regio. Op basis van de ambities uit het samenwerkingsakkoord en de regiodeals wordt de organisatie verder uitgebreid om alle taken te kunnen uitvoeren.

Risico

In 2023 is het nieuwe Samenwerkingsakkoord voor 2023 – 2026 vastgesteld in alle gemeenteraden. De organisatie MRE breidt uit en daarmee ook de verplichtingen voor de aangesloten gemeenten. Daarnaast zijn er de middelen van het Rijk die we ontvangen hebben voor investeringen in onze regio, waaraan ook de verplichting tot cofinanciering hangt. Dat legt ook een beslag op onze middelen.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

Gevestigd in Eindhoven

Relatie taakveld(en)

Bestuur, volksgezondheid en milieu, ruimtelijke ordening, veiligheid.

Openbaar belang

De ODZOB draagt zorg voor een veilige, gezonde en duurzame (fysieke) leefomgeving. Dit doen ze door taken uit te voeren op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook activiteiten die verwant zijn aan deze VTH-taken voert de ODZOB uit indien Waalre daarom verzoekt.

Bestuurlijk belang

We werken samen met gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en de provincie Noord-Brabant. De gemeente is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een lid van ons college (portefeuillehouder).

Financieel belang

Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en deels op basis van de omvang van de gemeente voor collectieve taken. Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Vermogenspositie/resultaat (in €)	31-12-2023	31-12-2024
Eigen vermogen	2.480.854	4.182.954
Vreemd Vermogen	7.805.774	4.907.362
Resultaat	532.056	522.317

Ontwikkelingen

Op 16 januari 2025 hebben Rijk, VNG, IPO, Unie van Waterschappen en Omgevingsdienst NL de Samenwerkingsafspraken ondertekend die er toe strekken dat opvolging wordt gegeven aan de producten en aanbevelingen die in het Interbestuurlijk Programma Versterking stelsel VTH zijn vastgesteld (IBP VTH).

Op 19 december 2024 heeft het algemeen bestuur ingestemd met de Meerjaren ontwikkelaanpak. Dit is de uitwerking van de Meerjarenvisie 2023-2027. Naast de producten en aanbevelingen uit het IBP VTH gaat het om ontwikkelopgaven die moeten leiden tot een kwaliteitsverbetering op de uitvoering van de VTHA inclusief de bedrijfsvoering die daarvoor nodig is.

De stikstofproblematiek en alle (juridische) ontwikkelingen daaromtrent hebben invloed gehad op de cijfers 2024. Mogelijke effecten van de recente jurisprudentie voor de uitvoering van de VTH-taken worden in beeld gebracht, het is nog niet helemaal duidelijk welk effect deze ontwikkelingen in 2025 en de jaren daarna hebben.

Risico

Ten behoeve van Ontwerpbegroting 2026 en jaarrekening 2024 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's met de grootste potentiële impact € 1.594.000 bedraagt.

De algemene reserve van de ODZOB bedraagt per ultimo 2024 € 1.500.000. Dat is minder dan bovenstaande verwachtingswaarde van de risico's. Dit is een aandachtspunt dat zal worden meegenomen in de besluitvorming rondom de jaarstukken 2024 vanuit de ODZOB. De ODZOB stelt daarom voor om de Algemene reserve (deels) aan te vullen, met het verwachte positieve rekening resultaat zodat de risico's word afgedekt.

Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost

Gevestigd in Eindhoven

Relatie taakveld(en)

Volksgesondheid (Gezondheid en Preventie), Jeugdgezondheidszorg.

Openbaar belang

De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).

Bestuurlijk belang

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de GGD, door een lid van het college van B&W (de portefeuillehouder). Het Algemeen Bestuur stelt de hoofdlijnen vast van het GGD beleid, evenals de begroting en de jaarrekening.

Het Dagelijks bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur van de GGD de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het Algemeen Bestuur. Zowel het AB als het DB vergadert zes keer per jaar.

Financieel belang

Deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling van de GGD, betalen jaarlijks een bijdrage aan de GGD. Deze bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal van de gemeente voor collectieve taken. Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Vermogenspositie/resultaat (in €)	31-12-2023	31-12-2024
Eigen vermogen	6.956.535	7.746.082
Vreemd Vermogen	35.036.749	29.551.111
Resultaat	1.263.307	1.464.210

Ontwikkelingen

De Gemeenschappelijke regeling van de GGD Brabant-Zuidoost is per 1 juni 2024 gewijzigd.

De gewijzigde regeling is van te voren voor akkoord voorgelegd aan college en aan gemeenteraad. De gewijzigde gemeenschappelijke regeling is inmiddels in werking getreden.

Risico

De GGD is als het ware een verlengstuk van de gemeente. Dat betekent dat als de GGD in financiële problemen komt, dit direct consequenties heeft voor de financiële positie van de deelnemende gemeenten. Vandaar dat het van groot belang is dat de gemeente goed op de hoogte is van de financiële situatie van haar GGD.

De risico-inventarisatie per begin 2025 resulteert in een benodigde weerstandscapaciteit van ca. € 2.700.000 voor het programma Publieke Gezondheid en ca. € 2.200.000 voor het programma Ambulancezorg.

Het bestuur heeft eerder vastgesteld dat het weerstandsvermogen niet direct tot het niveau van de risico-inventarisatie hoeft te worden aangevuld, maar dat de kaders en staffels zoals vastgesteld in de beleidsnotitie Kaders P&C-documenten 4GR-deel 2 hiervoor leidend zijn. Gegeven de omzet 2026 is dan voor Publieke Gezondheid een kaderstellende bandbreedte van toepassing van minimaal € 2.000.000 en maximaal € 2.400.000 en voor Ambulancezorg van minimaal € 1.500.000 en maximaal € 2.000.000.

Een lager weerstandsvermogen betekent wel dat financiële tegenvallers van hogere omvang niet uit die algemene reserve kunnen worden opgevangen. De reserves per ultimo 2024 voor bestemming van het exploitatieresultaat 2024 zijn ca. € 2.300.000 voor Publieke Gezondheid en ca. € 1.750.000 voor Ambulancezorg.

Mochten er zich de komende jaren voor een hoger bedrag risico's voordoen dan deze saldi, dan dragen de gemeenten daarvan het financiële risico, ieder naar rato van het inwoneraantal.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Gevestigd in Eindhoven

Relatie taakveld(en)

Bestuur, Veiligheid, Openbare ruimte, Verkeer en Vervoer

Openbaar belang

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de regionale ambulancevoorziening (RAV) samenwerken om incidenten en rampen en crises te voorkomen, te beperken en te bestrijden. Naast de primaire processen (incidentbestrijding en ramp en crisisbeheersing) wordt de VRBZO ook ingezet op actuele en urgente veiligheidsvraagstukken, zoals de (nood) opvang van asielzoekers en vluchtelingen. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Bestuurlijk belang

Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de 21 gemeenten binnen de Veiligheidsregio. De burgemeester vertegenwoordigt zijn gemeente in de veiligheidsregio en legt verantwoording af aan zijn eigen gemeenteraad. Daarnaast is de burgemeester vertegenwoordigd in het portefeuilleoverleg commissie Crisisbeheersing.

Financieel belang

Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en deels op basis van de omvang van de gemeente. Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Vermogenspositie/resultaat (in €)	31-12-2023	31-12-2024
Eigen vermogen	2.251.205	3.261.747
Vreemd Vermogen	29.828.654	30.214.670
Resultaat	1.010.542	-/- 705.000

Ontwikkelingen

VRBZO constateerde dat zij al enige tijd niet kan voldoen aan eisen en verwachtingen, die aan een veiligheidsregio mogen worden gesteld. De organisatie heeft lange tijd met moeite kunnen en willen voldoen aan deze vereisten en verwachtingen. Er zijn grote zorgen over de bedrijfscontinuïteit, op onderdelen wordt niet of onvoldoende voldaan aan wettelijke vereisten en er is onvoldoende slagkracht voor het uitvoeren van reguliere werkzaamheden. Het bestuur gaf opdracht om dit beeld te concretiseren. Deze bestuurlijke opdracht is uitgewerkt, waarvan de 1e deelopdracht (voldoen aan wet- en regelgeving) door het Algemeen Bestuur is vastgesteld en verwerkt in een begrotingswijziging, welke ter zienswijze is aangeboden aan de raden. In 2025 wordt vooral gewerkt aan de uitvoering van de bestuurlijke deelopdracht 1: het voldoen aan wet- en regelgeving. Hierbij moeten stappen worden gezet in het op orde brengen van de brandweer en bedrijfsvoering.

Risico

De huidige omvang van de algemene reserve is onvoldoende t.o.v. het gewenste weerstandsvermogen op basis van de analyse van de risico's. Het is echter niet reëel dat alle benoemde risico's zich gelijktijdig én in de geraamde omvang voordoen. Daarmee achten we het acceptabel dat niet alle risico's via de algemene reserve zijn afgedekt.

Voor de uitvoering van bestuurlijke opdracht om te voldoen aan wet- en regelgeving wordt in 2025 de gemeentelijke bijdrage structureel verhoogd. Om de verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2026 en 2027 te dempen, doen we in deze jaren een onttrekking uit de algemene reserve. Door deze onttrekkingen loopt de algemene reserve vrijwel leeg in 2027. De algemene reserve gebruiken we ook als weerstandsvermogen voor risico's. Dat betekent dat er mogelijk onvoldoende reserves zijn om onverwachte grote incidentele tegenvallers op te vangen binnen de organisatie.

De deelnemers moeten er rekening mee houden dat de niet afgedekte risico's via eigen financiële buffers moet worden opgevangen. In de risicoparagraaf van deze jaarrekening is € 46.478 opgenomen als risico.

Gemeenschappelijke regeling Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen

Relatie taakveld(en)

Onderwijs

Openbaar belang

Samen met dertien andere gemeenten draagt Waalre in deze gemeenschappelijke regeling zorg voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden die volgens artikel 17 van de Wet op het Primair onderwijs aan de gemeenteraden zijn opgedragen.

Bestuurlijk belang

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen door een lid van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder).

Risico

Verbonden partij in bestuurlijke zin. Er bestaat geen financiële verbondenheid. Waalre loopt geen financieel risico.

Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Ergon)

Gevestigd in Eindhoven

Relatie taakveld(en)

Sociaal Domein.

Openbaar belang

Ergon is het uitvoeringsorgaan van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (GRWRE). Voor deze gemeenten voert Ergon een deel van de Participatiewet uit, inclusief de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Ruim 2.300 medewerkers met een beperking werken bij Ergon of via Ergon bij een reguliere werkgever. Daarnaast worden zo'n 2.000 werkzoekenden vanuit de Participatiewet naar werk geholpen door Ergon. Ergon ziet het als haar missie werkzoekenden aan betaald werk te helpen. Ergon stimuleert mensen om het uiterste uit zichzelf te halen, door inzicht te geven in de eigen mogelijkheden, door te groeien in werk- en vakvaardigheden en door te helpen passend werk te vinden. En als mensen aan het werk zijn, begeleidt Ergon ze op inhoudelijk en sociaal vlak. Samen met haar partners helpt Ergon mensen naar, aan en in werk.

Bestuurlijk belang

Het college is met de wethouders Sociale Ontwikkeling en Duurzame ontwikkeling vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur van Ergon. De wethouder Sociale Ontwikkeling maakt tevens deel uit van het dagelijks bestuur.

Financieel belang

De middelen die de gemeente Waalre van het rijk ontvangt voor de uitvoering van WSW-taken worden doorbetaald naar Ergon. Hiernaast wordt een jaarlijkse vergoeding betaald voor de begeleiding van inwoners die werken met een loonkostensubsidie. Ook draagt Waalre bij aan de kosten van het Participatiebedrijf. Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Vermogenspositie/resultaat (in €)	31-12-2023	31-12-2024
Eigen vermogen	12.022.000	10.415.000
Vreemd Vermogen	7.434.000	7.057.000
Resultaat	1.536.000	10.000

Ontwikkelingen

Ook Ergon merkt de effecten van de toegenomen schaarste op de arbeidsmarkt, zowel in het aanbod van doelgroepmedewerkers als bij kaderpersoneel. Ergon ziet het als haar missie om 80% van de werkzoekenden die bij Ergon starten, binnen zes maanden aan betaald werk te helpen en werkt vanuit de visie dat iedereen waardevol werk kan doen en vinden. Ook met een belemmering. Vanuit die missie en visie reageert Ergon voortdurend op ontwikkelingen. Ook zijn er plannen in werking gezet voor nieuwe huisvesting.

Risico

In 2024 is er door het bestuur een opdracht gegeven voor een her-evaluatie van het weerstandsvermogen. De her-evaluatie wordt in 2025 afgerond en na vaststelling verwerkt in de komende jaarverslagen en de begrotingen.

Op basis van de risico's wordt ingeschat of de beschikbare weerstandscapaciteit van een voldoende niveau is. Het totaal van de risico's wordt op dit moment geschat op € 27,6 miljoen. De genoemde risico's zullen zich normaliter niet allemaal tegelijk en niet in dezelfde mate voordoen. Op basis hiervan heeft het bestuur van de Ergon vastgesteld dat een reëel weerstandsvermogen van Ergon tussen de 13,8 en 16,3 miljoen ligt.

De algemene reserve van Ergon bedraagt € 8,9 miljoen. Deze reserve dient als weerstandsvermogen om risico's financieel op te vangen. Het bestuur is van mening dat bijstorten op dit moment niet noodzakelijk is, hoewel het eerder vastgesteld weerstandsvermogen van 13,8 miljoen niet gehaald wordt.

In de risicoparagraaf van deze jaarrekening is € 147.000 opgenomen als risico.

Gemeenschappelijke regeling PlusTeam

Gevestigd in Geldrop

Relatie taakveld(en)

Bestuur, Sociaal Domein

Openbaar belang

Het PlusTeam heeft als opdracht om voor de gemeenten Waalre en Geldrop-Mierlo de ondersteuning te verzorgen van huishoudens met multiproblematiek op basis van de Wmo en Jeugdwet. In het PlusTeam werken gespecialiseerde professionals samen om (preventief) het netwerk rondom een cliënt te activeren en te versterken. Daarnaast organiseert het PlusTeam de professionele zorg rondom de cliënt.

Bestuurlijk belang

De gemeente is vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.

Financieel belang

Vanaf 2018 is er op basis van de jaarrekening van het PlusTeam een verdeelsleutel voor de bijdrage aan het PlusTeam overeengekomen van 75% voor Geldrop-Mierlo en 25% voor Waalre. Sinds 2022 werkt het PlusTeam volgens een herijkte opdracht.

Vermogenspositie/resultaat (in €)	31-12-2023	31-12-2024
Eigen vermogen	102.000	0
Vreemd Vermogen	342.000	321.000
Resultaat	-/-72.000	307.000

Ontwikkelingen

De bijdrage per gemeente voor de lasten zijn gebaseerd op een verdeelsleutel van 25% (gemeente Waalre) en 75% (gemeente Geldrop-Mierlo). Volgens de Herijkte Opdracht 2022 wordt de verdeelsleutel tweejaarlijks herzien op basis van de vier voorgaande jaren. Naar aanleiding hiervan heeft Waalre verzocht om een herijking van de verdeelsleutel. Het AB heeft op 31 maart besloten de verdeelsleutel per 1-1-2025 aan te passen naar 19% (gemeente Waalre) en 81% (gemeente Geldrop-Mierlo).

Risico

Omdat het PlusTeam geen weerstandscapaciteit heeft, worden risicobedragen behorend bij de risico-inventarisatie van het PlusTeam in de jaarrekening en begroting van de gemeente opgenomen. Voor de gemeente Waalre is het risico PlusTeam ingeschat op € 11.329 (o.b.v. de verdeelsleutel per 1-1-2025).

Deelneming Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Gevestigd in Den Haag

Relatie taakveld(en)

Bestuur, Financiën

Openbaar belang

De BNG verzorgt de financiering voor de publieke organen zoals de gemeente Waalre. De financieringsmiddelen worden opgehaald door de BNG via de geld- en kapitaalmarkt. De gemeenten en de provincies bezitten de aandelen waardoor zij zeggenschap hebben over de BNG.

Bestuurlijk belang

De Burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Aandeelhoudersvergaderingen. Verder heeft de gemeente zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (1 stem per aandeel).

Financieel belang

Over 2024 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 294 miljoen (2023: € 254 miljoen). Waalre heeft een financieel belang in de BNG middels 6.318 aandelen die zij bezit met een nominale waarde per aandeel van € 2,51.

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt over 2024 een dividend van €140 miljoen voorgesteld (€ 2,51 per aandeel voor Waalre € 15.858).

Vermogenspositie/resultaat (in €)	31-12-2023	31-12-2024
Eigen vermogen (x € 1.000)	4.721.000	4.777.000
Vreemd Vermogen (x € 1.000)	110.819.000	123.164.000
Resultaat (x € 1.000)	254.000	294.000
Dividend Waalre	11.600	15.858

Ontwikkelingen

De BNG zorgt voor een effectieve en efficiënt financieringsvoorzieningen. Ook nieuwe ontwikkelingen zoals energietransitie en duurzaamheid worden de door BNG ondersteund.

Risico

De financiële positie van de BNG is uitstekend en de BNG krijgt ook de hoogste kredietwaardering. Dit betekent dat de aandelen bijna risicoloos zijn en een dividend genereren. De aandelen worden ook niet verkocht. De omvang van het dividend varieert per jaar, en dit geldt als een laag risico.

Samenwerkingsovereenkomst Werk en Inkomen Veldhoven

Gevestigd in Veldhoven

Relatie taakveld(en)

De taken op het terrein van Werk en Inkomen ondergebracht bij de gemeente Veldhoven. Veldhoven streeft er naar te werken 'volgens de bedoeling' wat goed aansluit bij de visie van Waalre. Hiermee wordt een betrokken samenwerking beoogd welke leidt tot een goede en op maat geleverde dienstverlening aan onze inwoners. Zo kan de visie van "Persoonlijk en Dichtbij" door de samenwerking met Veldhoven in de dagelijkse praktijk vormgegeven worden. Om dit in goede banen te leiden is er doorlopend sprake van afstemming op diverse niveaus.

Openbaar belang

Veldhoven voert de Participatiewet, BBZ, IOAW en IOAZ voor de gemeente Veldhoven uit vanuit deze samenwerkingsovereenkomst. Dit zijn regelingen op basis waarvan inkomensondersteuning wordt geboden en het sociaal minimum wordt gegarandeerd. Daarnaast voert Veldhoven de schuldregelingsfase van de schuldhulpverlening uit voor Waalre.

Bestuurlijk belang

De gemeente Waalre is opdrachtgever met betrekking tot de bovenstaande taken.

Financieel belang

Aan de gemeente Veldhoven wordt een vergoeding betaald voor de uitvoering van de bovengenoemde taken.

Ontwikkelingen

De financieringssysteem en dienstverleningsovereenkomst worden op dit moment onderzocht om tot passende afspraken te komen.

Risico

De uitvoering van bovenstaande regelingen betreft open einde regelingen. De hoogte van de uitkering vanuit het rijk voor de Participatiewet (zogenaamde BUIG-gelden) wordt gebaseerd op het aantal uitkeringen dat de gemeente twee jaar voor het begrotingsjaar moest uitkeren.

Indien minder uitkeringen door de gemeente hoeven te worden uitgekeerd in het begrotingsjaar, betekent dit een voordeel voor de gemeente. Indien meer uitkeringen door de gemeente worden uitgekeerd, betekent dit een nadeel voor de gemeente. Waalre loopt hierdoor financieel risico. De vangnetuitkering biedt gemeenten financiële compensatie voor grote tekorten op het budget van de Participatiewet. Ze kunnen de compensatie aanvragen als het tekort groter is dan 7,5%. Daarbij geldt een getrapte opbouw: is het tekort tussen 7,5% en 12,5%, dan is de compensatie de helft. Boven de 12,5% wordt alles volledig gecompenseerd.

Samenwerkingsovereenkomst Veldhoven

Gevestigd in Veldhoven

Relatie taakveld(en)

Bestuur, veiligheid, wonen en bouwen

Openbaar belang

De afgelopen periode is op diverse terreinen de samenwerking met de gemeente Veldhoven gezocht en gevonden. Het betreft onder andere toezicht en handhaving, rampenbestrijding en de website. Deze samenwerking zorgt voor een versterking van onze dienstverlening.

Bestuurlijk belang

De samenwerking draagt bij aan het behoud van onze zelfstandigheid. Het beoogt onder andere een meerwaarde te creëren op het vlak van efficiëntie, minder méérkosten en het benutten van elkaars talenten.

Financieel belang

Indien de samenwerking tot gevolg heeft dat er onderling of naar derden verplichtingen worden aangegaan, dan worden hierover nadere afspraken gemaakt waartoe in beide colleges wordt besloten. Afhankelijk van de mate van samenwerking en daarmee samenhangende kosten/risico's wordt hierbij een (juridische) vorm gekozen, bijvoorbeeld een samenwerkingsovereenkomst. De kosten en risico's worden daarmee per samenwerkingsthema vastgesteld.

Stichting regionale inkoop samenwerking Zuidoost-Brabant (BIZOB)

Gevestigd in Oirschot

Relatie taakveld(en)

Inkoop heeft een relatie met alle taakvelden waarvoor werken, diensten of leveringen worden ingekocht.

Openbaar belang

Inkoopuitgaven maken een zeer groot deel uit van de jaarlijkse begroting. Door samenwerking kunnen gemeenten hun inkoop professionaliseren. Daarnaast vertaalt de kwaliteit van inkoop zich direct in de kwaliteit van producten, diensten en werken. Integer, rechtmatig en efficiënt inkopen heeft een positieve uitstraling naar burgers, het bedrijfsleven en de eigen medewerkers. Goed ingerichte inkoopprocessen vergroten het vertrouwen van de samenleving in de manier waarop gemeenschapsgeld wordt besteed.

Bestuurlijk belang

Overheden zijn verplicht om leveringen, diensten en werken conform de aanbestedingswet in

te kopen. Het niet voldoen aan de wetgeving kan leiden tot onrechtmatig handelen.

Financieel belang

De jaarlijks kosten door aansluiting bij BIZOB zijn aanzienlijk maar daar staat tegenover dat er minder interne inkoopexpertise aanwezig hoeft te zijn en er geput kan worden uit een poel van inkopers en juristen die ondersteunen bij inkoop- en mogelijke bezwaarprocedures. Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Vermogenspositie/resultaat (in €)	31-12-2023	31-12-2024
Eigen vermogen	358.695	600.123
Vreemd Vermogen	1.973.314	1.831.769
Resultaat	943.507	1.343.604

Ontwikkelingen

Bizob blijft sterk inzetten op collectieve inkoop, omdat er samen aanzienlijke voordelen kunnen worden behaald en inkoopkosten kunnen worden verlaagd.

Risico

Het financiële risico voor de deelnemende gemeenten aan de stichting bestaat hoofdzakelijk uit de personeelslasten van de concerninkopers. Het risico voor de stichting is eveneens beperkt, doordat de gemeenten minimaal vier jaar capaciteit inkopen, de personele capaciteit bij vermindering van het aantal uren ingeperkt kan worden en de vaste kosten relatief laag zijn. Resultaten komen ten goede/lasten aan de aangesloten gemeenten. De hoogte van het bedrag per gemeente wordt via de verdeelsleutel van afgenomen dagdelen bepaald.

Convenant Stedelijk Gebied Eindhoven

Gevestigd in Eindhoven

Relatie taakveld(en)

Bestuur, Ruimtelijke ontwikkeling, Volkshuisvesting, Economie en recreatie, Cultuur en Sport

Openbaar belang

Het SGE heeft als belangrijkste opdracht om de ambities van Brainport en de doorontwikkeling daarvan te faciliteren, middels hoogwaardige werkgebieden, een gevarieerd wervend woonmilieu en een aansprekend pakket aan voorzieningen op terreinen als kunst, cultuur, sport en recreatie.

Bestuurlijk belang

We werken samen met de gemeenten Best, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Helmond, Nuenen, Oirschot, Son en Breugel en Veldhoven aan de thema's Ruimte, Economie, Wonen en Voorzieningen & Evenementen.

De burgemeester is afgevaardigd naar het Bestuurlijk Platform, de wethouders naar de portefeuille-overleggen van de thema's uit hun portefeuille.

Financieel belang

Er is sprake van een beperkte formatie (2,3 fte) ter ondersteuning/secretariaat van de gemeenten. Alle gemeenten dragen daaraan bij op basis van het aantal inwoners. Ook is er sprake van een beperkt jaarlijks werkbudget wat gemeenten jaarlijks aanvullen op basis van

inwoneraantal tot € 100.000. Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Ontwikkelingen

De doorontwikkeling van de Metropoolregio Eindhoven en de focus daarop vanuit Eindhoven en Helmond vragen om een heroriëntatie/herijking van de samenwerking in het SGE.

Risico

Er is geen sprake van langlopende verplichtingen, eigen of vreemd vermogen. Het financiële risico voor Waalre is zeer beperkt.

Inkoopsamenwerking Jeugdhulp en WMO

Samenwerking Jeugdhulp Een 10 voor de Jeugd

Gevestigd in Helmond

Relatie taakveld(en)

Sociaal Domein

Openbaar belang

Bij de inkoop- en netwerksamenwerking Een 10 voor de Jeugd zijn de volgende gemeenten aangesloten: Helmond, Peelgemeenten (Deurne, Someren, Laarbeek, Gemert-Bakel en Asten), Veldhoven, Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel en Waalre. Een 10 voor de Jeugd heeft als opdracht zorg te dragen voor een regionaal aanbod van passende, tijdige, kwalitatieve en betaalbare specialistische jeugdhulp, met uitzondering van Jeugdbescherming, Jeugdreclassering, Veilig Thuis en Jeugdzorg+. Deze segmenten vallen onder de dienstverleningsovereenkomst met de inkoopstrategie Eindhoven.

Bestuurlijk belang

De gemeente is vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Platform.

Financieel belang

Deelnemende gemeenten aan de inkoopsamenwerking betalen jaarlijks een bijdrage. Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Ontwikkelingen

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd is een van de belangrijkste punten van aandacht voor Een 10 voor de Jeugd. Deze Hervormingsagenda bevat een groot pakket aan afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te houden. Daarnaast bevat het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming grote opgaven voor gemeentelijke toegangen en veiligheidsnetwerken in de regio.

Risico

Het belangrijkste risico dat op dit moment gezien wordt is schaarste in zowel middelen als personeel. Schaarste van middelen wordt zichtbaar in de gemeentelijke begrotingen en schaarste in personeel betreft zowel schaarste bij gemeenten als jeugdhulpaanbieders.

Dienstverleningsovereenkomst Beschermd Wonen

Gevestigd in Eindhoven

Relatie taakveld(en)

Sociaal Domein

Openbaar belang

Er zijn Beschermd Wonen plaats beschikbaar voor inwoners die hier afhankelijk van zijn.

Bestuurlijk belang

De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuurlijk overleg.

Financieel belang

De gemeente heeft niet direct een financieel belang waar het gaat om Beschermd Wonen; de financiële middelen gaan vooralsnog direct naar centrumgemeente Eindhoven. Er staat wel een decentralisatie op stapel, waarbij de middelen direct voor Waalre beschikbaar worden. Deze decentralisatie is echter al een aantal keren uitgesteld.

Ontwikkelingen

De decentralisatie van het Beschermd Wonen naar de individuele gemeenten is uitgesteld naar op zijn vroegst 01-01-2026.

Risico

Geen

Inkoopsamenwerking Wmo Dommelvallei+ /BOV/Kempen

Gevestigd in - (gemeenten afzonderlijk)

Relatie taakvelden

Sociaal Domein

Openbaar belang

De inkoop van de diverse producten binnen de Wmo is in verschillende samenwerkingsverbanden verdeeld;

Vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en hulpmiddelen: A2-Gemeenten, Peelgemeenten, BOV, Kempengemeenten, Dommelvallei+

Huishoudelijke hulp: Dommelvallei +

Sociaal medische advisering: BOV-Kempengemeenten, Dommelvallei +, Peelgemeenten en Maashorst

Begeleiding: Dommelvallei+ en BOV-Kempengemeenten

Bestuurlijk belang

Er is geen overkoepelend bestuur; de diverse gemeenten nemen afzonderlijk deel in de inkoopsamenwerking, in samenwerking met Bizob. Besluitvorming over inkoop wordt in de afzonderlijke colleges voorgelegd.

Financieel belang

Door gezamenlijk de producten binnen de Wmo in te kopen, kunnen betere afspraken met zorgaanbieders gemaakt worden en kan een dekkend zorglandschap gecreëerd worden.

Ontwikkelingen

Per 2025 zal het product begeleiding ook regionaal ingekocht worden.

Risico

Geen

Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)

Gevestigd in Veldhoven

Relatie taakveld(en)

Bestuur, Veiligheid

Openbaar belang

De Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland werkt onder aansturing van een zelfstandige regionale stuurgroep. De RIEC's vormen voor onder andere gemeenten, maar ook andere partners een informatieknooppunt voor casuïstiek. Het RIEC ondersteunt bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ontwikkelt producten op verschillende ondermijningsthema's. Met het hoofddoel om de overheid en de samenleving weerbaarder te maken tegen ondermijning. Het stelt hiervoor onder andere integrale handavingsadviezen op en stemt projectmatig bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en fiscale interventies af met betrokken partners.

Bestuurlijk belang

Bestuurlijk is er een periodiek afstemmingsoverleg dat 5 keer per jaar plaatsvindt, genaamd het Bestuurlijk Overleg Ondermijning (BOO). Alle burgemeesters van de gemeenten behorende tot basisteam de Kempen sluiten in het BOO aan, waarbij er onder andere afgestemd wordt met de Taskforce-RIEC, belastingdienst, politie en het openbaar ministerie over de ondermijningsaanpak in de aangesloten gemeenten. De kosten hiervan worden gedragen door de provincie en de gemeenten. Deze bedragen zijn gebaseerd op het inwoneraantal.

Financieel belang

Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Ontwikkelingen

Doordat de wereld van ondermijnende criminaliteit voortdurend veranderd waarin nieuwe uitdagingen zich aandienen, vraagt dit om een continu doorontwikkeling van het RIEC. Dit vraagt om een focus die gericht is op awareness en (bestuurlijke) weerbaarheid van gemeenten. Om hierop te kunnen reageren ontwikkelt het RIEC producten en diensten die gemeenten ondersteunen in de gezamenlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Risico's

Er is geen sprake van financieel risico.

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

Gevestigd in Helmond

Relatie taakveld(en)

Bestuur, Veiligheid, Sociaal domein, Centrum Maatschappelijke Deelname

Openbaar belang

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (voorheen Veiligheidshuis) richt zich op ketensamenwerking binnen thema's relationeel geweld, jeugd, nazorg ex-gedetineerden en veelplegers. Het is er voor complexe probleemsituaties waar dwang, vaak gecombineerd met zorg, gewenst is. Het Zorg- en Veiligheidshuis adviseert, regisseert en coördineert regionaal om tot een doorbraak te komen bij complexe problemen.

Onder andere gemeenten, politie, Openbaar Ministerie, GGD, GGZE, Raad voor de kinderscherming, Reclassering, Dienst Justitiële inlichtingen en welzijnsorganisaties zijn aangesloten bij het Zorg- en Veiligheidshuis.

Bestuurlijk belang

De gemeente (burgemeester) is vertegenwoordigt in het Algemeen Bestuur en de Regiegroep van het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost. Daarnaast heeft de gemeente het samenwerkingsconvenant Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost ondertekend.

Financieel belang

Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Ontwikkelingen

De focus van het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost voor 2025 ligt op het verbeteren en borgen van de kwaliteit van de kerntaken en het professionaliseren van de organisatie. Hierbij wordt ingezet op het bestaande dienstverleningsaanbod. Verder wil het ZVHBZO onderzoeken hoe zij zich verder kan ontwikkelen als knooppunt in de regionale (bestuurlijke) samenwerking op het gebied van zorg en veiligheid.

Risico's

Er is geen sprake van financieel risico.

Vereniging van kleine gemeenten K80

Gevestigd in Beesel

Relatie taakveld(en)

Bestuur, financiën, ruimtelijke ordening, sociaal domein, wonen en volkshuisvesting

Openbaar belang

Brengt kleine gemeenten onder de 25.000 inwoners bij elkaar en ondersteunt haar leden bij specifieke problemen en uitdagingen in kleine gemeenten. Is belangenbehartiger bij de VNG en het Rijk en wijst hen op de specifieke zaken waar kleiën gemeenten tegen aan lopen bij de uitvoering van rijksbeleid.

Bestuurlijk belang

Door de vereniging komen we aan tafel bij het Rijk en de VNG. Als kleine gemeente alleen, lukt ons dat niet. Onze specifieke belangen en noden komen daarmee op tafel in

onderhandelingen en gesprekken.

Financieel belang

Voor de bijdrage van Waalre in 2024 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Ontwikkelingen

Er is eind 2024 een nieuwe voorzitter aangesteld.

Risico

Er is geen sprake van financieel risico.

Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland U.A.

Gevestigd in Heeze

Relatie taakveld(en)

Sport, Cultuur en Recreatie

Openbaar belang

De Bosgroep ondersteunt haar leden op diverse manieren bij de doelmatige ontwikkeling, inrichting en beheer van hun bos- en natuurterreinen.

Bestuurlijk belang

De gemeente is vertegenwoordigt in de algemene ledenvergadering.

De coöperatie hebben een collectief doel met een zakelijke basis. De leden, bijvoorbeeld ondernemers, consumenten en overheden, bundelen hun krachten in de coöperatie om hun individuele doelen te bereiken. Het uiteindelijke doel van een coöperatie is waardecreatie voor de leden. Een coöperatie is geen gewoon bedrijf. Het is een vereniging mét een bedrijf. De activiteiten van dat bedrijf voorzien in 'bepaalde stoffelijke behoeften' van de leden. Welke dat zijn, dat is vastgelegd in de statuten van de coöperatie.

Samenwerkingsovereenkomst gladheidsbestrijding Eindhoven

Gevestigd in Eindhoven

Relatie taakveld(en)

Wegbeheer, veiligheid, mobiliteit

Openbaar belang

De gemeente is verantwoordelijk voor een veilige openbare omgeving en veiligheid bij het gebruik van de openbare ruimte.

Bestuurlijk belang

De gemeente is verantwoordelijk voor een veilige openbare omgeving en veiligheid bij het gebruik van de openbare ruimte.

Financieel belang

Gemeente Waalre is verantwoordelijk voor het materieel. Onderhoudskosten worden doorberekend aan gemeente Waalre.

Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden

Risico

Gladheid en dan met name de frequentie hiervan is niet te voorspellen. Dit maakt dat het uiteindelijke resultaat sterk kan afwijken van de raming. Als het vriest en er ontstaan gevaarlijke situatie wordt er gestrooid, ongeacht het beschikbare budget. Hierdoor kunnen we met forse budgetoverschrijdingen te maken krijgen.

Samenwerkingsovereenkomst beheer sportparken Eindhoven

Gevestigd in Eindhoven

Relatie taakveld(en)

Sport, Cultuur en Recreatie.

Openbaar belang

De gemeente faciliteert de basissporten voetbal, hockey en tennis.

Bestuurlijk belang

Door de samenwerking met de gemeente Eindhoven wordt schaalvergroting worden gerealiseerd, waardoor het sporttechnisch onderhoud efficiënter, effectiever en tegen lagere maatschappelijke kosten kan worden uitgevoerd.

Financieel belang

De jaarlijkse kosten voor het onderhoud van de buitensportaccommodaties zijn opgenomen in de begroting.

Ontwikkelingen

De gemeente Eindhoven kijkt in verband met het verder uitbesteden van taken van de sporttechnische buitendienst naar alternatieven voor het huidige onderhoudscontract. De gemeente Waalre zal daar waar nodig in participeren.

Risico

Als de samenwerking wordt beëindigd vervalt het voordeel van de schaalvergroting en nemen de jaarlijkse kosten voor het onderhoud van de buitensportaccommodaties toe.

Overzicht bijdragen (in €)

Bijdragen gemeente Waalre (in €)	2023	Raming 2024	2024
Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE)	252.201	260.000	259.915
Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	190.125	212.000	228.688
Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost	750.895	764.736	784.361
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	813.553	999.363	999.364
Gemeenschappelijke regeling Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen			
Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Ergon)	1.479.480	1.439.956	1.604.754
Gemeenschappelijke regeling PlusTeam	699.252	697.712	768.954
Samenwerkingsovereenkomst Werk en Inkomen Veldhoven	429.604	430.000	548.339
Samenwerkingsovereenkomst Veldhoven	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk
Stichting regionale inkoop samenwerking Zuidoost-Brabant (BIZOB)	212.660	245.000	245.210
Convenant Stedelijk Gebied Eindhoven	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk
Inkoop samenwerking Jeugdhulp en WMO	Dienstaafhankelijk	Dienstaafhankelijk	Dienstaafhankelijk
Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)	14.533	14.100	15.195
Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	5.758	5.800	5.971
Vereniging van kleine gemeenten K80	1.100	2.200	2.200
Totaal	4.849.161	5.070.867	5.462.951

Paragraaf G. Grondbeleid

Grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, natuur en recreatie. De gemeente geeft in deze paragraaf een overzicht van de lopende en toekomstige projecten, de control en beheersing, alsmede de kaders van het grondbeleid.

Voor de jaarrekening 2024 maakt de paragraaf Grondbeleid gebruik van de cijfers die begin 2025 bekend waren.

De woningmarkt staat onder druk. De regio Eindhoven groeit enorm en dit vertaalt zich onder andere in investeringen in extra woningen, werklocaties, mobiliteit en energievoorzieningen. In maart 2023 zijn in een woondeal afspraken gemaakt met het rijk over volkshuisvesting door de provincie, 21 gemeentes en 13 woningcorporaties. Voor Waalre betekent dit dat er in de periode t/m 2030 660 woningen aan de woningvoorraad moeten worden toegevoegd. Er is met name grote behoefte aan betaalbare woningen. In de woondeal zijn afspraken gemaakt over de programmering van de woningbouw. Ten minste 30% van de nieuw te bouwen woningen valt in de categorie sociale huur, 16% middel dure huur en 20% betaalbare koop.

De prijsontwikkeling van woningen in de regio is in 2024 nog steeds gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Landelijk en regionaal zien we nog altijd dat projecten soms moeilijk van de grond komen. Door toenemende kosten, hoge rentekosten, onzekerheid over de stijging van materiaalkosten en onzekerheid met betrekking tot netwerkcongestie en de stikstofproblematiek zien we dat planvorming kan vertragen. Deze factoren hebben een directe invloed op de waarde van de grond en de verdien capaciteit van gebiedsontwikkelingen. Toch zien we dat in Waalre nog altijd nieuwe ontwikkelingen doorgang vinden.

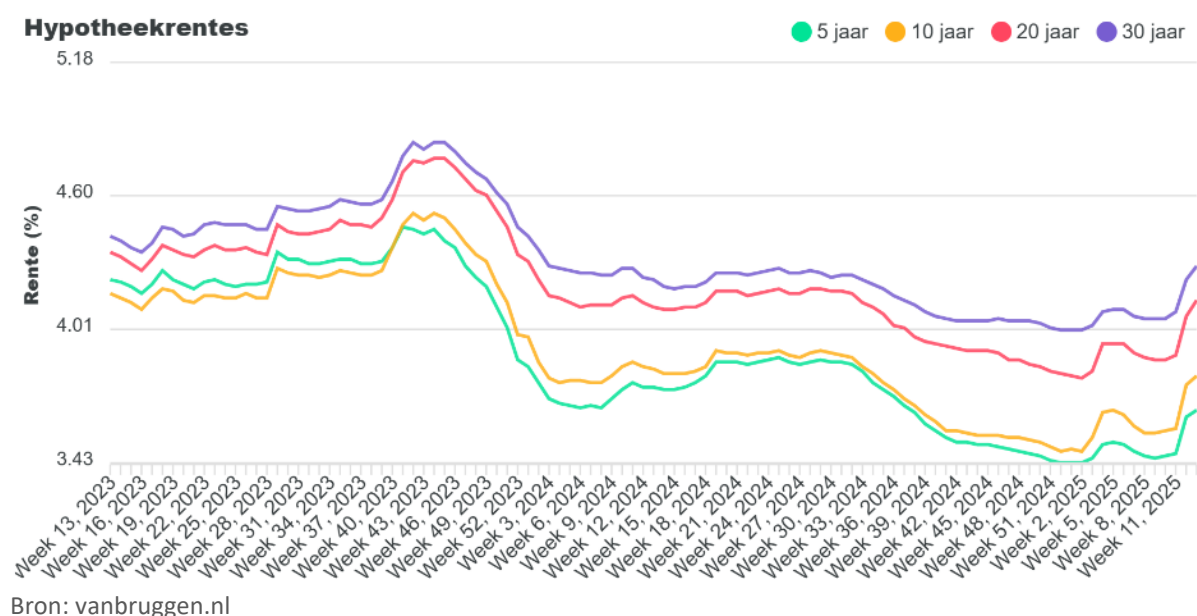
In 2022 was nog een recordinflatie van 11,6% gemeten, deze is in 2024 gedaald naar 3,2%. DNB voorspeld dat de inflatie ook in 2025 zal uitkomen op 3,2% waarna deze vanaf 2026 daalt naar 2,8%. Deze cijfers liggen hoger dan wat het DNB voorspelde aan begin van 2024, toen voorspelde ze nog een inflatie van 2,2% voor 2025. De verwachte inflatiecijfers liggen hiermee hoger dan het streefcijfer van de Europese Centrale Bank (ECB) van 2,0%.

De Nederlandse economie lijkt tegelijkertijd te verbeteren, vooral als dit wordt vergeleken met andere (West-)Europese landen. De economie is in Nederland in 2024 met 0,9% gestegen en DNB voorspelt een stijging naar 1,5% voor 2025 en 2026. Tegelijkertijd zien we dat het reëel beschikbare inkomen van Nederlanders toeneemt, doordat de gemiddelde loonstijging 4,5% in 2024, hoger ligt dan inflatiecijfer. Dit zorgt in de regel voor meer beschikbare middelen, die veel mensen gebruiken om hun spaarbuffer te laten groeien, ofwel voor het aanwenden van een hypotheek om een nieuwe woning te kunnen financieren.

Wel zorgen de toenemende geopolitieke spanning voor onzekerheid en bedreigingen voor de algehele economische groei. Nederland is en blijft vooralsnog een handelsland, waarvan de economische situatie sterk beïnvloed wordt door ontwikkelingen in het buitenland, zoals in het Midden-Oosten en de oorlog in Oekraïne. Ook de dreigingen vanuit Amerika voor het invoeren van wereldwijde invoertarieven kan de Nederlandse economie raken. Doordat Nederland als poort van Europa fungeert en we nog altijd veel producten exporteren naar Amerika, zal een eventuele handelsoorlog de Nederlandse economie direct kunnen raken.

Gedurende 2024 was het consumentenvertrouwen toegenomen ten opzichte van de voorgaande jaren. Hiermee leek het dalende consumentenvertrouwen dat in 2021 en 2022 is gemeten duidelijk omgebogen. Het groeiende vertrouwen werd voornamelijk gerelateerd aan de stabilisering van de hypotheekrente en de historische hoge toename van inkomens. Echter zien we dat in de laatste maanden van 2024 opnieuw een dalende trend is ingezet, waarbij in de laatste 5 maanden van 2024 een daling werd vastgesteld. In februari van 2025 lag het consumentenvertrouwen zelfs onder het gemiddelde peil over de afgelopen 20 jaar.

Eveneens hebben meerdere Europese landen aangekondigd mogelijk een hogere schuldenlast aan te wenden, wegens onder meer de opgelopen geopolitieke spanningen. Hoewel de ECB haar rente pas geleden nog heeft verlaagd naar 2,5%, zien we dat de kapitaalmarktrente onder druk komt te staan. Algeheel wordt een stijging verwacht/ gerapporteerd. De hypotheekrente heeft eveneens direct gereageerd op deze berichten, waardoor een sterke stijging van meerdere procentpunten is waargenomen, wat mogelijk financiering voor eindgebruikers moeilijker maakt.

Visie en beleid

Nota Grondbeleid

Op 16 april 2019 is de Nota Grondbeleid door uw raad vastgesteld, met als uitgangspunt het concept 'sturend grondbeleid', waarbij de gemeente per project bekijkt welke grondpolitiek wordt toegepast. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol, maar waar meer directe invloed van de gemeente nodig is, voert zij een actief grondbeleid. Bij elke gebiedsontwikkeling is sprake van onderhandeling en een overeenkomst tussen de gemeente en een of meerdere marktpartij(en). In de Nota Grondbeleid is uitgesproken dat de gemeentelijke voorkeur uitgaat naar het overeenkomen van een anterieure overeenkomst met de marktpartijen. Dit in tegenstelling tot het opstellen van een exploitatieplan. De gemeente hanteert met betrekking tot gronduitgifte marktconforme grondprijzen en bepaalt per plan de meest geschikte grondprijsmethode.

Bij behandeling van de Kadernota 2025 op 2 juli 2024 heeft de raad besloten om voorlopig af te zien van actualisering van de nota Grondbeleid. Hiermee blijft de huidige nota Grondbeleid voorlopig van kracht.

Nota Grondbeleid: Nota waarin het gemeentelijk grondbeleid is verwoord. Deze wordt periodiek herzien en heeft onder andere betrekking op verwervingen, uitgifteprijsvorming, samenwerking, weerstandsvermogen en kostenverhaal.

Grondpolitiek: Synoniem voor grondbeleid. Beleid dat de handelswijze van de gemeente beschrijft met betrekking tot het verwerven en verkopen van grondposities.

Passieve grondpolitiek: Een door gemeente te voeren grondbeleid dat zich beperkt tot het faciliteren, toetsen en verhalen van kosten van ruimtelijke ontwikkelingen van derden/private partijen.

Actieve grondpolitiek: Het actief verwerven van gronden (hier: door de gemeente), om invulling te geven aan het ruimtelijk beleid. De gemeente is grondeigenaar en ondernemer; de gemeente draagt alle kosten en risico's, en incasseert de opbrengsten.

Anterieure overeenkomst: Overeenkomst met marktpartijen voorafgaand aan een gebiedsontwikkeling, waarin afspraken worden gemaakt over onder meer programma en kostenverhaal. Dit gebeurt privaatrechtelijk, via een overeenkomst.

Exploitatieplan: wettelijke mogelijkheid om kosten te verhalen op de particuliere initiatiefnemer. Dit is de publiekrechtelijke weg.

Programma Kostenverhaal en financiële bijdragen

Op 15 oktober 2024 is het Programma "Kostenverhaal en financiële bijdragen" vastgesteld. Met de vaststelling van dit programma beschikt de gemeente Waalre over transparante en eenduidige beleidskaders rondom kostenverhaal, financiële bijdragen en verevening sociale woningbouw welke in lijn is met de Omgevingswet. Daarnaast blijft de beleidsnota "Rood-met-groen" en beleidsnotitie "Uitwerking Rood-met-groeninstrumentarium" van kracht.

De gemeente Waalre heeft op basis van dit programma en beleidsnota/notitie de volgende bestemmingsreserves:

- *Bestemmingsreserve fysieke leefomgeving*
- *Bestemmingsreserve Sociale Woningbouw*
- *Bestemmingsreserve Landschappelijke kwaliteiten*

Programma kostenverhaal en financiële bijdrage: Programma waarin het gemeentelijk beleid is verwoord met betrekking tot het verplichte kostenverhaal en de afdwingbare financiële bijdragen. De financiële bijdragen is (in tegenstelling tot het kostenverhaal) geen wettelijke verplichting, maar een gemeentelijke keuze. In het programma is geïnventariseerd over welke investeringen kosten verhaald kunnen worden en welke ontwikkelingslocaties een bijdrage in de kosten moeten leveren.

Bestemmingsreserve fysieke leefomgeving: Dit betreft investeringen waar het bestaande en nieuwe gebied profijt van hebben. Er is een functionele samenhang tussen verbeteringen en de groei van de gemeente. De financiële bijdragen fysieke leefomgeving van initiatiefnemers en van de gemeentelijke grondexploitaties worden gestort in de bestemmingsreserve fysieke leefomgeving. Uit de reserve betaalt de gemeente naar rato een deel van de investeringen (cofinanciering). Het overige deel betaalt de gemeente uit de eigen (algemene) middelen. De bestemmingsreserve fysieke leefomgeving kan enkel ingezet worden voor investeringen voor de verbetering van de fysieke leefomgeving van de gemeente Waalre.

Bestemmingsreserve Sociale Woningbouw: Dit is een vereveningsfonds. In de Woondeal Metropoolregio Eindhoven en Woonnotitie 2023 is vastgelegd dat in iedere woningbouwontwikkeling tenminste 30% sociale huurwoningen gerealiseerd moet worden. Wanneer dat niet mogelijk is kan verevening plaatsvinden door een bijdrage of onttrekking te doen aan de reserve sociale woningbouw.

Bestemmingsreserve Landschappelijke kwaliteiten: Dit is een bijdrage ruimtelijke ontwikkeling die voortkomt uit de landschapsinvesteringsregeling vanuit de provinciale regeling. Alle ontwikkelingen gelegen in het buitengebied moeten op een goede manier ruimtelijk worden ingepast. Wanneer dat niet fysiek door de initiatiefnemer kan op de ontwikkellocatie, is een bijdrage aan dit fonds aan de orde.

Pachtbeleid

De gemeente Waalre hanteert pachtbeleid dat in september 2017 door de raad is vastgesteld en vanaf 1-1-2018 is geïmplementeerd.

Woningbouwprogramma en woningmarkt

Het woningbouwprogramma is gebaseerd op het Afsprakenkader Wonen Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) 2022 en de Woondeal Zuidoost-Brabant. Het gewenste woningbouwprogramma is ook gebaseerd op de prognose van bevolking en woningbehoefte, zoals die door de provincie Noord-Brabant periodiek wordt opgesteld. In de door de raad vastgestelde Actualisatie Woonnotitie (2023) is het gewenste woningbouwprogramma voor Waalre aangegeven. Gezien de druk op de woningmarkt en de regionale schaa sprong wordt gekeken naar versnelling van het programma. Prognoses van groei van woningbehoefte in de regio geeft een grote woningbouwtaakstelling, ook voor Waalre. Doelstelling is om deze groei in principe te realiseren op de beschikbare inbreidingslocaties (o.a. 't Hazzo en omgeving, Brabantia-terrein, winkelcentrum De Voldijn, herontwikkeling Gestelsestraat, verbouw 't Laar etc.). De woningbouwplannen op de uitbreidingslocaties Waalre-noord en Ekenrooi-zuid zullen ook moeten gaan voldoen aan de regio-afspraken. Mede in het kader van versnelling wordt zowel gewerkt aan fase 3 van Waalre-noord en Ekenrooi Zuid.

Het woningbouwprogramma wordt voor een deel gerealiseerd op locaties, die de gemeente zelf in exploitatie heeft. Een groot deel wordt gerealiseerd via particuliere ontwikkelingen. Het programma voor de periode 2024-2033 is opgenomen in de tabel.

Bouwprogramma 2024-2033												
Jaar van oplevering	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Totaal	
Gemeente projecten	28	6	105	45	105	225	100	100	100	50	864	
Particuliere projecten (groot)	47	32	26	175	160	125	150	0	0	0	715	
Particuliere projecten (klein)	7	9	19	4	8	0	8	0	0	0	55	
Projecten nog niet in ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	50	45	40	135	
TOTAAL	82	47	150	224	273	350	258	150	145	90	1769	
procentueel	5%	3%	8%	13%	15%	20%	15%	8%	8%	5%	100%	

Voor de komende 10 jaar zijn veel locaties al in beeld of zelfs in ontwikkeling, zowel op grond van de gemeente als via particuliere ontwikkelingen. Voor de langere termijn (na 2030) moeten nog extra locaties in ontwikkeling worden genomen. Hiervoor zijn meerdere mogelijkheden in beeld, vooral op inbreidingslocaties. Keuzes hierin worden pas later genomen om flexibel te zijn, zodat goed kan worden gereageerd op mogelijk nieuwe ontwikkelingen op de woningmarkt. Op dit moment is vooral de vraag naar betaalbare woningen groot. Het vraagt extra aandacht om in dit segment woningen toe te voegen.

Particuliere initiatieven

De gemeente faciliteert een toekomstig woningbouwprogramma (vanuit volkshuisvestelijk en economisch beleidsdoelstellingen) niet alleen via haar eigen bouwprojecten, maar ook via particuliere initiatieven. Hieronder volgt een korte toelichting over de grotere particuliere projecten, die de gemeente op dit moment faciliteert.

Zelfrealisatie: Grondexploitatie die door private partijen zelf wordt uitgevoerd. De rol van de gemeente is beperkt tot het faciliteren (planologisch besluit), toetsen en het (verplicht) kostenverhaal. Gemeente mag niet meer kosten verhalen dan de werkelijke kosten. Deze worden voorafgaand aan het project ingeschat.

Brabantiairrein

De eerste en tweede fase van de ontwikkeling op het voormalig Brabantiairrein zijn reeds langer geleden gerealiseerd. De plannen op het plandeel langs de Tongelreep (de derde en laatste fase) zijn meermaals gewijzigd. Hiervoor is een nieuw plan ontwikkeld: het Brabantiapark. Het plan bestaat uit 116 woningen (waarvan 34 sociale huur) verdeeld over vier complexen. Op 16 november 2023 is de anterieure overeenkomst getekend en in 2024 is de procedure voor het bestemmingsplan 'Brabantiapark' afgerond. Plan is onherroepelijk en dus kan de vergunning worden aangevraagd en tot uitvoering worden overgegaan. We dringen bij eigenaar op aan om zo spoedig mogelijk tot realisatie over te gaan.

Molenstraat/Dreefstraat

Het gebied is volledig bouwrijp en een groot deel zijn woningen opgeleverd en bewoond. De bouw van 6 goedkopere koopwoningen is, ondanks herhaaldelijke verzoeken nog niet gestart.

Winkelcentrum De Voldijn

De eigenaar van het winkelcentrum Voldijn wil circa 50 appartementen boven het winkelcentrum realiseren. Hiertoe is eerst de openbare ruimte rondom het winkelcentrum aangepakt. De bodemsanering heeft plaatsgevonden. De door de raad vastgestelde uitgangspunten zijn uitgewerkt in een inrichtingsplan en bouwplan. Medio 2024 is gestart met

de omgevingsdialoog en de milieutechnische onderzoeken. In 2025 wordt de BOPA procedure doorlopen zodat in 2026 gestart kan worden met de bouw.

Gestelsestraat 45

Op de locatie Gestelsestraat 45 was een pand voor een tandheelkundige praktijk gevestigd. Voor het plan om dit pand te transformeren naar een complex met 7 appartementen is in 2023 een omgevingsvergunning verleend. De bouw is begin 2024 gestart. De bouw is inmiddels afgerond en de woningen zijn opgeleverd.

Frederik Hendrikstraat/Gebiedsvisie de Pracht en omgeving

Op het zuidelijk deel van de locatie gaat woningstichting 'Thuis 26 sociale huurappartementen (WoonST) realiseren. De bestemmingsplanprocedure voor de realisatie van 26 appartementen is afgerond en de vergunning is verleend. Voor de zomer 2025 start de realisatie.

Zorgcentrum Eeckenrhode

De exploitatiemaatschappij Eeckenrhode wenst 36 appartementen toe te voegen aan de serviceflat Eeckenrhode. Het college heeft aangegeven in principe akkoord te kunnen gaan met de uitbreiding. Een bestemmingsplan is eind 2023 in procedure gebracht en tevens is overeenstemming over een anterieure overeenkomst. Het bestemmingsplan is door de raad goedgekeurd in juni 2024 en onherroepelijk. Start bouw is voorzien voor eind 2026.

Molenstraat 9-11

De realisatie van de 18 woningen is gestart. Beoogde oplevering is deels voor de zomer 2025 en deels voor het einde van het jaar.

Molenstraat 5

Op de locatie Molenstraat 5 wordt een woon-zorgcomplex ontwikkeld met 24 zorgappartementen. Het huidige bedrijfspand wordt gesloopt. De vergunning wordt voor de zomer 2025 verleend. Start bouw is beoogd in Q3 2025.

Eindhoveneweg 29

Voor het perceel van het voormalig restaurant De Meiboom aan de Eindhoveneweg 29 is een plan ontwikkeld voor de realisatie van een complex van 14 appartementen. Het bestemmingsplan is in 2022 vastgesteld en de omgevingsvergunning is in 2023 verleend. In het najaar van 2023 is de bouw gestart. Het pand is inmiddels gerealiseerd.

Eindhoveneweg 54-56

Op de locatie Eindhoveneweg 54-56 stonden twee panden met op de begane grond commerciële ruimte en op de verdiepingen 2 woningen. In 2018 is het pand Eindhoveneweg 54 afgebrand. In 2023 is de omgevingsvergunning verleend voor de realisatie van een pand met 6 appartementen. In het najaar van 2023 zijn de panden gesloopt. Het pand is inmiddels opgeleverd.

Brederode 1

De commerciële ruimte op de begane grond van appartementencomplex Brederode staat al sinds de realisatie (grotendeels) leeg. Daarom is deze commerciële ruimte getransformeerd in 10 appartementen in de middeldure huur. De omgevingsvergunning is eind 2022 hiervoor verleend en 8 woningen zijn in 2023 opgeleverd. De overige woningen worden gerealiseerd na vertrek van huidige huurder en indien er geen nieuwe commerciële huurder gevonden wordt.

Raadhuisstraat 28

Op het achterterrein van de Aalstermolen is de bouw van 16 kleine woningen (ca 50m²) voorzien. De omgevingsvergunning is verleend en de bouw is nagenoeg gereed. Aan de voorzijde van de Raadhuisstraat komen 2 grondgebonden woningen op de plek van het inmiddels gesloopte winkelpand. Realisatie hiervan start in 2025.

Willibrorduslaan 133-137b

Op de locatie Willibrorduslaan 133-137b is het terrein van het voormalige transportbedrijf Verhoeven gelegen, het Stationskoffiehuus en een tweekapper. Het plan is om 17 grondgebonden woningen te realiseren en 6 boven-benedenwoningen. Het Stationskoffiehuus blijft behouden. Het bestemmingsplan is begin februari 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. Naar verwachting wordt de vergunningaanvraag in 2025 afgerond waarna in 2026 gestart kan worden met de bouw.

De Keizer

In 2023 is, na de oplevering van de woningen, de openbare ruimte van het plan De Keizer ingericht en overgedragen naar de gemeente. In 2025 zal nog een kleine (her)inrichting van de openbare ruimte tussen de plannen De Keizer en Locatie Ligtvoet plaatsvinden.

Locatie Ligtvoet Waalre

Alle woningen in het project Locatie Ligtvoet (Akkerhof) zijn in 2023 en 2024 opgeleverd. In 2024 is de openbare ruimte opgeleverd en die wordt in 2025 formeel overgedragen aan de gemeente.

Bouwgronden in exploitatie (BIE)**Actieve en nieuwe grondexploitaties**

In 2024 waren er 4 grondexploitaties actief.

Grondexploitatie: De productie en verkoop van bouwrijpe grond en het inrichten van het openbare gebied.

Bouwgrond in exploitatie (BIE): Officiële benaming in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), om gronden waarvoor een ontwikkelingsplan is opgesteld en een grondexploitatie is vastgesteld door de raad, te duiden. In financiële zin kunnen kosten en opbrengsten worden geboekt (geactiveerd). Voorheen werd de term 'In Exploitatie Genomen Gronden' gebruikt.

Rente- en inflatieparameters in grondexploitatie

Bij het doorrekenen van de grondexploitaties hanteren we de volgende parameters. Naast de standaard parameters zoals in de tabel hieronder aangegeven, kunnen bij projecten project specifieke afwijkingen op basis van contracten voorkomen.

Renteparameter

Op basis van de BBV-regelgeving moet de gemeente de werkelijke betaalde rente voor de grondexploitatieprojecten toerekenen. De benodigde investeringen die in huidige grondexploitatie zijn geraamd, worden gefinancierd door eigen gemeentelijke middelen. De te hanteren rekenrente is dit jaar aangepast naar 0,5% (omslagrente). In de toekomst wordt waarschijnlijk externe financiering aangetrokken waardoor een wijziging van het rentepercentage onvermijdelijk zal zijn. Wanneer het rentepercentage wijzigt, zal dit eveneens effect hebben op lopende grondexploitaties. Het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille zal in dat geval naar verhouding van vreemd vermogen/ totaal vermogen (gedeeltelijk) worden toegerekend aan de lopende grondexploitatie. De

renteberekening vindt in dit geval plaats op basis van de bruto-boekwaarden (per 1 januari 2024) van de grondexploitaties. Tevens geldt dit voor grondexploitaties waarbij in het kasstromenoverzicht de verantwoorde baten hoger zijn dan de lasten. In dit geval wordt de rente als een baat toegerekend.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet wordt gebruikt in het berekenen van de contante waarde van de kasstromen als gevolg van geprognoseerde lasten en baten. Omdat gemeenten de enige partijen zijn die grondexploitaties voeren zijn er vanuit de markt geen gegevens beschikbaar betreffende de disconteringsvoet. Daarom wordt aangesloten bij de aanbevelingen van de Commissie BBV, zijnde 2,0%.

Kosteninflatie

Betreffende kosten- en opbrengstenstijging is er het afgelopen jaar veel gewijzigd. Wordt deze op basis van de huidige marktomstandigheden en inschattingen van Metafoor (Outlook Grondexploitaties 2024) en Stadkwadraat BV (Prognose parameters gebiedsontwikkeling 2024) aangepast.

De oorlog in Oekraïne, de daarop volgende sancties tegen Rusland en de langdurige lockdown in China hebben ervoor gezorgd dat de productieketens van veel bouwmaterialen verstoord is, met schaarste van bouwmaterialen tot gevolg.

Tevens heeft de stijging van energieprijzen voor een toename in productiekosten. Hierdoor hebben we het afgelopen jaar de productiekosten van bijvoorbeeld staal, cement, beton, hout en isolatiemateriaal stevig zien toenemen (bouwbedrijven leggen de stijging in kosten door naar de consument).

Afhankelijk van de verdere loop van internationale spanningen is het verloop naar de toekomst nog erg onzeker. De afgelopen 2 jaar zijn de kosten dan ook flink gestegen, doch is momenteel een afvlakking van de kostenstijging zichtbaar, toch is deze omwille van de geopolitieke spanningen en onzekerheden hoger dan eerder verwacht. Betreffende de kostenstijging in de grondexploitaties sluiten we aan bij de kostenindexen zoals gepubliceerd in de Outlook 2025 van Metafoor, de cijfers van het CBS, CBB en DNB. Betreffende de kostenindex (GWW) hanteren we 4% voor 2025, 3% voor 2026 en 2027 en 2,0% voor 2028 e.v. Voor de overige kosten hanteren we 2025 t/m 2027 3,0% en vanaf 2028, 2,0%.

Opbrengsteninflatie

Voor het merendeel van de lopende grondexploitaties zijn reeds uitgifteprijs met de kopende partij overeengekomen, tegen een marktconforme prijs op moment van verkoop. Rekening houden met een opbrengststijging is in die situatie niet opportuun.

Op dit moment is de ontwikkeling van de woningprijzen en bouwkosten nog altijd onzeker. Zoals gedacht zijn de bouwkosten iets wat aan het afvlakken en zien we dat woningen nog altijd stijgen in waarde. Naar verwachting zal in de toekomst opnieuw waardevermeerdering op de grond plaatsvinden, daarom wordt vanuit het voorzichtigheidsprincipe opnieuw een waardevermeerdering van 1,0% gehanteerd betreffende het jaar 2027 e.v..

Daarnaast geldt dat met de jaarrekening de kosten en opbrengsten waar nog geen overeenkomsten voor zijn gesloten, worden geactualiseerd aan de hand van het nieuwe prijspeil (in overleg met vakdisciplines zoals civiel techniek) de GWW index betreft van januari 2024 tot oktober 2024 (*laatst gepubliceerde indexcijfer*); 1,17%. Betreffende de

inhaalindexering van de ramingen wordt voorzichtigheidshalve aangesloten bij de geraamde indexering zoals vastgesteld bij de jaarrekening 2023, zijnde 3,0%.

Parameters grondexploitaties	Inhaal indexering	Jaarrekening 2024				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Kosteninflatie (GWW)	3,0%	4,0%	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%
Overige kosteninflatie	werkelijk gerealiseerde kosten	3,0%	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%
Opbrengsteninflatie uitgifte		0,0%	0,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Opbrengsteninflatie overig		0,0%	0,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Disconteringsvoet (conform BBV)		2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Rekenrente		0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%

BBV: Afkorting voor Besluit Begroting en Verantwoording. In dit besluit zijn eisen en regels opgenomen met betrekking tot de jaarverslaggeving van de gemeente. Ook de wijze waarop verslag gedaan moet worden over de gemeentelijke grondexploitaties zijn hierin opgenomen.

Tussentijdse winstneming grondexploitaties in 2024

In maart 2018 heeft het BBV de berekeningsmethode voor de tussentijdse winst nader omschreven. Hiermee is niet langer ruimte voor verschil in interpretatie. Deze methode wordt opgelegd, mede om de resultaten van gemeenten onderling vergelijkbaar te maken. De methode staat bekend als de 'percentage of completion' (POC)-methode. De tussentijdse winst wordt berekend door: gerealiseerde kosten/totale kosten te vermenigvuldigen met gerealiseerde opbrengsten/totale opbrengsten en deze fractie (%) te vermenigvuldigen met de geprognostiseerde eindwaarde (resultaat), voor zover sprake is van een winstgevend project. Volgens de BBV voldoet ook deze methode aan het 'voorzichtigheidsprincipe'.

Eindwaarde: Het saldo (resultaat van opbrengsten minus kosten) van een grondexploitatie aan het eind van de geprognostiseerde looptijd, bij afsluiten.

Tussentijdse winstneming: een (vereenvoudigd) getallenvoorbeeld

Stel het voorziene resultaat van de grondexploitatie (zijnde de som van alle opbrengsten minus de som van alle kosten gedurende de gehele looptijd) is €100.000.

én

na het jaar is 60% van de geraamde kosten gemaakt en is 10% van de opbrengsten gerealiseerd dan wordt de tussentijdse winst berekend volgens $60\% \times 10\% \times €100.000 = €6.000$

In onderstaande tabel is tussentijdse winstneming voor 2024 weergegeven. In de volgende paragrafen wordt inzichtelijk gemaakt hoe groot de totale winstprognose per grondexploitatie is.

Actieve grondexploitatie in 2024	Verwachte winstprognose bij opening 2024	Winstneming in 2024	Correctie winstneming	Mutatie actualiseren Grexx	Verwachte winstprognose nieuw jaarrekening 2024
	A	B	C	D	E (= A - B - C + D)
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 865.499	€ 43.171	€ -	€ -324.823	€ 497.505
De Bleeck	€ -156.203	€ -	€ -	€ -6.774	€ -162.977
Trolliuslaan e.o.	€ -188.037	€ -	€ -	€ 12.292	€ -175.745
Totaal	€ 521.259	€ 43.171	€ -	€ -319.305	€ 158.783

Mutaties actieve grondexploitaties in 2024

Bovenstaande tabel geeft tevens de financiële effecten weer van de actualisatieslag van de actieve grondexploitaties in 2024. De nieuwe resultaten (eindwaarde, kolom E) zijn gecorrigeerd met een verplichte tussentijdse winstneming (kolom B/C) en het actualiseren van de grondexploitatie (m.b.t. gehanteerde uitgangspunten en houdbaarheid ramingen, kolom D).

Onderstaande tabel toont de begrootte nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten in de resterende exploitatieperiode (de periode vanaf 1 januari 2025).

Actieve grondexploitatie in 2024	Nog te maken kosten na 1-1-2025	Nog te realis. opbrengsten na 1-1-2025
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 7.549.958	€ 13.023.865
De Bleeck	€ 109.860	€ -
Trolliuslaan e.o.	€ 67.093	€ -
Totaal	€ 7.726.911	€ 13.023.865

In de volgende alinea's worden per project de mutaties van het eindresultaat toegelicht. In de raming van de nog te maken kosten wordt eveneens rekening gehouden met de verwachte inflatie (kostenstijging) en de door wijziging van de renteparameter rentelasten/renteopbrengsten. In de nog te maken kosten wordt eveneens rekening gehouden met de te verwachte kostenstijging en rentebaten/ -lasten, zoals deze conform BBV-richtlijnen aan de grondexploitaties dienen te worden toegerekend.

Waalre Noord fase 1 & 2 (complex 54)

Na oplevering van het appartementengebouw De Meeris is in 2019 de vuilstort heringericht als park. De definitieve inrichting en afronding van het park vindt pas plaats, nadat het horecapunt is gerealiseerd. Het gerepareerde bestemmingsplan voor het horecapunt is vastgesteld. Tegen het vastgestelde plan is beroep aangetekend. De Raad van State heeft alle bezwaren afgewezen en het bestemmingsplan is nu onherroepelijk. De omgevingsvergunning is verleend en daar was ook bezwaar tegen aangetekend. Na de uitspraak van de Raad van State is dit bezwaar ook komen te vervallen. Dit betekent dat de bouw kan worden gestart.

De omgevingsvergunning voor het bijzondere woontorentje Waderlo met 5 appartementen op locatie Heistraat-noord fase 2 is verleend. Start bouw is gepland in april 2025 De oplevering wordt in 2026 verwacht.

Voor fase 2 van de locatie Heistraat zuid is door de raad het stedenbouwkundig plan Heijde Park vastgesteld. Op basis van het stedenbouwkundig plan is de grondexploitatie geactualiseerd. In 2023 zijn het Beeldkwaliteitsplan (BKP) en het Bestemmingsplan ten inzage gelegd en zijn tevens de afspraken met ontwikkelaars vastgelegd. Vaststelling van het bestemmingsplan en

het BKP heeft plaatsgevonden in 2024 en er is geen bezwaar ingediend. Voor de eerste 50 woningen is de omgevingsvergunning verleend en alle woningen zijn verkocht. In maart 2025 is gestart met het bouwrijp maken van de locatie.

De Bleeck 1 (complex 70)

Op deze locatie worden 6 patiowoningen voor senioren gebouwd in CPO verband. In 2023 is het bestemmingsplan vastgesteld en onherroepelijk geworden en is de omgevingsvergunning verleend en onherroepelijk geworden. Start bouw is in het eerste kwartaal van 2024, oplevering van de woningen is in 2025.

Trolliuslaan (complex 71)

De (her)inrichting van het bestaande en toekomstige openbaar gebied rond 't Hazzo is in 2023 afgerond. De ontwikkeling op de, deels particuliere, gronden aan de zuidzijde van 't Hazzo is gestart. Het bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen zijn in 2023 onherroepelijk geworden. De particuliere woning aan de Klaprooslaan is gestart en de 18 appartementen zijn in 2024 opgeleverd. In 2025 worden vinden nog de laatste werkzaamheden aan de openbare ruimte plaats

Gezondheidscentrum Hoeveland (complex 72)

Begin 2019 heeft de gemeenteraad de locatie naast sporthal Hoeveland aan de Mr. Slootsweg aangewezen voor een nieuwe Gezondheidscentrum met huisartsen, apotheek en fysiotherapeut. In 2022 is het gezondheidscentrum opgeleverd en in gebruik genomen. Na oplevering is gestart met de aanleg van de openbare ruimte en is de nieuwe speelvoorziening geplaatst. Aanleg van het openbaar groen is in 2024 afgerond. Deze grondexploitatie wordt in 2024 afgesloten.

Boekwaardeverloop

Onderstaande tabel presenteert de ontwikkeling van de boekwaarde van 31-12-2023 naar 31-12-2024 met de hoeveelheid geboekte kosten en hoeveelheid gerealiseerde opbrengsten in 2024 van de actief zijnde grondexploitaties. In 2024 is voor zo'n € 0,83 mln. aan kosten gemaakt en zo'n 0,94 mln aan grondopbrengsten en exploitatiebijdragen gerealiseerd. De gemeente heeft per 31-12-2024 dan nog een saldo van € 5,58 mln. aan netto-investeringen terug te verdienen.

Projectnaam	Boekwaarde opening 2024	Mutaties kosten '24	Mutaties opbrengsten '24	Boekwaarde jaarrek. 2024
	A	B	C	D (=A+B-C)
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 5.272.694	€ 754.391	€ 718.064	€ 5.309.019
De Bleeck	€ 32.742	€ 20.376	€ -	€ 53.118
Trolliuslaan e.o.	€ 279.589	€ 54.101	€ 223.202	€ 110.488
Totaal	€ 5.585.025	€ 828.868	€ 941.266	€ 5.472.624

De investeringen in 2024 betreffen vooral Waalre Noord fase 1 & 2, namelijk de kosten voor het inrichtingsplan binnen deelplan Heistraat Zuid fase 2. Ook voor het complex Trolliuslaan zijn de kosten voor een groot deel toe te wijzen aan de herinrichting/ realisatie van de openbare ruimte. In 2024 zijn de gronden voor het "woontorentje" geleverd en is een deel van de exploitatiebijdrage voor Heijstraat Zuid fase 2 ontvangen.

Boekwaarde Het saldo van geboekte (gerealiseerde) kosten en opbrengsten op een, in dit geval, grondcomplex.

Grondcomplex: Een boekhoudkundige eenheid van kosten en opbrengsten die verband houdt met werken en werkzaamheden binnen een ruimtelijk en/of functioneel samenhangend gebied.

Plankosten: Verzamelterm voor werkzaamheden die betrekking hebben op gemeentelijke apparaatskosten, ontwikkelingskosten, waaronder onderzoeken en VTA (Voorbereiding, Toezicht en Administratie).

Winstprognose

Van de per 1-1-2024 actief zijnde grondexploitaties zijn de volgende verwachte eindresultaten berekend:

naam	Resultaat	Tussentijdse winstneming	(Tussentijdse) winstneming	NCW				
		t/m 2024	in 2024	1-1-2025	2025	2026	2027	2028
	A	B	C					
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 1.248.435	€ 745.647	€ 43.171	€ 459.617				€ 497.504
De Bleek	€ -159.782	€ -	€ -	€ -159.782	€ -162.977			
Trolliuslaan e.o.	€ -172.299	€ -	€ -	€ -172.299	€ -175.745			
Totaal	€ 916.354	€ 745.647	€ 43.171	€ 127.536	€ -338.722	€ -	€ -	€ 497.504

Als alle nog lopende grondexploitaties gerealiseerd zijn, dan verwacht de gemeente € 0,92 mln winst. Op de negatieve cijfers in de kolom 'NCW' bij De Bleek, Trolliuslaan wordt nader ingegaan verderop in deze paragraaf bij het onderdeel verliesvoorziening.

NB: Om geprognostiseerde eindwaarden van de diverse grondexploitaties, met verschillende looptijden, te kunnen vergelijken worden deze teruggerekend naar het huidige prijspeil 1-1-2025. Dit wordt de netto contante waarde genoemd. Het BBV schrijft voor om het meerjarige streefpercentage voor de inflatie in de eurozone hiervoor toe te passen: 2% (disconteringsvoet).

Verschil tussen boekwaarde, netto contante waarde en eindwaarde

Als voorbeeld rekenen we met grondexploitatie de Bleek:

Boekwaarde

De boekwaarde is het saldo van alle gerealiseerde uitgaven en ontvangsten op een bepaald moment. Per 1-1-2024 is de boekwaarde van project de Bleek € 32.742

In 2024 zijn in totaal voor de Bleek € 20.376 aan uitgaven gerealiseerd en voor € 0 ontvangsten. Daarmee wordt de boekwaarde per 31-12-2023 € 32.742 + € 20.376 (uitgaven 2024) -/- € 0 (opbrengsten 2024) = € 53.118

Een positieve boekwaarde betekent dat er meer uitgaven dan ontvangsten zijn gerealiseerd.

Eindwaarde

Voor project de Bleek verwachten we nog € 109.860 aan uitgaven te gaan realiseren na 31-12-2024. Daarnaast verwachten we ook nog voor € 0 aan inkomsten te gaan realiseren. De eindwaarde van project de Bleek kunnen we hiermee berekenen:

€ 0 (inkomsten na 31-12-2024) -/- € 53.118 (boekwaarde) -/- € 109.860 (uitgaven na 31-12-2024) = € -/- 162.977

Netto contante waarde (NCW)

De NCW is de eindwaarde van een project welke is teruggerekend naar het huidige prijspeil 1-1-2025. Voor de Bleek is de eindwaarde van het project berekend op -/- € 162.977 per 31-12-2025. Om de eindwaarde terug te kunnen rekenen naar het huidige prijspeil per 1-1-2025 heeft de commissie BBV voorgeschreven dat daarvoor met een disconteringsvoet van 2% moet worden gerekend:

NCW = Eindwaarde / (1 + percentage disconteringsvoet)^t (aantal jaren wat terug gerekend moet worden naar prijspeil)

-/- € 162.977 / (1+0.02)¹ = -/- € 159.782

Effecten Vennootschapsbelasting (Vpb)

De gemeente is per 1 januari 2016 voor haar ondernemersactiviteiten Vpb-plichtig. Een van die activiteiten (met de grootste financiële impact) is "het voeren van grondexploitaties". De afgelopen jaren zijn door gemeente Waalre onderstaande bedragen betaald / terugontvangen inzake Vpb:

Aangiftejaar	Bedrag in €	Betalen/ontvangen	Toelichting
2016	30.223	Te betalen	Definitieve aangifte 2016
2017	-		Definitieve aangifte 2017
2018	117.782	Te betalen	Definitieve aangifte 2018
2019			Definitieve aangifte 2019
2020	-		Definitieve aangifte 2020
2021	-		Definitieve aangifte 2021
2022	-		Definitieve aangifte 2022
2023	71.540	Te betalen	Voorlopige aangifte 2023
2024	71.772	Te betalen	Voorlopige aangifte 2024

Voor het boekjaar 2023 en 2024 is het definitieve bedrag nog niet bekend.

Overige grondstoffen

De gemeente heeft een aantal percelen in bezit die in aanmerking komen voor woningbouwontwikkeling. Dit zijn echter eigendommen die pas op de (middel)lange termijn zullen worden opgepakt en waarvoor nog geen grondexploitatie is opengesteld. Dit betreft de locaties Waalre Noord fase 3, percelen in Ekenrooi Zuid en Boerenbondterrein. Momenteel worden deze eigendommen tijdelijk beheerd zoals in de vorm van verpachte landbouwgrond, paardenweide of tijdelijk evenemententerrein.

Waalre Noord fase 3

De gemeente heeft in het verleden enkele grondposities in dit toekomstig ontwikkelgebied strategisch aangekocht voor de realisatie van een woonwijk Waalre Noord fase 3 (conform Gebiedsvisie Waalre Noord). Opzet was om eerst Waalre Noord fase 1 en 2 te realiseren en vervolgens de overstap te maken naar fase 3. Uit oogpunt van versnelling en een continue bouwstroom is eerder gestart met planontwikkeling met inzet van een projectleider uit de subsidiegelden vanuit de provincie (flexpool). In 2023 heeft de raad de uitgangspunten voor de ontwikkeling vastgesteld. Op basis hiervan is de Omgevingsdialog met alle belanghebbenden. In 2024 heeft de gemeenteraad de Stedenbouwkundige Visie vastgesteld, die nu wordt uitgewerkt in een Stedenbouwkundig Plan met exacte verkaveling. In het plan wordt ook nieuwbouw van een basisschool opgenomen. Parallel aan de ontwikkeling van het plan vinden ook gesprekken plaats met de grondeigenaren/ontwikkelaars. In dit kader is er het Voorkeursrecht voor gemeente op de gronden gevestigd. Doel is om in 2025 te starten met de planologische procedure.

Ekenrooi Zuid

In de Omgevingsvisie is dit gebied aangewezen als mogelijke ontwikkelingslocatie voor woningbouw. In het Afsprakenkader en Woondeal is ook aangegeven dat dit gebied (versneld) kan worden ontwikkeld. Ekenrooi Zuid zal na fase 3 van Waalre-Noord in ontwikkeling worden genomen. Conform afspraak wordt in 2025 gestart met verkenningen.

Boerenbondterrein

Het schakelpunt tussen de bosvillagegebieden in Waalre-dorp en Aalst is het 'Groene hart' van de gemeente. In dit gebied tussen de beide kernen ligt een voormalig transportbedrijf, voormalig Boerenbondterrein en het Stationskoffiehuis. Deze locatie was in beeld voor het plaatsen van tijdelijke woningen. In juli 2023 is duidelijk geworden dat die optie niet haalbaar is. Een verkenning voor een andere permanente invulling van het terrein is gaande. Voor het zuidelijk deel (transportbedrijf) is een bestemmingsplan vastgesteld voor de bouw van 22 woningen. Voor het noordelijke deel moet nog een nieuw plan worden gemaakt.

Waardering grondposities

De gemeente moet elk jaar bijhouden of de grondposities in deze strategische grondvoorraad een lagere boekwaarde hebben dan de marktwaarde van de grondpositie bij de huidige bestemming. Op dit moment heeft de gemeente voor € 1,3 mln aan grondposities geïnvesteerd die voor gebiedsontwikkelingen in aanmerking komen. Uit de strategische grondvoorraad zijn geen directe financiële effecten voor de jaarrekening 2024.

Grond-voorraad	Type kavel	Kern	Sectie-nummer	Oppervlakte m2	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per m2	Verwachte marktwaarde per 1-1-2025	Marktwaarde per m2	Afwaardering	Onderbouwing
Waalre Noord fase 3	huiskavel	Waalre	A1754	4.090	€ 504.158	€ 123	€ 646.000	€ 80	€ -	WOZ taxatie
	veldkavel	Waalre	A1755	2.330	€ 103.982	€ 45			€ -	
	veldkavel	Waalre	A4894	1.630	€ 35.860	€ 22			€ -	
	veldkavel	Waalre	A4018	4.220	€ 28.585	€ 6,77			€ 7,45	referentie transacties
	veldkavel	Waalre	A4308	3.520	€ 23.843	€ 6,77			€ 7,45	referentie transacties
	veldkavel	Waalre	A4485	2.250	€ 89.663	€ 39,85			€ -	aangekocht in 2020
Ekenrooi Zuid	veldkavel	Aalst	A3364	4.227	€ 28.632	€ 6,77	€ 31.495	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A2905	19.585	€ 132.662	€ 6,77	€ 145.925	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A3611	1.942	€ 13.154	€ 6,77	€ 14.470	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A3704	18.380	€ 124.500	€ 6,77	€ 136.947	€ 7,45	€ -	referentie transacties
Boerenbond terrein	veldkavel	Waalre	A4705	9.825	€ 218.068	€ 22	€ 982.500	€ 100	€ -	taxatiewaarde
Totaal				71.999	€ 1.303.107	€ 18	€ 2.104.670	€ 29	€ -	

Pacht- en restgronden

Pachtgronden

De gemeente heeft diverse landbouwgronden in bezit. Dit is het gevolg van strategische grondaankopen uit het verleden, met als doel deze in te kunnen zetten bij grondruil, woningbouwontwikkelingen en natuurcompensatie. Totdat deze gronden kunnen worden omgezet, wordt een deel daarvan verpacht. Gemeente Waalre hanteert eenjarige contracten om volledige beschikking te houden over haar gronden. Gemeente Waalre heeft in 2024 11 percelen in pacht uit te geven, in totaal ongeveer 15 ha. De opbrengsten uit de pachtcontracten waren circa € 11.000,-.

Verhuur gronden

Een deel van de verspreid liggende gronden wordt verhuurd voor verschillende doeleinden. Een deel hiervan zijn gronden die wachten op een mogelijke ontwikkeling. Deze gronden worden verhuurd voor verschillende doeleinden zoals paardenwei, bijenkasten of volkstuin.

Daarnaast worden de zogenaamde reststroken verhuurd. Deze gronden worden verhuurd aan de bewoners van naastgelegen percelen en gebruikt als tuingrond. De totale opbrengst van de verhuur van de gronden bedroeg in 2024 circa € 17.000,-.

Verkoop restgronden

Voor restgronden wordt een passief grondbeleid gevoerd. Er is geen actieve verkoopstrategie. In de regel is de gemeente terughoudend bij de verkoop van gronden omdat de gemeente de gronden als strategisch bezit in eigendom wil behouden voor klimaat adaptieve maatregelen. Er worden niet veel opbrengsten uit gegenereerd. De gemeente verkoopt reststroken op basis van incidentele verzoeken, indien voldaan wordt aan beleidsregels. Dit levert dan ook incidenteel grondopbrengsten op. In 2024 is er circa € 19.000 aan inkomsten uit grondverkoop gerealiseerd.

Risico's van grondeigendom

De risicobuffer voor actieve grondexploitaties

Bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt rekening gehouden met de voorzienbare risico's en deze worden verwerkt in de grondexploitatie. Naast de voorzienbare risico's kan er ook sprake zijn van niet-voorzienbare (onbenoemde en onbekende) risico's.

Bij het bepalen van een saldo van een grondexploitatie is hiermee nog geen rekening gehouden. Om de onvoorziene risico's af te dekken maakt de gemeente gebruik van haar algemene reserves (zie ook paragraaf B Weerstandsvermogen).

Weerstandsvermogen: Het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit effect heeft op (andere delen van) de bedrijfsvoering. Bij het bepalen van het beschikbare weerstandsvermogen wordt gekeken naar de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen.

Recent is de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen voor het afdekken van de onvoorziene risico's die gemoeid zijn met de grondportefeuille via de IFLO-methode geactualiseerd en vastgesteld op € 1.319.954. Dit bedrag is dan ook opgenomen in het benodigde weerstandsvermogen.

IFLO-methode: de IFLO-norm is een snelle en eenvoudige manier om het minimaal noodzakelijke weerstandsvermogen te bepalen. Bij deze methode wordt 10% van de boekwaarde, met 10% van de nog te realiseren kosten samengenomen om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen.

Verliesvoorzieningen

Verliesvoorziening: Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat voor het verwachte verlies van een grondexploitatie direct een verliesvoorziening moet worden getroffen. De getroffen verliesvoorziening moet toereikend zijn om het verwachte tekort van de grondexploitatie af te dekken.

De stand van de voorziening verliezen bouwgrondexploitatie was per 1 januari 2024 € 370.705.

De grondexploitatie Trolliuslaan is geactualiseerd naar een geraamd negatief berekend resultaat van € 172.299 (op netto contante waarde 01-01-2025). De verliesvoorziening voor dit project bedraagt begin 2024 € 180.735 en wordt bij de jaarrekening 2024 verlaagd met € 8.436 naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2024.

De grondexploitatie de Bleeck is geactualiseerd naar een geraamd negatief resultaat van € 159.782 (op netto contante waarde op 01-01-2025). De verliesvoorziening voor dit project bedraagt begin 2024 € 150.137 en wordt bij de bij de jaarrekening 2024 verhoogd met € 9.645 naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2024.

De stand van de voorziening verliezen bouwgrondexploitatie bedraagt per 31-12-2024 € 332.081

Afsluiting grondexploitatie

Grondexploitatie complex Hoeveland is afgerond. Alle voorzienbare werken, werkzaamheden en opbrengsten zijn afgerond. De grondexploitatie wordt afgesloten met een verlies van € 46.542 (31-12-2024). De verliesvoorziening voor dit project bedraagt begin 2024 € 39.833. Het uiteindelijke verlies is iets hoger dan verwacht (€ 6.709) i.v.m. nazorgkosten voor het openbaar groen.

Paragraaf H. Horizontale verantwoording

Met de komst van de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt, 2016) werd deze paragraaf aan de begroting en jaarrekening toegevoegd. Uitgangspunt van de wet was dat de horizontale verantwoording tussen college en gemeenteraad verstevigd werd. Hierdoor kan de raad steeds beter zijn controlerende en sturende rol vervullen. In de praktijk betekent dit dat het college eerst verantwoording aflegt aan de raad. De toezichthouders - Rijk en provincie- zien hierop toe. We informeren u in deze paragraaf voor de belangrijkste thema's over de inhoud van de horizontale verantwoording. En op welke manier het college deze verantwoording aan de raad aflegt.

Verantwoording uitvoering wettelijke taken namens de provincie Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant houdt toezicht op de uitvoering van de wettelijke taken die de gemeente Waalre namens de provincie uitvoert. Inwoners en bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat die uitvoering goed gebeurt. Voor dit interbestuurlijk toezicht (IBT) maakt de provincie gebruik van een digitaal dashboard. De provincie geeft per toezichtgebied een oordeel: voldoet, voldoet gedeeltelijk en voldoet niet. De toezichtgebieden van de provincie zijn:

1. Financieel toezicht: Beoordelen van de begroting en jaarrekening. De provincie beoordeelt of de terugkerende inkomsten van de gemeente voldoende zijn om de terugkerende kosten te kunnen betalen.
2. Omgevingsrecht: Beoordelen van het beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en handhaving (VTH), het jaarlijks uitvoeringsprogramma VHT en het jaarlijks evaluatieverslag. Daarnaast voert de provincie themaonderzoeken en steekproeven uit.
3. Informatie- en archiefbeheer: Beoordelen van het verslag dat het college ieder jaar uitbrengt aan de raad. Het ene jaar is dit een jaarverslag met verbeterplan, het andere jaar een rapportage over de voortgang van de verbeteringen.
4. Huisvesting vergunninghouders: Beoordelen van de huisvesting van vergunninghouder met gegevens van het Centraal orgaan opvang Asielzoekers (COA) ten aanzien van de halfjaarlijkse opdracht/taakstelling van de rijksoverheid en de Huisvestingswet.

De horizontale verantwoording van het college aan de raad bestaat uit het delen van de resultaten van het interbestuurlijk toezicht. Dat zijn de uitkomsten van het terugkerende (systematisch) toezicht, waarmee de provincie controleert of de gemeente aan de wettelijke eisen voldoet. En de uitkomsten van themaonderzoeken en reality checks, waarmee de provincie vaststelt of de informatie die we geven overeenkomt met de praktijk. Bij de jaarrekening worden het dashboard - met het oordeel per toezichtgebied - opgenomen in deze paragraaf.

Uitkomsten interbestuurlijk toezicht (IBT) door provincie Noord-Brabant

Iedere gemeente krijgt per gebied de score: voldoet niet, voldoet gedeeltelijk of voldoet.

Beoordeling Waalre

In onderstaand schema is te zien dat Waalre voor 3 van de 5 onderzochte toezichtgebieden de score 'voldoet' krijgt.

	2021	2022	2023	2024
Financieel toezicht				
Huisvesting vergunninghouders peildatum 1 januari				
Huisvesting vergunninghouders peildatum 1 juli				
Informatie- en archiefbeheer				
Omgevingsrecht				

Legenda

	Voldoet
	Voldoet gedeeltelijk
	Voldoet niet
	Verschoonbaar
	Geen systematisch toezicht uitgevoerd

Op de site www.brabant.nl/ibt is het dashboard met de resultaten van Waalre te vinden. U vindt hier ook de resultaten van andere gemeenten.

Ten aanzien van de huisvesting van vergunninghouders is 10 oktober 2024 een [Raadsinformatiebrief](#) aan de raad verstuurt.

Ten aanzien van Omgevingsrecht is 13 juni 2024 een [Raadsinformatiebrief](#) aan de raad verstuurt.

Verantwoording Sociaal domein

Vanuit de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) wordt voor de horizontale verantwoording kinderopvang, informatie samengebracht op de website Waarstaatjegemeente.nl. Jaarlijks wordt voor 1 juli het jaarverslag kinderopvang door het college vastgesteld. En ter verantwoording naar de raad gestuurd. Ook over de leerplicht legt het college ieder jaar voor 1 oktober in een jaarverslag verantwoording af over het afgesloten schooljaar.

Op basis van de Wmo en de Jeugdwet is de gemeente verplicht jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek te houden. Vanaf 2018 wordt de cliëntervaring ieder kwartaal gemeten en jaarlijks - [gebundeld in een rapport - aan de raad aangeboden](#). Hoewel vanuit de Participatiewet een jaarlijks cliëntervaringsonderzoek niet verplicht is, maakt het ook onderdeel uit van het rapport.

Het Rijk ziet toe op de uitvoering van de wettelijke taken in het sociaal domein.

Verantwoording informatieveiligheid (ENSIA, Eenduidige Normatiek Single Information Audit)

De ENSIA heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatiebeveiliging verder te professionaliseren. Dit gebeurt door het toezicht te bundelen en aan te sluiten bij de gemeentelijke Planning & Control-cyclus. Het college krijgt hiermee meer overzicht in de stand van zaken van informatiebeveiliging en kan er beter op worden gestuurd.

De horizontale verantwoording bestaat uit:

- een zelfevaluatie aan de hand van vragenlijsten (op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid voor diverse basisregistraties, DigiD en Suwinet);
- een externe audit (DigiD-aansluitingen en Suwinet);
- een verklaring van het college en een toelichting over de informatiebeveiliging in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening;

- de Raad ontvangt [jaarlijks een raadsinformatiebrief Informatiebeveiliging](#);
- publicatie op de [website 'Waarstaatjegemeente.nl'](#).

Tevens vindt er over de ENSIA een verticale verantwoording plaats aan de verschillende toezichthouders van het Rijk.

Verantwoording Wet politiegegevens

Als werkgever van boa's met opsporingstaken is de gemeente volgens de Wet politiegegevens (Wpg) verplicht om iedere vier jaar een externe audit uit te laten voeren. En de resultaten hiervan te delen met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) in een Wpg-auditrapport. De volgende externe Wpg-audit is in 2026, daarnaast vindt verplicht ieder jaar een interne audit plaats.

De resultaten van de externe en interne audit zijn opgenomen in het jaarverslag informatieveiligheid en privacy.

Verantwoording toezichtindicatoren BBV

Vanaf 2016 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. Gemeenten zijn vanaf die datum verplicht om in de begroting en jaarrekening de beoogde of gerealiseerde maatschappelijke effecten toe te lichten aan de hand van een set verplichte en facultatieve beleidsindicatoren. Dit stelt de raad in staat op maatschappelijke effecten te kunnen sturen.

Periodiek leveren landelijke bronhouders van deze indicatoren de meest recente informatie aan via [Waarstaatjegemeente.nl](#). In deze jaarrekening zijn de cijfers van voorjaar 2025 gebruikt. We merken op dat veel bronhouders de indicatoren niet jaarlijks aanpassen waardoor veel indicatoren verouderd of zelfs niet ingevuld zijn. Indicatoren zijn vaak pas interessant wanneer je de ontwikkeling over meerdere jaren bekijkt. Daarom zijn - als ze beschikbaar waren - ook de gegevens uit voorgaande jaren opgenomen. De beleidsindicatoren zijn opgenomen in het jaarverslag.

Verantwoording rechtmatigheid

Met ingang van de jaarrekening 2023 (in 2024 vastgesteld door de raad) is het college verantwoordelijk voor het opstellen van de financiële rechtmatigheidsverantwoording en het verantwoordingsgesprek met de raad. Het college legt daarmee verantwoording af over de naleving van wet- en regelgeving die relevant is voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. De raad bepaalt - binnen de wettelijke mogelijkheden - de normen voor de verantwoording.

Vanaf 2023 controleert de accountant de jaarrekening - inclusief de financiële rechtmatigheidsverantwoording - alleen nog op getrouwheid en niet meer op rechtmatigheid. De wetswijziging benadrukt de kaderstellende en controlerende rol van de raad en de politieke aanspreekbaarheid van het college. De wetswijziging kan een positieve bijdrage leveren aan het debat over de verbetermaatregelen en de kwaliteit van de financiële bedrijfsvoering. De rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de jaarrekening. Een uitgebreide toelichting nemen we op in de paragraaf Bedrijfsvoering van de jaarrekening.

Digitale toegankelijkheid

Gemeenten zijn volgens de wet 'Besluit digitale toegankelijkheid overheid' verplicht hun digitale kanalen te laten voldoen aan de digitale toegankelijkheid eisen. Iedereen moet informatie en diensten van de overheid kunnen bereiken en gebruiken. Digitale

toegankelijkheid wordt getoetst aan de hand van de WCAG 2.2 richtlijnen. Deze richtlijnen gaan over techniek en content. Onze gemeente is verantwoordelijk voor de digitale toegankelijkheid van al onze digitale kanalen en moet de status van de toegankelijkheid aantonen met een toegankelijkheidsverklaring.

Wat vraagt de wet:

1. Een toegankelijkheidsverklaring opstellen en publiceren per digitaal kanaal.
2. De verklaring onderbouwen met een onderzoeksrapport (audit) over de toegankelijkheid van de website of applicatie.
3. In de verklaring aangeven welke maatregelen de organisatie neemt om de toegankelijkheid te verbeteren.

Op basis van deze verklaring, onderbouwing en benoemde maatregelen krijgt het digitale communicatiekanaal een status (A: Voldoet volledig, B: Voldoet gedeeltelijk, C: Eerste maatregelen getroffen, D: Voldoet niet, of E: Geen verklaring).

In het nieuwe Dashboard DigiToegankelijk worden alle websites, cloudapplicaties en apps van de gemeente beoordeeld op digitale toegankelijkheid. Het is de bedoeling dat ze na verloop van tijd allemaal de status A (voldoet volledig) krijgen. De gemeente werkt hier iedere dag aan, dit is een continu proces. We streven ernaar om voor al onze websites en apps zo snel mogelijk de status 'voldoet volledig' te krijgen.

In het dashboard is in één oogopslag te zien hoe digitaal toegankelijk de gemeente Waalre is. Het dashboard is een hulpmiddel voor de gemeente om meer inzicht te krijgen hoe het er met de digitale communicatie voor staat, maar het dashboard kan ook door toezichthouders (gemeenteraad en provincie) en inwoners gebruikt worden.

De gemeente Waalre is (op het moment van schrijven) verantwoordelijk voor 20 websites en mobiele apps. Op dit moment voldoen 15 websites en mobiele apps aan de wettelijke verplichting, en bij 5 apps/websites dient de toegankelijkheidstoets uitgevoerd te worden waardoor deze op dit moment nog niet voldoen. De gemeente Waalre is verantwoordelijk voor de toetsing, dit gebeurt in afstemming met de leverancier van de betreffende dienst of website. De gemeente Waalre werkt aan het uitvoeren van de toegankelijkheidsonderzoeken en het verbeteren van deze digitale toegankelijkheid. De status van alle websites en apps is te vinden op:

[Zó digitoegankelijk is Gemeente Waalre | Dashboard DigiToegankelijk](#)

Daarnaast werken we binnen de organisatie aan de bewustwording en kennis van medewerkers om ook documenten digitaal toegankelijk te maken.

Paragraaf I. Gemeenteraad en Raadsgriffie

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de geraamde en werkelijke uitgaven en inkomsten van uw gemeenteraad en de raadsgriffie.

Specificatie gemeenteraad en griffie	Realisatie 2023	Begroot 2024	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Salarissen en sociale lasten	313.281	318.818	323.214	352.370	352.370	352.370	352.370
Vergoeding ziektekosten	2.141	2.000	2.209	2.200	2.200	2.200	2.200
Opleidingskosten	13.347	12.000	17.831	17.500	17.500	17.500	17.500
Reis- en verblijfkosten	2.624	4.000	2.526	4.000	4.000	4.000	4.000
Presentiegelden fractie-vertegenwoordigers	7.336	12.000	11.698	12.000	12.000	12.000	12.000
Tegemoetkoming in kosten fracties	21.750	24.250	21.750	24.250	24.250	24.250	24.250
Kosten BIS	32.853	30.000	40.219	35.000	35.000	35.000	35.000
Diverse kosten gemeenteraad	9.889	10.000	17.564	10.000	10.000	10.000	10.000
Advertentiekosten	5.520	8.000	6.706	8.000	8.000	8.000	8.000
Kosten collegevorming	-	-	-		10.000		
Totaal lasten gemeenteraad	408.741	421.068	443.717	465.320	475.320	465.320	465.320
Salarissen en sociale lasten	267.778	343.038	321.532	317.866	317.866	317.866	317.866
Reis- en verblijfkosten	2.107	2.000	3.174	2.000	2.000	2.000	2.000
Diverse kosten griffie	672	-	743	1.000	1.000	1.000	1.000
Opleidingskosten	1.629	2.500	1.541	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal lasten griffie	272.186	347.538	326.990	323.366	323.366	323.366	323.366
Periodieke controle accountant	55.059	40.000	25.062	40.000	40.000	40.000	40.000
Totaal lasten jaarverslag	55.059	40.000	25.062	40.000	40.000	40.000	40.000
Lasten lokale rekenkamer	27.271	30.000	29.244	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal lasten rekenkamerfunctie	27.271	30.000	29.244	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal lasten	763.257	838.606	825.012	858.686	868.686	858.686	858.686
Terugbetaling vergoeding fractieondersteuning	11.136	10.000	7.049	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal baten	11.136	10.000	7.049	10.000	10.000	10.000	10.000
Saldo (baten - lasten)	- 752.121	-828.606	-817.963	-848.686	-858.686	-848.686	-848.686

Paragraaf J. Wet Open Overheid (WOO)

De Woo regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo betreft passieve en actieve openbaarmaking van informatie door de overheid, en is op 1 mei 2022 van kracht geworden voor het passieve gedeelte (lees Woo-verzoeken).

Bij koninklijk besluit treedt de verplichte actieve openbaarmaking, op grond van de Woo, gefaseerd in werking. We gaan per informatiecategorie documenten publiceren op onze eigen publicatielocaties (bijvoorbeeld onze website), met een verwijzing naar deze informatie op een landelijk platform via een zogenoemde verwijsindex. De Woo gaat grote impact hebben op onze werkprocessen en werkwijzen en daarom hebben overheden meerdere jaren de tijd krijgen om de wet te implementeren. Voor de implementatie heeft Waalre een duidelijke planning voor ogen.

Voor 2025 hebben we ten aanzien van de Woo de volgende doelen:

- **Actieve openbaarmaking.** Inmiddels hebben we een 5-tal informatie categorieën openbaar gemaakt, volgens planning in de eerste tranche, en bereiden we ons verder voor op de inwerkingtreding van de actieve openbaarmaking, in de tweede en derde tranche. We inventariseren de impact die de wet op de verschillende onderdelen van onze organisatie heeft en welke aanpassingen er nodig zijn in processen, werkwijzen en systemen. We leggen daarbij tevens de relatie met andere wetgeving (o.a. de Wet elektronische publicaties (WEP) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).
- **Passieve openbaarmaking.** De organisatie is uitgebreid met een Woo-contactfunctionaris. Hiermee verbeteren we de regie, het overzicht en doorlooptijden van Woo-verzoeken en daarmee onze dienstverlening. Met de opgedane ervaringen gaan we het proces van passieve openbaarmaking verder optimaliseren. We maken de de Woo-verzoeken en de daarop volgende besluiten met bijlagen digitaal toegankelijk.
- **Verbetering van de informatiehuishouding.** De Woo brengt met zich mee dat we ook de informatiehuishouding verder op orde brengen. De centrale opslag van informatie in ons digitale zaaksysteem is hiervoor van groot belang, waardoor de vindbaarheid van informatie geoptimaliseerd wordt. De komende jaren zullen gericht zijn op het verder aanpassen van de werkwijzen hierop en om het gebruik van andere opslagmedia verder terugdringen.

Bij de jaarrekening van 2025 zullen we verantwoording afleggen over de doelen van 2025.

Bijlagen bij het jaarverslag

Bijlage 1. Horizontale verantwoording – uitvoering archiefwet

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Brabantlaan 1
5216 TV 's-Hertogenbosch

Uw brief van	Uw kenmerk	Behandelaar
		I&A/E. Waale
Onderwerp	Ons kenmerk	Datum
Voortgangsbericht 2024 Archief- en Informatiebeheer Gemeente Waalre	176769	01-07-2025

Geacht College,

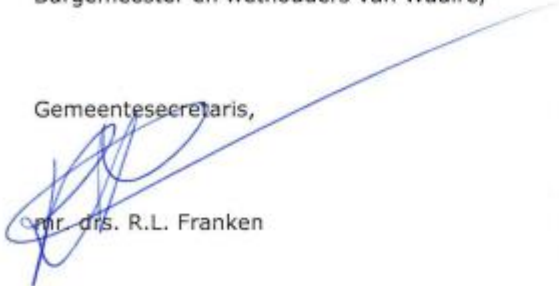
Als onderdeel van de jaarstukken 2024 treft u hierbij aan het voortgangsbericht Archief- en Informatiebeheer gemeente Waalre over 2024.

Als bijlage bij dit voortgangsbericht aan de gemeenteraad treft u tevens het geactualiseerde verbeterplan aan. Een en ander conform het verzoek zoals gedaan in uw brief van 19 november 2024, kenmerk C233433/6026199.

Wij vertrouwen u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Waalre,

Gemeentesecretaris,

Mr. drs. R.L. Franken

Burgemeester,

M. P. Oosterveer

Aan de gemeenteraad van Waalre

Uw brief van	Uw kenmerk	Behandelaar
		I&A/E. Waale
Onderwerp	Ons kenmerk	Datum
Voortgangsbericht 2024 Archief- en Informatiebeheer	176769	01-07-2025

Geachte leden van de raad,

Evenals voorgaande jaren brengen we, als onderdeel van de Jaarstukken 2024, ook dit jaar verslag uit over het archief- en informatiebeheer bij de gemeente Waalre.

Oordeel Provincie over de verslaglegging 2023

Op basis van de criteria uit het beleidskader Interbestuurlijk Toezicht beoordeelt de provincie onze gemeente voor wat betreft het systematisch toezicht op het informatie- en archiefbeheer als: **voldoet**. Er werden complimenten gemaakt voor de transparante en toegankelijke wijze van vastlegging van overzichten en afspraken in het informatiebeheersysteem.

Gewijzigde toezichtsystematiek

Voorheen was het gebruikelijk om jaarlijks uitgebreid verslag uit te brengen over het informatie- en archiefbeheer. Vanaf verslagjaar 2021 hanteert de provincie echter een andere methodiek.

Het ene jaar dient een uitgebreid "informatiearrangement" te worden aangeleverd bestaande uit:

- Een uitgebreid activiteitenverslag van het college aan de raad.
- Een SMART geformuleerd verbeterplan.
- Een aanbiedingsbrief van het college aan de raad.
- Het tweejaarlijkse inspectieverslag van de Archivaris van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven.

In het tweede jaar van de cyclus kan worden volstaan met:

- Een voortgangsbericht van het college aan de raad waarin is beschreven wat de stand van zaken is omtrent de ingezette verbeteracties en de mogelijk nieuwe acties die zijn opgepakt of gaan worden.
- Een actueel en concreet (SMART) Verbeterplan. Omdat vorig jaar het uitgebreide informatiearrangement is aangeboden kan dit jaar worden volstaan met dit voortgangsbericht.

Stand van zaken verbeterplan

De afgelopen jaren zijn een flink aantal verbeterpunten opgepakt en afgerond waardoor de lijst aanzienlijk is ingekort ten opzichte van vorig jaar. Vanuit het Strategisch Informatie Overleg (SIO) d.d. 18 april 2014 zijn geen aanvullende aanbevelingen gedaan die als zodanig in het verbeterplan dienen te worden opgenomen. Wel hebben we zelf nog een aantal activiteiten in het plan vermeld die de komende periode zullen worden opgepakt. Zie bijgevoegd verbeterplan voor een compleet actueel overzicht.

Nieuwe ontwikkelingen

Nadat op 12 december 2023 het kwaliteitssysteem archief- en informatiebeheer door ons college is vastgesteld, is in 2024 begonnen met de toepassing hiervan. Onder andere door middel van het maken van beheerafspraken omtrent het informatiebeheer, regelmatige controles en overleggen met vertegenwoordigers van de vak afdelingen werken we aan het optimaliseren van de informatiehuishouding met als doel het verkrijgen van een betere grip hierop.

Tot slot willen we nog graag vermelden dat in januari 2024 het jaarverslag van het RHCE over 2023 is verschenen. In dit jaarverslag zijn de resultaten opgenomen van de inspecties die bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen zijn verricht op correcte naleving van de toepasselijke wet- en regelgeving. Niet zonder trots kunnen wij u mededelen dat Waalre hierbij als beste uit de bus is gekomen. In de loop van 2025 zal er wederom een nieuwe inspectieronde plaatsvinden en uiteraard zullen wij u in kennis stellen van de resultaten.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Waalre,

Gemeentesecretaris,

Mr. drs. R.L. Franken

Burgemeester,

M.F. Gosterveer

Verbeterplan archief- en informatiebeheer Waalre														
Prioritering overgenomen uit het inspectierapport van het RHCE														
N	KPI	Omschrijving probleem/aanbeveling	Risico	Prioriteit	Omschrijving eindresultaat (oplossing)	Aanpak op hoofdlijnen	Datum aanbeveling archivaris	Start activiteit	Geplande realisatie activiteit	Voortgang in %			Realisatie activiteit	toelichting
										25	50	75	100	
	1.	Lokale regelingen												
1	1.1	Nagaan of de Archiefverordening nog up to date is	Laag	5	Actuele, door gemeenteraad vastgestelde, archiefverordening die voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.	Blijkens info RHCE is de huidige Archiefverordening nog actueel. Aanpassing wordt voorzien na invoering nieuwe Archiefwet.	10-3-2021	Na inwerking treding nieuwe Archiefwet						
	2.	Mensen en middelen			geen verbeterpunten									
	3.	Archiefruimten, applicaties, archiefbewaarplaats en e-depot			geen verbeterpunten									
	4.	Interne kwaliteitszorg en toezicht			geen verbeterpunten									
	2	5												
	3	5.10	laag	4	Het hebben van vastgestelde functionele eisen en deze implementeren	DIV en I&A gaan hiermee aan de slag. Indien nodig betrekken we hierbij de deskundigheid van het RHCE	10-3-2021	Q1 2023	Q4 2024				Q4 2024	M.b.t. de gangbare digitale archiefbescheiden zijn bij de aanschaf van Zaaksysteem functionele eisen gesteld. Voor metadata qua gedrag is dit in de zaaktypecatalogus per zaaktype aangegeven
	4	5.11	laag	4	Het hebben van vastgesteld en geïmplementeerd beleid in deze.	Nog nader te bepalen	10-3-2021	n.t.b.						Er worden in Waalre voor zover bekend geen archiefbescheiden onderworpen aan compressie en/of encryptie. Het heeft dan ook geen hoge prioriteit om hiervoor intern beleid op te stellen
	6.	Vervanging, conversie/migratie, selectie, vernietiging en vervreemding van archiefbescheiden												
	5	6.2	laag	3	Er is een verklaring opgemaakt wanneer conversie of migratie wordt toegepast.	Wanneer conversie of migratie aan de orde is zal hiervan een verklaring worden opgemaakt.	10-3-2021	n.t.b.	Q4 2024				Q4 2024	Dit verbeterpunt wordt beschouwd als afgedaan; het heeft immers geen zin om dit te laten staan als conversie of migratie voorts nog toch niet aan de orde is.
		Overige op te pakken acties in 2025												
6	A	Opschonen en digitaliseren kleine hoeveelheid analoge bouwdoSSIERS (veegactie)	middel		de bouwvergunningen zijn gedigitaliseerd en opgenomen in zaaksysteem	de nog analoog aanwezige bouwdoSSIERS zullen worden gedigitaliseerd	n.v.t. betreft eigen initiatief	Q3 2024	Q2 2025					

		Verbeterplan archief- en informatiebeheer Waalre															
Prioritering overgenomen uit het inspectierapport van het RHCE																	
N	KPI	Omschrijving probleem/aanbeveling	Risico	Prioriteit	Omschrijving eindresultaat (oplossing)	Aanpak op hoofdlijnen	Datum aanbeveling archivaars	Start activiteit	Geplande realisatie activiteit	Voortgang in %				Realisatie activiteit	toelichting		
										25	50	75	100				
					Relevante documenten zijn verhuisd van de netwerkschijf naar het Zaaksysteem	het per afdeling plannen van een aantal momenten waarbij tijd wordt vrijgemaakt om de documenten te migreren naar het zaaksysteem	n.v.t. betreft eigen initiatief	Q2 2024	Q4 2025						Betreft een regelmatig terugkerende actie		
7	B	Opschoonactie Netwerkschijven	hoog			Voor sommige toepassingen zijn nog geen goede handleidingen voorhanden en de reeds bestaande zullen indien nodig worden geactualiseerd.	n.v.t. betreft eigen initiatief	Q3 2024	Q2 2025								
8	C	Opstellen/actualiseren handleidingen	middel		Informatiebehoefte geïnventariseerd en afspraken gemaakt m.b.t. informatiebeheer	Inplannen afspraken met teams	n.v.t. betreft eigen initiatief	Q3 2024	Q4 2025						Betreft een regelmatig terugkerende actie		
9	D	Maken beheerafspraken en inventariseren informatiebehoefte	middel														

B: De jaarrekening

Totaaloverzicht van baten en lasten per taakveld

Bedragen * € 1.000

Overzicht van baten en lasten	Begroting 2024 oorspronkelijk			Begroting 2024 incl. wijzigingen			Rekening 2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 0 Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	10	2.314	-2.304	10	2.675	-2.665	31	2.800	-2.769
0.2 Burgerzaken	300	548	-248	368	578	-210	447	625	-178
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	49	35	14	49	27	22	47	28	19
0.5 Treasury		-64	64		-237	237		46	-46
0.64 Belastingen overig		308	-308		541	-541		516	-516
Saldo programma 0 Bestuur en ondersteuning	359	3.141	-2.782	427	3.584	-3.157	525	4.015	-3.490
Programma 1 Veiligheid									
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	77	1.086	-1.009	77	1.086	-1.009	75	1.074	-999
1.2 Openbare orde en veiligheid	-	577	-577	-	574	-574	2	589	-587
Saldo programma 01 Veiligheid	77	1.663	-1.586	77	1.660	-1.583	77	1.663	-1.586
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat									
2.1 Verkeer en vervoer	25	2.731	-2.706	82	2.510	-2.428	124	2.451	-2.327
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	12	13	-1	12	13	-1
Saldo programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	25	2.731	-2.706	94	2.523	-2.429	136	2.464	-2.328
Programma 3 Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	2	128	-126	2	128	-126	3	121	-118
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	50	-5	45	67	-22	41	62	-21
3.4 Economische promotie	220	37	183	241	37	204	250	32	218
Saldo programma 3 Economie	267	215	52	288	232	56	294	215	79
Programma 4 Onderwijs									
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	74	-74	-	74	-74	-	74	-74
4.2 Onderwijshuisvesting	296	670	-374	296	689	-393	321	1.263	-942
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	64	668	-604	83	592	-509	85	572	-487
Saldo programma 4 Onderwijs	360	1.412	-1.052	379	1.355	-976	406	1.909	-1.503
Programma 5 Sport, cultuur en educatie									
5.1 Sportbeleid en activering	66	178	-112	66	138	-72	100	137	-37
5.2 Sportaccommodaties	1.051	1.862	-811	1.029	1.816	-787	1.019	1.846	-827
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	126	-126	87	106	-19	86	139	-53
5.5 Cultureel erfgoed	-	16	-16	-	16	-16	-	9	-9
5.6 Media	17	356	-339	117	456	-339	22	363	-341
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	15	2.137	-2.122	15	2.046	-2.031	50	2.040	-1.990
Saldo programma 5 Sport, cultuur en educatie	1.149	4.675	-3.526	1.314	4.578	-3.264	1.277	4.534	-3.257
Programma 6 Sociaal domein									
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	211	1.274	-1.063	2.410	3.436	-1.026	2.367	3.334	-967
6.2 Wijkteams	-	2.033	-2.033	-	2.463	-2.463	10	2.460	-2.450
6.3 Inkomensregelingen	3.001	4.181	-1.180	4.366	4.631	-265	4.569	4.473	96
6.4 Begeleide participatie	-	1.445	-1.445	-	1.634	-1.634	-	1.627	-1.627
6.5 Arbeidsparticipatie	-	-	-	-	-	-	10	10	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3	663	-660	3	698	-695	4	817	-813
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	85	1.548	-1.463	111	1.768	-1.657	96	1.806	-1.710
6.71B Begeleiding (WMO)		1.128	-1.128		1.274	-1.274		1.197	-1.197
6.71C Dagbesteding (WMO)		18	-18		18	-18		184	-184
6.72A Jeugdhulp begeleiding		3.144	-3.144		4.337	-4.337		2.713	-2.713
6.72B Jeugdhulp behandeling		-	-		-	-		600	-600
6.72C Jeugdhulp dagbesteding		-	-		-	-		276	-276
6.73A Pleegzorg		-	-		-	-		82	-82
6.73B Gezinsgericht		-	-		-	-		159	-159
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig		-	-		-	-		159	-159
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf		-	-		-	-		103	-103
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf		-	-		-	-		75	-75
6.74C Gesloten plaatsing		79	-79		34	-34		42	-42
6.81A Beschermd wonen (WMO)		-	-	5	-	5	5		5
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-				3	-3			-
6.82A Jeugdbescherming		181	-181		159	-159		150	-150
6.82B Jeugdreclassering		12	-12		49	-49		49	-49
Saldo programma 6 Sociaal domein	3.300	15.706	-12.406	6.895	20.504	-13.609	7.061	20.316	-13.255

Bedragen * € 1.000

Overzicht van baten en lasten	Begroting 2024 oorspronkelijk			Begroting 2024 incl. wijzigingen			Rekening 2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 7 Volksgezondheid en milieu									
7.1 Volksgezondheid	208	1.039	-831	249	1.066	-817	211	1.036	-825
7.2 Riolering	1.707	1.408	299	1.719	1.323	396	1.748	1.533	215
7.3 Afval	2.079	1.618	461	2.136	1.592	544	2.180	1.611	569
7.4 Milieubeheer	383	865	-482	470	883	-413	472	824	-352
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	60	123	-63	60	123	-63	51	133	-82
Saldo programma 7 Volksgezondheid en milieu	4.437	5.053	-616	4.634	4.987	-353	4.662	5.137	-475
Programma 8 ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing									
8.1 Ruimtelijke ordening	-	968	-968	1.029	1.538	-509	842	1.133	-291
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	613	613	-	1.516	1.453	63	1.625	1.347	278
8.3 Wonen en bouwen	804	1.212	-408	875	1.500	-625	1.295	1.454	-159
Saldo programma 8 ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.417	2.793	-1.376	3.420	4.491	-1.071	3.762	3.934	-172
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen, waarvan besteding niet gebonden	5.023	0	5.023	5.062	0	5.062	5.038	0	5.038
Algemene uitkering	28.468	0	28.468	29.530	0	29.530	29.502	0	29.502
Dividend	16	0	16	16	0	16	12	0	12
Saldo financieringsbehoefte	13	0	13	13	0	13	141	0	141
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	0	-	-23	0	-23	-16	0	-16
Saldo Algemene dekkingsmiddelen	33.520	-	33.520	34.598	-	34.598	34.677	-	34.677
Kosten overhead	72	7.505	-7.433	214	7.404	-7.190	193	7.445	-7.252
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	22	-22	-	22	-22
Onvoorzien	-	218	-218	-	-	-	-	35	-35
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	44.983	45.112	-129	52.340	51.340	1.000	53.070	51.689	1.381
Mutaties reserve									
Storting in reserves		210	-210		848	-848		1070	-1.070
Ontrekking aan reserves	339		339	634		634	1.119		1.119
Saldo Mutaties reserve	339	210	129	634	848	-214	1.119	1.070	49
Gerealiseerd resultaat	45.322	45.322	-	52.974	52.188	786	54.189	52.759	1.430

Bedragen * € 1.000

Overzicht van baten en lasten	Begroting 2024 oorspronkelijk			Begroting 2024 incl. wijzigingen			Rekening 2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	359	3.141	-2.782	427	3.584	-3.157	525	4.015	-3.490
Programma 1 Veiligheid	77	1.663	-1.586	77	1.660	-1.583	77	1.663	-1.586
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	25	2.731	-2.706	94	2.523	-2.429	136	2.464	-2.328
Programma 3 Economie	267	215	52	288	232	56	294	215	79
Programma 4 Onderwijs	360	1.412	-1.052	379	1.355	-976	406	1.909	-1.503
Programma 5 Sport, cultuur en educatie	1.149	4.675	-3.526	1.314	4.578	-3.264	1.277	4.534	-3.257
Programma 6 Sociaal domein	3.300	15.706	-12.406	6.895	20.504	-13.609	7.061	20.316	-13.255
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	4.437	5.053	-616	4.634	4.987	-353	4.662	5.137	-475
Programma 8 ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.417	2.793	-1.376	3.420	4.491	-1.071	3.762	3.934	-172
Algemene dekkingsmiddelen	33.520	-	33.520	34.598	-	34.598	34.677	-	34.677
Overhead	72	7.505	-7.433	214	7.404	-7.190	193	7.445	-7.252
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	22	-22	-	22	-22
Onvoorzien	-	218	-218	-	-	-	-	35	-35
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	44.983	45.112	-129	52.340	51.340	1.000	53.070	51.689	1.381
Saldo Mutaties reserve	339	210	129	634	848	-214	1.119	1.070	49
Gerealiseerd resultaat	45.322	45.322	-	52.974	52.188	786	54.189	52.759	1.430
eenmalige lasten								3.066	-3.066
waarvan ten laste van de reserves								-953	953
eenmalige baten							2.949		2.949
waarvan ten gunste van de reserves							-1.070		-1.070
structureel rekeningsaldo							52.310	50.646	1.664

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

Begrotings wijziging	omschrijving	Mutatie onvoorzien	saldo onvoorzien
0	Saldo begroting 2024		1.406
0	Primitieve begroting 2024 eenmalig	115.000	116.406
0	Primitieve begroting 2024 structureel	100.000	216.406
2	4e turap 2023	-283.000	-66.594
4	1e turap 2024	-237.700	-304.294
8	2e turap 2024	302.676	-1.618
9	3e turap 2024	-366.102	-367.720
10	4e turap 2024	1.152.337	784.617
10	4e turap 2024 storting geraamd rekening- saldo in reserve vrij besteedbaar	-784.617	-

Presentatie van structureel rekeningsaldo

Presentatie van het structureel rekeningsaldo (x € 1.000)			
	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	4.015	525	-3.490
Veiligheid	1.663	77	-1.586
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.464	136	-2.328
Economie	215	294	79
Onderwijs	1.909	406	-1.503
Sport, cultuur en educatie	4.534	1.277	-3.257
Sociaal domein	20.316	7.061	-13.255
Volksgezondheid en milieu	5.137	4.662	-475
Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.934	3.762	-172
Totaal van de taakvelden	44.187	18.200	-25.987
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	0	34.677	34.677
Overzicht overhead	7.445	193	-7.252
Bedrag heffing vennootschapsbelasting	22	0	-22
Bedrag voor onvoorzien	35	0	-35
Subtotaal taakvelden (incl. algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	51.689	53.070	1.381
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.070	1.119	49
Geraamd resultaat	52.759	54.189	1.430
Incidentele baten en lasten	2.113	1.879	234
Structureel rekeningsaldo			1.664

Overzicht renteschema

Rente schema				
a.	De externe rente over de korte en lange financiering			
	- leningen tbv aankoop Brede School Ekenrooi	91.171		
	- lening tbv zonnepanelenproject	9.545		
	- lening O/G	264.017		
b.	De externe rente baten	-/- 129.684		
	De externe rente baten (zonnepanelen)	-/- 11.803		
	Totaal door te rekenen externe rente		223.246	
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	-/- 0		
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- 91.171		
			-/- 91.171	
	Saldo door te rekenen externe rente			132.075
d1.	rente over eigen vermogen	0		
d2.	rente over voorzieningen* (gewaardeerd op contante waarde)	124.793		
			+/+ 124.793	
	De aan taakvelden toe te rekenen rente			256.868
	rente voorzieningen op 6.001.10/16 en 5.001.30			-124.793
e.	De werkelijke aan taakvelden toegerekende rente		-/-	-
f.	Renteresultaat op treasury			132.075

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

Omschrijving	Baten		Lasten	
	Programma	Waarvan tgv reserves (eenmalige lasten)	Programma	Waarvan tlv reserves (eenmalige baten)
Dekking voor wegvallen fictief toegerekende rente bouwgrondexploitatie				30.000
Vrijvallen reserve aandelen bouwfonds				24.000
<u>Onttrekkingen reserve overlopende posten</u>				
- Herijken woonnotitie				20.000
- Visie gemeenschapshuizen				50.000
- Kosten intranet				15.000
Storting voorziening wethouders			103.425	
Storting voorziening oud wethouders			105.859	
Verhuiskostenvergoeding burgemeester			85.188	
Totaal bestuur en ondersteuning	-	-	294.472	139.000
Inhuur adviseur veiligheid			29.000	29.000
Totaal veiligheid	-	-	29.000	29.000
Samenwerking bereikbaarheidsagenda Zuid-Oost Brabant (ZOB)			50.500	50.500
Storting in reserve bruggen		150.000		
Kortetermijnmaatregelen (KTM) A2	1.000	1.000		
OV ambassadeurs	12.500		12.500	
Totaal verkeer, vervoer en waterstaat	13.500	151.000	63.000	50.500
Bedrijventerrein de Voldijn			17.133	17.133
Totaal economie	-	-	17.133	17.133
krediet NPO	19.409		19.409	
aanleg kunstroutennetwerk SGE	71.891		75.241	
Cultuurloper	9.486		29.278	8.255
beheersplan bossen			35.566	
van gogh nationaal park			8.572	8.572
Storting in reserve schoolgebouwen		59.000	59.000	
Vrijval reserve schoolgebouwen				519.337
Totaal sport, cultuur en recreatie	100.786	59.000	227.066	536.164
De pracht en omgeving		73.200	75.947	
Switch 2 Move			2.287	3.906
Visie wonen-welzijn-zorg			35.534	
Taskforce SD		150.000	271.109	
Tijdelijke gemeentelijke opvang	2.162.000		2.127.000	
Energietoeslag			-235.500	
Totaal sociaal domein	2.162.000	223.200	2.276.377	3.906
Krediet aanpak energiearmoede	56.821		56.821	
Krediet klimaatakkoord			7.147	7.147
Onttrekking uit reserve riolering				163.684
Totaal volksgezondheid en milieu	56.821	-	63.968	170.831
Implementatie omgevingsplannen			54.904	
Opstellen instrumentarium grondbeleid			33.100	
Implementatie omgevingswet			6.925	6.925
Woonnotitie niet doorgedaan		20.000		
Storting uit anterieure overeenkomsten	374.622	374.622		
Storting uit Grexen	241.719	241.719		
Totaal ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing	616.341	636.341	94.929	6.925
Totaal alle programma's	2.949.448	1.069.541	3.065.945	953.459

- Dekking voor wegvallen fictief toegerekende rente bouwgrondexploitatie
In 2015 is € 750.000 in de reserve wettelijke bepalingen gestort. Uit deze reserve wordt jaarlijks een afnemende onttrekking t.g.v. de exploitatie geboekt ter dekking van de wegvallende fictieve toegerekende rentekosten aan de grondexploitatie.
- Vrijvallen reserve aandelen bouwfonds
In 2014 heeft Waalre € 822.646 voor de verkoop van de aandelen bouwfonds ontvangen. Dit is in de reserve bouwfonds gestort waar jaarlijks een afnemende onttrekking t.g.v. de exploitatie wordt geboekt ter dekking van het weggefallen dividend.
- Onttrekkingen reserve overlopende posten
Resterende middelen van incidentele budgetten 2023 zijn onttrokken aan deze reserve ter dekking van uitgaven in 2024.
- Storting in voorziening (oud) wethouders
Als gevolg van indexering van pensioenen en rentedaling bij de berekening van de benodigde waarde van de voorziening moet er in 2024 een bedrag worden bijgestort in de voorziening.
- Verhuiskostenvergoeding burgemeester
In 2024 zijn er kosten gemaakt voor de verhuizing van de burgemeester. De kosten voor de beveiliging van de woning zijn ook eenmalig.
- Inhuur adviseur veiligheid
Voor het jaar 2023 (met doorloop naar 2024) is er een eenmalige opdracht verstrekt voor het vormgeven van het Integraal Veiligheidsplan en het in beeld brengen van de daaruit volgende consequenties voor de interne organisatie en betrokken partners.
- Samenwerking bereikbaarheidsagenda Zuid- Oost Brabant (ZOB)
Tot en met 2026 zijn we verplicht een bijdrage te betalen voor administratieve lasten en projecten. Voor het totaal van deze kosten is de reserve bereikbaarheidsagenda ZOB gevormd. De jaarlijkse kosten worden gedekt uit deze reserve.
- Storting in reserve bruggen
Voor het groot onderhoud van onze bruggen wordt jaarlijks een bedrag gestort in de reserve bruggen. Vanuit deze reserve worden de kosten van het groot onderhoud gedekt.
- Kortetermijnmaatregelen (KTM) A2
De kosten voor de Korte TermijnMaatregelen worden gedekt uit deze reserve
- OV-ambassadeurs
Het betreft een specifieke uitkering voor het stimuleren van deelname aan het openbaar vervoer door personen met een mobiliteitsbeperking en door personen die een drempel ervaren bij het gebruik maken van het openbaar vervoer. De bibliotheek voert het project uit in Waalre en Eindhoven, in samenwerking met de gemeenten.
- Bedrijventerrein de Voldijn
In 2024 is eenmalig een opdracht verleend voor de toekomstverkenning van het bedrijventerrein de Voldijn.
- Krediet NPO
Het Nationaal Programma Onderwijs is een specifieke uitkering verstrekt in de corona-periode ter ondersteuning van het onderwijs. De periode van uitgaven is verlengd tot en met schooljaar 2024-2025.
- Aanleg kunstroutenetwerk SGE
Gemeente Waalre maakt onderdeel uit van de ambtelijke kopgroep van het Stedelijk Gebied Eindhoven die uitvoering geeft aan het gezamenlijke kunstroutenetwerk-project. Waalre is coördinator van het project en daarmee verantwoordelijk voor het gemeentelijk overstijgende deel van het project.
- Cultuurloper
Met de subsidie 2021-2024 van Kunstloc Brabant heeft cultuureducatie plaatsgevonden op de basisscholen.
- Beheersplan bossen
In 2024 is een eenmalig uitgave gedaan voor het opstellen van het beheersplan bossen.

- Van Gogh nationaal park
Het Van Gogh Nationaal Park is een samenwerkingsconcept, waarvan 2024 het laatste jaar, om te werken aan een kwalitatief hoogwaardig landschap van de toekomst. De uitgaven worden gedekt uit de reserve regiofonds.
- Storting in reserve schoolgebouwen
In 2024 wordt voor het laatste jaar eenmalig een bedrag gestort in de reserve onderhoud schoolgebouwen. (zie ook volgende punt)
- Vrijval reserve schoolgebouwen
In opdracht van onze accountant wordt het bedrag van de reserve schoolgebouwen omgezet naar een voorziening. Dit gebeurt via de voorziening onderhoud gemeentegebouwen.
- De Pracht en omgeving
De herinrichting van de openbare ruimte om het plangebied De Pracht wordt betaald uit de grondverkoop van gemeentegrond.
- Switch to move
Dansen en bewegen op muziek voor mensen met dementie
- Visie wonen-welzijn-zorg
Het opstellen van een visie wonen-welzijn-zorg is in 2023 gestart en in 2024 afgerond.
- Taskforce sociaal domein
De Taskforce streeft naar structureel meer grip op de uitgaven van jeugdhulp en Wmo waardoor we binnen de begroting kunnen blijven. Hiervoor is een programmaplan opgesteld. Voor de uitvoering hiervan is een eenmalig krediet verstrekt.
- Tijdelijke gemeentelijke opvang
Het betreft hier de tijdelijke gemeentelijke opvang van asielzoekers in de gemeente Waalre in 2024.
- Energietoeslag
Inwoners met een inkomen tot 120 procent van het wettelijk sociaal minimum konden tot 1 juli 2024 een eenmalige energietoeslag van € 1.300 aanvragen.
- Krediet aanpak energiearmoede
Ook een aantal huishouden binnen de gemeente Waalre hebben een laag inkomen en hoge energiekosten en/of wonen in een huis van lagere energetische kwaliteit en kunnen hun energierekening niet of nauwelijks betalen. De gemeente Waalre steunt deze huishoudens bij het verlagen van hun energierekening.
- Krediet klimaatakkoord
De gemeente Waalre leverde in 2024 (reeds beëindigd) een bestuurlijk vertegenwoordiger voor het regio SGE in de stuurgroep van de Regionale Energiestrategie MRE. Omdat wij deze extra capaciteit niet konden verzorgen, is deze ingehuurd.
- Onttrekking uit reserve riolering
Het saldo van onze reserve riolering (gestort in 2023) wordt overgebracht naar de voorziening riolering.
- Implementatie omgevingsplannen
Voor 2023 (lopen door in 2024) zijn extra kosten gemaakt voor de begeleiding en uitwerking van het omgevingsplan n.a.v. de omgevingswet.
- Opstellen instrumentarium grondbeleid
Mede als gevolg van de nieuwe Omgevingswet is er door de gemeenten een Nota kostenverhaal gemaakt en door de raad vastgesteld. Binnen de organisatie is hiervoor onvoldoende specialistische kennis en capaciteit aanwezig waardoor een groot deel van het werk is uitbesteed.
- Implementatie omgevingswet
Voor de invoering van de omgevingswet is incidenteel budget gebruikt in 2024. De uitgaven worden gedekt uit de algemene reserve.
- Woonnotitie niet doorgaan
De woonnotitie is in 2023 aangepast. Het vervolg is het ontwikkelen van beleidsinstrumentarium voor bestaande woningvoorraad om woningsplitsing en perceel-splitsing mogelijk te maken. Door dit beleid nu niet te ontwikkelen danwel deze

beleidsontwikkeling zoveel als mogelijk in eigen beheer te doen valt de dekking uit de reserve vrij.

- Storting uit anterieure overeenkomsten

Voor een aantal faciliterende projecten ontvingen wij van ontwikkelaars een bijdrage voor de afdracht aan fondsen.

- Storting uit Grexen

Vanuit de grondexploitaties ontvingen wij van ontwikkelaars een bijdrage voor de afdracht aan fondsen.

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In 2024 zijn structurele onttrekkingen gedaan ter dekking van de afschrijving op activa aan de volgende reserves:

• Kapitaalreserve huisvesting gemeentewerf	€ 12.640
• Kapitaalreserve renovatie sporthallen	€ 68.837
• Kapitaalreserve renovatie brandweerkazerne	€ 24.234
• Kapitaalreserve buitensportaccommodaties sportpark Waalre	€ 50.220
• Kapitaalreserve 't Hazzo	€ 9.586
Totaal	€ 165.517

In 2024 zijn structurele stortingen gedaan ter dekking van de afschrijving van toekomstige investeringen aan de volgende reserves:

• Openbare ruimte bruggen	€ 150.000
• Buitenonderhoud scholen	€ 59.000
Totaal	€ 209.000

Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende voor Gemeente Waalre van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor de gemeente Waalre is € 233.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2024			
Bedragen x € 1		R.L. Franken	W.A. Ernes
Functiegegevens		Gemeente - secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024		01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0	1,0
Dienstbetrekking		ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 126.610	€ 89.703
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 21.253	€ 15.072
Subtotaal		€ 147.864	€ 104.775
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 233.000	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging		€ 147.864	€ 104.775
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding als dan niet is toegestaan.		n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2023			
Bedragen x € 1		R.L. Franken	W.A. Ernes
Functiegegevens		Gemeente - secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023		01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0	1,0
Dienstbetrekking		ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen 2022		€ 115.888	€ 89.991
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 20.168	€ 14.294
Subtotaal		€ 136.056	€ 104.285
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 223.000	€ 223.000
Bezoldiging		€ 136.056	€ 104.285

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Niet van toepassing

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

Niet van toepassing

Tabel 1e Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100

Niet van toepassing.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

Niet van toepassing.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

Niet van toepassing.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 10 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 527.590. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 1.135.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 527.590. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van €1.135.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding van lasten van programma's.	1.135.000
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten).	-
2. Ongeautoriseerde reservemutaties.	-
3. Onderschrijding van baten van programma's.	-
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	1.135.000
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 3) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid.	1.135.000
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden.	0
Voorwaardencriterium	
Geen bevindingen	
M&O criterium	
Geen bevindingen	

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

De balans en de toelichting

ACTIVA	Ultimo 2024	Ultimo 2023
Vaste activa:		
1. Immateriële vaste activa		
a. kosten sluiten van geldleningen en saldo aqio/disagio	-	-
b. kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	-	6.100
c. bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-
subtotaal	-	6.100
2. Materiële vaste activa		
a. Investerings met economisch nut	20.178.997	20.862.531
b. invest. ec. nut waarvoor heffing kan worden geheven	18.486.248	14.607.615
c. Investerings i/d openb.ruimte met maatschappelijk nut	14.820.092	10.517.745
subtotaal	53.485.337	45.987.891
3. Financiële vaste activa		
a kapitaalverstrekkingen aan:		
-deelnemingen	15.795	15.795
-gemeenschappelijke regelingen	-	-
-overige verbonden partijen	-	-
b. leningen aan:		
-openbare lichamen	-	-
-woningbouwcorporaties	-	-
-deelnemingen	-	-
-overige verbonden partijen	-	-
c. overige langlopende leningen	822.734	925.489
d. uitz. Rijk's schatkist met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
e. uitz. Ned. schuld papier met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
f. overige uitzettingen met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
subtotaal	838.529	941.284
Totaal vaste activa	54.323.866	46.935.275
Vlottende activa:		
4. Voorraden:		
a. grond- en hulpstoffen:		
b. onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	5.140.544	5.253.156
c. gereed product en handelsgoederen	-	-
d. vooruitbetalingen	-	-
subtotaal	5.140.544	5.253.156
5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
a. vorderingen op openbare lichamen	285.364	4.865.900
b. verstrekte kasgeldleningen aan openb. Lichamen	-	-
c. overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
d. uitz. Rijk's schatkist met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
e. rek.-courant verhoudingen met het Rijk	638.705	3.982.528
f. rek.-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
g. uitz. Ned. schuld papier met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
h. overige vorderingen	2.136.229	2.627.618
i. overige uitzettingen	-	-
subtotaal	3.060.298	11.476.046
6. Liquide middelen:		
Kassaldi	2.738	1.329
Banksaldi	63.095	101.060
subtotaal	65.833	102.389
7. Overlopende activa:		
a. nog te ontvangen door voorfinanciering uitkeringen	-	-
b. overige nog te ontvangen	6.196.524	747.888
	6.196.524	747.888
Totaal vlottende activa	14.463.198	17.579.435
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	68.787.064	64.514.710

PASSIVA	Ultimo 2024	Ultimo 2023
Vaste passiva:		
8. Eigen vermogen:		
Reserves:		
a. algemene reserves	6.501.098	6.131.051
b. bestemmingsreserves	5.553.192	5.562.430
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	1.429.634	410.250
subtotaal	13.483.924	12.103.731
9. Voorzieningen		
1a. voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	4.971.426	4.551.644
1b. voorzieningen gelijkmatige verdeling van kosten	1.018.926	555.948
1c. voorzieningen vervangingsinvesteringen	-	-
2. voorz middelen derden met specifieke besteding	14.040.795	14.323.303
subtotaal	20.031.147	19.430.895
10. Vaste schulden > 1 jaar		
a. obligatieleningen	-	-
b. onderhandse leningen:		
1. binnenlandse pensioenfondsen/vers.instell.	-	-
2. binnenlandse banken en ov.financiële instell.	21.757.835	22.011.545
3. binnenlandse bedrijven	-	-
4. openbare lichamen	-	-
5. overige binnenlandse sectoren	-	-
6. buitenlandse instellingen, fondsen e.a.	-	-
c. door derden belegde gelden	-	-
d. waarborgsommen	10.925	10.522
	21.768.760	22.022.066
Totaal vaste passiva	55.283.831	53.556.692
Vlottende passiva:		
11. Netto vlottende schulden < 1 jaar:		
a. kasgeldleningen openbare lichamen	-	-
b. overige kasgeldleningen	3.000.000	-
c. banksaldi	-	-
d. overige schulden	4.042.440	6.406.765
subtotaal	7.042.440	6.406.765
12. Overlopende passiva		
a. verplichtingen	4.019.886	2.496.372
b. voorschotbedragen EU, Rijk en provincies	2.440.907	2.054.881
d. overig vooruitontvangen	-	-
subtotaal	6.460.793	4.551.253
Totaal vlottende passiva	13.503.233	10.958.018
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	68.787.064	64.514.710
Gewaarborgde leningen (incl. achterborg)	14.540.375	10.187.586

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANSWAARDERING.

De Jaarrekening 2024 is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 10-12-2024 (raadsbesluit 2024-85) de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld met terugwerkende kracht vanaf 1-1-2024.

Bij het opstellen van de balans hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd: de waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslag rechtmatigheidsverantwoording

De in deze jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 10 december 2024 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
 - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1 % (zijnde € 527.590) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende 3 soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert;
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde;
- De investering draagt bij aan de publieke taak;
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- Investerings met een economisch nut;
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven. Activa die verworven of gereedgekomen is wordt geactiveerd op 1 januari van het volgende boekjaar.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de

gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De afschrijvingen worden jaarlijkse berekend volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (de lineaire methode). Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten of – verliezen bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als respectievelijk incidentele baten of lasten in de jaarrekening verwerkt.

Erfpacht

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- Leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- Overige langlopende leningen:
- Uiteenzettingen in 's Rijks schatkist met rente typische looptijd van 1 jaar of langer;
- Uiteenzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rente typische looptijd van één jaar of langer;
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Flottende activa

Voorraden

De balanspost voorraden wordt onderscheiden in:

- Grond- en hulpstoffen;
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- Gereed product en handelsgoederen;
- Vooruitbetalingen.

Onderhanden werk

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd. De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord of wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat op startwaarde getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs

wordt daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen. In 2024 is er voor het eerst rente (0,5%) aan de grondexploitaties toegerekend.

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage (2%) van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risico beheersing in het jaarverslag. Gelet op de planperiode en de geprognosticeerde omzetten, zijn aan het exploiteren van gronden risico's verbonden. Afhankelijk van het stadium waarin de exploitatie c.q. uitvoering van het betreffende complex zich bevindt, zal het risico afnemen naarmate de einddatum van de grondexploitatie nadert. In mindere mate geldt dit ook voor het tijdelijk beheer van onroerende zaken die verhuurd/verpacht zijn.

Het uitgangspunt is dat de risico's zo veel mogelijk binnen het totale resultaat van de gezamenlijke grondexploitaties worden opgevangen.

Vooruitbetalingen

De vooruitbetalingen hebben betrekking op goederen die nog niet fysiek aanwezig zijn, maar waar al wel voor is betaald. Deze zijn, voor zover van toepassing, tegen de laatst bekende inkooprijzen gewaardeerd.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Schatkistbankieren

Drempelbedrag

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er zijn echter enkele uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden aangehouden.

Voor de gemeente Waalre geldt een drempelbedrag van € 1.000.000 voor alle kwartalen.

Voor openbare lichamen met een begrotingstotaal kleiner dan of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Voor openbare lichamen met een begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.

In het kader van het schatkistbankieren zijn onze drie bankrekeningen bij de BNG zijn zo ingesteld dat elke euro boven de € 350.000 overgeboekt wordt naar de schatkist van het ministerie van financiën.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening getroffen, die in mindering wordt gebracht bij de overlopende activa. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Vaste Passiva

Eigen vermogen

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

Reserves, gespecificeerd naar:

- Algemene reserve
- Bestemmingsreserve
- Het gerealiseerde resultaat volgens uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is enkel een bevoegdheid van de gemeenteraad. De reserves zijn onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. De algemene reserve is vrij besteedbaar. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Bestemmingsreserves kunnen per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden aangemerkt als vreemd vermogen en worden gevormd wegens:

- in te schatten verplichtingen en specifieke risico's waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is maar redelijkerwijs wel valt in te schatten. De overige risico's worden gedekt vanuit de algemene reserve;
- het opvangen van fluctuaties (gelijkmatige verdeling) in exploitatiekosten, Bijvoorbeeld (groot)onderhoudsvoorzieningen voor gemeentegebouwen en wegen. Het gaat hierbij om kosten die in een volgend jaar zullen worden gemaakt, maar waarvan de oorsprong mede in het huidige jaar ligt.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven;
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse Overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, dien dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Van een voorziening is dus sprake als het gaat om gekwantificeerde financiële verplichtingen en risico's. Elke voorziening die de gemeente heeft moet de omvang hebben van de hier achterliggende verplichting of het betreffende risico. Hiervoor dient een onderbouwing aanwezig te zijn door middel van onderhoudsplannen of een berekening van verplichtingen.

Voorzieningen kunnen worden onderscheiden in:

- gewaardeerd tegen contante waarde;
- overige voorzieningen.

Dit onderscheid heeft een relatie met de jaarlijkse rentetoevoeging. De omvang van een voorziening mag niet groter of kleiner zijn dan de verplichting of het risico. Dit betekent dat aan voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd rente mag worden toegevoegd, dit in tegenstelling tot de overige voorzieningen. De rentetoevoeging wordt gezien als een toevoeging om de voorziening op de juiste hoogte te houden. In Waalre is enkel de voorziening personele verplichtingen gewaardeerd tegen contante waarde.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen

zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslag jaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Rente toevoegingen aan voorzieningen vindt alleen plaats bij voorziening op basis van contante waarde berekening wordt gevormd.

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden, eveneens vreemd vermogen, zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva wordt onderscheiden in:

- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
- De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Toelichting op de balans per 31 december 2024

ACTIVA

Vaste activa:

2 Materiele vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2023	Mutatie i.v.m. gewijzigde regelgeving	Boekwaarde 1-1-2024	Investe- ringen	Des - investe- ringen	Afschrijvingen	Afwaarde- ring duurza- me waarde- vermindering*	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2024
a. Investerings met economische nut									
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	150.833	-	150.833	-	-	14.426	963	-	135.444
- Gronden en terreinen	1.387.755	-	1.387.755	-	-	-	-	-	1.387.755
- Bedrijfsgebouwen	17.671.242	-	17.671.242	120.981	-	614.969	-	-	17.177.254
- Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Machines	54.597	-	54.597	-	-	9.768	-	-	44.829
- Overige (economisch nut)	1.598.104	-	1.598.104	248.055	-	305.444	-	107.000	1.433.715
Totaal a.	20.862.531	-	20.862.531	369.036	-	944.607	963	107.000	20.178.997
b. Investerings met economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven									
- Gronden en terreinen (heffing mogelijk)	131.000	-	131.000	-	-	-	-	-	131.000
- Bedrijfsgebouwen (heffing mogelijk)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Grond-, weg- en waterb. werken (heffing mogelijk)	14.410.893	-	14.410.893	4.369.632	-	477.158	-120	-	18.303.487
- Vervoermiddelen (heffing mogelijk)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Overige (economisch nut) (heffing mogelijk)	65.722	-	65.722	-	-	13.961	-	-	51.761
Totaal b.	14.607.615	-	14.607.615	4.369.632	-	491.119	-120	-	18.486.248
c. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut									
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)	10.359.148	-	10.359.148	4.537.184	-	262.663	-843	51.569	14.582.943
- Overige (maatschappelijk nut)	158.597	-	158.597	124.295	-	12.708	-	33.035	237.149
- Overige (maatschappelijk nut) heffing mogelijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal c.	10.517.745	-	10.517.745	4.661.479	-	275.371	-843	84.604	14.820.092
TOTAAL	45.987.891	-	45.987.891	9.400.147	-	1.711.097	-	191.604	53.485.337

* Door de invoering van de activa module in het financieel systeem is de rubricering van de activa gedetailleerder opgezet en heeft er een herrubricering plaatsgevonden, hieruit zijn deze aanpassingen voortgekomen.

3 Financiële vaste activa

	Balans 31-12-2023	Resultaatbe- bestemm. e.a. mutat. per 1/1	Balans 1-1-2024	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Aflossingen	Bijdrage derden	Balans 31-12-2024
a. Kapitaalverstrekkingen	15.795		15.795	-	-	-	-	15.795
b. Leningen aan deelnemingen	-		-	-	-	-	-	-
c. Overige langlopende leningen	925.489		925.489	-	-	102.755	-	822.734
f. Overige uitbetalingen > 1 jaar	-		-	-	-	-	-	-
TOTAAL	941.284	-	941.284	-	-	102.755	-	838.529

Specificatie overige langlopende leningen

	Balans 31-12-2023	Resultaatbe- bestemm. e.a. mutat. per 1/1	Balans 1-1-2024	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Aflossingen	Bijdrage derden	Balans 31-12-2024
Groene zone (project zonnepanelen)	889.186		889.186			100.486		788.700
Waalres museum	36.302		36.302			2.269		34.034
TOTAAL	925.489	-	925.489	-	-	102.755	-	822.734

Vlottende activa:

4 Voorraden

	Boekwaarde 31-12-2023	Gerealiseerde kosten 2024	Gerealiseerde opbrengsten 2024	Genomen verlies- voorziening	Tussentijdse winst- neming	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2024
Overige gronden	-	-	-	-	-	-	-
Waalre Noord fase 1 & 2	5.272.692	754.391	718.064	-	-	-	5.309.019
De Bleeck	32.742	20.376	-	-	-	-	53.118
Trolliuslaan e.o.	279.588	54.101	223.202	-	-	-	110.487
Hoeveland	38.839	7.703	-	39.833	-6.709	-	0
	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	5.623.861	836.571	941.266	39.833	-6.709	-	5.472.625

* voorziening **-370.705**
5.253.156

* voorziening **-332.081**
5.140.544

Tabel - boekwaarde-ontwikkeling

Projectnaam	Boekwaarde opening 2024	Mutaties kosten '24	Mutaties opbrengsten '24	Boekwaarde jaarrek. 2024
	A	B	C	D (=A+B-C)
WN De Hoogh - Fase 1A-1	€ 1.214.422	€ 6.072	€ -	€ 1.220.494
WN De Meiris - Fase 1A-2	€ 397.961	€ 15.159	€ -	€ 413.119
WN Heistr Noord Fase 1	€ -121.333	€ 33.103	€ -	€ -88.230
WN Heistr Noord Fase 2	€ -60.347	€ 70.469	€ -	€ 10.121
WN Heistr Zuid Fase 1	€ -29.438	€ 3.553	€ -	€ -25.885
WN Heistr Zuid Fase 2	€ 3.871.429	€ 626.035	€ 718.064	€ 3.779.399
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 5.272.694	€ 754.391	€ 718.064	€ 5.309.019
De Bleeck	€ 32.742	€ 20.376	€ -	€ 53.118
Trolliuslaan e.o.	€ 279.589	€ 54.101	€ 223.202	€ 110.488
Totaal	€ 5.585.025	€ 828.868	€ 941.266	€ 5.472.625

5 Uitzettingen met een rentetypisch looptijd < 1 jaar

	2024	2023
a. Vorderingen openbare lichamen		
Vorderingen op openbare lichamen	240.648	4.865.900
Bij: overige vorderingen aansl. Jaarrek.	44.716	
Totaal a.	285.364	4.865.900
c. Overige verstrekte kasgeldleningen		
Deposito's	-	-
Totaal c.	-	-
e. rek.-courant verhouding met het Rijk		
Schatkistbankieren	638.705	3.982.528
Totaal e.	638.705	3.982.528
h. Overige vorderingen		
Debiteuren	1.498.281	1.717.031
Bij: negatieve debiteuren algemeen	-	
Bij: overige vorderingen aansl. Jaarrek.	25.490	212.811
	1.523.771	1.929.842
debiteuren gemeente WWB	877.687	944.771
Af: dubieuze debiteuren	-114.249	-85.355
Af: dubieuze debiteuren W&I	-150.981	-161.641
	2.136.229	2.627.618
Totaal h. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	3.060.298	11.476.046

6 Liquide Middelen

	2024	2023
Contanten	2.738	1.329
Saldo giro en bankinstellingen	63.095	101.060
Totaal*	65.833	102.389

* De liquide middelen staan vrij ter beschikking

7 Overlopende activa

	2024	2023
Overlopende posten	6.196.524	624.984
Overlopende posten openbare lichamen	-	122.904
Totaal	6.196.524	747.888

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen bedragen op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

	Saldo 31-12-2023	Ontvangen	Nog te ontvangen	Saldo 31-12-2024
Rijk				
- SPUK Opvang Oekrainers	44.479	44.479	-	-
overige Nederlandse overheidslichamen				
- Kunstroutenetwerk	78.425	78.425	-	-
Totaal	122.904	122.904	-	-

PASSIVA

Vaste passiva:

8 Eigen Vermogen

a. Algemene reserves	Balans 31-12-2023	Resultaatbe- stimm. E.a. mutat. Per 1-1	Balans 1-1-2024	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Verminde- ringen ivm afschrijving op actiba	Balans 31-12-2024
Vrij besteedbaar	2.778.000	-1.293.564	1.484.436	20.000	60.205	-	1.444.231
Bufferreserve	3.296.184	1.703.815	5.000.000	-	-	-	5.000.000
Alg. reserve grondexploitatie	-	-	-	-	-	-	-
Alg. reserve sociaal domein	56.867	-	56.867	-	-	-	56.867
Totaal a	6.131.051	410.251	6.541.303	20.000	60.205	-	6.501.098

b. Bestemmingsreserves	Balans 31-12-2023	Resultaatbe- stimm. E.a. mutat. Per 1-1	Balans 1-1-2024	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Verminde- ringen ivm afschrijving op actiba	Balans 31-12-2024
Best. Res. Voor egalist. Tarieven	-	-	-	-	-	-	-
Overige bestem. Reserves	5.562.429	-	5.562.429	1.049.541	893.254	165.524	5.553.192
Totaal b	5.562.429	-	5.562.429	1.049.541	893.254	165.524	5.553.192

Totaal	11.693.480	410.251	12.103.732	1.069.541	953.459	165.524	12.054.290
---------------	-------------------	----------------	-------------------	------------------	----------------	----------------	-------------------

9. Voorzieningen

	Balans 31-12-2023	Dotatie	Onttrekking aanwending	vrijval	Balans 31-12-2024
1a. Voorzieningen t.b.t. verplichtingen, verliezen en risico's					
- personele verplichtingen	4.118.597	539.624	253.964	-	4.404.257
- verlofsparen	433.047	134.122	-	-	567.169
Totaal 1a.	4.551.644	673.746	253.964	-	4.971.426
1b. Voorzieningen t.b.v. gelijkmatige verdeling van kosten					
- Onderhoud gem. gebouwen (cw)	555.948	824.014	361.036	-	1.018.926
- ration. Wegbeheer (cw)	-	-	-	-	-
Totaal 1b.	555.948	824.014	361.036	-	1.018.926
1c. Voorzieningen verv. Inv. Waarvoor heffing k.w. geheven					
- n.v.t.	-	-	-	-	-
Totaal 1c.	-	-	-	-	-
2. Voorzieningen m.b.t. door derden verkregen middelen met gesp. Bestd.					
- Egalisatie afvalstoffenheffing (cw)	-	-	-	-	-
- vervanging riolering (cw)	14.323.303	163.684	446.192	-	14.040.795
Totaal 2.	14.323.303	163.684	446.192	-	14.040.795
Totaal voorzieningen	19.430.895	1.661.444	1.061.192	-	20.031.147

Verliesvoorziening GREX-en wordt in de balans opgenomen bij de voorraden

	Balans 31-12-202	mutatie	Balans 31-12-2024
Uitleg:			
- Grondexploitatie Trolliuslaan (gecalc. verlies)	180.735	-20.953	159.782
- Grondexploitatie Hoeveland (gecalc. verlies)	39.833	132.466	172.299
- Grondexploitatie De Bleek (gecalc. verlies)	150.137	-150.137	-
Totaal verliesvoorziening GREX-en	370.705	-38.624	332.081

Vlottende passiva:

10 Vaste schulden > jaar

	2024	2023
b2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
- Lening O/G nummer 40.111272	3.020.359	3.103.276
- Lening O/G nummer 40.111271	2.973.050	3.063.580
- Lening O/G provincie tbv zonnepanelen	764.427	844.689
- Lening O/G nummer 40.115285 tbv algemeen	10.000.000	10.000.000
- Lening O/G nummer 40.116861 tbv algemeen	5.000.000	5.000.000
d. Waarborgsommen	10.925	10.522
Totaal	21.768.760	22.022.066

11 Netto vlottende schulden < jaar

	2024	2023
b. kasgeldleningen	3.000.000	
d. Overige schulden		
- crediteuren	3.972.233	6.193.954
- Nog te ontvangen facturen	-	-
- Bij: overige schulden aansl. Jaarrek	70.206	212.811
Totaal	7.042.440	6.406.765

12. Overlopende passiva

	2024	2023
a. Verplichtingen		
- Netto uitkeringen werk & inkomen	937.796	901.123
- Vorderingen Rijk PW (TOZO regeling)	-	162.254
- nog te betalen bedragen	3.082.090	1.432.996
Totaal a.	4.019.886	2.496.372
b. Voorschotbedragen van EU, Rijk en Provincies	2.440.907	2.054.881
Totaal b.	2.440.907	2.054.881
d. Overige vooruitontvangen		
- Overige nog te betalen bedragen		-
Totaal d.	-	-
Totaal overlopende passiva	6.460.793	4.551.253

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen over het jaar:

	Saldo 31-12-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug- betalingen	Saldo 31-12-2024
Provincie					
- Ontvangen bijdragen voor het krediet Brainport Avenue (BPA)	113.228		6.228	107.000	-
- Verkeersveiligheidsmaatregelen traverse Noord	481.499				481.499
- Regeling reductie energie	25.619		780		24.839
- Regeling reductie energie woningen	174.403		117.647		56.756
- GOB natuurnetwerk Brabant	80.129	-	-		80.129
- Bijdrage project Hoevenakkers	75.000		71.463		3.537
Rijk					
- NPO middelen onderwijs	41.483		19.409		22.074
- Aanpak energiearmoede	273.654		56.820		216.833
- SPUK inburgering	223.733	153.325			377.058
- Brede spuk	52.094		41.193		10.901
- Uitvoeringsmiddelen klimaat 2023	79.904		79.904		0
- Uitvoeringsmiddelen klimaat 2024		68.726			68.726
- Nationaal isolatieprogramma	372.312	576.511			948.823
- Tijdelijke eenheden Mr. Slootsweg	59.102		25.380		33.722
- SPUK IDO	2.722	94.973			97.695
- SPUK OV-ambassadeurs	-	12.500			12.500
- SPUK onderwijsroute		5.817			5.817
Totaal	2.054.882	911.852	418.825	107.000	2.440.909

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Gewaarborgde geldleningen (buiten de balans)

Er is een separaat overzicht gemaakt voor de gewaarborgde geldleningen (zie overzicht gewaarborgde leningen). De totale geborgde waarde is per 31-12-2024 € 14.540.375.

Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen

De gemeente heeft contracten en overeenkomsten afgesloten voor de bedrijfsvoering en uitvoering van de taken. De contracten zijn opgenomen in het zaakstelsel. Hieronder is een beperkt overzicht opgenomen van de grootste contracten die zijn afgesloten.

Naam crediteur	Bedrag (excl. BTW)
ATTERO B.V.	292.219
Centric Netherlands B.V.	254.241
Den Ouden Aannemingsbedrijf B.V.	5.143.549
Greenchoice B.V.	392.007
Haert B.V.	793.389
Installatiebureau Gebr van Hout B.V.	315.008
J. van Uijthoven & Zn. B.V.	2.725.662
KWS Infra Eindhoven	313.829
PQR B.V.	736.374
REMONDIS Containers B.V.	557.310
Vebego Groen B.V.	1.789.838
Veeg- en Rioolbedrijf Adriaans B.V.	363.387
Yacht Inhouse Services B.V.	2.108.758
Totaal	15.785.571

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum zijn geen nieuwe gebeurtenissen ontstaan die een materiele invloed hebben op de in de jaarrekening 2024 gepresenteerde baten, lasten en/of balansposities.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1.000			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	314	271	293	228
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	686	729	707	772
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	45.419			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	45.419			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 [met een minimum van € 1.000.000] + (4c)*0,002 met een drempel van € 10.000.000	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	28.538	24.668	26.942	21.007
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	314	271	293	228

Overzicht reserves en voorzieningen

Algemene bufferreserve	Dit betreft het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.
Algemene reserve vrij besteedbaar	Dient als weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd.
Algemene reserve grondexploitatie	Dient buffer voor financiële tegenvallers in relatie tot de grondexploitatiegebieden. (Deze reserve wordt opgeheven. Zie nota reserves en voorzieningen)
Algemene reserve Sociaal Domein	Heeft als functie de kosten te dekken voortvloeiende uit redelijkerwijs niet in te schatten risico's op het brede terrein van het sociaal domein (jeugd, Wmo, participatie, etc.)
Reserve openbare ruimten en bruggen	Heeft als functie de kosten te dekken voortvloeiende uit de renovatie/groot onderhoud van openbare ruimtes en bruggen.
Reserve wettelijke bepalingen	Dient om kosten als gevolg van rijksbeleid te financieren: vervallen rentetoe rekening aan grondexploitatiegebieden en de verplichting om vakantiegeld te reserveren bij het opstellen van de jaarstukken. Over beide maatregelen moet de wetgever beslissen.
Reserve regionaal fonds (oud)	Bedoeld voor investeringen die bijdragen aan de algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente door regionale projecten waarvoor binnen de regio om een bijdrage wordt verzocht.
Reserve lokaal fonds (oud)	Bedoeld voor investeringen die bijdragen aan de algemene verbetering van woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente in het kader van bovenwijkse voorzieningen of projecten binnen de gemeente.
Reserve sociale woningbouw (oud)	Een fonds om verevening te kunnen toepassen om financiële overschotten van winstgevend locaties in te kunnen zetten om de tekorten op andere locaties af te dekken, in relatie tot de verplichting om 30 % van een woningbouwproject in de sociale sector te realiseren.
Reserve landschappelijke kwaliteiten	Bedoeld om de financiële bijdrage te kunnen regelen voor de verbetering van landschappelijke kwaliteit, wanneer dit nodig, maar niet mogelijk is binnen projecten die bijdragen aan de algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente, de feitelijke kwaliteitsverbetering.
Reserve fysieke leefomgeving	Verbetering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving
Reserve sociale woningbouw (nieuw)	Een fonds om verevening te kunnen toepassen om financiële overschotten van winstgevend locaties in te kunnen zetten om de tekorten op andere locaties af te dekken, in relatie tot de verplichting om 30 % van een woningbouwproject in de sociale sector te realiseren.
Kapitaalreserve huisvesting gemeentewerf	Dekking afschrijvingslasten van de investering gemeentewerf 1999.
Kapitaalreserve renovatie sporthallen	Dekking afschrijvingslasten van de investering renovatie sporthallen De Pracht en Hoeveland in 2007.
kapitaalreserve renovatie brandweerkazerne	Dekking afschrijvingslasten van de investering brandweerkazerne in 2008.
kapitaalreserve buitensport acc.sportpark Waalre	Dekking afschrijvingslasten van de investering herinrichting buitensportaccommodaties in 2008.
Kapitaalreserve 't Hazzo	Dekking afschrijvingslasten van de hogere investering van 't Hazzo
Reserve buitenonderhoud schoolgeb.	Dekking uitgaven groot (buiten)onderhoud schoolgebouwen.
Reserve aandelen bouwfonds	Vrijval ten gunste van de exploitatie. Ter vervanging van de wegvallende winstuitkering van de HNG.
Reserve bereikbaarheidsagenda	Voor de cofinanciering van de samenwerkingsovereenkomst bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant 2017-2030
Reserve riolering	Overschot op exploitatiekosten en onderhoud ten opzichte van het GRP 2018
Reserve overlopende posten	Wel noodzakelijke maar in een dienstjaar niet gebruikte budgetten worden via deze reserve overgeboekt naar het volgende dienstjaar
Voorziening personele verplichtingen	Dekken van de jaarlijkse uitkeringen aan het voormalig personeel i.v.m. wachtgeld en uitkeringen/pensioenen aan gewezen wethouders.
Voorziening verlofsparen	met ingang van 2022 hebben medewerkers de mogelijkheid tot "verlofsparen". Bovenwettelijke uren mogen worden gespaard om op een later tijdstip op te kunnen nemen. Het totaal bedrag aan bovenwettelijke uren wordt in deze voorziening opgenomen
Voorziening Attero	Met ingang van 2022 is een voorziening gemaakt voor de afwikkeling van de claim van Attero m.b.t. minder geleverd brandbaar afval dan contractueel is vastgelegd
Verliesvoorziening bouwgrondexploitatie	Voor het opvangen van verliezen op bouwgrondexploitaties.
Voorziening onderhoud gemeentegebouwen	Het dekken van de uitgaven voor groot planmatig onderhoud aan gemeentegebouwen, niet zijnde het gemeentehuis. Het beheersplan voor onderhoud omvat zowel het buiten- als het binnenonderhoud.
Voorziening vervanging riolering	Om jaarlijkse fluctuaties op het tarief van de rioolrechten tegen te gaan. Deze voorziening bestaat uit middelen derden en eigen middelen voor het op peil houden van de voorziening voor het doen van toekomstige investeringen.
Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing	Ter egalisatie van financiële ontwikkelingen m.b.t. de afvalstoffentaak.

Omschrijving reserves	Stand per 1-2024	Rente	Toevoegingen 2024		Onttrekkingen 2024		Stand per 31-12-2024
			rente	T.l.v. exploitatie	T.g.v. exploitatie	T.g.v. expl. Afschrijving	
Algemene reserves							
Bufferreserve	5.000.000	0%	-	-	-	-	5.000.000
Vrij besteedbaar	1.484.436	0%	-	20.000	60.205	-	1.444.231
Grondexploitatie	-	0%	-	-	-	-	-
Sociaal domein	56.867	0%	-	-	-	-	56.867
Algemene reserves	6.541.303		-	20.000	60.205	-	6.501.098
Bestemmingsreserves							
Openbare ruimte en bruggen	394.905	0%	-	150.000	-	-	544.905
Wettelijke bepalingen	45.817	0%	-	-	30.000	-	15.817
Regionaal fonds	535.991	0%	-	240.552	8.572	-	767.971
Lokaal fonds	384.806	0%	-	265.764	-	-	650.570
Sociale woningbouw	44.900	0%	-	102.000	-	-	146.900
Landschappelijke kwaliteiten	354.081	0%	-	8.025	-	-	362.106
Kapitaalreserve Huisvesting gemeentewerf	189.600	0%	-	-	-	12.640	176.960
Kapitaalreserve Renovatie sporthallen	550.696	0%	-	-	-	68.837	481.859
Kapitaalreserve Renovatie brandweerkazerne	581.616	0%	-	-	-	24.234	557.382
Kapitaalreserve Buitensportaccommodatie Waalre	934.780	0%	-	-	-	50.220	884.560
Kapitaalreserve 't Hazzo	364.541	0%	-	-	-	9.593	354.948
Buitenonderhoud schoolgebouwen	460.337	0%	-	59.000	519.337	-	-
Aandelen bouwfonds	35.604	0%	-	-	24.000	-	11.604
Reserve bereikbaarheidsagenda	423.910	0%	-	1.000	50.500	-	374.410
Reserve riolering	163.684	0%	-	-	163.684	-	-
Reserve overlopende posten	97.161	0%	-	223.200	97.161	-	223.200
Overige bestemmingsreserves	5.562.429		-	1.049.541	893.254	165.524	5.553.192
Totaal reserves	12.103.732		-	1.069.541	953.459	165.524	12.054.290

Omschrijving voorzieningen	Stand per 1-1-2024	voorziening obv CW	Toevoegingen 2024			Aanwending 2024		Stand per 31-12-2024
			rente	exploitatie	derden	uitgaven	n.v.t.	
Voorzieningen verplichtingen en verliezen								
Voorziening personele verplichtingen (cw)	4.118.597	3,160%	130.148	409.476	-	253.964	-	4.404.257
Voorziening verlofsparen	433.047	-	-	134.122	-	-	-	567.169
Voorziening Attero	-	0%	-	-	-	-	-	-
subtotaal	4.551.644		130.148	543.598	-	253.964	-	4.971.426
Voorzieningen gelijkmatige verdeling kosten								
Voorziening onderhoud gem. gebouwen	555.948	0%	-	824.014	-	361.036	-	1.018.926
subtotaal	555.948		-	824.014	-	361.036	-	1.018.926
Voorzieningen middelen derden								
Voorziening vervanging riolering (cw)	14.323.303	0%	-	163.684	-	446.192	-	14.040.795
Voorziening afvalstoffenheffing (cw)	-	0%	-	-	-	-	-	-
subtotaal	14.323.303		-	163.684	-	446.192	-	14.040.795
Totaal voorzieningen	19.430.895		130.148	1.531.296	-	1.061.192		20.031.147

Toelichting mutaties reserves

Omschrijving reserves	Toevoegingen 2024 T.l.v. exploitatie	Toelichting	Onttrekkingen 2024 T.g.v. exploitatie	T.g.v. expl. Afschrijving	Toelichting
Algemene reserves					
Algemene reserve					
Vrij besteedbaar	20.000	woonnotitie niet doorgegaan	6.925		krediet omgevingswet
			17.133		bedrijventerein Voldijn
			29.000		inhuur adviseur veiligheid
			7.147		krediet klimaatakkoord
grondexploitatie					
Sociaal domein					
Algemene reserves	20.000		60.205	0	
Bestemmingsreserves					
Openbare ruimte en bruggen	150.000	Storting in reserve bruggen			
Wettelijke bepalingen			30.000		Onttrekking voor vervallen rentetoerekening Grexen
Regionaal fonds	155.448	storting uit anterieure ovk			
	85.104	storting uit GREX	8.572		bidrage van Gogh nationaal park
Lokaal fonds	172.174	storting uit anterieure ovk			bijdrage centrumplan Aalst
	93.590	storting uit GREX			
Sociale woningbouw	40.000	storting uit anterieure ovk			
	62.000	storting uit GREX			
Landschappelijke kwaliteiten	7.000	storting uit anterieure ovk			
	1.025	storting uit GREX			
Huisvesting gemeentewerf				12.640	Bijdrage reserve gemeentewerf
Renovatie sporthallen				68.837	Bijdrage reserve renovatie sporthallen
Renovatie brandweerkazeme				24.234	Bijdrage reserve brandweerkazeme
Buitensportaccommodatie Waalre				50.220	Bijdrage reserve buitensport Waalre
Reserve 't Hazzo				9.586	Bijdrage reserve Hazzo
Buitenonderhoud schoolgebouwen	59.000	Storting in reserve onderhoud schoolgebouwen	519.337		ovb saldo naar voorziening
Aandelen bouwfonds			24.000		Onttrekking reserve bouwfonds
Reserve bereikbaarheidsagenda	1.000	KTM A2	50.500		jaarlijkse bijdrage tot 2029
Reserve riolering		overschot 2023	163.684		ovb naar voorziening riolering
Reserve overlopende posten	223.200	diverse stortingen	97.161		diverse onttrekkingen
Overige bestemmingsreserves	1.049.541		893.254	165.517	
Totaal reserves	1.069.541		953.459	165.517	

Overzicht overbrengen van kredieten van 2024 naar 2025

Omschrijving	Overgebracht (restant) krediet naar 2024	Nieuw krediet 2024	Uitgegeven/ ontvangen in 2024	Overboeken naar 2025
Investerings Uitgaven				
krediet vervanging applicaties 2024		150.000	24.213	125.787
krediet herinrichting Gestelsestraat uit WBP 2020	16.961	70.000	41.641	45.320
krediet WBP	118.041	680.000	-	798.041
krediet Eindhovenseweg	6.090.687	-3.654.524	1.459.504	976.659
krediet openbare ruimte dorpshart Aalst	4.442.654	-2.764.514	1.966.333	-288.193
krediet openbare ruimte M. de ruyterstraat	197.437	-	41.123	156.314
krediet vervangen fietspaden buitengebied (de Hurken en 't Loon)	136.615	-	39.795	96.820
krediet fietspaden Willibrorduslaan	599.822	-	503.994	95.828
krediet Traverse Noord	-	1.279.343	303.387	975.956
krediet Heikantstraat	-	3.830.000	341.175	3.488.825
krediet centrumontwikkeling Aalst	36.342	-	11.110	25.232
Krediet IHP voorbereiding nieuwbouw scholen	600.000	-	-	600.000
krediet groenbeleidsplan 2021	355.734	-	82.749	272.985
vGRP 22/23 riolering eindhovenseweg	4.184.524	670.000	4.181.524	673.000
vGRP dorpshart aalst	2.400.000	-135.485	-	2.264.515
aanpak wateroverlast Garenbleek en Sophiastraat	268.823	-	70.449	198.374
uitvoeren relinen 2023 en 2024	300.000	200.000	73.934	426.066
onderzoek gronddepot en gemeentewerf	30.532	-	6.708	23.824
krediet hydraulische doorrekening stelsel	-	20.000	-	20.000
krediet communicatiebudget	-	25.000	-	25.000
krediet renovatie gemalen	-	70.000	16.320	53.680
krediet bijdrage Traverse Noord	-	3.467.657	-	3.467.657
Regeling reductie energieverbruik	25.651	-	780	24.871
Regeling reductie energieverbruik woningen	174.403	-	117.647	56.756
krediet DDH herinvestering na kavelruil	344.697	-	-	344.697
krediet voorbereiding Waalre noord fase 3	383.095	-	91.260	291.835
uitgaven I&F	20.706.018	3.907.477	9.373.646	15.239.849
Investerings Inkomsten				
krediet Eindhovenseweg	4.184.523	-4.184.523	16.569	-16.569
krediet openbare ruimte dorpshart Aalst	2.264.514	-2.264.514	-	-
krediet Mgr. Bannanberglaan	-	35.000	35.000	-
krediet Traverse Noord	-	787.117	-	787.117
Regeling reductie energieverbruik	25.651	-	780	24.871
Regeling reductie energieverbruik woningen	174.403	-	117.647	56.756
krediet DDH	344.694	-	-	344.694
inkomsten I&F	6.993.785	-5.626.920	169.996	1.196.869
Investerings bouwgrondexploitatie (BGE) uitgaven				
54 Krediet Waalre-N dp 1a: voorbereiding en uitvoering krediet	41.029	-	7.776	33.253
60 WN Heistraat-Zuid voorbereidingskrediet	1.001.644	-	196.305	805.339
70 uitvoeringskrediet de Bleek 1	-17.394	-	-	-17.394
71 Trolliuslaan eo uitvoeringskrediet	157.099	-	20.460	136.639
Investerings bouwgrondexploitatie (BGE) uitgaven	1.182.378	-	224.541	957.837
Investerings exploitatie t.l.v. reserves uitgaven				
krediet OV ambassadeurs Eindhoven en Waalre	25.000	-	12.500	12.500
krediet nationaal programma onderwijs	41.438	-	19.409	22.029
krediet aanleg kunstroutenetwerk	75.500	-	71.891	3.609
krediet cultuurloper	-8.764	-	29.278	-38.042
krediet uitvoeringsmiddelen klimaat 2024	-	269.055	230.045	39.010
krediet uitvoeringsmiddelen klimaat 2025	-	15.190	-	15.190
krediet aanpak energiearmoede	273.654	-	56.820	216.834
krediet implementatie nieuwe omgevingswet	133.012	-68.012	6.925	58.075
krediet Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties	37.496	-	-	37.496
krediet aanleg kunstroutenetwerk SGE	14.325	-	2.065	12.260
krediet tijdelijke eenheden Mr. Slootsweg	66.102	68.000	25.380	108.722
krediet Hoevenakkers	-	75.000	71.463	3.537
krediet lokale aanpak isolatie	340.180	32.132	70.670	301.642
Investerings exploitatie t.l.v. reserves uitgaven	997.942	391.365	596.446	792.861
Investerings exploitatie t.l.v. reserves inkomsten				
krediet OV ambassadeurs Eindhoven en Waalre	25.000	-	12.500	12.500
krediet nationaal programma onderwijs	41.438	-	19.409	22.029
krediet uitvoeringsmiddelen klimaat 2024	-	369.055	330.046	39.009
krediet uitvoeringsmiddelen klimaat 2025	-	15.190	-	15.190
krediet aanpak energiearmoede	273.654	-	56.820	216.833
krediet aanleg kunstroutenetwerk SGE	14.325	-	2.065	12.260
krediet tijdelijke eenheden Mr. Slootsweg	66.102	68.000	25.380	108.722
krediet Hoevenakkers	-	75.000	71.463	3.537
krediet lokale aanpak energie	340.180	32.132	70.670	301.642
Investerings exploitatie t.l.v. reserves inkomsten	760.698	559.377	588.353	731.722

Overzicht vervallen van kredieten per 31 december 2024

Omschrijving	Overgebracht (restant) krediet naar	Nieuw krediet 2024	Uitgegeven/ ontvangen in 2024	niet overboeken naar 2025
vervallen kredieten I&F				
krediet Mgr. Bannanberglaan	-	14.000	13.942	58
krediet voorbereiding Traverse Noord en Heikantstraat	232.432	-500.000	-267.568	0
krediet aanpassen de Drijfveer	-	200.000	120.981	79.019
krediet wijzigen afvalinzameling	216.043	-	116.841	99.202
vGRP 2019 voorb. Renovatie drukriolering	31.340	-	20.697	10.643
krediet vGRP 2024	-	5.137	-	5.137
vervallen kredieten I&F	479.815	-280.863	4.893	194.059
vervallen Investerings bouwgrondexploitatie (BGE)				
55 Krediet Waalre-N dp 1b: bouwrijpmaken	50.000	-	22.208	27.792
59 WN HZ fase 1 krediet voorbereiding	535.885	-	-	535.885
72 Hoeveland krediet uitvoering	31.941	-	6.036	25.905
vervallen Investerings bouwgrondexploitatie (BGE)	617.826	-	28.244	589.582
vervallen kredieten investeringen exploitatie uitgaven				
krediet ontwikkelingsvisie bedrijventerreinen de Voldijn	17.133	-	18.520	-1.387
krediet van Gogh nationaal park	-	9.000	8.572	428
krediet uitvoeringsmiddelen klimaat 2023	79.904	-	79.904	0
krediet uitvoeringskosten klimaatakkoord	103.147	-96.000	13.657	-6.510
krediet vervolgfase fietspaden recreatief	460.000	-	-	460.000
vervallen kredieten investeringen exploitatie uitgaven	660.184	-87.000	120.653	452.531
vervallen kredieten investeringen exploitatie inkomsten				
krediet aanleg kunstroutenetwerk	75.500	-	75.241	259
krediet cultuurloper	11.028	-	9.486	1.542
krediet uitvoeringsmiddelen klimaat 2023	79.904	-	79.904	0
krediet vervolgfase fietspaden recreatief	230.000	-	-	230.000
vervallen kredieten investeringen exploitatie inkomsten	396.432	-	164.631	231.801

Overzicht gewaarborgde leningen

nr.	oorspronkelijk bedrag geldlening	naam van de geldnemer	doel van de geldlening	besluit borgstelling		Loop tijd	rente perc.	Restantbedrag gewaarborgde geldleningen 1-1-2024	Aflossingen in 2024	Restantbedrag gewaarborgde geldleningen per 31-12-2024	
				raads- c.q. b&w-besluit	uitvoerings- besluit b&w					Totaal	Door gemeente gewaarborgd
	a. Specifieke garantieterleningen:										
1	45.000	LTVE eekenrode	Vervangen clubaccommodatie	29-6-2010		15	4,150	4.750	4.750	0	0
2	60.000	WLTv	Vervanging toplaag tennisbanen	1-6-2021	4-5-2021	10	3,000	48.000	6.000	42.000	42.000
	105.000							52.750	10.750	42.000	42.000
	b. Garantieterleningen door het WSW, waarbij de gemeente optreedt als achterborg:										
	Woonstichting Thuis										
1	1.329.000	Woonstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995	1-9-1987		0,310	525.725	57.725	468.000	234.000
2	2.235.000	Woonstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995	1-9-1987		0,690	886.464	95.464	791.000	395.500
3	695.000	Woonstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995	1-5-2003		4,700	342.232	27.232	315.000	157.500
4	0	Woonstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995	-		6,760	0	0	0	0
5	410.000	Woonstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995	1-9-1987		7,100	32.410	32.410	0	0
6	488.000	Woonstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995	1-9-1987		7,390	39.079	39.079	0	0
7	738.000	Woonstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995	1-9-1987		3,820	356.680	23.680	333.000	166.500
8	708.000	Woonstichting Aert Swaens	Nieuwb.14 app. Centr.plan Aalst	16-04-1996	15-3-1998		5,780	212.831	37.831	175.000	87.500
9	7.500.000	Woonstichting Thuis	Herfinanc. lening v/m won.bedr.		9-12-2014		1,925	7.500.000	0	7.500.000	3.750.000
10	9.848.000	Woonstichting Thuis					-	680.000	(97.000)	777.000	388.500
11	3.404.000	Woonstichting Thuis			21-12-2021		4,860	254.000	(15.000)	269.000	134.500
12	10.000.000	Woonstichting Thuis			26-10-2021		2,980	748.000	(41.000)	789.000	394.500
13	15.000.000	Woonstichting Thuis			27-2-2023		2,258	1.121.000	(63.000)	1.184.000	592.000
14	10.000.000	Woonstichting Thuis			30-8-2023		3,037	748.000	(41.000)	789.000	394.500
15	10.000.000	Woonstichting Thuis			30-8-2023		3,027	748.000	(41.000)	789.000	394.500
16	15.000.000	Woonstichting Thuis			16-4-2024		2,928	0	(1.184.000)	1.184.000	592.000
17	10.000.000	Woonstichting Thuis			27-6-2024		2,998	0	(789.000)	789.000	394.500
18	10.000.000	Woonstichting Thuis			28-8-2024		2,975	0	(789.000)	789.000	394.500
19	10.000.000	Woonstichting Thuis			28-8-2024		2,660	0	(789.000)	789.000	394.500
20	10.000.000	Woonstichting Thuis			18-12-2024		2,910	0	(789.000)	789.000	394.500
	127.355.000							14.194.422	(4.324.578)	18.521.000	9.259.500
	Wooninc.										
1	16.513.000	Wooninc.			-		0,000	810.000	(45.000)	855.000	427.500
2	4.413.000	Wooninc.			21-12-2021		4,860	221.000	(8.000)	229.000	114.500
3	6.000.000	Wooninc.			18-1-2022		0,792	300.000	(11.000)	311.000	155.500
4	10.000.000	Wooninc.			26-8-2021		0,089	501.000	(17.000)	518.000	259.000
5	10.000.000	Wooninc.			28-3-2022		0,834	501.000	(17.000)	518.000	259.000
6	10.000.000	Wooninc.			1-12-2022		2,561	501.000	(17.000)	518.000	259.000
7	10.830.000	Wooninc.			1-12-2022		2,515	542.000	(19.000)	561.000	280.500
8	11.000.000	Wooninc.			1-12-2022		2,473	551.000	(19.000)	570.000	285.000
9	10.000.000	Wooninc.			2-1-2023		0,000	501.000	(17.000)	518.000	259.000
10	7.000.000	Wooninc.			3-7-2023		2,984	350.000	(13.000)	363.000	181.500
11	6.000.000	Wooninc.			23-10-2023		3,397	300.000	(11.000)	311.000	155.500
12	10.000.000	Wooninc.			23-1-2024		0,000	501.000	(17.000)	518.000	259.000
13	10.000.000	Wooninc.			23-1-2023		3,240	501.000	(17.000)	518.000	259.000
14	10.000.000	Wooninc.			21-03-2024		2,899	0	(518.000)	518.000	259.000
15	10.000.000	Wooninc.			21-3-2024		3,064	0	(518.000)	518.000	259.000
16	10.000.000	Wooninc.			30-5-2024		3,001	0	(518.000)	518.000	259.000
17	7.500.000	Wooninc.			22-8-2024		3,042	0	(388.000)	388.000	194.000
18	7.500.000	Wooninc.			25-7-2024		3,019	0	(388.000)	388.000	194.000
19	12.500.000	Wooninc.			24-9-2024		2,797	0	(647.000)	647.000	323.500
20	25.000.000	Wooninc.			1-7-2021		4,010	0	(155.000)	155.000	77.500
21	10.000.000	Wooninc.			23-1-2025		0,000	0	(518.000)	518.000	259.000
22	10.000.000	Wooninc.			18-12-2024		2,757	0	(518.000)	518.000	259.000
	224.256.000							6.080.000	(4.396.000)	10.475.000	5.238.000
								20.327.172	(8.709.828)	29.038.000	14.539.500

Nadere informatie

De gemeente Waalre staat garant voor leningen die de bovengenoemde organisaties zijn aangegaan. Van de totale leningen van € 20.375.172 staat de gemeente Waalre per 31-12-2024 garant voor € 14.539.500.
De garantiestelling is 50% van de aangeane lening. In 2024 zijn er geen aanspraken gedaan op de garantieregeling.

Het overzicht van a. specifieke garantiestellingen is aangepast. De garantiestelling van de WSW hoeft niet opgenomen te worden in de jaarrekening.
Het heeft geen financieel effect om dat beide garanties van de gemeente Waalre en de WSW waren opgenomen.

De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Bijlage verantwoording informatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sba - d.d. 7-01-2025							
Verantwoorder	Uitkeringcode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
RN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (v/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (a/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle C2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05
			0	11	Ja	Ja	Nee
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07			
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12
			60	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (v/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18
			€ 0	€ 2.290	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (v/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (v/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
BZK	CS2	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgegeven naar i+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen
			Aard controle R Indicator: CS2/01	Aard controle R Indicator: CS2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: CS2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: CS2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: CS2/05
			€ 13.824	€ 2.695	1	102	4
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voor schoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuteropvang (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05
			€ 180.108	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen
			Bedrag Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Bedrag Aard controle R Indicator: D8/08	Bedrag Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09	Bedrag Aard controle R Indicator: D8/10	Bedrag Aard controle R Indicator: D8/11
			1				
			2				
			100				
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgesteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien dat e extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07	
			€ 19.409	€ 0	€ 0		
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)		
			Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06		
			€ 0	€ 41.483	€ 22.074	Nee	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emass de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	
			Bedrag Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Bedrag Aard controle R Indicator: D14/09	Bedrag Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Bedrag Aard controle R Indicator: D14/11	
			1				
			2				
			10				

Bijlage verantwoording informatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking 2024 - d.d. 7-01-2025							
Verstrekker	Uitvoeringscode	Specifieke uitkering, juridische grondslag, ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referentie nummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05
			1 Kenmerk SB240075 Referentie nummer 7028350 Verplichtingsnummer 580189303	b) De vernieuwing van bemande openingslijden	€ 5.000	€ 95.000	b) De vernieuwing van bemande openingslijden
			2				
			100				
			Eindeverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07				
			1 Nee				
			2				
			100				
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04	
			€ 0	€ 1.514.280	€ 0	Nee	
			Naamnummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde werk eenheidsgedragingen per type maatregel (stuk, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08	
			1 110 Aanleg van een uitrijconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uurzone aantal in st.	Ja	1	Maatregel is uitgevoerd in 2022.	
			2 115 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st.	Ja	1	Aanleg rotonde in aanbesteding, maatregel is uitgevoerd in 2023.	
			3 217 Het vervoer afvoeren van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erfdoorgangsweg 30 km/uur aantal in meters	Nee	500	Uitgevoerd in 2021. De overige 500 meter wordt uitgevoerd in 2025.	
			4 118 Aanleg van een fietsoversteek (middenland), alleen bij een kruispunt aantal in st.	Ja	1	Maatregel uitgevoerd in 2021 en opgeleverd	
			50				
IenW	E44B	Tijdelijke Impulsieregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (St. Sa. Eindhoven medeoverheden)	Referentie per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen eraan de verantwoordingsinformatie voor de medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05
			1 060772 Gemeente Eindhoven	zaaknummer 31189856 en nummer 5000.006133	€ 135.496	€ 135.496	€ 1.830.647
			2				
			15				
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindeverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09		
			1 060772 Gemeente Eindhoven	zaaknummer 31189856 en nummer 5000.006133	Ja		
			2				
			15				
IenW	E81	Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E81/01	Aard controle R Indicator: E81/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E81/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E81/04	
			€ 0	€ 12.500	€ 12.500	Nee	

241

§ 3a b i j a g e v a n t w o o r d i n g s i n f o r m a t i e 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 7-01-2025										
Verstrekker	Uitvoeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator			
SZW	G10	Wet inburgering 2021, gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/01 € 122.926	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/02 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Neel) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03 Ja					
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangloeslagaffaire gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangloeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12/01 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangloeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12/02 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Neel) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03 Ja					
SZW	G13	Onderwijsroute, deel gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01 € 10.218	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02 € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03 € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04 Ja	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Neel) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05 Ja			
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01 € 68.039	Totale werkelijke berekende uitkering Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02 € 50.731						
			Activiteiten Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03 € 50.731	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04 € 50.731	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Ontroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/05 € 50.731	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken Aard controle R Indicator: H4/06 € 0	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Diens netwerking door derden Aard controle R Indicator: H4/07 € 0	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08 € 0		
VWS	H00	Specifieke uitkering versterking voor sporten bewegen, gezondheidbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01 1 Lokale Sportbalkoord 2 Brede regeling combinatiefuncties 3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden 4 Kinderke Start 5 Mentale Gezondheid 6 Aanpak overgewicht en obesitas 7 Valpreventie 8 Leeftoename 9 OK O & Vroegsignalering alcoholproblematiek 10 Versterken sociale basis 11 Mentale org 12 Eén tegen eenzaamheid 13 Welzijn op recept 14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD 15 Coördinatiekosten regionale aanpak Eindeverantwoord (Ja/Neel) Nee Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07 1 060772 Gemeente Eindhoven 2	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02 € 9.501 € 65.038 € 14.615 € 11.892 € 3.854 € 12.788 € 34.711 € 7.308 € 1.827 € 26.308 € 7.308 € 7.308 € 6.942 € 1.827 € 5.335 € 0	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: H30/03 € 11.019 € 48.646 € 12.129 € 7.979 € 4.110 € 13.402 € 33.072 € 7.222 € 1.658 € 48.002 € 7.659 € 7.659 € 7.714 € 1.827 € 0	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04 € 18.315 € 92.986 € 23.427 € 16.422 € 8.039 € 23.223 € 61.174 € 12.847 € 4.194 € 86.498 € 13.271 € 13.271 € 10.800 € 3.581 € 0	Validaan aan afspraak en in akkoord (Ja/ Neel n.v.t.)? Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05 Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja N.v.t.	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Neel n.v.t.)? Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06 Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja N.v.t.		
			VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (§ 3a twee medeoverheden)	Heronder per regel één code selecteren en in de kolommen invullen de verantwoordingsinformatie voor de medeoverheid invullen Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01 1 060772 Gemeente Eindhoven 2	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H35B/02 € 0			

SI Sa bijlage verantwoordinginformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstreking elsa - d.d. 7-01-2025								
Vertrager	Uitbestedende	Specifieke uitbesteding	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishouders in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energieverbruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoede kosten	Het aantal huishouders in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energieverbruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoede kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator J55/01	Aard controle R Indicator J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator J55/04	Aard controle R Indicator J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator J55/06
			132	€ 26.540	€ 61.317	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishouders dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energieverbruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoede kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator J55/07	Aard controle R Indicator J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator J55/09			
			132	€ 30.280	€ 63.075			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorafdekking en lichtschermen)	Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. verwarmingskookkasten, wasmachines etc.)	Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. verwarmingskookkasten, wasmachines etc.)	Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. verwarmingskookkasten, wasmachines etc.)
			Aard controle n.v.t. Indicator J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator J55/15
			132	€ 1.920	€ 0	11	€ 0	€ 0
VRO	J94	Regeling houdende regels verstreking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met voldoende aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan de uitvoering van maatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor paragraaf 2)	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan de uitvoering van maatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t. Indicator J94/01	Aard controle R Indicator J94/02	Aard controle R Indicator J94/03	Aard controle R Indicator J94/04	Aard controle R Indicator J94/05	Aard controle R Indicator J94/06
			1 LA/03-0301/245	€ 1.920	€ 0	0	€ 0	€ 0
			2 LA/04-0373080	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan de energiebesparende maatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator J94/09			
			1	€ 0	€ 0			
			2	€ 0	€ 0			
			100					
VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve uitgaven (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator J209/01	Aard controle n.v.t. Indicator J209/02	Aard controle R Indicator J209/03	Aard controle n.v.t. Indicator J209/04	Aard controle R Indicator J209/05	Aard controle n.v.t. Indicator J209/06
			1 R/R2023-03504 500	Tijdelijke woningen Meester Slootshof	€ 25.380	€ 34.278	€ 0	
			2					
			10					
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator J209/07	Aard controle n.v.t. Indicator J209/08	Aard controle n.v.t. Indicator J209/09	Aard controle R Indicator J209/10	Aard controle n.v.t. Indicator J209/11	
			1 Tijdelijke woningen Meester Slootshof	B	Ja	Ja	Nee	
			2					
			10					
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provinciecode selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor de provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator J210B/01	Aard controle R Indicator J210B/02	Aard controle R Indicator J210B/03	Aard controle n.v.t. Indicator J210B/04	Aard controle n.v.t. Indicator J210B/05	Aard controle n.v.t. Indicator J210B/06
			1 030010 Provincie Noord-Brabant	€ 71.463	€ 71.463	2	120	Nee
			2					
			3					
			4					
			5					

Sis bijlage verantwoordinginformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatie verwerking als - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitvoeringsscode	Specifieke uitvoering juridische grondslag onderbanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
KGS	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energie beleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) - salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T) - kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T) - overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gemiddeld aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gemiddeld aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 0	€ 309.950	€ 0	€ 566.078	€ 0	€ 0
			Einherantwoordig (Ja/Neen)					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per geresoliseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggeve bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t/m de transitie - uitzonderend uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
			Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 638.445			€ 0	€ 0	€ 56.776
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geresoliseerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11	
			€ 0	€ 5.612	€ 3.150	€ 899.683	€ 2.293.326	

Kerngegevens

A. Sociale structuur	Realisatie eind 2022	Realisatie eind 2023	Raming eind 2024	Realisatie eind 2024
Aantal inwoners:	17.982	17.977	18.088	17.901
van 0-17 jaar	3.600	3.591	3.613	3.579
van 18-64 jaar	10.026	9.961	10.023	9.881
van 65 jaar en ouder	4.355	4.425	4.452	4.441
Aantal bijstandsgerechtigden Participatiewet	167	160	163	161

B. Fysieke structuur	Realisatie eind 2022	Realisatie eind 2023	Raming eind 2024	Realisatie eind 2024
Aantal woonfuncties	8.059	8.088	8.162	8.150
Oppervlakte gemeente in ha	2.040	2.240	2.240	2.241
Oppervlakte binnenwater in ha	25	25	25	25
Oppervlakte bossen en natuurterreinen in ha	385	415	415	415
Oppervlakte openbaar plantsoen in ha	46	46	47	47
Oppervlakte bermen in ha	39	39	40	39
Lengte van verharde wegen in km	135	136	136	136
Lengte van fiets-, ruiter-, en wandelpaden in km	130	130	130	130

Bedragen x € 1 mln

C. Financiële structuur	Realisatie eind 2022	Realisatie eind 2023	Raming eind 2024	Realisatie eind 2024
Niveau reserves en voorzieningen	29,9	31,5	30,6	33,5
Opbrengst onroerende zaakbelastingen	3,94	4,49	5,02	5,04
Opbrengst rioolheffing	1,63	1,67	1,70	1,71
Opbrengst afvalstoffenheffing	1,52	1,79	1,87	1,90

Algemene uitkering gemeentefonds	Realisatie eind 2022	Realisatie eind 2023	Raming eind 2024	Realisatie eind 2024
Reguliere uitkering	27,04	26,95	28,70	29,50

Bron: CBS, BZK en eigen administratie